

TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ – ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Otázky:

Trestní právo hmotné, zvláštní část:

1. **Trestné činy proti životu a zdraví**
2. Vražda a vražda novorozeného dítěte matkou, zabití
3. Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví
4. Neposkytnutí pomoci
5. **Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství**
6. **Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti**
7. **Trestné činy proti rodině a dětem**
8. **Trestné činy proti majetku - obohacovací**
9. Trestné činy proti majetku - poškozovací
10. Trestné činy proti majetku – furtum usus
11. Trestné činy kořistnické
12. Trestné činy podvodu, pojistného podvodu, úvěrového podvodu a dotačního podvodu
13. **Trestné činy proti měně a platebním prostředkům**
14. Trestné činy daňové, poplatkové a devizové
15. Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou
16. Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu
17. **Trestné činy obecně nebezpečné**
18. Drogové trestné činy
19. **Trestné činy proti životnímu prostředí**
20. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
21. Trestní odpovědnost a ochrana úředních osob v trestním zákoníku
22. Korupční trestné činy
23. Formy trestné součinnosti ve zvláštní části trestního zákoníku
24. Trestný čin opilství
25. Trestné činy rasově motivované
26. Trestné činy proti lidskosti

TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVÍ

Objektem je život a zdraví člověka

- Nejdůležitější skupina zájmů chráněných trestním právem (avšak tyto hodnoty jsou objektem celé řady dalších skutkových podstat mimo l. Hlavu)

Objektivní stránka je zpravidla vyjádřena jako způsobení smrti nebo újmy na zdraví

Pokud jde o **následky**, zákon rozlišuje podle stupně závažnosti 3 druhy:

- Usmrcení.
- Těžkou újmu na zdraví.
- Ublížení na zdraví.

Subjektivní stránka jde o trestné činy úmyslné i nedbalostní

Svolení poškozeného k ublížení na zdraví nebo usmrcení **nevylučuje trestní odpovědnost**

- (výjimka § 30 odst. 3: svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy i praxe)

Je rozdělena do 5 dílů:

- **Trestné činy proti životu:**
 - Vraždy – kvalifikovaný trestný čin (§ 140)
 - Zabití – privilegovaný trestný čin (§ 141)
 - **Vražda novorozence dítěte matkou – privilegovaný trestný čin (§ 142)**
 - Usmrcení z nedbalosti – privilegovaný trestný čin (§ 143)
 - Účast na sebevraždě (§ 144)
- **Trestné činy proti zdraví:**
 - Těžké ublížení na zdraví (§ 145)
 - Prosté ublížení na zdraví (§ 146)
 - Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a)
 - Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147)
 - Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148)
- **Trestné činy ohrožující život nebo zdraví:**
 - Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení (§ 149)
 - **Neposkytnutí pomoci (§ 150)**
 - Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)
 - Šíření nakažlivé nemoci (§ 152)
 - Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti (§ 153)
 - Společné ustanovení (§ 155)
 - Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156)
 - Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti (§ 157)
 - Rvačka (§ 158)
- **Trestné činy proti těhotenství ženy:**
 - Nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159)
 - Nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy (§ 160)
 - Pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství (§ 161)
 - Svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství (§ 162)
 - Společné ustanovení (§ 163)
- **Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými orgány a tkáněmi, lidským embryem a genomem:**
 - Neoprávněné odebrání tkání a orgánů (§ 164)
 - Nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány (§ 165)
 - Odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu (§ 166)
 - Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem (§ 167)

Díl 1 - Trestné činy proti životu

Objektem je lidský život.

Objektivní stránka je vymezena způsobem následku – usmrcením;

Subjektivní stránka

- 1) jak **úmysl** usmrtit nebo k usmrcení přispět (vražda, zabití, vražda novorozence dítěte matkou, účast na sebevraždě)
- 2) tak **nedbalostní** (usmrcení z nedbalosti)

VRAŽDA - § 140 TrZ

= Úmyslné usmrcení člověka – *kdo jiného úmyslně usmrtí*

- pokud by to bylo **z nedbalosti** -> **usmrcení z nedbalosti** (*nebyl srozuměn se smrtí oběti*)

Usmrcení = Usmrcením se rozumí způsobení smrti jiného člověka, a to jakýmkoli způsobem (včetně dlouhodobého jednání směřujícího k usmrcení, například v podobě podávání jedu v malých dávkách po delší čas). Za usmrcení lze považovat i jednání, kdy

pachatel vlákal oběť do takové situace, že oběť sama spustila smrtící mechanismus, který způsobil její smrt, pokud možnosti oběti vyhnout se smrtelnému následku byly v důsledku jednání pachatele jen velmi malé a prakticky nereálné.

- Usmrcení je provedeno zpravidla konáním, vraždu však lze spáchat i opomenutím tzv. zvláštní povinnosti konat ve smyslu § 112.
- Z hlediska trestní odpovědnosti za vraždu není významné, že pachatel zvolil takový mechanismus usmrcení jiného, při kterém by zahynul i on sám. Rozhodné je, že jeho úmyslem bylo způsobit smrt jinému, bez ohledu na to, že zvažoval též vlastní usmrcení.

Objektem vraždy je **lidský život** (chráněná hodnota) a **předmětem je vždy jen živý člověk**.

Lidský život a člověk v trestním právu = vymezen prvním a posledním okamžikem -> **začátek**: začátkem porodu (vražda novorozence při porodu); **konec**: cerebrální smrt (okamžikem smrti mozku)

- Do porodu to není člověk z trestněprávního hlediska, ale pouze „plod“, který je chráněn podle ustanovení o trestných činech proti těhotenství ženy.
- **Kdy začíná porod?** Okamžik kdy tělo dítěte začíná opouštět tělo matky (nemusí být ještě odděleno od těla matky)
- Po smrti = pozůstatky (ty požívají také ochranu podle trestního práva, ale ne podle hlavy I.)

Má 2 základní varianty (není to pouze teoretické hledisko)

Vražda prostá:

- „afekt vražda“
- Základní skutková podstata (§ 140 odst. 1)
- **Objektivní stránka**: dojde k usmrcení člověka;
- **Subjektivní stránka**: úmyslné zavinění
- Pachatel neprovedl žádné předchozí uvážení či rozmysl, ani v tom řádu několika sekund.

Vražda premediovaná:

- Vražda zvážená; pachatel svůj čin páchá s rozmyslem nebo po předchozím uvážení¹¹
- Kvalifikovaná skutková podstata (§ 140 odst. 2) – ve vztahu speciality k odst. 1
- **Objektivní stránka**: dojde k usmrcení člověka;
- **Subjektivní stránka**: úmyslné zavinění
 - **Předchozí uvážení**: pachatel v delším časovém úseku plánoval vraždu (probíhá tam příprava – např. shánění zbraně, příprava místa činu), taková vražda bývá označována pojmem úkladná
 - Minimálně to trvá třeba několik hodin.
 - Důkladnější než rozmysl
 - **S rozmyslem**: krátká úvaha během které pachatel zvažuje pro a proti spáchání vraždy; může jít i o úvahu, která trvá několik sekund.
 - **Jak to dokázat?** Např. pachatel si musel vyhledat před činem zbraň (nejčastější podklad)
 - Občas **těžké rozlišení s vraždou prostou**. – záleží na náhodě, jak ta vražda bude posuzována (časté tzv. domácí zabíjačky – předchází tomu hádka – rozliš třeba místo: v kuchyni x v obýváku, když si pro nůž musí dojít)

Vražda prostá x vražda s rozmyslem – u nás je nejčastější situacní vražda (mezi 2 známými lidmi dojde ke prudkému konfliktu a dojde k vraždnému útoku)

- 2 partneři se dostanou do prudké hádky (oba jsou posílení alkoholem). Pokud se to děje v kuchyni a jeden vytáhne ze stojánku nůž a druhého zabodne -> vražda prostá spáchaná v afektu bez rozmyslu
- Stejná situace v ložnici, kde nože nejsou. Partner by musel odejít z ložnice, vzít si nůž v kuchyni a vrátil se a pak partnerku zabodl -> Vražda spáchaná s rozmyslem (měl pár sekund na cestu z ložnice do kuchyně a zpět)

Pokud si nejsme jisti, tak zásada in dubio pro reo -> bude to vražda prostá

Předchozí uvážení a rozmysl **nelze zaměňovat s formami zavinění (to je pouze úmysl a nedbalost)** – jde o klasifikační okolnosti v případech úmyslného usmrcení charakterizující způsob rozhodování pachatele směřujícího k úmyslnému zavinění.

Subjektivní stránka = úmysl

Nepřímý úmysl = vražda je často výsledkem vyhrčené situace (situacní vraždy); pachatel říká, že oběť nechtěl zabít (např. jen jednou bodne a hned zavolá záchranku).

- Musíme zkoumat to, s čím byl pachatel srozuměn (posuzuje se např. nástroj, počet a intenzita ran, kam byly rány vedeny, prostředí – vystrčení z okna) – např. když pachatel bodne 1x do hrudi – byl srozuměn se smrtí.
- Ke slovním projevům pachatele před činem (samotným) by se nemělo přihlížet – nebývají významné (říká, že druhého zabije – samo o sobě to nic neznamená) a demonstrativnímu jednání (např. chycení nože)

X přímý úmysl – 40x bodne oběť, nájemná vražda, po předchozím uvážení -> takže ji chtěl zabít

- Málo kdy se dá určit – menšinové případy (více častý je nepřímý úmysl)

Pokus o vraždu

-> pachatel byl srozuměn se smrtí, ale oběť nějakým zázrakem přežije.

Další kvalifikovaná skutková podstata (odst. 3)

může být uložen i výjimečný trest (**včetně doživotního?**); okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby:

- **Těžší následek** – vražda na dvou nebo více osobách
- **Ochrana více ohrožených osob** – vražda na těhotné ženě, na dítěti mladším 15 let, ...
- **Závažný způsob spáchání činu** – opětovně, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem
- **Zavrženíhodná pohnutka** – v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný TČ nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky

Vražda na dvou nebo více osobách – odst. 3 písm. a)

Jestliže pachatel jediným skutkem úmyslně způsobí smrt dvou nebo více osob. To bude zahrnovat jak případy, kdy pachatel tyto osoby úmyslně usmrtí jediným jednáním, tj. současně tak případy pokračujícího trestného činu vraždy, tedy úmyslné usmrcení dvou či více osob v rámci více dílčích útoků vedených jednotným záměrem.

- Úmyslné usmrcení dvou či více osob provedené dvěma (či více) skutky vykazuje znaky vraždy spáchané opětovně, tedy vraždy podle § 140 odst. 3 písm. h).
- Pokud by však pachatel jedním skutkem jednu osobu usmrtil úmyslně a druhou nedbalostně, byl by tento skutek posouzen jako jednočinný souběh vraždy podle základní skutkové podstaty (ať už podle odstavce 1, nebo podle odstavce 2) a usmrcení z nedbalosti podle § 143.
- Pokud měl pachatel v úmyslu usmrtit dvě nebo více osob, avšak smrt nastala jen u jedné z těchto osob, je třeba jeho čin posoudit jako pokus kvalifikovaného trestného činu vraždy podle § 21 odst. 1, § 140 odst. 1 či 2, § 140 odst. 3 písm. a)
- Jestliže by pachatel svým činem směřoval k úmyslnému usmrcení alespoň tří osob, přičemž by usmrtil dvě z nich a třetí nikoli, posoudil by se takový čin jako vražda podle § 140 odst. 1 či 2, § 140 odst. 3 písm. a) dílem dokonaná, dílem ve stadiu pokusu.

Zvláště trýznivý nebo surový způsob – odst. 3 písm.

Půjde například o usmrcení vyhladověním nebo nedostatkem tekutin, pomalé usmrcování, respektive usmrcování mučivým způsobem, například pomalým rdoušením či škrcením, topením ve vodě, zasazením takových ran, které způsobí pomalé vykrvácení, apod.

Za zvláště trýznivý způsob spáchání činu lze s ohledem na duševní i fyzické útrapy považovat i pozvolné udušení poškozené, kterou pachatelé svázali, položili na postel, přikryli peřinou a zanechali bez pomoci.

Pokud jde o **vraždu spáchanou opomenutím**, musí zde být s ohledem na obecné zásady vyplývající zejm. z ustanovení § 112 **zvláštní povinnost pachatele zabránit smrti a úmysl usmrtit**

- opomenutí je postaveno na úroveň konání, jestliže někdo nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

Pachatelem může být kdokoli.

Příprava vraždy je vždy trestná (§ 140 odst. 4)

Jaké jsou možnosti jednočinného souběhu? Např. vydírání, znásilnění, sexuální nátlak

Kdy je vyloučen jednočinný souběh?

- Vražda představuje obecnou skutkovou podstatu úmyslného usmrcení. Skutkové podstaty následujících trestných činů předpokládají úmyslné usmrcení člověka za určitých zvláštních podmínek, a jsou proto ve vztahu k vraždě ve vztahu speciality.
- Trestný čin vraždy je naopak ve vztahu speciality ke kvalifikovaným skutkovým podstatám řady trestných činů, které předpokládají, že pachatel při spáchání těchto činů způsobil smrt jiné osoby. Tyto kvalifikované skutkové podstaty se pak použijí pouze v případech, kdy je smrt způsobena nedbalostně, zatímco úmyslné usmrcení je postihováno jako vražda (případně v jednočinném souběhu s daným trestným činem podle základní skutkové podstaty). Je tedy vyloučen jednočinný souběh trestného činu vraždy také například s trestným činem:
 - těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 3,
 - ublížení na zdraví podle § 146 odst. 4,
 - loupeže podle § 173 odst. 4,
 - brání rukojmí podle § 174 odst. 4,
 - vydírání podle § 175 odst. 4,
 - znásilnění podle § 185 odst. 4,
 - sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 6,
 - pohlavního zneužití podle § 187 odst. 3,
 - opuštění dítěte nebo svěřené osoby podle § 195

Privilegované skutkové podstaty k vraždě (2):

ZABITÍ - § 141 TrZ

= úmyslné usmrcení; privilegované ve vztahu k vraždě (a to i vraždy podle § 140 odst. 2)

Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí myslí anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Je to jako vražda úmyslné usmrcení, ale je přítomen **jeden ze dvou privilegujících důvodů:**

- Pachatel se úmyslného usmrcení dopouští ve stavu silného rozrušení, které bylo vyvoláno strachem, úlekem, zmatkem nebo jiným omluvitelným hnutím mysli
 - Základem je stav silného rozrušení (= ne každý strach tento stav způsobuje) – člověk nemůže adekvátně reagovat na situaci.
 - Zjišťuje se to znalecky.
 - Typicky se objevují v případě excessu z nutné obrany
 - Jiné omluvitelné hnutí mysli – např. soucit (zabití silně nemocného příbuzného)
 - Strach = reakce pachatele na nebezpečí či ohrožení zejména z ohrožení svého života
 - Úlek a zmatek = duševní stavy pachatele, které se projevují v jeho zkratkovité reakci na konkrétní představy
- Pachatel poškozeného úmyslně usmrtil proto, že poškozený se předtím vůči němu dopustil nějakého zavrženíhodného jednání.
 - Zvlášť zavrženíhodné jednání; „provokace“
 - Musíme vykládat **restriktivně** – musí se jednat o bezohledné, zlé jednání (nespadá tam nevěra nebo když mi někdo dá pár facek či okradení), typicky se jedná o týrání.
 - Kvalifikace činu jako zabití není vyloučena, ani pokud pachatel reagoval na zavrženíhodné jednání poškozeného vůči jiné osobě

Pokud jde o zabití spáchané opomenutím, musí zde být s ohledem na obecné zásady vyplývající zejm. z ustanovení § 112 **zvláštní povinnost pachatele zabránit smrti a úmysl usmrtit** – opomenutí je postaveno na úroveň konání, jestliže někdo nevykonával to, co bylo jeho právní povinností.

Pachatelem může být kdokoli

Po **subjektivní stránce** je třeba úmyslu (úmysl musí směřovat k usmrcení)

- Zjišťování zavinění je obtížné a často lze dovodit jen z okolností činu (při zkoumání, zda pachatel jednal v úmyslu napadeného zavraždit je potřeba vycházet z okolností, za nichž k útoku došlo.

VRAŽDA NOVOROZENÉHO DÍTĚTE MATKOU - § 142 TrZ

= úmyslné usmrcení *Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozené dítě.*

- privilegované ve vztahu k vraždě i k privilegované skutkové podstatě zabití

Objektem je ochrana lidského života, konkrétně život novorozeného dítěte.

Předmětem je výhradně živé novorozené dítě pachatelky.

- Rozhodující je v tomto směru okamžik počátku porodu, kterým se rozumí moment, kdy dítě začíná opouštět tělo matky, tedy kdy sice je ještě částečně spojeno s tělem matky, avšak zároveň již může být samostatným předmětem útoku. Nezáleží na tom, zda je takové živé narozené dítě životaschopné či nikoli.

Objektivní stránka je charakterizována usmrcením (jednání může záležet jak v konání, tak v opomenutí) novorozeného dítěte pachatelky, přičemž k tomuto jednání musí dojít při porodu nebo bezprostředně po něm a matka-pachatelka se musí nacházet ve stavu rozrušení způsobeném porodem.

- Matka dítěte má zvláštní povinnost konat ve smyslu § 112 vyplývající ze zákona (srov. zejména § 858 ObčZ), takže za smrt svého novorozeného dítěte (ve formě trestného činu podle § 142) bude odpovídat i v situaci, kdy svému novorozenému dítěti bezprostředně po porodu (a ve stavu rozrušení vyvolaném porodem) neposkytne potřebnou péči, přičemž je minimálně srozuměna s tím, že její novorozené dítě v důsledku toho může zemřít.

Subjektivní stránka – úmyslný trestný čin.

- Jestliže byl úmysl usmrtit novorozené dítě uskutečněn matkou v rozrušení způsobeném porodem, není použití privilegovaného ustanovení § 142 vyloučeno tím, že matka pojala úmysl dítě usmrtit již před porodem
- Naproti tomu nelze presumovat, že každé úmyslné usmrcení dítěte matkou při porodu nebo krátce po něm bylo spácháno v rozrušení způsobeném porodem.

Může se ho **dopustit výhradně matka novorozeného dítěte** (tzv. *konkrétní subjekt*)

- I ta matka, která celé těhotenství plánuje zabití novorozence -> nevylučuje to § 142 TrZ (pokud u nich bude prokázán stav rozrušení porodem – *znalec z oboru porodnictví*) - **16/86 - judikatura**

K vraždě dochází za zvláštní situace – znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou je i čas jednání.

- matka jedná sice úmyslně, ale páchá ho **při porodu** nebo **bezprostředně poté**; ale hlavně jej páchá ve stavu **rozrušení způsobeném porodem**.
- Matka může cítit zášť dítěti, protože jí způsobilo bolest při porodu – jedná se o silné rozrušení (není to nepřičetnost – žena je schopna se ovládat a není to způsobené duševní poruchou)
- K objasnění se využívá znalecký posudek porodníka.
- Při porodu = v době mezi počátkem porodu, tedy okamžikem, kdy dítě začíná opouštět tělo matky, a ukončením porodu.
- Bezprostředně po porodu = trvání stavu rozrušení způsobeného porodem; do prvního usnutí po porodu.

Je vyloučen jednočinný souběh trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou s trestným činem vraždy podle § 140 a s trestným činem zabití podle § 141, vůči nimž je vražda novorozeného dítěte matkou speciální skutkovou podstatou.

Vyloučen je dále jednočinný souběh s trestným činem opuštění dítěte podle § 195, který je vůči vraždě novorozeného dítěte matkou v poměru subsidiarity.

Existovalo to již v římském právu.

USMRČENÍ Z NEDBALOSTI § 143 TrZ

(na rozdíl od ostatní jde o nedbalostí TČ)

Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt. (Pachatel nemá v úmyslu svým jednáním způsobit jinému smrt nebo těžkou újmu na zdraví ani mu ublížit na zdraví)

Někdy neexistuje zavinění (nešťastné nehody), takže nevznikne trestní odpovědnost.

- Např. případ z Olomoucka – žena a muž měli koitus v autě. Žena muži předtím řekla, že když má orgasmus, tak má silné křeče (to muže neodradilo). Muž se navzdory varování pustil do orálního sexu (byl v tom dobrý, a to byl jeho konec). Žena se udělala a skřípla muži hlavu mezi nohama. Muž se udusil (mrtvola měla výraz, že ničeho nelituje).
 - o Žena se ho sice snažila oživit, on se však již z toho nevylízal
 - o Neprokázala se tam nedbalost

§ 143 odst. 2 – **kvalifikovaná skutková podstata** – pachatel si neplnil své povinnosti, které měl plnit ze zákona, profese, ... (povinnost jejíž porušení zpravidla vede k újmě na zdraví nebo majetku) – prolíná se s dalšími TČ.

- Za **důležitou povinnost vyplývající ze zaměstnání, postavení nebo funkce pachatele nebo uloženou podle zákona** je taková povinnost, jejíž porušení za dané situace zpravidla podstatně zvyšuje nebezpečí pro lidský život nebo zdraví -> podmiňuje to použití vyšší trestní sazby.

Další kvalifikované SP: Dále podmiňuje použití vyšší trestní sazby např. fakt, že pachatel hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.

➔ Nejčastěji v silniční dopravě

- o **Objektivní kritérium nedbalosti:** ve výjimečných případech může být trestní odpovědnost za způsobení dopravní nehody vyloučena pro nedostatek zavinění z hlediska subjektivního kritéria.
- o Při řešení trestní odpovědnosti za způsobení dopravní nehody praxe vychází také z tzv. **principu omezené důvěry**, který znamená, že řidič se může spoléhat, že ostatní účastníci silničního provozu budou dodržovat pravidla silničního provozu, pokud z konkrétních okolností neplyne opak

ÚČAST NA SEBEVRAŽDĚ (úmyslné)

§ 144 - *Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá. Musí dojít alespoň k pokusu sebevraždy.*

Objektem je lidský život

Objektivní stránka záleží v tom, že pachatel jiného (ve smyslu účastenství)

- **Pohne** k sebevraždě nebo
 - o zvláštní forma návodu = vzbuzení rozhodnutí => přesvědčování, naléhání, výhrůžka, rada, prosba, rada, týrání (dožene osobu tím k sebevraždě), dále i tzv. pohne k definitivnímu rozhodnutí.
- Mu k sebevraždě **pomáhá**
 - o účastenství ve formě pomoci ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c)
 - o = umožnění či usnadnění (pomoc může být fyzická i psychická)

VS Vražda: Donucení jiného fyzickým nátlakem k sebevraždě je vraždou, stejně jako pohnutí k sebevraždě osoby, které jsou pro duševní poruchu nebo nedostatek věku nezpůsobilé rozpoznat nebezpečnost svého jednání (také usmrcení na žádost je vražda)

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka = je potřeba úmyslu

Příklad – (asistovaná) Euthanasie

- Trestní zákoník nemá žádné zvláštní ustanovení, které by privilegovalo usmrcení na žádost nebo se souhlasem poškozeného, tzv. **euthanasii** (taková pohnutka snižuje závažnost činu)
- Rozlišujeme tzv. **euthanasii aktivní** (usmrcení konáním, např. zavedením smrtící infuze) a **euthanasii pasivní** (nepokračování v dosavadní léčbě, např. ukončení umělé výživy)

Díl 2 - Trestné činy proti zdraví

5 trestných činů, 4 tvoří systém, který je seřazen na základě **2 kritérií** (charakter újmy na zdraví a subjektivní stránka), 5. TČ je obdobou TČ zabít.

- **Těžké ublížení na zdraví** (§ 145) – Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví.
- **Ublížení na zdraví** (§ 146) – Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví.
- **Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti** (§ 147) – Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví.
- **Ublížení na zdraví z nedbalosti** (§ 148) – Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona
- **Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky** (§ 146a) – Kdo jinému úmyslně způsobí ublížení na zdraví v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného (**nebylo na přednášce**)

Objektem je lidské zdraví (fyzického i psychického)

Objektivní stránka je charakterizována způsobením ublížení na zdraví.

Úmyslné (těžké ublížení na zdraví + ublížení na zdraví)

Vztah s vraždou

§ 145 a § 146 mají kvalifikovanou skutkovou podstatu (odst. 3 u § 145 a odst. 4 u § 146), **jejíž následkem je smrt** – u těchto kvalifikovaných skutkových podstat těžší následky se týkají pouze případů, kdy pachatel způsobil takový následek z nedbalosti.

- O těžké ublížení na zdraví podle § 145 odst. 3 se jedná tehdy, kdy pachatel provede útok, kdy měl v úmyslu osobu vážně zranit (byl minimálně srozuměn, že osobě způsobí těžkou újmu na zdraví) ale z nedbalosti způsobil smrt => pachatelův úmysl směřoval k menšímu následku (pokud naopak -> pokus vraždy)
 - **Pro kvalifikaci je důležitý úmysl** (podle toho najdeme §), to co se objektivně stalo reálně nás může vést ke kvalifikovaným skutkovým podstatám anebo pokud byl úmysl větší než to co se skutečně stalo, tak to vede k tomu, že čin posoudíme jako pokus závažnějšího TČ

2 typy následků - § 122

Újma na zdraví, která je zákonem označena jako „**ublížení na zdraví**“, také **prosté ublížení na zdraví** - § 122 odst. 1 TrZ; základem je, že je to stav, který spočívá v poruše zdraví nebo v jiném onemocnění (= **zhoršení oproti předchozímu stavu**)

- ➔ **O ublížení na zdraví jde tehdy, jestliže porucha zdraví nebo onemocnění znesnadňuje nikoli jen po krátkou dobu obvyklý způsob života poškozeného.**
 - **Obvyklý způsob života** = dovozuje se z toho, že nastala pracovní neschopnost u poškozeného, není nutné, aby vznikla pracovní neschopnost (např. poškozený nemůže jíst normální stravu, v důsledku rány do zubů)
 - **Pracovní neschopnost** = důležité, ale není to obligatorní kritérium. Musí se posuzovat ve formě povšechné/**objektivní** (obecné pracovní schopnosti) => nemůžeme rozlišovat konkrétní práci, kterou poškozený dělá.
 - **Nikoli jen krátká doba** = vykládáno judikaturou jako dobu alespoň 7 dnů – jen orientační („zásadně“ – v praxi nastávají případy kdy se újma léčí 8 dnů, ale lze říct že se nejedná o ublížení na zdraví)
 - Musí se jednat o onemocnění nebo zranění, které **vyžaduje lékařské ošetření** – nemusí být lékařská pomoc reálně poskytnuta (posuzuje se to objektivně).

Těžká újma na zdraví – závažnější následek (více vážná už je jen smrt), objevuje se často v TrZ jako kvalifikovaná skutková podstata.

- § 122 odst. 2 – je tam výčet, nepřehlížet k návěť § 122 odst. 2 – „**těžkou újmu na zdraví se rozumí pouze těžká porucha na zdraví nebo jiné onemocnění**“
- **Výčet v § 122 odst. 2 je taxativní**
- § 122 odst. 2 písm. i) **jde o delší dobu trvající poruchu zdraví** (sběrná kategorie) – uplatňuje se **časová hranice 6 týdnů** (dáno judikaturou, není v TrZ; „zásadně“ – lze se odchýlit), pokud je to méně -> obyčejné ublížení na zdraví – **6 týdnů je jen k písm. i) – u jiných se neuplatní** – u ostatních nás nezajímá
 - Např. poškozený utrpěl zlomeniny, posttraumatická stresová porucha, ale ne zase úplný zmrzačení
 - Po těch celých 6 týdnů to musí být intenzivní/vážné.

Těžká újma na zdraví:

- **Zmrzačení** = trvale chorobný stav, charakterizovaný značnou tvarovou nebo funkční změnou těla nebo její částí a ztrátou některé z končetin nebo jejich podstatných částí
- **Ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti** – trvalý chorobný stav nebo ztráta části lidského těla, spojené s úplnou ztrátou nebo alespoň s podstatným snížením povšechné pracovní způsobilosti
- **Ochromení údu** = trvalá nezpůsobilost nebo značně snížená schopnost pohybu horní nebo dolní končetiny nebo její značné části
- **Ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí** = zrak, sluch, čich, chuť a hmat

- **Poškození důležitého orgánu** = při čemž vzniká nebezpečí pro život nebo jiný závažný déle trvající nebo trvalý následek
- **Zohyzdění** = viditelná, trvale hyzdící změna těla, která mění vzhled na újmu poraněného a vzbuzuje odpor a ošklivost
- **Mučivé útrapy** = mimořádné, vystupňované nebo prodlužované bolesti tělesné nebo duševní
- **Vyvolání potratu nebo usmrcení plodu** = každé jednání, které má za následek přerušení těhotenství dříve, než dojde k porodu, byť i k předčasnému
- **Delší dobu trvající porucha zdraví** (viz výše)

Těžká újma na zdraví x obyčejné ublížení na zdraví – posttraumatická stresová porucha (újma psychického rázu) – tato porucha je různě silná. U těžkého ublížení na zdraví je rozhodná časová doba 6 týdnů. Někomu tato porucha může trvat déle, ale nemá tak závažný průběh - § 122 odst. 2 musí se jednat o **vážnou poruchu**

Příprava k trestnému činu ublížení na zdraví je trestná.

Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a)

= konstrukce stejná jako u zabití (**toto je privilegovaný trestný čin**)

Odst. 1 – pachatel úmyslně způsobí **ublížení na zdraví** (obyčejné) -> je to privilegovaná skutková podstata k § 146 (TČ ublížení na zdraví)

- Základní skutková podstata

Odst. 3 – pachatel úmyslně způsobí **těžkou újmu na zdraví** -> privilegovaná skutková podstata k § 145 (TČ těžkého ublížení na zdraví)

- Základní skutková podstata

Obě základní skutkové podstaty je stejná jako u TČ zabití – **jsou zde 2 privilegující důvody:**

- Pachatel se úmyslného usmrcení dopouští ve vztahu **silné rozrušením, které bylo vyvoláno strachem, úlekem, zmatkem** nebo jiným omluvitelným hnutím mysli
- Pachatel poškozeného usmrtil proto, že poškozený se předtím vůči **němu dopustil nějakého zavrženíhodného jednání**

Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148)

= Pachatel porušil důležitou povinnost vyplývající ze zákona, z povolání, ... - také znak kvalifikované skutkové podstaty (odst. 2)

Objektivní stránka:

- Ublížení na zdraví však zároveň musí být způsobeno porušením důležité povinnosti vyplývající ze zaměstnání pachatele, z jeho povolání, postavení nebo funkce nebo uložené mu podle zákona. Jestliže u trestných činů usmrcení z nedbalosti a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti je porušení takové důležité povinnosti až okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby, u trestného činu ublížení na zdraví jde již o znak základní skutkové podstaty.
- Odst. 1 – **bez porušení důležité povinnosti nevznikne trestní odpovědnost** i když člověk způsobil někomu ublížení na zdraví z nedbalosti (základní skutková podstata) a může jít pouze o přestupek.
 - *Prudce se otočím a při tom srazím jiného chodce srazím do kanálu, nebudu trestně odpovědná -> jako chodec nemám povinnost podle zákona se nějak chovat.*
- Klasicky u dopravních nehod

Kvalifikovaná skutková podstata – odst. 2

- K naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle § 148 odst. 2 dojde tehdy, jestliže pachatel jediným skutkem z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví **dvou nebo více osob**, přičemž tímto skutkem muselo zároveň dojít **k hrubému porušení zákonů o ochraně životního prostředí, o bezpečnosti práce nebo dopravy nebo hygienických zákonů**.
- K ublížení na zdraví obou, respektive všech osob se musí vztahovat nedbalostní zavinění pachatele a ublížení na zdraví těchto osob **musí být v příčinné souvislosti s hrubým porušením zákonů** o ochraně životního prostředí, o bezpečnosti práce nebo dopravy nebo hygienických zákonů.

Něco jiného je následek a něco jiného je subjektivní stránka (kryje se, přesahuje...)

Úmysl		Ublížení na zdraví	Těžká újma	Smrt
	Ublížení na zdraví	§ 146	§ 146 odst. 3	§ 146 odst. 4
	Těžká újma	Pokus § 145	§ 145	§ 145 odst. 3
	Smrt	Pokus § 140	Pokus § 140	§ 140

Pokud úmyslem byla smrt oběti, ale došlo pouze k těžké újmě na zdraví, jedná se o **POKUS VRAŽDY**

Pokud úmyslem byla smrt oběti, ale došlo pouze k obyčejnému ublížení na zdraví, jedná se o **POKUS VRAŽDY**

Pokud úmyslem byla těžká újma na zdraví, ale oběť zemřela, jedná se o smrt zaviněnou z nedbalosti, tedy o **POKUS O TĚŽKÉ UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ (§ 145 odst. 3)**

Pokud úmyslem bylo ublížení na zdraví, ale došlo k těžké újmě na zdraví, jedná se o § 146 odst. 3

Pokud úmyslem bylo ublížení na zdraví, ale došlo ke smrti, jedná se o § 146 odst. 4

(Zbytek nebyl probírán na přednášce)

Díl 3 - Trestné činy ohrožující život nebo zdraví

- Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení (§ 149)
- Neposkytnutí pomoci (§ 150)
- Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151)
- ... (§ 158)

Jde o trestné činy ohrožovací – k jejich dokonání postačí pouhé ohrožení chráněného zájmu.

MUČENÍ A JINÉ NELIDSKÉ A KRUTÉ ZACHÁZENÍ - § 149

Objektem je nedotknutelnost osoby, její život, zdraví a lidská důstojnost, jakož i zájme na bezvýjimečném respektování právního řádu, zejm. základních lidských práv a svobod, při výkonu pravomoci orgánů státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci.

- **Veřejná moc** = taková, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů
- *Kdo mučením nebo jiným nelidským a krutým zacházením v souvislosti s výkonem pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci působí jinému tělesné nebo duševní utrpení*

Objektivní stránka záleží v **mučení nebo jiném nelidském a krutém zacházení**, k jemuž má dojít v souvislosti s výkonem pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci a kterým je způsobeno jinému tělesné nebo duševní utrpení

Pachatelem může být úřední osoba, tak i jiná osoba jednající v souvislosti s výkonem pravomoci státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci .

- Pokud se tohoto TČ dopustí jako úřední osoba -> okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby - § 149 odst. 2 písm. a)

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**.

Mučení = rozumí takové jednání, jímž je člověku působena silná bolest nebo tělesné či duševní utrpení. Nestačí tedy, aby bylo jinému člověku ublíženo (fyzicky či psychicky), vyžaduje se způsobení intenzivnější bolesti nebo utrpení. Jedním z důležitých kritérií posuzování závažnosti bolesti, respektive utrpení (vedle jejich samotné intenzity) je délka jejich trvání.

Jiné nelidské a kruté zacházení = lze považovat takové formy trýznivého či ponižujícího zacházení, které sice nedosahují intenzity mučení ve výše uvedeném smyslu, avšak jsou pro oběť rovněž zraňující, ať již po tělesné, či duševní stránce.

Následek trestného činu mučení a jiného nelidského zacházení spočívá ve způsobení tělesného či duševního utrpení, což je ostatně – jak již bylo uvedeno – součástí samotné podstaty jednání spočívajícího v mučení či v jiném nelidském a krutém zacházení.

NEPOSKYTNUTÍ POMOCI - § 150 TrZ

Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného./ ač je podle povahy...

Objektem je lidský život a zdraví

Objektivní stránka není účinek – jde o TČ omisivní.

- Povinnost poskytnout pomoc je obecná

Oba odstavce v ustanovení jsou **základní skutkové podstaty a jedná se o pravé omisivní delikty**. (pachatel neodpovídá za následek, který případně v důsledku neposkytnutí pomoci nastal) + jde o **ohrožovací delikty**, tedy že k jejich dokonání se nevyžaduje způsobení poruchy na zdraví či životě.

Odst. 1 – pachatel **neposkytne osobě**, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, **potřebnou pomoc**

Kvalifikované ohrožení osoby:

Povinnost poskytnout potřebnou pomoc je omezena na případy, kdy je určitá osoba v nebezpečí smrti, anebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění. Jde tedy o situace, kdy je poskytnutí pomoci akutní a nezbytné k odvrácení smrti dané osoby, anebo k odvrácení dalšího zhoršení závažné poruchy zdraví.

Nebezpečí smrti je stav, kdy určité osobě hrozí smrt bezprostředně. Může jít i o případy, kdy daná osoba není nijak zraněná či nemocná, jestliže se ocitla v situaci, která reálně může vést k její smrti (například se topí v rozvodněné řece, nachází se uvnitř hořícího domu, dusí se v důsledku spolknutí určitého předmětu apod.).

- Není rozhodné, z jakého důvodu vzniklo takové kvalifikované ohrožení osoby.

Omisivní trestný čin – pachatel něco neudělá

- Poskytnutí pomoci není jen první pomoc, ale i přivolání lékařské pomoci – ale aktivní jednání, zájímání se
- Člověk nemusí poskytovat pomoc v případě, že ji poskytuje již někdo jiný
- Trestní odpovědnost nevzniká tehdy, pokud poskytnutí pomoci bylo spojeno s tím, že by se člověk poskytující pomoc dostal do ohrožení nebo by ohrozil jinou osobu.

- Vidím topit se člověka, ale neumím plavat (nebo řeka je velmi divoká)

Poskytnutí potřebná pomoc – ta, která je nutná k odvrácení nebo snížení nebezpečí smrti ohroženého

- **Pachatelem** může být kdokoli.
- **Subjektivní stránka** – úmysl
 - Úmyslný TČ = pachatel ví, že se osoba nachází v ohrožení smrti, ...
 - Někdy se to nedá rozeznat

Jestliže pachatel neposkytne potřebnou pomoc určité osobě, přestože měl tzv. zvláštní povinnost konat ve smyslu § 112 (například lyžař svou nebezpečnou jízdou způsobí jiné osobě vážné zranění a následně této osobě neposkytne potřebnou pomoc – případ tzv. ingerence, srov. § 112), může mu být vzniklý účinek přičítán v rámci poruchového deliktu, za nějž bude odpovídat (například v rámci těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147); pachatel však může odpovídat i za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 spáchaný ve vícečinném souběhu s poruchovým deliktem.

Odst. 2 – pachatel neposkytne pomoc osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout.

Rozdíl spočívá jednak ve vymezení okruhu pachatelů (viz dále), ale také v tom, že druhá základní skutková podstata nepředpokládá žádné výjimky z povinnosti poskytnout potřebnou pomoc.

Na druhou stranu pak osoba, která má podle povahy svého zaměstnání povinnost poskytnout potřebnou pomoc, nemůže být zbavena trestní odpovědnosti za neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 tehdy, jestliže by v důsledku její nečinnosti nastal stejně závažný či ještě závažnější následek, který hrozil jí či třetí osobě v případě, že by pomoc byla poskytována, tedy by nebyla splněna podmínka proporcionality krajní nouze.

- **Pachatelem** může být jen osoba, která má podle povahy svého zaměstnání povinnost poskytovat pomoc toho typu, která je nutná poskytnout v konkrétním případě (speciální subjekt
 - Lékaři, hasiči, policisté, plavčíci, horská služba apod.

Trestný čin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 je speciální skutkovou podstatou vůči trestnému činu neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 a 2, a proto je jednočinný souběh těchto trestných činů vyloučen.

Trestný čin neposkytnutí pomoci jakožto ohrožovací delikt je dále ve vztahu subsidiarity k trestným činům poruchovým (§ 140 až 148), a proto je jednočinný souběh takových trestných činů rovněž vyloučen.

NEPOSKYTNUTÍ POMOCI ŘIDIČEM DOPRAVNÍHO PROSTŘEDKU - § 151 TrZ

- je ve vztahu speciality k § 150 (neposkytnutí pomoci)

Řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného.

- Též taky ohrožovací delikt

Objektem je lidský život a zdraví

Objektivní stránka není účinek – jde o TČ pravý omisivní -> povinnost poskytnout pomoc je obecná

Máme tu **zvláštní subjekt** (řidič dopravního prostředku) – jen on může být pachatel

- I cyklista, pilot, strojvůdce, ... i kůň je dopravní prostředek, na koloběžce.
 - Za řidiče dopravního prostředku naopak nelze považovat osobu jedoucí na skateboardu, na kolečkových bruslích, na lyžích apod.
 - Pachatelem trestného činu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku pak pochopitelně nemůže být ani chodec, spolujezdec či cestující v hromadném dopravním prostředku, byť měli účast na dopravní nehodě; tyto osoby však mohou být odpovědné za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 150.

Váže se to na situace, kdy došlo ke způsobení újmy na zdraví jiné osobě, a to v důsledku dopravní nehody, na které měl daný řidič účast.

- **Jakákoli újma na zdraví** (nemusí dosahovat míry ni obyčejného ublížení na zdraví.)
- Řidič nemusel zavinit dopravní nehodu

Vyvíňující klauzule = nemusím pomoci, pokud by mně samotné hrozilo nebezpečí (nebo pro někoho jiného)

Stačí zavolat záchranku (nemusím poskytovat první pomoc)

Jestliže se pachatel domnívá, že určitá osoba utrpěla při dopravní nehodě újmu na zdraví, a potřebuje proto pomoc, avšak ve skutečnosti tomu tak není (zejména půjde o případy, kdy taková osoba již v daný okamžik není naživu), jedná se na straně pachatele o tzv. pozitivní skutkový omyl. Pachatel proto bude odpovědný za pokus trestného činu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 21 odst. 1, § 151.

Účast na dopravní nehodě:

Dopravní nehodou se rozumí určitá událost v dopravním provozu, zejména v podobě střetu pohyblivého se dopravního prostředku s určitým objektem, typicky s jiným dopravním prostředkem, s člověkem, zvířetem či pevnou překážkou. Spadá sem i například vykolejení vlaku nebo tramvaje, pád letadla apod.

Účast na dopravní nehodě má pak každý řidič dopravního prostředku, který se do ní určitým způsobem přímo zapojil, resp. jehož jednání se podílelo na vzniku nebo průběhu dopravní nehody.

- Může jít tedy i o řidiče, který žádným způsobem nezavinil svou účast na dopravní nehodě.
- Může jít také o řidiče, který se se svým dopravním prostředkem nedostal do přímého střetu s vozidly jiných účastníků dopravního provozu, popřípadě do střetu se samotnými účastníky dopravního provozu, jestliže byl do dopravní nehody jinak zapojen, například reagoval na jím nezaviněnou dopravní situaci prudkým bržděním, v důsledku kterého byl jiný řidič donucen provést úhybný manévr, při kterém se střetnul s vozidlem třetím, popřípadě chodcem, pevnou překážkou apod.

Za účast na dopravní nehodě **naopak nelze považovat** případ, kdy je řidič pouhým pozorovatelem dopravní nehody, například projíždí okolo místa nehody, sledoval nehodu v momentě, kdy se svým automobilem stál na křižovatce a dával přednost ostatním vozidlům, apod.

Pokud někdo spáchá dopravní nehodu a odjede od ní = vícečinný souběh (při dopravní nehodě je někdo zraněn) – těžké ublížení na zdraví z nedbalosti + neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (odjetí se posuzuje jako nový skutek)

Trestný čin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 je speciální skutkovou podstatou vůči trestnému činu neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 a 2, a proto je **jednočinný souběh těchto trestných činů vyloučen**.

Jelikož je trestný čin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku ohrožovacím deliktem, je dále ve vztahu subsidiarity k trestným činům poruchovým (§ 140 až 148), a proto je **jednočinný souběh takových trestných činů rovněž vyloučen**.

ŠÍŘENÍ NAKAŽLIVÉ LIDSKÉ NEMOCI, ŠÍŘENÍ NAKAŽLIVÉ LIDSKÉ NEMOCI Z NEDBALOSTI - § 152 a § 153

§ 152: *Kdo úmyslně způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí*

§ 153: *Kdo z nedbalosti způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí*

Objektem je zájem na ochraně života a zdraví lidí před nebezpečným rozšířením nakažlivých lidských nemocí;

Objektivní stránka – pachatel způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí

Nakažlivou nemocí u lidí ve smyslu § 152 není jakákoliv nemoc postihující člověka, ale jen ty nemoci, které jsou obsaženy v příloze č. 1 nařízení vlády č. 453/2009 Sb., kterým se pro účely **trestního zákoníku** stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci, nakažlivé nemoci zvířat, nakažlivé nemoci rostlin a škůdce užitkových rostlin.

Jak **způsobení, tak i zvýšení nebezpečí** zavlečení nebo rozšíření nakažlivé lidské nemoci může být provedeno konáním, ale také opomenutím zvláštní povinnosti konat ve smyslu § 112, například neprovedením potřebného opatření k zamezení dalšího šíření nakažlivé lidské nemoci ze strany lékaře, příslušného pracovníka krajské hygienické stanice apod.

Zavlečení je vyvolání nebezpečí vzniku hromadné infekce na místě, kde se dosud nevyskytovala

Rozšíření se rozumí vznik epidemie tam, kde se nemoc vyskytovala, ale ne v epidemickém měřítku

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka – úmysl, v případě § 153 **nedbalost**

- **Ohrožovací trestné činy** (postačí jen bezprostředně hrozící nebezpečí)
- Doplněny o kvalifikované skutkové podstaty, které obsahují řadu **okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby** (za stavu ohrožení státu, ...)
- **Příprava k TČ podle § 152 je trestná.**

OHROŽENÍ POHLAVNÍ NEMOCÍ - § 155

Kdo jiného vydá, byť i z nedbalosti, nebezpečí nákazy pohlavní nemocí.

Objektem je zájem na ochraně lidského života a zdraví před pohlavní nákazou

Objektivní stránka spočívá v jednání, kterým pachatel vydá jiného v nebezpečí pohlavní nákazy

Pachatelem může být kdokoli (prakticky jde o osobu, která trpí pohlavní nemocí)

-> **Dvě samostatné skutkové podstaty lišící se formou zavinění. (úmysl i nedbalost)**

Trestný čin ohrožovací – stačí prokázat, že úmysl pachatele zahrnoval vznik nebezpečí pohlavní nákazy poškozeného

Pohlavními nemocemi jsou ve smyslu § 155 klasické pohlavní nemoci – syfilis, kapavka, měkký vřed a tzv. čtvrtá pohlavní nemoc

- AIDS a přenášení viru HIV se posoudí jako nakažlivá lidská nemoc ve smyslu § 152 a § 153

Vydáním nebezpečí nákazy pohlavní nemocí je třeba rozumět jakékoli jednání, v důsledku kterého vzniká pro jinou osobu bezprostřední riziko nákazy pohlavní nemocí.

- Takové jednání bude zpravidla spočívat v tom, že pachatel nakažený určitou pohlavní nemocí uskuteční nechráněný pohlavní styk s jinou osobou.

OHROŽOVÁNÍ ZDRAVÍ ZÁVADNÝMI POTRAVINAMI A JINÝMI PŘEDMĚTY. OHROŽOVÁNÍ ZDRAVÍ ZÁVADNÝMI POTRAVINAMI A JINÝMI PŘEDMĚTY Z NEDBALOSTI. - § 156 a § 157

§ 156: Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří úmyslně potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví

- **Příprava k § 156 je trestná**

§ 157: Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří z nedbalosti potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví

Objektem je zájem na ochraně lidského zdraví před potravinami a jinými předměty, jejichž použití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví.

Objektivní stránka záleží v tom, že pachatel v rozporu s jinými právními předpisy má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří potraviny nebo jiné předměty, jejichž použití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví

- Pokud k vlastnímu účelu -> nejde o trestnou činnost ???
- **Potraviny** – zákon o potravinách a tabákových výrobcích; látky určené ke spotřebě člověkem v nezměněném nebo upraveném stavu jako jídlo nebo nápoj, nejde-li o léčiva a omamné nebo psychotropní látky (i přídatné látky, látky určené k aromatizaci)
- **Jiné předměty** – věci sloužící k uspokojování lidských potřeb (oděv, obuv, ...)

Existují i **kvalifikované skutkové podstaty**, které obsahují řadu okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka – úmysl, § 157 nedbalost

RVAČKA - § 158

Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky

Objektem je život a zdraví osob, především těch, které se účastní rvačky

Objektivní stránka spočívá v tom, že se pachatel rvačky zúčastní.

- Jde o **ohrožovací delikt** a k jeho dokonání se nevyžaduje, aby při rvačce někdo utrpěl újmu na zdraví, postačí, že rvačka byla způsobila takovou poruchu způsobit.

Rvačka = Rvačkou se rozumí vzájemné napadání **nejméně tří osob**, při kterém se střídá útok a protiútok, a v důsledku toho se všichni účastníci rvačky navzájem ohrožují na životě nebo na zdraví.

- Do počtu účastníků rvačky je třeba zahrnovat třeba i osoby, které nejsou trestně odpovědné, například kvůli nedostatku věku.
- *Při rvačce jsou všichni účastníci zároveň útočníky i obránci. Tím se rvačka liší od případů nutné obrany, při níž je identifikovatelné, kdo vyvinul počáteční iniciativu a zahájil útok, respektive zahájením útoku přímo hrozil, a kdo tento útok odráží, byť třeba iniciativním způsobem*
- *Rvačka ve smyslu § 158 však nemusí vzniknout spontánně, může mít podobu i zorganizovaného střetnutí určité skupiny osob, což zahrnuje i stanovení pravidel boje (například zákaz používání nožů či jiných zbraní, určení času a místa střetnutí apod.); to je typické například pro střetnutí organizovaná fanoušky fotbalových klubů*

Účastí na rvačce je přitom třeba rozumět jakékoli zapojení se do vzájemného napadání.

Pachateli jsou všichni účastníci rvačky.

Subjektivní stránka – úmysl (účast na rvačce a ohrožení jiného na životě nebo zdraví)

- Je-li způsobena těžká újma nebo smrt, odpovídá každý z účastníků rvačky za tento těžší následek, pokud poznal, že k takovému následku může dojít.

Díl 4 - Trestné činy proti těhotenství ženy

- **Objektem** je zájem na ochraně počínajícího lidského života a na ochraně života a zdraví matky před nedovolenými zákroky přerušující těhotenství
- **Přípustný – dovolený způsob:** zákony, vyhlášky
- **Předmět útoku** je lidský plod do začátku porodu

Společné ustanovení § 163 – **Těhotná žena**, která své těhotenství sama uměle přeruší nebo o to jiného požádá nebo mu to dovolí, **není pro takový čin trestná**, a to ani podle ustanovení o návodci a pomocníkovi.

NEODOVOLENÉ PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ BEZ SOUHLASU TĚHOTNÉ ŽENY. NEDOVOLENÉ PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ SE SOUHLASEM TĚHOTNÉ ŽENY. - § 159 a § 160

§ 159: Kdo **bez souhlasu** těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství

§ 160: Kdo **se souhlasem** těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství

Objektivní stránka spočívá v přerušení těhotenství

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka – úmysl směřující k usmrcení plodu

- (nedbalost: způsobení těžké újmy na zdraví podle § 122 odst. 2 písm. g))

Okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou u obou skutkových podstat: **čin je spáchán na ženě mladší 18 let, způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, ...**

Příprava je trestná.

POMOC TĚHOTNÉ ŽENĚ K UMĚLÉMU PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ. SVÁDĚNÍ TĚHOTNÉ ŽENY K UMĚLÉMU PŘERUŠENÍ TĚHOTENSTVÍ. - § 161 a § 162

§ 161: Kdo těhotné ženě **pomáhá** k tomu, aby

- a) své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
- b) jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství

§ 162: Kdo **svádí** těhotnou ženu k tomu, aby

- a) své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
- b) jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství

Pojmy pomáhá a svádí – podle účastenství (§ 24)

Jde o tzv. **předčasně dokonáný trestný čin** – k dokonání trestného činu není nutné, aby snaha pachatele vyvolat u ženy rozhodnutí postoupit umělé přerušení těhotenství byla úspěšná

Pachatelem může být kdokoli

Okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby

- Spáchá-li čin vůči ženě mladší osmnácti let, spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti těhotné ženy, nebo přispěje-li takovým činem k těžké újmě na zdraví u těhotné ženy

Díl 5 - Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem

NEOPráVNĚNÉ ODEBRÁNÍ TKÁNÍ A ORGÁNŮ A NEDOVOLENÉ NAKLÁDÁNÍ S TKÁNĚMI A ORGÁNY

(V **poměru speciality** k TČ těžkého ublížení na zdraví a ublížení na zdraví)

§ 164: Kdo v rozporu s jiným právním předpisem provede jinému z jeho těla odběr tkáně, buňky nebo orgánu.

§ 165: Kdo v rozporu s jiným právním předpisem provede z těla mrtvého člověka odběr tkáně, buňky nebo orgánu.

Objektem je zájem na řádném provádění odběru tkání, buněk nebo orgánů z těla živého nebo mrtvého člověka a zájem na řádném nakládání s odebranými tkáněmi, buňkami a lidskými orgány

Objektivní stránka – pachatel v rozporu s jiným právním předpisem provede z těla živého (§ 164 odst. 1) nebo mrtvého (§ 165 odst. 1) odběr tkáně, buňky nebo orgánu + pachatel v rozporu s jiným právním předpisem pro sebe nebo pro jiného opatří, zprostředkuje, nabídně, doveze, vyveze nebo proveze odebranou lidskou tkáň, buňku nebo odebraný lidský orgán z těla živého člověka, anebo s takovou tkání, buňkou nebo orgánem jinak nakládá (§ 164 odst. 2) nebo v úmyslu obohatit se nebo jiného v rozporu s jiným právním předpisem nakládá s odebranou lidskou tkání, buňkou nebo odebraným lidským orgánem (§ 165 odst. 2)

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka – úmysl

Okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu

- Čin byl spáchán členem organizované skupiny, získání značného prospěchu, ...

Příprava je trestná podle § 164

ODBĚR TKÁNĚ, ORGÁNU A PROVEDENÍ TRANSPLANTACE ZA ÚPLATU - § 166

Kdo v rozporu s jiným právním předpisem jinému nebo pro jiného nabídne, slíbí nebo poskytne úplatu za odběr tkáně nebo orgánu z jeho těla nebo za provedení transplantace,

Objekt je život a zdraví člověka a zájem na řádném, nestranném a nezištném provádění odběru orgánů a transplantací

Dvě samostatné skutkové podstaty – objektivní stránky záleží jednak v tom, že:

- § 166 odst. 1 - pachatel v rozporu s jiným právním předpisem jinému nebo pro jiného nabídne, slíbí nebo poskytne úplatu za odběr tkáně nebo orgánu z jeho těla nebo za provedení transplantace
- § 166 odst. 2 – pachatel sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s odběrem tkáně nebo orgánu nebo s provedením transplantace pro sebe nebo pro jiného žádá, přijme nebo si dá slíbit úplatu v rozporu s jiným právním předpisem

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka – úmysl

Úplata – používá se společné ustanovení § 334 pro úplatkářství.

= Neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě.

Okolnosti podmiňující vyšší trestní sazbu – zejm. čin byl spáchán členem organizované skupiny, spáchání činu na dítěti, ...

Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem - § 167

Kdo v rozporu s jiným právním předpisem

- a) použije pro výzkum lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií,*
- b) doveze nebo vyveze lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií, nebo*
- c) přenese lidský genom do buněk jiného živočišného druhu nebo naopak*

Objektem je ochrana embrya a zájem na řádném provádění výzkumu na lidských embryonálních buňkách a důsledné dodržování zákazu určitého nakládání s lidským genomem, který v tomto směru vyplývá z mezinárodních závazků ČR. Zprostředkovaně je chráněn lidský život v počátečním stadiu vývoje a zdravý vývoj lidské populace

Objektivní stránka zahrnuje různé způsoby nakládání s kmenovými embryonálními buňkami. Konkrétně postihuje jednání toho, kdo

- Použije pro výzkum lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií
- Doveze nebo vyveze lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií
- Přenese lidský genom do buněk jiného živočišného druhu nebo naopak
- Provádí zákroky směřující k vytvoření lidského embrya pro jiný účel než pro přenesení do ženského organismu
- Přenese vytvořené lidské embryo do dělohy jiného živočišného druhu
- Během výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách provádí s těmito buňkami manipulace směřující k vytvoření nového lidského jedince (reprodukční klonování)

Pachatelem může být kdokoliv.

Příprava je trestná.

Embryo – zárodek, počáteční stadium vývoje organismu při pohlavním rozmnožování, který není schopen samostatné výživy

Genom – souhrn veškeré dědičné informace buňky

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby – spáchání činu členem organizované skupiny, ...

TRESTNÉ ČINY PROTI SVOBODĚ A PRÁVŮM NA OCHRANU OSOBNOSTI, SOUKROMÍ A LISTOVNÍHO TAJEMSTVÍ

Trestné činy proti svobodě – 1. díl

- Obchodování s lidmi
- Svěření dítěte do moci jiného
- Zbavení osobní svobody
- Omezování osobní svobody
- Zavlčení
- **Loupež**
- Braní rukojmí
- Vydírání
- Omezování svobody vyznání
- Útisk
- Porušování domovní svobody
- Porušování svobody sdružování a shromažďování

Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství – 2. díl

- Neoprávněné nakládání s osobními údaji
- Poškození cizích práv
- Porušení tajemství dopravovaných zpráv
- Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí
- Pomluva

Důležité pojmy:

Donucení = nepřijatelné ovlivňování vůle jiné osoby

- hlavně pro TČ proti svobodě, někdy je v základní skutkové podstatě, někdy ve kvalifikované. (Tento pojem se objevuje i v jiných hlavách TrZ, ve vztahu k podstatám z II. hlavy speciální (až na výjimky))

Formy donucení:

Základní forma -> použití násilí = fyzická síla, která má sloužit k překonání kladeného či zamezení očekávaného odporu

- (= instrumentální násilí => slouží k něčemu); při použití násilí dochází k újmě na zdraví (většinou v kvalifikované skutkové podstatě)
- **§ 119 TrZ** = za násilí se považuje i jednání, kdy pachatel **uvvede oběť do stavu bezbrannosti listí nebo jiným podobným způsobem** (není tam potřeba fyzická síla, ale lest a uvedení do bezbrannosti)
 - Např. „holky rohynolky“ – pachatelky si vyhlédnou movitou oběť, zavedou na pokoj a hodí ji něco do pití a pachatelky tím pádem použijí násilí
- Fyzický útok na určitou osobu nebo věc

Pohrůžka bezprostředního násilí = pohrůžka použití fyzické síly, které má být vykonáno ihned (bez zbytečného odkladu), pachatel může hrozit i třetí osobě.

- Může být učiněno i konkludentně (např. gesto podříznutí krku) nejen výslovně
- typicky pro TČ loupeže

Pohrůžka násilí = hrozba použitím fyzické síly, která nemusí být naplněna ihned (směřuje do budoucna)

- **Nemusí směřovat k násilí na člověku** (může to směřovat i vůči majetku)
- Je zapotřebí posuzovat kontext – pro správné určení, zda osoba použila pohrůžku násilí
 - Např. „Tvoje dcera chodí do školy XY? A chodí ve 12 hodin domů?“ – samo o sobě nevinné otázky, ale pokud se předtím mluvilo o dluhu, který ten druhý má ... -> je to pohrůžka násilím

Pohrůžka jinou těžkou újmou – různé skutkové podstaty používají trochu jiné pojmy v tomhle směru

- Někdy se nemusí jednat o těžkou újmu; někdy se píše o „**vážné újmě**“, „**jinou těžkou újmou**“
- **nejčastější** = újma na důležitých hodnotách, které jsou pro poškozeného významné (hrozba netělesným poškozením – např. poškození cti)
- Může to být pohrůžka něčím co je za jiných okolností legální (ale je to použito k nelegálnímu účelu)
 - Např. pohrůžka podání trestního oznámení

Platí, že k naplnění **je jedno, jestli pachatel je odhodlán výhrůžku naplnit** (hrozba stačí) = **Samotnou hrozbou je proveden útok**; je dokonce jedno, jestli je schopen hrozbu naplnit.

Závislost = stav, v němž člověk nemůže zcela svobodně jednat, protože je v některém směru odkázán na pachatele.

Tíseň = je stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k **omezení volnosti rozhodování** (není rozhodné, zda se osoba do takového stavu dostala **vlastním zaviněním nebo ne**)

Objektem je: svoboda a práva na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (**druhé objekty**)

Objektivní stránka: nátlak na vůli poškozeného – nejčastěji násilí, pohrůžka násilí, pohrůžka jiné těžké újmy, zneužití závislosti.

V nauce se rozlišuje:

- Násilí v podobě **vis absoluta** – zcela vylučuje jiné než žádané chování (donucená osoba je svázaná, takže nemůže vykonat co chce).
- Násilí v podobě **vis compulsiva** – psychicky působí na jednání donucené osoby, takže je podrobena nátlaku; nejedná se o nátlak neodolatelný.

Pachatelem může být zpravidla kdokoliv.

Subjektivní stránka – ve většině případů úmysl.

- (u braní rukojmí se vyžaduje přímý úmysl („s cílem“), neoprávněné nakládání s osobními údaji „byť z nedbalosti“)

+ U řady TČ je znakem **pohnutka**, zpravidla majetková nebo rasová či jiná.

Díl 1 - Trestné činy proti svobodě

Trestný čin obchodování s lidmi - § 168:

Má 2 skutkové podstaty

Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá **dítě**, aby ho bylo užito

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
- b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,
- c) k službě v ozbrojených silách,
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování,
- f) anebo kdo kořistí z takového jednání

Stejně bude potrestán, **kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito**

- a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
- b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,
- c) k službě v ozbrojených silách,
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání

„obchodování s bílým masem“; často má přeshraniční charakter (mezinárodní smlouvy)

Odst. 1 – jednání, které směřuje k dítěti; pachatel nemusí použít donucení za některých z účelů v písmenkách (pachatel nemusí působit na vůli dítěte) (Může jednat i na žádost dítěte)

- + zájem na ochraně dětí před různými formami vykořisťováním

Odst. 2 – jednání, které směřuje k dospělým; předpokládá použití násilí, pohrůžku násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti, zneužití omylu, tísně nebo závislosti

V praxi je nejčastější ve formě **§ 168 odst. 1 písm. a)** – pokud by se jednalo o dospělou osobu, tak by se jednalo o **kuplířství** (17leté dítě za někým přijde, že chce hrát v pornu)

Objekt: osobní svoboda ve smyslu svobody pohybu a svobody rozhodování

- **Zjednání** = uzavření jakékoli smlouvy (s výjimkou najmutí – samostatný znak), jejímž obsahem je, aby byl předmět útoku užít způsobem v § 168
- **Zlákáání** = získání osoby k pohlavnímu styku nebo jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání
- **Najmutí** = uzavření smlouvy (i kdyby byla neplatná)
- **Dopravení** = přemístění poškozené osoby do ciziny nebo z ciziny nebo na jiné místo v ČR, než se poškozená osoba zdržovala
- **Ukrytí** = umístění takové osoby na skryté místo
- **Zadržování** = omezování na osobní svobodě
- **Vydání** = předání předmětu útoku
- **Pohlavní styk** = jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby, stejného nebo různého pohlaví (širší pojem, než soulož)
 - **Sexuální zneužívání a sexuální obtěžování** jsou formy zásahu do pohlavní sféry a důstojnosti dotčené osoby.
- **Otroctví** = stav nebo poměr osoby, nad níž se vykonávají některé nebo všechny složky práva vlastnického
 - **X nevolník** = není předmětem vlastnického práva
- **Nucená nebo povinná práce** = každá práce nebo služba, která se na kterékoli osobě vymáhá pod pohrůžkou jakéhokoli trestu a ke které se řečená osoba nenabídla dobrovolně

Pachatelem může být kdokoli.

Po **subjektivní stránce** se vyžaduje **úmysl**.

Zbavení a omezování osobní svobody

§ 170: Kdo jiného bez oprávnění uvězní nebo jiným způsobem **zbaví** osobní svobody.

§ 171: Kdo jinému bez oprávnění **brání užívat** osobní svobody.

Objekt: svoboda pohybu (pachatel ji omezuje)

- **§ 170 x § 171** – intenzita, kterou pachatel do osobní svobody zasahuje:
 - § 170: více intenzivní, déle trvající; poškozený je uvězněn nebo jinak zbaven osobní svobody
 - § 171: stačí, když pachatel jinému brání užívat osobní svobody („omezuje“)

Kde je hranice? Neexistuje časová hranice, kterou by to bylo možné určit; kromě časového hlediska hraje roli intenzita (čím větší intenzita omezení, tím kratší čas stačí k tomu, abychom to prohlásili za zbavení osobní svobody)

- Pokud by pachatel oběť úplně svázal, že by se nemohla hýbat -> stačí pár dnů, aby to bylo zbavení
- Pokud to není tak intenzivní -> poškozený je nucen pobývat v jedné místnosti jeden týden, pak na 2 týdny byl přesunut do prázdného domu -> 3týdenní zásah překročil hranici mezi omezením a zbavením -> je to zbavení.

Spodní hranice omezování – není určena; stačí i krátkodobě omezení osobní svobody, bude záležet na intenzitě

- Např. někoho chytne za zápěstí a na 30 s osobu takto držím (nemá to dostatečnou intenzitu)
- Obecně stačí pár minut

Forma jednání: použití síly (překážky), která brání poškozenému se pohybovat (např. někoho zamknu)

- Může být omezena i hrozbou („Zůstaneš tady, nebo zabiji tvoji manželku“)
- Pachatel jedná bez oprávnění (na policisty se neuplatní).

Objektem je osobní svoboda ve smyslu svobody volného pohybu

Objektivní stránka: pachatel brání jinému člověku užívat osobní svobody (§ 171) nebo jej svobody zbaví (§ 170)

- **Jednočinný souběh s loupeží a brání rukojmí nejde** (tam je omezování osobní svobody zahrnuto)
- Upustil-li pachatel dobrovolně od konání u loupeže a brání rukojmí, může být odpovědný za omezování osobní svobody (**kvalifikovaný pokus**)
- **Trvající TČ**

Subjektivní stránka: je potřeba úmyslné zavinění

Příprava je trestná.

Zavlečení - § 172 TrZ

Kdo jiného **lští, násilím nebo hrozbou násilí** nebo jiné újmy **zavleče** do České republiky nebo do jiného státu, nebo ho **přiměje**, aby se do České republiky nebo do jiného státu odebral, nebo ho **odvrací** od návratu z České republiky nebo z jiného státu.

Objektem je osobní svoboda ve smyslu svobody volného pohybu, tj. **svoboda pohybu a svoboda pobytu**

Objektivní stránka: pachatel jiného člověka zavleče do ČR nebo jiného státu nebo ho přiměje, aby se do ČR nebo jiného státu odebral, nebo ho od návratu z ČR nebo jiného státu odvrací

Po subjektivní stránce je potřeba úmyslné zavinění.

2 základní skutkové podstaty:

- 1) Zavlečení do ciziny, nucení k tomu, aby se oběť odebrala do ciziny nebo odvracení od návratu z ciziny.
- 2) Totéž + násilí, lest, nebo hrozba násilí nebo jiné újmy

Trvající TČ.

Svěření dítěte do péče jiného - § 169 TrZ

Kdo za odměnu **svěří** dítě do **moci jiného** za účelem **adopce** nebo pro jiný obdobný účel.

Trestný čin svěření dítěte do moci jiného představuje privilegovanou skutkovou podstatu ve vztahu k trestnému činu obchodování s lidmi podle § 168, jenž zajišťuje přísnější postih obchodování s dětmi pro účely, které jsou společensky škodlivější. Vztahuje se výhradně na případy, kdy pachatel svěří dítě (ať už svoje vlastní, anebo cizí) za účelem adopce nebo pro obdobný účel, a činí tak za odměnu.

Objekt: osobní svoboda dítěte ve smyslu svobody rozhodování,

- **vedlejší objekt** je zájem na řádném výkonu péče o dítě příslušnými osobami

Objektivní stránka: pachatel svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel

- Jiným obdobným účelem může být svěření k pěstounské péči.

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka – je to úmyslný TČ.

- **Privilegované** ve vztahu k obchodování s lidmi (jednočinný souběh je vyloučen)
- **Předmětem** je dítě (pod 18 let)

Loupež - § 173

Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

Tato skutková podstata chrání 2 objekty:

- 1) svoboda rozhodování člověka (primární; proto je loupež v II. hlavě)
- 2) ochrana cizího majetku

Musí být **kumulativně útočeno na tyto 2 objekty.**

- Neplést se vloupáním (varianta krádeže), loupež je závažnější.
- **Zvlášť závažný zločin** (základní skutková podstata: 2-10 let)

Objektivní stránka: pachatel použije násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

K tomu, aby došlo k dokonání není nutné, aby se pachatel věci zmocnil (**předčasně dokonáný trestný čin**) – je dokonána v okamžiku použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí (musí existovat úmysl)

➔ pokus je u odst. 1 výjimečný (*pachatelé chtějí vymástit z pachatele domu kde schovává šperky, oni se do domu dostanou, ale majitel domu stihne utéct*)

Věc, jež je předmětem útoku musí být pro pachatele věci cizí (jinak by šlo o vydírání)

Kvalifikované skutkové podstaty -> tam bývá pokus běžnou záležitostí (*pachatel se snaží způsobit značnou škodu, ale nepodaří se mu to*)

Postačí, když je násilí používáno v nízké intenzitě (*např. stačí shození na zem*); pohrůžka bezprostředního násilí (možno provést konkludentně, např. gesty)

Odst. 1 **nevyžaduje hodnotu věci** (*např. může se jednat i o šálu*) – u extrémů **subsidiarita trestní represe** (u úplných extrémů)

Pachatel se chce obohatit, ale není to nezbytné! (i když chce pachatel věc pouze dočasně užívat – „*pokud mi nepůjčíš na 10 min auto, dám ti přes hubu*“)

- **Je speciální k vydírání!!**

Subjektivní stránka: Úmysl pachatele se musí vztahovat k násilnému jednání a k tomu, aby se zmocnil cizí věci

Co je věc? § 134 TrZ; věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla, nevplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného (modifikovaná definice § 489 OZ)

Zmocnění = pachatel si zjedná možnost volně s věcí nakládat s vyloučením toho, kdo ji měl dosud ve své moci.

Spolupachatelé si mohou svou účast rozdělit tak, že jeden vykonává násilí, druhý se zmocňuje věci.

- Jestliže pachatel přistoupí k činu jiného pachatele po uskutečnění násilí ve stadiu zmocňování se věci jde o **pomoc k loupeži** (ne spolupachatelství)

Brání rukojmí - § 174 TrZ:

Kdo se zmocní rukojmí a hrozí, že ho usmrtí anebo že mu způsobí újmu na zdraví nebo jinou vážnou újmu, s cílem donutit jiného, aby něco konal, opominul nebo trpěl.

Objektem je osobní svoboda (pohyb a rozhodování)

Objektivní stránka – pachatel se zmocní rukojmí a hrozí, že ho usmrtí anebo že mu způsobí újmu na zdraví nebo jinou vážnou újmu

Subjektivní stránka – úmysl, a to úmysl přímý („s cílem“)

- **Příprava je trestná**

Rukojmí – osoba, které se zmocní nebo ji zadrží jiná osoba a hrozí jejím usmrcením, zraněním nebo jinou újmu nebo dalším zadržováním s cílem donutit třetí stranu, aby učinila jakýkoli čin nebo aby se jakéhokoli činu zdržela.

- výhradně osoba odlišná od pachatele (respektive spolupachatele či účastníka) a od osoby, na jejíž vůli pachatel následně hodlá působit
- ne právnícká osoba

Zmocnění se rukojmí – jakékoli získání a vykonávání faktické fyzické kontroly nad jinou osobou ve formě omezení její osobní svobody

- Nejčastěji půjde o násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí, může však jít i o vylákání rukojmí na určité místo, kde je poté jeho svoboda omezena, rukojmí může být na určitém místě zadržen, tj. je mu zabráněno v odchodu apod.

Z hlediska zákonných znaků trestného činu brání rukojmí přitom **není rozhodné, na jak dlouhou dobu se pachatel rukojmí zmocní**, tzn., že se může jednat i o zcela krátkodobé držení jiné osoby v moci pachatele, například pokud pachatel drží rukojmí pod krkem, přiloží jí nuž k tepně a hrozí, že ji usmrtí, aby se tak vyhnul svému zadržení.

X TČ vydírání

- O zmocnění se rukojmí však nejde v případě, že určitá osoba vědomě spolupracuje s pachatelem, dobrovolně se mu vydá a popřípadě pachateli pomáhá vytvářet dojem, že je v jeho moci a že jí hrozí újma -> vydírání nebo účastenství na něm.
- i v případě, kdy by pachatel pouze předstíral, že se zmocnil určité osoby jako rukojmí, avšak ve skutečnosti by taková osoba nebyla v jeho moci, popřípadě by její svoboda nebyla nijak omezována.

Hrozba usmrcení. O hrozbu usmrcení jde tehdy, jestliže je z charakteru pohrůžky patrné, že rukojmí bude usmrceno, pokud nebudou splněny požadavky pachatele. Kromě explicitně formulované hrozby způsobením smrti rukojmímu si lze tedy představit například formulace typu: „Nikdy ho (tj. osobu rukojmího) už neuvidíte“, popřípadě gestikulace na videu v podobě přejetí si prstem přes krk apod.

Hrozba způsobením újmy na zdraví. Újmou na zdraví je především těžká újma na zdraví nebo ublížení na zdraví (srov. § 122), ale může jít o jakékoli jiné poškození zdraví i menší intenzity.

Hrozba způsobením jiné vážné újmy. Jinou vážnou újmou může být například déletrvající zadržení rukojmího, újma na majetku či na osobnostních právech (například hrozba znásilněním rukojmího).

Nucení jiného něco konat, něco opominout nebo trpět – viz. § 175

Vydírání - § 175 TrZ

Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl.

Obecný trestný čin (v dalších hlavách se na tento TČ navazuje; platí vztah speciality)

Předčasně dokonaný trestný čin (stačí pohrůžka, ...) -> nebude se to posuzovat jako pokus (zase jen výjimečně u odst. 1 – *zavolám Ščerbovi s výhrůžkou, ale on mezitím položí telefon, takže to neslyší*)

- Pokud pachatel sleduje specifický cíl, který je předpokládán skutkovou podstatou jiného TČ -> tento TČ má přednost (vydírání je všechno ostatní).

Objekt: svoboda člověka ve smyslu jeho rozhodování

Objektivní stránka: pachatel používá určitou formu nátlaku, který je využíván instrumentálně – účelně -> pachatel jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí k tomu, aby něco konal, opominul nebo trpěl (nemusí to reálně vykonat)

1. donucení (násilí, ...)
2. pachatel nutí, aby jiný něco konal, opominul nebo trpěl.

Jestliže pachatel sice používá pohrůžky, avšak nesnaží se nikoho k něčemu nutit, nemůže se jednat o trestný čin vydírání, nicméně takové jednání může být postihováno jako trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353.

Pachatelem může být kdokoli, po subjektivní stránce je třeba zavinění **úmyslného**.

Násilí -> § 173

Pohrůžka násilím - se rozumí taková pohrůžka, z níž je zřejmé, že nepodrobí-li se napadená osoba vůli útočníka, násilí bude vykonáno buď ihned (pohrůžka bezprostředního násilí), anebo někdy v budoucnosti. Pohrůžku násilí lze tedy vykonat i výhrůžkou směřovanou vůči nepřítomné osobě, například prostřednictvím telefonu apod.

Pohrůžka jiné těžké újmy - Musí však jít o neoprávněné jednání pachatele, který hrozí způsobením takových následků, jež jsou svou intenzitou srovnatelné s hrozbou spojenou s pohrůžkou násilí, takže pohrůžka jiné těžké újmy může u poškozeného vyvolat obavu obdobnou s ohrožením jeho života nebo zdraví. Při posuzování, zda jde o pohrůžku jinou těžkou újmou, je třeba přihlížet též například k závažnosti možného narušení osobních, rodinných, pracovních či podnikatelských nebo jiných vztahů poškozeného pro případ uskutečnění učiněné pohrůžky, k individuálním rysům osoby poškozeného, k intenzitě ovlivnění jeho psychického stavu apod., neboť dopad stejné pohrůžky může být podle její povahy u různých poškozených odlišný.

- Pohrůžka jiné těžké újmy tak může spočívat v hrozbě majetkové újmy, vážné újmy na cti či dobré pověsti například v důsledku zveřejnění určitých informací, ať již pravdivých, nebo lživých, či v důsledku zveřejnění erotických fotografií poškozeného, popřípadě jejich předání rodičům poškozeného
- Jinou těžkou újmou může být i zahájení trestního stíhání v důsledku oznámení trestného činu, jímž pachatel poškozenému hrozí, a nutí ho tak něco konat, opominout nebo trpět. Je přitom nerozhodné, zda se poškozený trestné činnosti, jejímž oznámením se hrozí, dopustil či nikoli.

Nucení něco konat – nucení k aktivnímu jednání

Nucení něco opominout – např. neoznámení určité trestné činnosti apod.

Nucení něco trpět – aby nebránil určitým aktivitám, které vykonává pachatel nebo jiná osoba (např. strpění poškozování majetku).

Loupež vs vydírání:

- I vydírání může vést k obohacení -> **záleží na formě donucení** (pohrůžka násilí, pohrůžka jiné těžké újmy (např. újma na rodinném životě), pak je to vydírání)

Vyloučení jednočinného souběhu (vydírání je speciální k těmto TČ)

- zavlčení podle § 172,
- loupeže podle § 173,
- brání rukojmí podle § 174,
- omezování svobody vyznání podle § 176,
- porušování svobody sdružování a shromažďování podle § 179,
- znásilnění podle § 185,
- sexuálního nátlaku podle § 186,
- získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou podle § 290.

Příprava je trestná.

Omezování svobody vyznání - § 176 TrZ:

Kdo násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné újmy

- a) nutí jiného k účasti na náboženském úkonu,*
- b) zdržuje jiného bez oprávnění od takové účasti, nebo*
- c) jinému v užívání svobody vyznání jinak brání*

Objektem je svoboda svědomí, myšlení a náboženského vyznání

Objektivní stránka: pachatel násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné újmy

- Nutí jiného k účasti na náboženském úkonu,
- Zdržuje jiného bez oprávnění od takové účasti, nebo
- Jinému v užívání svobody vyznání jinak brání

Pachatelem může být jakákoliv trestně odpovědná osoba;

Subjektivní stránka: jde o **úmyslný TČ**

Útisk - § 177 TrZ!!!

Kdo jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl

➔ Poškozený se nachází v negativním stavu a pachatel toho zneužívá.

Zneužívá = „Trestní odpovědnost za útisk vyloučena v případech, kdy pachatel třeba určitou osobu skutečně nutí k tomu, aby něco konala, opominula nebo trpěla, a zároveň k tomu úmyslně využívá stav tísně nebo závislosti, jestliže tímto jednáním ovšem nechce této osobě způsobit žádnou újmu, popřípadě jí chce naopak pomoci.“

Objektem je osobní svoboda (rozhodování).

Objektivní stránka: **Jednání** záleží v tom, že pachatel jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opomenul nebo trpěl.

Tíseň = stav, který může být přechodný. Je vyvolán nepříznivými okolnostmi, které výrazně omezení volnost v rozhodování člověka v tísní, může mít různé podoby:

- Nepříznivé okolnosti mohou být majetkové, osobní, rodinné, bytová situace
- *Např. člověk je okraden a zmlácen, daleko od domova -> je v tísní*

Závislost – stav, kdy je poškozený odkázán na pachatele, a tím pádem se nemůže samostatně rozhodovat. Např. učitel + žák, věřitel a dlužník; nemusí vyplývat z právního poměru (může to být stav faktické závislosti -> *někdo převeze dozor nad dítětem*)

- I u jiných TČ; např. u TČ sexuálníh

Subjektivní stránka: Úmyslný TČ (úmysl pachatele musí pokrývat stav tísně nebo závislosti)

Jako u vydírání = trestní odpovědnost nenastává, když se osoba domáhá dovolenými prostředky k tomu, aby jiný něco konal, opomenul nebo trpěl něco co konat/.../... musí

- Dovolené prostředky k neoprávněnému účelu (*vím, že osoba je v tísní a já mu stále připomínám dluh a nutím ho k vykonávání špinavé práce – jinak ten dluh budu vymáhat soudně*)
- *Oproti vydírání však po-užívá mírnější (méně intenzivní) formy ovlivňování vůle (donucování) poškozeného, konkrétně buď zneužívá tísně, nebo závislosti poškozeného.*

X LICHVA:

Zásadně vyloučen je jednočinný souběh trestného činu útisku s trestným činem lichvy podle § 218, který je ve vztahu k útisku trestným činem speciálním.

- Společným znakem objektivní stránky těchto trestných činů je tíseň poškozeného.
- Pachatel trestného činu lichvy zneužívá této nepříznivé okolnosti na straně poškozeného konkrétně k tomu, aby s ním sjednal lichvářský závazek, potažmo uplatnil z něj plynoucí pohledávku,

- zatímco pachatel trestného činu útisku nutí poškozeného, zneužívaje jeho tísně, aby v obecnosti něco konal, opominul či strpěl.
- U trestného činu útisku tedy navíc existuje určitá forma donucení poškozeného ke konání, opominutí či strpění, která u trestného činu lichvy chybí.
- Souběh těchto trestných činů by však teoreticky mohl přicházet v úvahu v případě současného zneužití tísně poškozeného nejen ke slíbení či poskytnutí lichvářského plnění, nýbrž i k donucení, aby poškozený něco konal, opominul nebo trpěl.

Porušování domovní svobody - § 178

Kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného nebo tam neoprávněně setrvá

Objektivní stránka -> pachatel neoprávněně vnikne do obydlí jiného nebo tam pachatel neoprávněně setrvá.

Objekt: Je zde chráněna domovní svoboda ne majetek (nezáleží na tom, kdo je vlastníkem domu; důležité je, kdo tam bydlí)

- Nejčastěji se páchá v souběhu s krádeží (jednočinný souběh)
- Násilí může směřovat jak proti osobě, tak proti věci.

Obydlí - § 133 TrZ;

= Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející

- Stodola, zahrada, ... je také obydlím ve smyslu § 133 TrZ
- Tam, kam sahá domovní svoboda
- Ochrana domovní svobody – i prostory, které jsou obývány krátkodobě (pokud poskytují vyšší míru soukromí – např. pokoj na hotelu nebo na kolejích)

Kdo je oprávněn vniknout/setrvat? Důležitý je stav faktický (ne úřední) – např. nebydlím u rodičů, ale jdu k nim (vnikám oprávněně).

- **Neoprávněně vniknutí** – bez souhlasu oprávněných uživatelů (tajně)
- Když jeden uživatel bytu souhlasí a druhý ne -> stačí souhlas jednoho
- Stačí krátkodobé vniknutí nebo setrvání

Vniknutí = pachatel se dostává zvenčí obydlí do obydlí a od začátku je to neoprávněně

- vstoupení do obydlí bez souhlasu nebo proti vůli oprávněného uživatele, jímž se zasahuje do jeho domovní svobody. Za vniknutí by bylo možné považovat i jiné způsobu narušení prostoru, který je vymezen obydlím, například sáhnutím do obydlí zvenčí, popřípadě vniknutí určitým zařízením (robotem), které pachatel ovládá na dálku.

Setrvání = pachatel byl vpuštěn oprávněně a odmítá opustit obydlí

Nejčastější situace - § 178 odst. 2 (kvalifikovaná skutková podstata)

- ke vniknutí nebo setrvání pachatel použije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí.
- I např. ukradení klíčů od bytu, přezení vysokého platu, ...

Je možný jednočinný souběh s krádeží, loupeží, vydírání, poškození cizí věci,...

Porušování svobody sdružování a shromažďování - § 179:

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy omezuje ve výkonu jeho sdružovacího nebo shromažďovacího práva

(2) Kdo se v souvislosti se shromážděním, které podléhá oznamovací povinnosti, násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí protív pořádkovým opatřením svolavatele nebo určených pořadatelů takového shromáždění

- **Objektem** je svoboda sdružování a shromažďování
- **Objektivní stránka** má 2 samostatné skutkové podstaty
 - 1. podobně jako vydírání (k němu je speciální); **pachatel násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy omezuje ve výkonu jeho sdružovacího nebo shromažďovacího práva**
 - 2. pachatel se **násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí protív pořádkovým opatřením svolavatele**
- Shromáždění, které podléhá oznamovací povinnosti
- **Subjektivní stránka** vyžaduje úmysl

Díl 2 - Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

Neoprávněné nakládání s osobními údaji - § 180 TrZ

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, neoprávněně zveřejní, sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje, které byly o jiném shromážděné v souvislosti s výkonem veřejné moci, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, již se osobní údaje týkají

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, již se osobní údaje týkají

- **Objektem** je zájem na ochraně osobních dat před neoprávněným nakládáním, tj. před neoprávněným zveřejňováním a jiným zneužitím.
- **Objektivní stránka:** 2 základní skutkové podstaty:
 - V souvislosti s výkonem veřejné moci
 - Údaje získané pro jiné účely v souvislosti s výkonem povolání nebo funkce
- **Musí být způsobena vážná újma na právech nebo oprávněných zájmech osoby**, již se osobní údaje týkají
 - Např. narušení rodinných vztahů, ...
- **Pachatelem může být kdokoli**
- **Subjektivní stránka:** stačí nedbalost, ale je možné i úmyslné zavinění

Poškození cizích práv - § TrZ

Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že

- uvede *někoho v omyl*, nebo
- využije *něčího omylu*

- „**nemajetkový podvod**“; pachatel využívá podvodného jednání (uvede někoho v omyl nebo jej využije)
- Pachatel poškozenému způsobí vážnou újmu na právech – nemajetková újma
 - Stejným podvodným jednáním, může způsobit škoda v majetkové i nemajetkové újma
 - Např. pachatel si vezme úvěr a prokáže se falešnou identitou – uzavře to na jméno bratra -> úvěrové společnosti působím újmu na majetkových právech; bratrovi vznikne újma nemajetková (dluh na něm může být vymáhán)
- Musí dojít k **vážné újmě na právech** = výrazný negativní zásah do rodinného života, postavení v zaměstnání, dobré jméno, újma spočívající v neúspěchu ve volbách, poškození ztratil e-mailovou korespondenci, sexuální oblast (*pachatel využil rozespálosti ženy a vydával se za přítele/manžela ženy; pachatel se vydává za gynekologa a provedl na ženě vyšetření*), jeden z rodičů odjede s dítětem do ciziny, uvedení špatného „otce“ do rodného listu, natáčení nájemníků skrytou kamerou
- **Uvedení v omyl** = jednání, jímž pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci
 - **Využití omylu** = pachatel sám k omylu nepřispěl, ale po poznání omylu někoho jiného jedná tak, aby poškozenému způsobil vážnou újmu
- Následkem je **vážná újma na právech (FO i PO)**
- **Pachatelem může být kdokoli**, úmyslný TČ

Porušení tajemství dopravovaných zpráv - § 182 TrZ

(1) Kdo úmyslně poruší tajemství

- uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením,
- datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníku nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo
- neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková počítačová data

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

- prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu, nebo
- takového tajemství využije

Objektem je tajemství dopravovaných zpráv

Tajemstvím = obsah písemností nebo zpráv bez ohledu na jejich hodnotu pro adresáta, odesílatele či pachatele

- Zákon rozlišuje porušování listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv (odst. 1) od případů, kdy je toto porušování prostředkem k dalšímu zistnému cíli nebo způsobení škody (odst. 2).
- Třetí základní skutková podstata (odst. 3) -> zvláštní případ porušování chráněných zájmů určitými prostředky

Objektivní stránka (odst. 1) – pachatel úmyslně poruší tajemství

- Uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby (nebo jinak přepravováno)
- Datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přidělené k člověku, který tuto zprávu přijímá
- Neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačových systémů, přenášející taková data

Objektivní stránka (odst. 2) – pachatel v úmyslu způsobit někomu jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

- Prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu
- Takového tajemství využije

Prozrazení tajemství = oznámení obsahu zprávy či písemnosti jiné osobě, které nebyly určeny

Využití tajemství = někdo jakýmkoli způsobem uplatní vědomost získanou jednáním popsáním ve skutkové podstatě ke způsobení škody nebo získání neoprávněného prospěchu

Pachatel kdokoli (odst. 1 a 2)

- Podle § 182 odst. 2 písm. a) – úřední osoba
- § 182 odst. 5 – pracovník provozovatele poštovních služeb, telekomunikační služby nebo počítačového systému nebo kdokoli jiný vykonávající komunikační činnost (speciální subjekt)

Subjektivní stránka – úmysl

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí - § 183 TrZ

(1) Kdo neoprávněně poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí jiného tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu získat pro sebe nebo jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu, anebo ohrozit jeho společenskou vážnost

Objektem je ochrana písemností, záznamů, počítačových dat uchovávaných v soukromí

Objektivní stránka: pachatel neoprávněně

- Poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí tím, že zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo jiným způsobem použije (odst. 1)
- Spáchá takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu anebo ohrozit jeho společenskou vážnost (odst. 2)

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl (odst. 2 -> získat pro sebe nebo jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu anebo ohrozit jeho společenskou vážnost)

Pomluva - § 184 TrZ

Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

Předmětem útoku je jednotlivec (nechrání kolektivy, instituce, ...)

Objektem je čest, dobrá pověst, vážnost člověk

Čest = etická kategorie, která se posuzuje podle mravních hledisek příslušné společnosti

- Ve smyslu subjektivním = vědomí vlastní hodnoty
- Ve smyslu objektivním = vážnost, kterou člověk požívá v představě jiných lidí

Objektivní stránka – pachatel o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejm. poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu

- **Sdělení nepravdivého údaje** = oznámení informace o jiném, které je v rozporu se skutečností, informace, která se týká pomlouvané osoby
- Nevyžaduje se, aby došlo k ohrožení vážnosti u spoluobčanů, postačí, že nepravdivý údaj je k tomu způsobilý (ohrožovací TČ)
- **Ohrožení vážnosti u spoluobčanů** může způsobit např. oznámení údaje, že někdo je duševně nemocný, že je alkoholik, ...
- **Zákon uvádí příklady možného ohrožení vážnosti**, které mohou mít následující projevy:
 - o **Poškození v zaměstnání** – např. možnost přeřazení na nižší funkci
 - o **Narušení rodinných vztahů** – např. možnost rozvratu manželství
 - o **Způsobení jiné vážné újmy** – např. ohrožení politické kariéry, neuzavření důležité smlouvy, ...

Sdělení pravdivého údaje není pomluvou.

Pachatelem může být kdokoli (i PO)

Subjektivní stránka – jde o TČ úmyslný (přestupek -> jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí)

TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI V SEXUÁLNÍ OBLASTI (Novely od 1.1.2025)

Skupina deliktů, které **zasahují do oblasti sexuální sféry** (svobodné rozhodování člověka v pohlavních vztazích, morálka v sexuální oblasti).

Úprava prochází pravidelně vývojem podle toho, co je a není v dané chvíli morální (např. některé formy homosexuálních styků byly v TrZ do 1990)

Druhový objekt: důstojnost v sexuální oblasti, svoboda rozhodování v sexuálních vztazích, zdravý vývoj lidstva a různé mravní zásady.

§ 119a – nové výkladové ustanovení (týká se primárně sexuálních deliktů)

- Nepůjde o zneužití bezbrannosti lidí – to je násilí

**§ 119a, § 185, 185a, 186 – vytištěné komentáře.*

Znásilnění - § 185

Objektem je právo člověka svobodně se rozhodovat o pohlavním životě (muž i žena, do roku 2001 mohla být předmětem útoku pouze žena)

Subjektivní stránka = úmysl (aspoň byl srozuměn, že znásilňovaná osoba s pohlavním stykem nesouhlasí), pokud si myslel např. že odpor byl předstíraný – nacházel se v negativním skutkovém omylu (nejednal by úmyslně => nemohl by být za znásilnění odpovědný)

Objektivní stránka

Základní skutková podstata má 3 aliey = varianty tohoto TČ -> společné je to, že určitá osoba skutečně s obětí souloží nebo jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží.

- 1. aliena – soulož či SPS vykonává přímo pachatel proti seznatelné vůli oběti
- 2. aliena – donucení s třetí osobou
- 3. aliena – zneužití bezbrannosti

Jednání proti seznatelné vůli oběti /aliena první

- Pachatel oběť k souloži či srovnatelnému pohlavnímu styku donutí
- Všechny ostatní (nepříliš časté) případy, kdy pachatel jedná proti seznatelné vůli oběti, aniž by používal některou z forem donucení

Podmínkou je, že nesouhlasná vůle oběti je seznatelná pro pachatele (souvislost se subjektivní stránkou) a to po celou dobu jednání.

- Může být projevena i v průběhu, přičemž důvod není relevantní.
- Verbální i neverbální

Donucení k pohlavnímu styku = překonání nebo zamezení vážné míněného odporu znásilňované osoby, resp. jejího seznatelného souhlasu (pokud po počátečním odporu svolí, nejedná se o znásilnění)

Druhá alinea předpokládá 3 druhy donucení: (stejně jako u vydírání -> **znásilnění je speciální k vydírání**)

- Násilí (i rozšiřující definice násilí)
- Pohrůžka násilím
- Pohrůžka jiné těžké újmy

Za donucení se považuje i **situace, kdy poškozená osoba upustí od odporu**, protože ví, že odpor by byl beznadějný (nebo ze strachu, pro vyčerpání)

Pachatel využije bezbrannosti:

= Takový stav, ve kterém oběť nemůže klást odpor (osoba je opilá, pod vlivem drog, spí, je nehybná)

= Takový stav, ve kterém **oběť nemůže vůbec projevit svoji vůli ohledně pohlavního styku s pachatelem a není schopna dát najevo odpor**

- Útlý dětský věk (dítě není schopno poznat důvody, kvůli kterým by mělo projevit nesouhlas nebo je v situaci, kdy nemůže projevit odpor), **novela § 119a odst. 2 – vždy dítě mladší dvanácti let**
 - Určuje se to znaleckými posudky (psychologie)
- ➔ dopadá na případy, kdy se osoba ve stavu bezbrannosti nachází a pachatel toho zneužije (pokud sám dovede do stavu bezbrannosti -> 1. alinea)
- ➔ Nutno odlišit od „uvedení do stavu bezbrannosti“ -> forma násilí

Pohlavní styk a jeho formy = 3 kategorie pohlavního styku (podle intenzity zásahu do intimní sféry poškozeného)

Soulož = nejvyšší kategorie; spojení pohlavních orgánů muže a ženy, také jen částečné vsunutí

Jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží = širší kategorie jak „soulož“; klíčové pro zařazení do této kategorie bude **technika provedení. A srovnatelnost provedení nikoliv intenzita zásahu.**

= **pohlavní styk, při jehož provedení dochází k obdobné situaci jako při spojení pohlavních orgánů muže a ženy**

- Např. orální sex, anální sex, zastrkování erotických pomůcek nebo jiných předmětů do vagíny ženy (bez debat patří do této kategorie), masáž pohlavního údu muže rukou, digitální penetrace (opakované zasouvání prstů do pochvy), intenzivní hrátka s klitorisem (lehké dráždění tam nespadá), něco se zastrkuje do análního otvoru (muže či ženy)
- Lze to vystihnout tak, že buď muž strká penis někam nebo něco je strkáváno do vagíny ženy

Pohlavní styk = jakákoli forma ukájení pohlavního pudu na těle jiného člověka; **široký pojem**

- Patří tam vše, co nepatří do předchozích skupin.
- Ohmatávání na intimních místech (i na oblečeném těle), lehké formy BDSM
- Dochází k fyzickému kontaktu pachatele s tělem oběti (mohou být k tomu použity i předměty) – např. *pachatel byl ve spodní části těla obnažen, přitiskl se k oběti a dal jí ruku pod triko a začal hekat* (-> pohlavní styk, znásilnění)
- Do této kategorie **nepatří** odhalování, sebeukájení (kdy nedochází k fyzickému kontaktu s obětí) -> může se jednat o sexuální nátlak.
 - o Ani zalehnutí obětí a přes oblečení děláni kopulačních pohybů

Není nutné, aby **pachatel uskutečnil pohlavní styk osobně** (u pohlavního styku – nemusí jít o ukájení pohlavního pudu pachatele)

- *Např. pachatel donutí dvě osoby, aby spolu měly pohlavní styk (na obou -> znásilnění)*
- *Pachatel může použít živý nástroj (nepřímé pachatelství)*
- *Jeden spolupachatel se podílí u donucení, druhý provádí pohlavní styk*

§ 185 odst. 2, 3 – kvalifikovaná skutková podstata

Většina případů: pachatel se s obětí zná.

Sexuální útok § 185a – nově vymezený TČ od r. 2025

Z velké části kopíruje znásilnění, s tím rozdílem že zde jde o **nepenetrační pohlavní styk** – např. případy donucení k obnažování, pohlavnímu sebeukájení, osahávání apod.

Objekt: právo člověka se svobodně rozhodovat o pohlavním životě.

Objektivní stránka:

Základní skutková podstata má tři aliey:

- Vykonává přímo pachatel proti seznatelné vůli oběti
- Dvě varianty:
 - Pachatel donutí oběť k pohlavnímu styku se třetí osobou
 - Pachatel donutí oběť k pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo srovnatelnému chování.
- Zneužije bezbrannosti

„jiné srovnatelné chování“ – podle toho, jak to cítí ta oběť

- sexuální útok nepůjde pokud pachatel donutí oběť, aby pozorovala jeho (bude to posuzováno jako vydírání)
- Tento TČ je **subsidiární ke znásilnění** (může docházet ke stupňování).

Sexuální nátlak - § 188 – novelizováno také

Trestný čin sexuálního nátlaku **postihuje některé další formy útoku na lidskou důstojnost v sexuální oblasti, které se vyznačují zneužitím tísně nebo závislosti oběti, anebo postavení pachatele a z něj vyplývající důvěryhodnosti či vlivu.**

- Prostřednictvím tohoto trestného činu je tedy doplněna trestněprávní ochrana před nekonsensuálními sexuálními aktivitami, která je primárně poskytována skutkovými podstatami trestných činů znásilnění podle § 185 a sexuálního útoku podle § 185a.

Objektem je právo člověka svobodně se rozhodovat o pohlavním životě a ochrana lidské důstojnosti před některými formami ponižování.

Objektivní stránka

(po novele pouze jediná základní skutková podstata)

Pachatelovým jednáním může oběť přimět jak k pohlavnímu styku, tak k jejímu pohlavnímu sebeukájení, obnažování nebo jinému srovnatelnému chování. Tohoto cíle nedosahuje (na rozdíl právě od sexuálního útoku) ani donucením či jiným jednáním uskutečňovaným proti seznatelné vůli oběti, ani zneužitím bezbrannosti oběti, ale **tím, že buď zneužívá tíseň nebo závislosti oběti, anebo zneužívá své postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.**

Tíseň = viz výklad § 177

Závislost = oběť je v určitém směru odkázána na pachatele a tím je omezena svoboda rozhodování (tohoto nedostatku svobody si je pachatel vědom a zneužije toho)

- Rodič + dítě; opatrovník + dítě; druh rodiče + dítě; osoby zajišťující péči + starý člověk; učitel + žák/student; věznitel + osoba omezená na svobodě

- Nájemce bytu + pronajímatel (např. existuje bytová tíseň) – plyne z judikatury

Zneužití svého postavení a z něj vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu = pachatel svého sexuálně motivovaného cíle dosahuje díky své funkci, pracovnímu postavení, postavení ve společnosti a spoléhá, že díky jemu postavení se oběť nevzepře.

- Je zapotřebí posuzovat z pohledu oběti (jestli je pachatel vůči oběti v důvěryhodném postavení)
 - Např. kněz může být vůči některým osobám důvěryhodná osoba (pro věřící, pro ateisty to není důvěryhodná osoba)
 - Vedoucí uměleckého souboru pro členy souboru
 - Lékaři, učitelé, léčitelé, vůdci sekty
 - Zaměstnavatel
- Může být uplatňováno proti třetí osobě -> např. policista vyšetřuje trestný čin osoby X a přiměje matku X k dané aktivitě
- Je těžké odlišit od znásilnění (pohrůžka jiné těžké újmy x zneužití postavení)
 - Příklad šéf k sekretářce a bude po ní chtít nějaké uspokojení a vyhrožuje jí co se stane, když mu nevyhoví

Subjektivní stránka = úmysl

- Jestliže neví o tom, že druhá osoba takové aktivity vykonává právě z tohoto důvodu – typicky v důsledku obav (byť neopodstatněných) z možných důsledků, jež by mohly nastat v případě odmítnutí – nedochází k úmyslnému útoku na svobodu rozhodování či na lidskou důstojnost, takže nemůže nastat trestní odpovědnost za sexuální nátlak.

Sexuální nátlak je subsidiární (podpůrný) ke znásilnění => jednočinný souběh je vyloučen

- Např. první pachatel nutí k obnažování, pak sebeukájení a pak vykoná pohlavní styk => znásilnění

Pohlavní zneužití

§ 187 TrZ: Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije.

Objektem je mravní a tělesný vývoj dětí mladších 15 let (předčasný pohlavní styk by na něj mohl mít negativní vliv)

Tato hodnota je chráněna i proti vůli dětí mladších 15 let

- Není tam forma donucení ani forma ovlivňování vůle dítěte
- **Přichází v úvahu výhradně tehdy jestliže dítě mladší 15 let formu pohlavního styku vykonalo dobrovolně** (nebo to je z iniciativy dítěte)
 - Kdyby bylo dítě donuceno k pohlavnímu styku, jednalo by se o **znásilnění**
 - Pokud by pachatel využil svého postavení (důvěryhodnost / vliv) nebo zneužil bezbrannosti => **pohlavní zneužití**

Objektivní stránka:

- **Vykoná soulož**
- **Jinak pohlavně zneužije** = stejný výklad jako **pohlavní styk** u základní skutkové podstaty TČ znásilnění
 - Např. osahávání na intimních místech, pokud je intenzivní, tak i přes oblečení, ...
 - Nelze tam zařadit pohlavní sebeukájení, obnažování, ... (v těchto případech se nebude jednat o pohlavní zneužití)

Subjektivní stránka = úmysl, který se musí vztahovat i na okolnost, že poškozený je dítě mladší 15 let

- Může nastat situace, kdy se pachatel bude domnívat, že druhá osoba dovršila 15 let => negativní skutkový omyl (nemůže jednat úmyslně a nemůže být trestně odpovědný za pohlavní zneužití)
 - Pachatel musí být **min. srozuměn**, že se jedná o osobu mladší 15 let (např. pachatel ví, že dítě chodí do 8. třídy -> musel být srozuměn, že je možnost, že dítěti může být pod 15)

Jednočinný souběh je vyloučen se souloží mezi příbuznými,

Ohrožováním výchovy dítěte a svádění k pohlavnímu styku **je možný** (protože mají jiné objekty).

Je možný vícečinný souběh

- **Pohlavní zneužití + znásilnění** = pachatel v průběhu pohlavního zneužívání páchaného jinou formou, než souloží rozhodne na poškozeném vykonat soulož.
- **Pohlavní zneužití + sexuální nátlak** = pachatel zneužívá závislosti oběti a pokračuje v jednání i po dosažení 15. roku věku oběti
- U všech kvalifikovaných skutkových podstat (odst. 2,3 a 4) je **trestná i příprava**
- **Není tady prvek donucení.**

Soulož mezi příbuznými

§ 188 TrZ: Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem

Objektem je zájem na tom, aby potomstvo, které by se z takového styku mohlo narodit, nemělo degenerace (zájem na ochraně zdraví potomstva)

- Postihuje se **pouze soulož** (anální a orální sex ne)
- Tohoto TČ se mohou dopustit jen ti příbuzní, kteří jsou pokrevní příbuzní

Pachatelem budou zpravidla oba souložníci

- Výjimky: případy, kdy je trestní odpovědnost jednoho z nich vyloučena

Subjektivní stránka: úmysl

Kuplířství

Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným

Tímto ustanovením je stíhána participace na **činnosti, která sama o sobě trestná není** (prostituce)

- Ale je to stále negativní jev a zákon chce omezit její podporování.

1. alinea = přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k prostituci

2. alinea = kořistí z prostituce

- Většinou se tyto dvě provazují
- *Může se jednat i o skrytou formu, např. pasák pronajímá prostitutce pokoj, ví, co tam dělá; peníze z nájemného = kořist*

Prostituce = poskytování pohlavního styku s jinou osobou za úplatu

- Je to jedno, jestli je to provazováno pomocí soulože, nezáleží na pohlaví

Provozování prostituce = nedokonavý vid, musí se jednat o opakovanou činnost (jednorázový zákazník tam nespadá)

Fakticky se to moc nepostihuje (za tento TČ se stíhá minimálně, i když se páchá)

Může se jednat výhradně tehdy, pokud jednání pachatele směřuje vůči osobě starší 18 let

Pokud se jedná o dítě (méně jak 18 let) – TČ obchodování s lidmi § 168 odst. 1 písm. a) (speciální ustanovení vůči kuplířství)

Subjektivní stránka: úmysl

Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí - § 190

(1) *Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí*

(2) *Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí*

Objekt: ochrana mravního vývoje dětí

Objektivní stránka

2 základní skutkové podstaty

Odst. 1 – jediné ustanovení, které postihuje prostituci jako takovou

- Prostitut(ka) provozuje svoji živnost v okolí školy nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí
- Školský zákon - § 7 = obdobné zařízení = takové zařízení, které je určeno primárně pro pobyt dětí (např. zábavní areály pro děti)
- Vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí = místo, které je svým vybavením atd. primárně určeno pro děti (dětské hřiště, ...)
- „V blízkosti“ = na místě, kde se děti dostávají do nikoliv ojedinělého vizuálního kontaktu s osobami provozujícími prostituci
 - „místo na dohled“ od školy

odst. 2

- Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí
- Vztahuje se na jiné osoby jak odst. 1 (naháněč, pasák)

Subjektivní stránka: úmysl, který se musí vztahovat i na skutečnost, že v blízkosti je škola nebo jiné obdobné zařízení

Šíření pornografie - § 191

(1) *Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem*

(2) *Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo*

- nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo*
- na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje*

Pornografie = „nevím, co to je, ale poznám to, když to vidím“. = Pornografické dílo je takové, jehož dominantním účelem je vyvolat anebo zvyšovat sexuální vzrušení

Česká právní úprava rozlišuje podle obsahu tři druhy pornografických děl, a to tzv. tvrdou, respektive **deviantní pornografii** (§ 191 odst. 1, viz dále), **dětskou pornografii** (§ 192 7–20) a tzv. ostatní, respektive **prostou pornografii** (§ 191 odst. 2).

Objekt:

1. odst. – zájem na ochraně mravnosti před zvláštním druhem obtěžování v sexuální oblasti
2. odst. – mravní výchova dětí – zájem na její ochraně před negativním působením pornografie

Objektivní stránka: 2 základní skutkové podstaty

Obě základní skutkové podstaty trestného činu šíření pornografie pracují s pojmem „pornografické dílo“, byť v první z nich jde o pornografické dílo specifického charakteru.

Odst. 1 – pachatel vyrobí, dovoze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá či jinému jinak opatří pornografické dílo, jež má charakter tzv. tvrdé (deviantní) pornografie.

Odst. 2 – pachatel pornografii nabízí, přenechává nebo poskytuje dítěti nebo toto dílo zpřístupňuje na místě, které je dětem přístupné

- Také „ztvárnění jakéhokoli pohlavního styku nebo zobrazení pohlavních orgánů, jehož účelem je ukojení pohlavního pudu“
- Obrázky, videa, text, vystavování pohlavních orgánů k sexuálnímu účelům (takové zobrazení nahého těla) – nezáleží na formě „pornografie obyčejná“
 - Výroba, zpřístupňování, ... je legální (výjimka: děti - § 191 odst. 2)
- Ne každé zobrazení lidského těla je pornografie (dokumentace z nudistické pláže, Rubens) – je důležité vnímat kontext
- „pornografie tvrdá“ někdy označována jako „pornografie zvrácená“
 - Ve kterém se projevuje násilí nebo neúcta k člověku
 - Nespadají tam případy, kdy je zobrazena nějaká lehčí forma násilí nebo nějaká forma ponižování (pokud je patrné, že je to hrané a není to brutální)
 - Spadají tam případy, kdy je ponižování a násilí až moc hrubé
 - Nebo tam kde se zobrazuje, popisuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem
 - **Postihuje se téměř jakékoli nakládání s výjimkou přechovávání.**
 - Výroba, vývoz, provoz, nabídka, činění veřejně přístupný, opatření někomu, šíření, ...

Převažující názor: trestní odpovědnosti se vyhne ten, který dá upozornění, že webové stránky jsou přístupné od 18 let (§ 191 odst. 2 písm. b))

Vzhledem k tomu, že objektem u obou základních skutkových podstat trestného činu šíření pornografie jsou odlišné zájmy, takže tyto trestné činy nejsou ani ve vztahu speciality, ani ve vztahu subsidiarity, je možné, aby určité jednání bylo posouzeno jako jednočinný souběh šíření pornografie podle § 191 odst. 1 a šíření pornografie podle § 191 odst. 2 (například když pachatel dítěti zpřístupňuje dílo obsahující tzv. tvrdou pornografii).

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií - § 192

(1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem

(2) Stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii

(3) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla

Dětská pornografie = širší, než bychom čekali; dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě (mladší 18 let) ale spadá tam i takové dílo, které zahrnuje nebo jinak využívá osobu jež se jeví být dítětem

- + Dílo, ve kterém vystupuje reálně osoba dospělá, ale vystupuje takovým způsobem a v takovém kontextu že by průměrný divák konstatoval že se jedná o osobu mladší 18 let
- + Dílo, které nevystupuje žádná osoba (díla jsou vyrobena uměle – např. počítačovou animací)

=> **objektem není ochrana dětí!! OBJEKTEM je ochrana morálních hodnot** (to je důležité při posuzování konkrétních situací)

3 základní skutkové podstaty

Formy jednání

- Odst. 1 – **přechovávání dětské pornografie** (uložení do počítače či jiném nosiči, který má pachatel ve své moci)
- Odst. 2 – **získání přístupu k dětské pornografii** prostřednictvím informační nebo komunikační technologie
 - Např. zaplacení přístupu na placené stránky, získání hesla na takové stránky, ...
- Odst. 3 – nejširší dopad; **vyrobení, dovezení, vyvezení, provezení, nabídnutí, ...**
 - Nejčastěji: výroba (pořízení fotografie, pořízení videa)
 - Stačí přeposlání souboru jediné osobě
 - **2. alinea = kořistění**

Odst. 1 a 3 postihují tzv. **animovanou dětskou pornografii** (často kritizováno) - Rozsah trestní odpovědnosti podle § 192 TrZ – co u animovaných děl, která jsou „rádoby vtipná“? -> **subsidiarita trestní represe** (reálně by to nemělo být považováno za škodlivé)

- Dá se uplatnit i v jiných případech – např. 2 sedmnáctiletí lidé si natočí své hrátky

Subjektivní stránka: úmysl

Zneužití dítěte k výrobě pornografie - § 193

Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle.

Objektem je ochrana dětí před zneužíváním k pornografickým účelům a jejich sexuálnímu zneužívání

- Nebo zájem na zdravém fyzickém, psychickém a mravním vývoji dětí

Objektivní stránka:

Formy jednání v podstatě jako kuplířství

- Přiměje, zjedná, najme, zláká a svede.
- Zneužití dítěte k výrobě pornografického díla = pachatel pornografické dílo vyrábí, aniž by o tom dítě vědělo
- Kořistění = rodič poskytne své dítě k tomu, aby si zahrálo v pornografickém filmu a rodič na tom vydělá (kořistí)

Účast na pornografickém představení - § 193a

§ 193a TrZ: *Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě.*

Objektem je – podobně jako u trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie – ochrana dětí před jejich sexuálnímu zneužíváním a mravní rozvoj a výchova dětí, respektive zájem na zdravém vývoji dětí v oblasti sexuality.

Objektivní stránku pachatel naplní tím, že se zúčastní buď pornografického představení, v němž účinkuje dítě, anebo jiného obdobného vystoupení, v němž účinkuje dítě.

Subjektivní stránka je úmysl (i na okolnost, že sleduje představení dítěte – alespoň srozumění)

Pornografické představení = vystoupení, které probíhá v reálném čase (neumožňuje opakovanou reprodukci, např. zobrazování, ...)

- Diváci nemusí být reálně přítomni – např. přes internet
- Nutno posuzovat, zda má představení vzbuzovat nebo zvyšovat sexuální vzrušení
- Jedná se o pornografické představení, pokud dochází k explicitnímu obnažování pohlavních orgánů
- Nezávisle na počtu diváků (i když je jen jeden divák)

Subsidiarita trestní represe – 17letý kluk své 18leté přítelkyni udělá striptýz

Řešení aktuálních situací

- *Pachatel dítě „ukecá“, aby dítě pořídilo pornografické fotky nebo videa a poslalo mu je*
 - Pachatel bude odpovídat za zneužití dítěte k výrobě pornografie (odst. 1) a za návod nebo čistě výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií (odst. 3)
 - Tyto dva TČ mají různé objekty (není vztah speciality nebo subsidiarity) -> je možný souběh
 - Jestli bude odpovídat za § 192 odst. 3 nebo za návod -> věk dítěte (do 15 let -> bylo použito jako živý nástroj)
 - 15 + let -> dítě samo se dopouští trestného činu (§ 192 odst. 3) – chrání se morálka ne dítě
- *Pachatel dítě přesvědčí, aby se během internetového přenosu svléklo a pachatel si to při tom vyfotí, aniž by o tom dítě vědělo*
 - § 193 odst. 1 – zneužití dítěte k výrobě pornografie v souběhu § 192 odst. 3 – výroba dětské pornografie
- *Pachatel dítě přesvědčí, aby mu poslalo své pornografické fotografie nebo videa, které dítě dříve pořídilo*
 - § 192 odst. 1 – přechovávání dětské pornografie (nechá si je poslat), pokud by je uvedl do oběhu § 192 odst. 3
- *Pachatel dítě přesvědčí, aby mu předvedlo pornografické představení*
 - § 193a
 - Pachatel si pornografické představení natáčí
 - Pachatel nebude odpovídat za § 193a, protože ten je subsidiární ve vztahu k § 193 -> pachatel bude odpovídat za § 193 odst. 1 v souběhu § 192 odst. 3
- *Pachatel dítěti vyhrožuje, aby mu dítě pornografické fotky poslalo, jinak to, co již má posle rodičům dítěte*
 - Pachatel používá pohrůžku jinou těžkou újmou -> § 186 odst. 1 (sexuální nátlak)
- *Pachatel dítěti za pořízení pornografického materiálu poskytl nějakou úplatu*
 - Souběh s § 202

Navazování nedovolených kontaktů s dítětem - § 193b

Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin.

Pachatel navrhne setkání dítěti mladšímu 15 let, a to setkání je navrženo **za účelem** pozdějšího spáchání pohlavního zneužití, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií nebo zneužití dítěte k výrobě pornografie anebo navádění k pohlavnímu styku

Objektem trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem je zájem na ochraně dětí mladších patnácti let před sexuálnímu zneužíváním, jakož i mravní rozvoj a výchova takových dětí a zájem na jejich zdravém vývoji v oblasti sexuality.

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel dítěti mladšímu patnácti let navrhne setkání, a to se specifickým úmyslem spáchat trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1, výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192, zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193, svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 3 či jiný sexuálně motivovaný trestný čin.

Jde tedy o předčasně dokonáný delikt, přičemž trestně postižitelný je již samotný návrh na setkání, který pachatel učinil dítěti mladšímu patnácti let za účelem dopustit se na něm některého ze sexuálně motivovaných trestných činů, jejichž výčet v tomto ustanovení je demonstrativní.

- **Přípravné jednání**

TRESTNÉ ČINY PROTI RODINĚ A DĚTEM

Základní charakteristika:

- ochrana rodiny a dětí zaručena mezinárodními dokumenty, ústavněprávními předpisy:
- čl. 32 odst. 1 LZPS, čl. 32 odst. 4 LZPS
- čl. 16 Všeobecné deklarace lidských práv, čl. 12 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (sdělení č. 209/1992 Sb., ve znění sdělení č. 41/1996 Sb.), čl. 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (vyhl. č. 120/1976 Sb.),
- ochrana práv dítěte: Úmluva o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb.) a Úmluva mezinárodní organizace práce č. 182 o zákazu a okamžitém odstranění nejhorších forem dětské práce (sdělení č. 90/2002 Sb. m. s.),
- ochrana žen: Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhl. č. 62/1987 Sb.).

Dítě = § 126 TrZ:

- *Dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak* (např. § 195 odst. 2 písm. a) -> TČ opuštění dítěte připouští spáchání tohoto TČ na dítěti mladším 3 let)
- ZSM = § 2 „vymezení některých pojmů“ -> mládeží se rozumí **děti a mladiství** (dítě = osoba mladší 15 let; mladistvý = od 15 do nedovršení 18 let)

Druhový objekt je zejm. zájem na řádné výchově, výživě, tělesném a duševním vývoji dítěte (až na TČ dvojí manželství – zájem na uplatnění principu monogamie)

Subjekt = pachatel

- § 200-§204 = kdokoliv;
- § 195-§198 = ten, kterému byla uložena zvláštní povinnost podle rodinného práva (např. povinnost výchovy dítěte na základě rodičovské povinnosti, výživy dítěte atd. – speciální subjekt)

Subjektivní stránka:

- u většiny TČ hlavy IV. úmysl.
- u TČ podle § 196 odst. 1 a § 201 zákon uvádí, že je možné je spáchat **byť i z nedbalosti**, takže je lze spáchat jak úmyslně, tak z nedbalosti, vždy však připadá v úvahu pouze jedna forma zavinění.

Opuštění dítěte nebo svěřené osoby - § 195

Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví

Objekt je zájem na ochraně dítěte nebo osoby, která si není sama schopna zajistit si pomoc (např. vysoký věk, zdravotní postižení, atp.) před ohrožením jejich zdraví a života

Předmětem útoku je dítě (§ 126) nebo svěřená osoba (osoba dospělá která není kvůli stáří, nemoci, těžké invaliditě nebo opožděného vývoje schopna se sama o sebe postarat a v dané situaci si sama pomoci) – např. osoby, které jsou umístěny do ústavů sociální péče nebo do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, ...

Objektivní stránka

Opuštění = takové jednání pachatele následkem kterého je dítě nebo svěřená osoba ponechána svému osudu (přerušení péče) – a to za okolností, kdy pro takové osoby vzniká nebezpečí smrti nebo újmy na zdraví

- Nebezpečí je charakterizováno tím, že záchrana je závislá na náhodě (judikatura – RT 47/1978)
 - *Např. rodič nechá v bytě samotné malé dítě bez dozoru a odejde na delší dobu, aniž by v bytě byla nějaká osoba, která by vykonávala nad dítětem dozor*
- Může mít formu konání i opomenutí
 - *Konání – nechání dítěte v lese na opuštěném místě*
 - *Opomenutí – (pachatelka zanechala ještě ne dvouleté a navíc retardované dítě samotné ve vaně s puštěnou vodou)*
- Doba není rozhodná, rozhodující je souhrn všech relevantních okolností (za jakých podmínek je dítě necháno samotné, věk dítěte, prostředí, ve kterém bylo necháno, vývoj dítěte, ...)
- Pokud dojde při opuštění ke smrti nebo k ublížení na zdraví -> může to být posuzováno podle § 195 odst. 4 – jen když je úmyslem zahrnuto i to, že opuštěním vystaví dítě nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví
 - Pokud jen nedbalost - § 143 odst. 1 (ublížení na zdraví) nebo odst. 2

Subjekt – pachatelem může být ten, který má ze zákona, rozhodnutí soudu, na základě dohody smluvních stran povinnost pečovat o dítě nebo svěřenou osobu.

- *Klasicky rodič, osvojitel, poručník, pěstoun, opatrovník nebo osoba, která převzala péči o dospělou osobu, která není schopna si sama pomoci, pracovník zdravotnického zařízení, ...*
- Nebo osoba, která převezme péči o dítě bez předchozí úmluvy (po dobu nikoliv přechodnou musí být péče vykonávána)

Subjektivní stránka

- V odst. 1 se předpokládá úmysl, který musí zahrnout ohrožení dítěte nebo svěřené osoby na životě nebo na zdraví
- *V okamžiku opuštění musí být pachatel minimálně srozuměn s tím, že tímto jednáním vystavuje dítě / svěřenou osobu nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví*

Zanedbání povinné výživy - § 196

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce

- Nejfrekventovanější TČ v ČR – 2. místo hned za krádeží

Objektivní stránka - 2 základní skutkové podstaty + společná kvalifikovaná

- Odst. 1 – „neplní“ - oprávněná osoba nedostane vše, co je obsahem vyživovací povinnosti nebo není plněno v povinném rozsahu.
 - Pokračující TČ s prvky TČ hromadného
- Odst. 2 – „úmyslně se vyhýbá“ - pachatel usiluje o to, aby se své povinnosti zbavil. Chce oddálit vymáhání nároku na výživu
 - Např. pachatel často bez důvodu mění zaměstnání, nastoupí do hůře placeného zaměstnání, záměrně snižuje svůj majetek, je vyřazen z evidence Úřadu práce, ...
 - Vyhýbání se = aktivní jednání (úmysl přímý); musí být předmětem dokazování; musí být vyjádřeno ve skutkové větě.

Neplnění vyživovací povinnosti:

- oprávněná osoba nedostane všechno, co je obsahem vyživovací povinnosti nebo když se neplní v povinném rozsahu, tj. povinný odvádí například nižší peněžitě částky výživného, než které byly stanoveny nebo jsou přiměřené, anebo když neplní jednotlivé dávky.
- **musí trvat dobu delší než čtyři měsíce**, což zákon stanoví výslovně. Přesné trvání neplnění vyživovací povinnosti je v zákoně zakotveno nově, dřívější právní úprava přesné určení doby neobsahovala, požadovala pouze, aby bylo soustavně a trvalo delší dobu, za kterou judikatura považovala šest měsíců, případně podle okolností dobu kratší, která se však šesti měsícům měla blížit (srov. č. 49/1992 Sb. rozh. tr.).
- Protože k trestní odpovědnosti je potřebné zpravidla nesplnění několika alimентаčních dávek, považujeme zanedbání povinné výživy za **pokračující trestný čin s prvky trestného činu hromadného**.

Vyhýbání se vyživovací povinnosti:

- pachatel svoji povinnost nejen nesplní, ale usiluje o to, aby se své povinnosti zbavil, resp. aby zmařil nebo alespoň podstatně oddálil možnost vymáhat nárok na výživu (bez vážného důvodu mění zaměstnání, záměrně se vyhýbá práci apod.).

Typické vyhýbání se:

- 1) často mění zaměstnání, aniž k tomu má vážný důvod,
- 2) záměrně vstoupí do pracovního poměru, kde dosahuje podstatně nižších příjmů než v předchozím zaměstnání,
- 3) pracuje jen v tzv. sezónních či brigádnických zaměstnáních nebo zašantročuje svůj majetek.
- 4) pachatel je zaviněným porušením povinností uchazeče o zaměstnání sankčně vyřazen z evidence úřadu práce a v důsledku toho podstatně ztěžuje či vylučuje možnost získat odpovídající zaměstnání a současně dosáhnout výdělku.

Vyhýbání se:

- Přitom trestní zákon u pachatele předpokládá aktivní jednání (viz pojem „vyhýbání se“), takže z hlediska formy zavinění přichází v úvahu v podstatě jen úmysl přímý ve smyslu § 4 písm. a) tr. zák. Zavinění v této kvalitě musí být předmětem dokazování a skutkových zjištění soudu (§ 2 odst. 5, odst. 6 tr. řádu) a je nezbytné, aby skutkové okolnosti charakterizující zavinění byly ve smyslu ustanovení § 120 odst. 3 tr. řádu náležitě vyjádřeny v popisu skutku ve výroku rozsudku v tzv. skutkové větě. Zejména je třeba posuzovat, do jaké míry a v jaké výši byl pachatel schopen platit výživné.
- sp. zn. 3 Tdo 1645/2011

Vztah odst. 1 + odst. 2 – pokud pachatel zprvu neplnil bez úmyslu vyhýbat se a později se vyhýbal plnění.

- Vícečinný souběh
- Odst. 1 je podpůrné ustanovení k odst. 2
- Jednočinný souběh není možný
- Jestliže pachatel zprvu neplnil svou vyživovací povinnost bez úmyslu vyhýbat se tomuto plnění a později se vyhýbal plnění, jde o vícečinný souběh trestných činů podle § 196 odst. 1 a § 196 odst. 2.
- Ustanovení o neplnění vyživovací povinnosti (§ 196 odst. 1) je vzhledem k ustanovení o vyhýbání se této povinnosti (§ 196 odst. 2) podpůrné. Vícečinný souběh trestných činů podle § 196 odst. 1 a § 196 odst. 2 je možný, jednočinný souběh uvedených trestných činů je vyloučen.

Objektem je nárok na výživu (vyplývá z II. části OZ a z. o registrovaném partnerství)

Jsou různé druhy vyživovací povinnosti:

- Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi (nejčastěji postihováno)
- Mezi předky a potomky
- Mezi manžely
- Mezi rozvedenými manžely
- Neprovdaná matka + těhotná žena

- Mezi osvojitelem a nezletilým osvojencem
- Mezi registrovanými partnery (+ bývalými RP)

§ 196 se vztahuje zásadně na **zákonnou výživovací povinnost** (pokud je **založena na smlouvě nebo rozhodnutím soudu, nelze aplikovat § 196 TrZ**)

- Povinnost vyživovat druhého vyplývá přímo ze zákona a není nutné žádné další rozhodnutí soudu ani stanovení přesné výše výživného.

Obsah výživovací povinnosti - tzv. výživné = nejen vlastní výživa, ale i celkové zaopatření dítěte jako je ošacení, bydlení, příprava na budoucí povolání, péče o jeho zdraví a čistotu, případně i opatrování dalších prostředků potřebných pro všestranný vývoj dítěte jako je rozvoj jeho zájmů a zálib.

Forma výživovací povinnosti

- **Naturální plnění** = nejčastěji kdy rodič s dítětem žijí ve společné domácnosti
- **Pravidelné peněžní dávky** = u dětí, které žijí s jedním rodičem; druhý rodič přispívá na výživu společného dítěte

Za výživné se nepovažují ani příležitostná plnění v době styku dítěte a rodičem, který nemá dítě ve výchově, jež mají povahu dárků či jiných podobných plnění, nesměřující k uspokojení odůvodněných životních potřeb oprávněných dětí ve smyslu § 913 OZ, tj. k zajištění jeho stravování, ošacení, bydlení, rozšiřování a prohlubování vzdělání, přípravy na budoucí povolání, rozvoje zájmů a zálib apod. Naproti tomu za trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 196 **nelze považovat jednání**, kdy zákonný zástupce dítěte využije svého práva a za dítě odmítne souhlas s návrhem poskytované léčby či jiným lékařským zákrokem, který má být na dítěti proveden (RT 17/1997).

Délka trvání výživovací povinnosti

- Nezaniká automaticky dovršením zletilosti dítěte, dovršením 26. roku věku, ukončením nějakého stupně vzdělání či uzavřením manželství.
- Obecně trvá, dokud dítě není schopno se samostatně živit (posuzuje se to individuálně)
- **Nárok na výživu** (nikoli jednotlivá plnění!!!) je **nepromlčitelný** a oprávněná osoba se jej nemůže vzdát (když tak udělá, nepřihlíží se k tomu)

Výše výživného

- Otázka, jak **vysoké výživné měl a mohl obvinění** (povinný) v době činu platit a otázka, **zda měl povinnost výživné platit**
 - **Řeší se jako předběžná otázka** podle § 9 odst. 1 tr. řádu, třebaže o výši výživného, které je obviněný povinen platit, tu je pravomocné rozhodnutí vydané v občanskoprávním řízení – soud posuzuje sám (i v případě kdy bylo o výši výživného rozhodnuto v civilním soudnictví)
 - Proč? Jedná se totiž o **otázku viny**. Případné občanskoprávní soudní rozhodnutí v této věci posuzuje trestní soud jako **listinný důkaz**. Není tedy vyloučeno, že výše výživného určená v trestním řízení se bude lišit od výše stanovené občanskoprávním rozsudkem. Soud rozhodující v trestním řízení si musí sám vyhodnotit, zda obviněný měl reálnou možnost v rozhodném období plnit zákonnou výživovací povinnost. Přitom je nezbytné, aby provedl důkaz také spisem, z něhož vycházel soud v občanskoprávním řízení (č. 40/2012 Sb. rozh. tr.).
 - Soud v trestním řízení je však vázán občanskoprávním soudním rozhodnutím, jímž bylo například určeno, že obviněný je otcem dítěte (jde o **otázku osobního stavu** – srov. § 9 odst. 2 tr. řádu).
 - Stejně tak musí trestní soud nezávisle na občanskoprávním rozhodnutí řešit otázku, zda výživovací povinnost nezanikla v důsledku toho, že oprávněná osoba je schopna se sama živit.
- Trestněprávní soud je vázán občanskoprávním rozhodnutím, jímž bylo např. určeno, že obviněný je otcem dítěte (otázka osobního vztahu).

Základní východiska pro určení výše výživného

- Tzv. stav odkázanosti oprávněného (dítěte) a výdělkové schopnosti; majetkové poměry na straně povinného
- Na straně dítěte má být shodná životní úroveň s životní úrovní rodičů, přičemž toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte
- **Určování výpočtu výživného**: tabulka Ministerstva spravedlnosti ČR (má spíše doporučující charakter)
 - Věk dítěte a % z platů, který připadá na výživné
 - *Dítě ve věku 0-5 má nárok na 11-15 % z platu rodiče*
 - *Poslední věková kategorie (18+) – nárok na 19-25 % z platu rodiče*
- Pak musí soud posoudit, zda se obviněný bez vážného důvodu nevzdal výhodnějšího zaměstnání nebo majetkového prospěchu

Hmotným předmětem útoku je osoba, vůči které má pachatel zákonnou povinnost vyživovat.

Místo spáchání = místo, kde se zdržuje pachatel a (i) místo, kde se zdržuje oprávněná osoba

- Stává se i, že pachatel má více výživovacích povinností (každé dítě má jinou matku nebo jsou u jiných lidí – např. osvojení) - **> neplnění výživovací povinnosti u každého dítěte posuzovat jako samostatný TČ**
- **Judikatura**
 - Odpovědnost za trestný čin podle § 196 není vyloučena samotnou okolností, že obviněný nevěděl, kde se nachází osoba, které měl platit výživné, jestliže se nesnažil místo jejího pobytu dostupnými prostředky zjistit. Plnění zákonné výživovací povinnosti totiž nespočívá jen v samotném neplacení výživného, ale i v tom, že osoba, která je povinna výživné platit, si v takovém případě z vlastní iniciativy zjistí, kde se zdržuje osoba, které má být výživné placeno, pokud je vzhledem k okolnostem toto zjištění pro povinnou osobu dostupné (RT16/1996)

Následek => ohrožen zákonný nárok oprávněné osoby na výživu (odst. 1 + 2)

- Odst. 3 (kvalifikovaná skutková podstata) => uvedení oprávněné osoby do nebezpečí nouze (takový nedostatek základních prostředků potřebných pro život, kdy osoba není schopna opatřit si základní potřeby ke svému životu)

Subjektivní stránka

odst. 1 (úmysl + nedbalost), v konkrétním případě však jedinou formou zavinění;

odst. 2 (úmysl; obvykle přímý – předpokládá se aktivní listivě konání pachatele)

Omyl

- Pokud pachatel neví, že má povinnost vyživovat druhého, tak není možné automaticky vyloučit jeho trestní odpovědnost -> jen pokud vědět měl a mohl
- úmyslné zavinění je však vyloučeno, pro prokázání zavinění z nedbalosti je třeba zkoumat úsudek pachatele o své vyživovací povinnosti např. u soudu

Subjektem je fyzická osoba, která má **zákonnou povinnost vyživovat druhého** (tzv. konkrétní subjekt), která byla schopna v daný moment výživu poskytovat

- 1) Osoba, která včas a řádně neplatí dávku výživného, aniž by s dítětem žila ve společné domácnosti
- 2) Osoba, která má dítě ve faktické péči

Trestání – specifické

- primárně tresty nespojené s odnětím osobní svobody
- podle § 55 odst. 2: lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody pouze za předpokladu, že si uložení takového trestu vyžaduje účinná **ochrana společnosti** nebo není-li naděje, že by bylo možné **pachatele napravit** jiným trestem.
- snaha přimět neplatiče výživného ke splnění zákonné povinnosti prostředky trestního práva → novela trestního zákoníku (zák. č. 390/2012 Sb., účinný od 8. 12. 2012), podle které pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 196 tr. zák. může soud uložit jako přiměřené omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 tr. zák. i **přiměřené omezení, aby se zdržel řízení motorových vozidel**.
- soud uloží zejména tehdy, je-li důvodná obava, že povinnost uhradit dlužné výživné bude mařena nebo ztěžována (§ 196a tr. zák.).
- zákaz činnosti *sui generis*, ve kterém ovšem činnost, která se zakazuje (řízení motorových vozidel) nijak nesouvisí s trestnou činností pachatele, tj. neplacením výživného.

Účinná lítost - § 197 TrZ

- zájem společnosti na odstranění následku TČ zanedbání povinné výživy je vyšší než zájem na potrestání pachatele
- uplatňuje se zde zásada subsidiarity trestní represe
- při splnění všech zákonných podmínek dochází k zániku trestní odpovědnosti pachatele

podmínky:

- 1) **Spáchání TČ**
- 2) **Dodatečné plnění pachatele** – musí mít několik kvalit:
 - a. **Dobrovolné** (možné, aby to splnila třetí osoba, ale musí o tom pachatel vědět a musí s tím souhlasit a přispět tomu svou aktivní účastí)
 - i. X naopak uhrazení 3. osobou bez přičinění pachatele, slib o budoucím zaplacením, prominutí, dohoda o splátkách, srážky ze mzdy nestačí!!!
 - b. **V celém rozsahu** (nestačí částečná úhrada – soud musí ověřit např. výslechem oprávněného, resp. rodiče nebo jiné pečující osoby)
 - c. **Dříve, než soud prvního stupně započne vyhlášovat rozsudek** – předcházení účelovému zneužívání § 197 TrZ poté, co si pachatel vyslechne rozsudek, který bude přísnější, než očekával
 - d. **Absence trvale nepříznivých následků** (následky, které nelze odstranit ani napravit)
 - i. Např. porušení duševního zdraví oprávněného, nemožnost získání vzdělání z důvodu chybějících financí
- V základních skutkových podstatách přečiny (§ 14)

Týrání svěřené osoby - § 198

Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově

Objekt: zájem společnosti na ochraně osob, které jsou vzhledem ke svému věku nebo z jiného důvodu v péči nebo výchově jiných

- důvody péče: věk, zdravotní či psychické postižení, jiné nepříznivé životní okolnosti, jednoduše si osoba sama nepomůže

Svěřená osoba = dítě nebo dospělá osoba, která se nemůže zaopatřit a zajistit si pomoc, a je tak svým sociálním zařazením i neschopností si své záležitosti sama obstarat v obdobné situaci, postavení či stavu, v jakém se nachází dítě

- Např. osoba, která byla svěřena do péče jiného na základě opatrovnictví, osoba, která je umístěna v domově pro seniory, léčebně nebo na základě dohody osoby, která má daného člověka ve své péči a osobou další, která souhlasí s tím, že na přechodnou dobu péči převzme

1) osoba, která byla svěřena do péče jiného např. na základě **opatrovnictví** (§ 10, 27 ObčZ) nebo **poručenství** (§ 78 a násl. ZOR)

2) převzetí povinné péče na základě rodinných vztahů a vazeb, např. příbuzenství, od něhož jsou odvíjeny vzájemné povinnosti rodičů k dětem, dětí k rodičům, event. mezi manželi, jež jsou vyjádřeny povinností se takto vzájemně vyživovat + povinnost vyplývající z § 10 RegP, podle něhož partneři mají vzájemnou vyživovací povinnost, která předchází vyživovací povinnosti dětí, a proto svěřenou osobou může být i partner za podmínky, že si sám nemůže opatřit pomoc.

3) jiné skutečnosti, na jejichž základě dojde ke svěření, např. osoby umístěné v ústavech sociální péče, v domovech důchodců, v léčebnách,

4) svěřením na základě dohody mezi osobou, která má jinou osobu ve své péči, tj. svěřenou, a osobou další, která souhlasí s tím, že na stanovenou přechodnou dobu tuto péči převezme.

- ohledně svěřením poškozeného do výchovy pachatele tohoto TČ **není potřebný žádný oficiální právní akt, ale postačuje pouze fakt, že se pachatel snažil na poškozeného výchovně působit**
- Pro svěřením do péče pachatele nemusí existovat oficiální právní akt, postačí pouze fakt, že pachatel se snažil na poškozeného výchovně působit
- Nejčastějšími oběťmi jsou děti (§ 126 TrZ), osoby mentálně retardované, osoby, které jsou sociálně, ekonomicky nebo rodinně vyloučené

Péče a výchova

- Postačí **péče nevýhradní** (omezena na opakující se úseky) – např. dítě je umístěno na letní tábor, kde je v péči instruktorů

Případy jakékoli jiné výchovy a péče, která je zajišťována trvale nebo jen na přechodnou dobu, a to na základě různých právních důvodů: rozhodnutí soudu v případě svěřením do péče opatrovníka či v případě jmenování poručníka, smlouva o umístění dítěte na letní tábor či lyžařský výcvikový kurz, kde je v péči instruktorů, ústní dohody mezi příbuznými o zajištění péče o dítě po dobu pobytu jeho rodičů v zahraničí nebo konkludentní jednání v podobě faktického zajištění péče o nemocného příbuzného. Konkrétní způsob svěřením týrané osoby pachateli není zákonným znakem uvedeného trestného činu. RT 23/2007-I

Objektivní stránka

Týrání = zlé nakládání se svěřenou osobou, které se vyznačuje hrubším stupněm necitelnosti a bezohlednosti a také určitým trváním

- Nevžadují se následky na zdraví na straně týrané osoby, ale musí to být takové jednání, které týraná osoba subjektivně pociťuje pro hrubost a bezohlednost jako těžké příkoří.
- Fyzické trestání nezletilých menší intenzity (políčky) za nesplnění uložených pracovních úkolů přiměřených jejich věku znaky tohoto TČ nenaplní

Formy: psychické i fyzické (či kombinace) – musí to být týrání, které **předpokládá trvalost**

- Sexuální, ekonomické, sociální omezení

Pachatelem může být pouze osoba, která má poškozeného ve výchově nebo péči (**speciální subjekt**)

- Nejčastěji: rodič, prarodič, osvojitel, jiný příbuzný, manžel biologického rodiče, ... (učitel, instruktor)
- Pokud participuje třetí osoba (která nemá poškozeného v péči) – není vyloučena participace (organizátor, návodce nebo pomocník)

Souběhy s § 146/§148

- jednočinný souběh TČ podle § 198 a TČ § 146 odst. 1 nebo TČ podle § 148 je vyloučen!
- Bylo-li jednáním pachatele svěřené osobě ublíženo na zdraví, jedná se o vedlejší a méně významný důsledek hlavní trestné činnosti pachatele, již je týrání svěřené osoby ve smyslu § 198. Z tohoto důvodu dochází posouzením skutku podle přísnějšího ustanovení trestního zákoníku, tj. podle § 198, k faktické konsumpci méně závažných skutkových podstat, podle kterých by bylo možné jednání pachatele také posoudit, tj. § 146 odst. 1 a § 148 RT 18/1963.

Souběh s §145/§140

- Jestliže však došlo v důsledku týrání svěřené osoby k úmyslnému způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti, bude na místě jednání pachatele posoudit jako jednočinný souběh trestného činu týrání svěřené osoby podle § 198 a trestného činu těžké ublížení na zdraví podle § 145 nebo trestného činu vraždy podle § 140, nebude-li přicházet v úvahu faktická konsumpe skutkových podstat.

Subjektivní stránka: úmysl

- V základní skutkové podstatě přečin (§ 14)

Týrání osoby žijící ve společném obydlí - § 199

Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí

Objekt: Ochrana osob, které žijí s **pachatelem ve společném obydlí**

Předmět útoku je každá osoba, která s pachatelem žije – i nájemník či spolubydlící na koleji

Obydlí - § 133 TrZ

- Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející
- Také chaty, ubytovny, vysokoškolské koleje, ...
- Je nutné posuzovat faktický stav bydlení

Objektivní stránka

T

ýrán = i **psychické** (vydírání, zesměšňování), **sexuální** (znásilňování, nucení k sexuálním praktikám, které se líbí pouze pachateli), **fyzické** (kopání, škrcení, ...), **ekonomické** (ovládání rodinné kasy, neposkytování poškozenému peníze na domácnost, ...) **sociální** (poškozená osoba je omezována v kontaktech s rodinou či přáteli)

- Trvalost je nutno posuzovat v souvislosti s intenzivností
- Nevyžadují se zdravotní následky poškozeného
- Musí to být takové jednání, které týraná osoba subjektivně pociťuje pro hrubost, krutost, bolestivost a bezohlednost jako těžké přikročí
- Může směřovat proti poškozenému i proti věci (např. domácí zvíře náležející poškozenému)

Zkratkovitě a nepřesně se označuje jako skutková podstata tzv. **domácí násilí** (zvláštní ustanovení proti domácímu násilí obsahuje OZ v § 751 až § 753)

Subjektivní stránka – úmysl

- V základní skutkové podstatě přečin (§ 14)
- Trestný čin trvajících

Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou - § 200

Kdo dítě nebo osobu stíženou duševní poruchou odejme z opatrování toho, kdo má podle jiného právního předpisu nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat

Objektem je nerušený vývoj péče, jež oprávněnému přísluší vůči dítěti nebo osobě stížené duševní poruchou

Předmětem útoku jsou děti (§ 126) nebo osoby stížené duševní poruchou (§ 123 TrZ)

- *Duševní poruchou se rozumí mimo duševní poruchy vyplývající z duševní nemoci i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka*

Objektivní stránka

Odnětí = takový zásah, který alespoň dočasně znemožňuje výkon péče

- Může spočívat např. v odvedení, odnesení, ...

Nezáleží na tom, zda chráněná osoba s únoscem souhlasí nebo mu poskytne pomoc a nezáleží na prostředcích, které pachatel k únosu použil (násilí, lest, ...).

Čin je dokonán okamžikem odnětí unášené osoby z moci toho, kdo je povinen o ni pečovat.

Subjektivní stránka = úmysl

- V základní skutkové podstatě přečin (§ 14)
- **Příprava je trestná**

Ohrožování výchovy dítěte - § 201

Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

- svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,*
- umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,*
- umožní mu opatrovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo*
- závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti*

(2) *Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžitých výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*

Objekt: zájem na řádném tělesném, rozumovém, mravním a citovém vývoji dětí a na jejich výchově

Předmět útoku: děti (pod 18 let)

2 základní skutkové podstaty + 1 kvalifikovaná

Odst. 1 – základní: jednání může mít 4 formy (viz výše) – jednání má za následek ohrožení řádného tělesného, rozumového či mravního vývoje dítěte

- *Např. dítě propadne alkoholu, drogám, dítě je notorickým záškolákem, ...*
- Nemusí dojít k poruše, stačí ohrožení (dítě si osvojí škodlivé návyky, sklony k závislosti, ...) – stačí pokud si předmět útoku v důsledku jednání pachatele osvojuje škodlivé návyky, povahové rysy, ... vedoucí k morálnímu úpadku

- *Klasicky: alkoholismus nebo drogová závislost*

„**zahálčivý**“ = parazitní způsob života -> žebrání, prostituce jako zdroj příjmu

„**nemravný život**“ = takový život, který je veden v rozporu s morálními zásadami

„**svádění**“ = širší obsah než „**umožnění**“; je to přímá výzva -> pachatel k takovému chování dítě vyzívá nebo navádí (k takovému chování, které vede k zahálčivému nebo nemravnému způsobu života)

„**umožnění**“ = forma jednání, kdy pachatel přímo nenavádí k takovému životu, ale spíše vytváří podmínky pro to, aby dítě takový život vedlo

- *Např. rodič se o dítě nezajímá, nedohlíží, jestli dítě dochází do školy*

„závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti“

- *Např. rodič, který se nestará o výchovu dítěte a umožňuje mu vést zahálčivý a toulavý život*

Subjekt – Pachatelem může být kdokoliv (až na d) – rodičovská odpovědnost)

Subjektivní stránka – k trestnosti stačí nedbalost; svádění (návod) musí být vždy úmyslné.

Odst. 2 – základní: není rozhodné, jestli dítě něco vyhraje (stačí takovou hru umožnit)

- Nedopustí se toho pachatel, pokud si dítě zahraje jednou (subsidiarita trestní represe)

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka – postačí nedbalost

Svádění k pohlavnímu styku - § 202

Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplaty, výhodu nebo prospěch

Objekt = ochrana tělesného, rozumového, mravního a citového vývoje dětí.

Předmětem útoku jsou děti, vč.:

- osoby, která nabyla plné svéprávnosti ještě před dovršením osmnáctého roku věku nebo uzavřením manželství v 16. letech,
- nezletilého, který dosáhl 16. let, je-li schopen sám se živit a obstarat si své záležitosti

Objektivní stránka

= pachatel nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti (nebo jinému) za pohlavní styk s dítětem nebo za pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení: úplatu, výhodu či prospěch.

- pachatel takto jedná za účelem dosažení vlastního sexuálního uspokojení
- trestný čin svádění k pohlavnímu styku ve smyslu § 202 je spáchán již okamžikem přednesení návrhu na poskytnutí úplaty, výhody nebo prospěch

Úplata, výhoda nebo prospěch:

- může pachatel nabídnout, slíbit nebo poskytnout nejen samotnému dítěti, ale též jiné osobě: příbuzný n. kuplíř
- **forma:** peníze, nakoupení požadovaných věcí (oblečení), výlet, úspěch ve výběrovém řízení, nestíhání pachatele protiprávního jednání, obstarání zaměstnání, ...

Slíb = nabídka, směřující do budoucnosti (je méně konkrétní a je většinou vázán na další podmínky)

- Pro dokonání není důležité, aby úplata, výhoda nebo prospěch byla přijata (nebo aby k požadovanému jednání dítěte došlo)
- **X kuplířství** = pokud by to směřovalo v provozu prostituce

Úplata = majetkový prospěch (finanční či materiální) – nemusí jít vždy o peníze – např. dárky, šperky, cukrovinky, ...

Jiná výhoda či prospěch = nemajetková výhoda, např. úspěch ve výběrovém řízení, nabídka ubytování, zvýhodnění v zaměstnání, ...

Pachatelem může být kdokoliv kromě dítěte samotného (ani jako návodce nebo pomocník) - § 203 TrZ

- osoba, která sama svádí dítě k provozování prostituce nebo podobnému sexuálnímu chování,
- osoba, která sexuální služby poskytovaných osobou mladší než osmnáct let využívá.

- *Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi*

- **Pohlavní styk:** jakýkoliv způsob uspokojování pohlavního pudu na těle jiné osoby, stejného či jiného pohlaví. Jde o širší pojem než soulož, neboť zahrnuje i jiné sexuální aktivity (například orální sex, anální sex, petting, necking, anilingus).

- **Pohlavní sebeukájení:** masturbace prováděná dotyky buď přímo na pohlavních orgánech nebo i na jiných sexuálně významných místech – prsa, hýždě apod.

- **Obnažování:** eroticky laděné odkrývání určitých partií těla (genitálie, hýždě, prsa) za účelem sexuálního vzrušení, resp. pohlavního sebeuspokojení pachatele – striptýž.

- **Jiné srovnatelné chování** je vše ostatní, od výše vyjmenovaných se lišící, co vede k pohlavnímu uspokojení pachatele – pissing, sado-maso.

Subjektivní stránka – úmysl

- V základní skutkové podstatě přečin (§ 14)

Podání alkoholu dítěti - § 204

§Kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol.

Objekt – Ochrana zdraví a tělesného a duševního vývoje dítěte

Předmětem útoku jsou jen děti, a to bez ohledu na své eventuální nabytí svéprávnosti před 18. rokem věku

- **Alkoholický nápoj** = podle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek; nápoj obsahující více jak 0,5 % objemových etanolu
- **Podávání** = jakýkoliv způsob zprostředkování nebo obstarání alkoholu (koupení, darování, prodání)
 - Je nutno posoudit míru a frekvenci v souvislosti s tělesným či mravním vývojem dítěte (věk, tělesná konstituce, sociální zázemí)
- **Ve větší míře** = hodnotí se: věk mladistvého, vyspělost mladistvého, skutečný obsah alkoholu v nápoji, vliv alkoholu a nepříznivé následky (otrava, neschopnost samostatné chůze, spáchaná trestná činnost)
- **Opakovaně** = nutno posoudit četnost opakování
 - Nejméně 2x v jisté časové návaznosti (nutno hodnotit okolnosti daného případu)

Subjekt – pachatelem může být kdokoliv (kromě dítěte -> § 203 TrZ, ani návodce)

Subjektivní stránka: úmysl

- Jedná se o přečin (§ 14)

Dvojitý manželství - § 194

(1) Kdo za trvání svého manželství uzavře manželství jiné

(2) Stejně bude potrestán, kdo uzavře manželství s osobou, která již je v manželství jiném

- Není to tak běžný TČ;

Objektivní stránka = uzavření tzv. bigamického manželství

Objekt – chránění principu **monogamie** (trvalý svazek muže a ženy, který předpokládá OZ) – nelze to vztahovat na registrované partnerství ani na jiné formy soužití fyzických osob.

- Jestli manželství existuje a jestli je platné – trest. soud je vázán rozhodnutím civilního soudu (předběžná otázka)
- Není to TČ **trvajícím** – rozhodným okamžikem je uzavření manželství za trvání manželství předešlého

Subjekt – pachatelem jsou oba svatebčané (osoba, která je zavázaný manžel i osoba, která manželem ještě není, ale úmyslně manželství uzavře s osobou, která již v manželství je)

Subjektivní stránka – úmysl

- Je to přečin (§ 14)
- Jednočinný souběh s paděláním a pozměněním veřejné listiny (§ 348) a podplácení (§ 332) je možný

TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU - obecně

Obecný úvod

Trestné činy proti majetku jsou obsaženy v **páté hlavě** zvláštní části trestního zákoníku § 205–§ 232 (Pátá hlava zvláštní části se nedělí na oddíly.)

Právně a kriminologicky však zde můžeme z **hlediska jednání a následku** rozlišovat **čtyři skupiny trestných činů**:

- **Jednání obohacovací** (tato skupina obsahuje základní tři typy obohacovacích jednání – **krádež, zpronevěra, podvod** v ustanovení § 205, § 206 a § 209 a zvláštní případy obohacovacích jednání v § 210 až § 212, § 218 a § 219)
 - Pachatel získává majetkový prospěch na úkor poškozeného
- **Jednání poškozovací** (základní poškozovací typ jednání je obsažen v ustanovení **§ 228** a zvláštní případy pak v ustanoveních § 220, § 221, § 222, § 223, § 224, § 226, § 229, § 230 až § 232)
 - Zmenšení majetku poškozeného, aniž by pachatel zvýšil objem svého majetku
 - Poškození cizí věci, porušení povinností při správě cizího majetku, způsobení úpadku, ...
- **Tzv. furtum usus** (§ 207 odst. 1 alinea 1 Neoprávněné užívání cizí věci; = krádež užitku).
- Podobnou povahu má i trestný čin podle ustanovení § 208 Neoprávněný zásah do práv k domu, bytu nebo nebytovému prostoru
 - Krádež užitku = pachatel se obohací a zároveň tím způsobuje újmu poškozenému, jedná se o poškození krátkodobé a částečné.
 - Odcizení prospěchu z práv a z věcí vyplývajících
 - Neoprávněné užívání cizí věci, neoprávněný zásah do práv ...
- **Kořistnické - získávání prospěchu (kořistění) z trestného činu jiné osoby** (legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 a § 217)
 - Získání prospěchu (nikoliv ze spáchání TČ ale z TČ, který byl spáchán jinou osobou)

Obecný úvod – objekt

Okruh chráněných zájmů v jednotlivých skutkových podstatách je různorodý. Jednotlivá ustanovení chrání **zejména vlastnictví a majetek jako celek**, ale také například nehmotné statky.

Právo vlastnit majetek je obsaženo v některých mezinárodních dokumentech jako **základní lidské právo** (čl. 17 odst. 1 **Všeobecné deklarace lidských práv**, čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod). Právo každého vlastnit majetek deklaruje také **čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod**. Majetkové zájmy jsou v různé šíři chráněny i v některých dalších hlavách zvláštní části trestního zákona (např. trestný čin loupeže § 173 Trz ...)

Objektem je i **vlastnictví k věci** (cizí věc bývá předmětem útoku)

- **Majetek** = soubor všech majetkových hodnot, tj. věcí, pohledávek a jiných práv a peněz ocenitelných hodnot
- **Práva věřitelů** jsou chráněna tzv. **úpadkovými delikty** -> např. poškození věřitele, zvýhodnění věřitele, ...

U dlouhé řady trestných činů je **ochrana cizího majetku sekundárním objektem trestného činu**, resp. jedním ze sekundárních objektů (například u trestného činu výtržnictví podle § 358 – tam je primárním objektem veřejný pořádek)

Předmětem útoku v širším počtu případů je **věc**, zpravidla cizí, v § 229 (zneužívání vlastnictví) věc vlastní

- **Věcí** se rozumí i **ovladatelná přírodní síla (elektrická energie, jaderná energie, parní energie apod)**. Ustanovení o věcech se vztahují i na **živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla**, nevyplyvá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného (**§ 134 TrZ**)
- Předmětem útoku mohou být také cenné papíry a peněžní prostředky na účtu

Obecný úvod – škoda

Pro stupeň společenské závažnosti majetkových deliktů má značný význam výše **škody**.

Zákonodárce zakotvil **přesné (pevné) peněžité částky vyjadřující rozsah škody způsobené trestným činem přímo do ustanovení § 138 odst. 1**.

Škoda nikoli nepatrná	Nejméně 10 000 Kč
Škoda nikoli malá	Nejméně 50 000 Kč
Větší škoda	Nejméně 100 000 Kč
Značná škoda	Nejméně 1 000 000 Kč
Škoda velkého rozsahu	Nejméně 10 000 000 Kč

- Pod 10 000 Kč => přestupek

Ustanovení § 137 určuje tedy **3 způsoby výpočtu škody**

1. Při stanovení výše škody se **vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává.**
 - a. Cena obvyklá, prioritní určení škody;
 - b. další kritéria se použijí jen nejde-li takto
2. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z **účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci**
3. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z **uvedení věcí do předešlého stavu.**

Př: Při stanovení výše škody způsobené poškozením motorového vozidla je nutno vycházet z ceny, za kterou se toto vozidlo v době a místě činu obvykle prodává. To znamená, že je nutno zjistit, o jakou hodnotu se cena vozidla snížila, což je rozdíl cen vozidla před poškozením a po něm. Teprve když nelze takto výši škody zjistit, je možno vycházet z účelně vynaložených nákladů na uvedení vozidla v předešlý stav jeho opravou (č. 32/1994 Sb. rozh. tr.)

Rozhodující je hodnota, o kterou byl majetek poškozeného zmenšen, nikoli obohacení pachatele.

Jde-li o **pokračování v trestném činu**, potom se pro právní kvalifikaci skutku škody, které byly způsobeny jednotlivými dílčími útoky, **sčítají a podle celkové škody se učiní závěr, jaká škoda byla způsobena trestným činem.**

- Pokud je spácháno 5 dílčích útoků a u každého je způsobena škoda 2 000 Kč -> samostatně to nenaplnuje skutkovou podstatu krádeže (do 10 000 Kč), ale když je to pokračující TČ, tak se bude jednat o jeden TČ (celková škoda: 10 000 Kč)

Obecný úvod – subjekt

- **Pachatelem** trestných činů proti majetku může být **zpravidla kdokoli** (obecný)
- u některých skutkových podstat se vyžaduje **speciální subjekt** (např. § 206 - pachatelem nemůže být kdokoli, ale pouze ten, jemuž věc byla „svěřena“, § 223 - pachatelem může být jen dlužník, který je v úpadku, § 226 odst. 1 - pachatelem může být jen věřitel)

U některých majetkových trestných činů se uplatní **institut jednání za jiného** (§ 114 odst. 2).

- Podle § 114 odst. 2, *jestliže zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná.* Tento institut se nazývá **institut jednání za jiného.**
- To znamená, že fyzická osoba, která jedná za právnickou osobu, ale sama nemá znaky konkrétního nebo speciálního subjektu, se považuje za konkrétní nebo speciální subjekt, pokud zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby.
- Tato zvláštní právní konstrukce (právní fikce) se uplatní jen **u trestných činů s omezeným okruhem pachatelů**, například u trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 („kdo jako dlužník, který je v úpadku...kdy v úpadu může být a dlužníkem je PO ne konkrétně odpovědná FO“)

Obecný úvod – subjektivní stránka

Subjektivní stránka záleží zpravidla v **úmyslu**.

Nedbalost jen legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 217), porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 221), způsobení úpadku (§ 224) a poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti (§ 232)

- přičemž u trestných činů podle § 221 a § 232 je trestní odpovědnost omezena jen na **hrubou nedbalost** (tam kde je i samostatná úmyslná verze skutkové podstaty § 220, § 230)
 - Trestné činy podle § 224 odst. 1, § 224 odst. 2 lze spáchat „**byť i z hrubé nedbalosti**“ (samostatnou úmyslnou skutkovou podstatu TrZ nezná)
 - **Svolení poškozeného vylučuje protiprávnost jednání (§ 30 TrZ).**
 - Domníval-li se pachatel omylem, že má svolení, není trestně odpovědný; dodatečné svolení za některých okolností vylučuje protiprávnost (§ 30 odst. 2)
-

KRÁDEŽ - § 206

ODSTAVEC 1

Objektem trestného činu je **vlastnictví věci, dále držba věci, ale i faktická dispozice s věcí**. Držení věci znamená jen faktický stav záležející v tom, že věc je v něčí moci.

- Důležitý je faktický stav (kdo má věc ve své moci)

Objektivní stránka trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 spočívá v tom, že si pachatel **přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a současně naplní některý** (jeden nebo více) **z alternativně uvedených znaků**.

- **Ze zákonného znaku „zmocní se“** možno dovozovat, že cizí věc je v moci někoho jiného.
 - o V moci vlastníka či uživatele věci je i zaparkované auto na ulici, pes pobíhající po vsi apod. Jsou to i věci odložené a uschované, na něž vlastník dávno zapomněl, má-li k nim přístup, jakož i věci zapomenuté či ztracené, věci, kde je může hledat (např. peněženka vypadlá hostu v restauraci z kapsy, taška zapomenutá při nákupu v obchodě). např. 7Tdo 153/2006
- Jednání záleží v tom, že se **pachatel věci zmocní**, tedy **odejme ji z faktické moci jiného** a sobě umožní dispozici s věcí (č. 27/1966, 21/1972 Sb. rozh. tr.)

Předmětem útoku je cizí věc (věc, která nepatří pachateli – zcela nebo zčásti vlastní jiná osoba)

- Věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla (§ 134 věta první), dále se to vztahuje na živá zvířata a zpracované oddělené části lidského těla (§ 134 věta druhá) – např. paruka z pravých vlasů

Předmětem útoku může být i cenný papír (akcie, směnky, šeky, aj.). Zaknihovaný cenný papír je věcí nehmotnou

- Listinný cenný papír – je hmotnou věcí a může být předmětem krádeže, resp. jiných trestných činů, bez jakékoliv další podmínky jako každá jiná movitá věc.
- K odcizení **platební karty** => § 234 TrZ
- Také legítimační papíry, pokud jejich pozbytí znamená nenahraditelnou ztrátu práva (jízdenky, vstupenky).
- Nemohou jimi být věci nemovité

Cizí je věc **náležející zcela nebo zčásti jiné osobě** než pachateli, tedy i věc, již má pachatel ve **spoluvlastnictví**.

- I spoluvlastník se může dopustit trestného činu krádeže ve vztahu k předmětu spoluvlastnictví, **jestliže se zmocní věci, která je v podílovém spoluvlastnictví (§ 1115 NOZ), tím, že si ji přisvojí, pokud tak učiní v úmyslu nakládat s ní, jako by náležela jen jemu samotnému**, a svévolně tím vyloučí ostatní spoluvlastníky z výkonu vlastnického práva, tj. z možnosti věc ve spoluvlastnictví držet, užívat, požívat její plody a užitky a nakládat s ní (č. 4/2002 Sb. rozh. tr.).

Cizí věcí není věc **náležející do společného jmění manželů** (věci patří oběma manželům, nelze spáchat krádež; nevztahuje se to na věci, které jsou ze SJM vyčleněny)

Rozdíly TČ

Rozdíl krádež x zpronevěra (§ 206)

- **cizí věcí u krádeže není věc pachateli svěřená** (a to výhradně) na rozdíl od zpronevěry
- Zpronevěry se může např. dopustit obchodní zástupce, kterému majitel společnosti svěřil finanční prostředky k tomu, aby za ně nakoupil zboží a on je použije pro svoji potřebu.

Rozdíl krádež x zatajení věci (§ 219)

- **krádež nelze spáchat na věci ztracené**, která už vyšla z moci vlastníka
- Pro odlišení trestných činů krádeže a zatajení věci v případě nálezu věci je rozhodující, **zda pachatel v době, kdy ji nalezne, ví, že tato patří někomu jinému a že ji tímto odnímá z jeho dispozice**.
 - o Jeli tomu tak, jde o trestný čin krádeže, v opačném případě se bude jednat o trestný čin zatajení věci. Tyto okolnosti je nutné zjišťovat **k okamžiku, kdy věc pachatel nalezne** (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 17/1980 Sb. rozh. tr.) **Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 8 Tdo 342/2008**

§ 205 odst. 1 písm. a) TrZ (způsobení škody nikoliv nepatrné)

Následkem (účinkem) u krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) je způsobení **škody nikoli nepatrné** (§ 138 odst. 1) na cizím majetku,

- o tedy škody **dosahující částky nejméně 10 000 Kč**. Pod touto hranicí jde o **přestupek podle § 8 z. č. 251/2016**. Škodou je celá hodnota odcizené věci, i když pachatel místo ní dá jinou věc stejného druhu, ale nezastupitelnou (č. 2/1963 Sb. rozh. tr.)
 - např. pachatel odcizí knihu a nahradí svou (nezastupitelná); pachatel odcizí 200 Kč a nahradí ji svojí 200 Kč bankovkou

Bez **ohledu na výši škody** je krádež trestným činem, jsou-li tu okolnosti zvyšující nebezpečnost jednání nebo pachatele podle § 205 odst. 1 písm. b) až e)

§ 205 odst. 1 písm. b) (čin spáchá vloupáním)

Podle § 121 TrZ se vloupáním rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly

- **Uzavřeným prostorem** je nejen stavba a její části, ale i ohrazený pozemek a menší, třeba přemístitelné prostory (zavazadlový prostor auta, příruční pokladna)
- **Vniknutí** je nejen vstup, ale i sáhnutí dovnitř rukou nebo nástrojem
- Příkladem **lstí** je, když pachatel se dá zavřít do objektu, aby mohl v noci nerušeně krást, lstí je i nepravdivá záminka vstupu do bytu, například vydávání se pachatele za policistu, kontrolora plynu, elektřiny, poštovního doručovatele apod.
- **Nedovoleným překonáním uzamčení (zámku)** je použití odcizeného, nalezeného či vylákaného klíče, použití speciálního technického zařízení (tzv. planžety). K překonání uzamčení není třeba vynaložit sílu
- Jinou jistící překážkou (**nikoliv zámek**) je například plot, mříž, stěna, strop aj.

§ 205 odst. 1 písm. c) (bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí)

- Bude tomu tak tehdy, jestliže násilí nebo pohrůzka bezprostředního násilí **následuje až po odcizení věci**, přičemž se tak musí stát **bezprostředně**, tedy v krátké časové návaznosti na spáchanou krádež. Pachatel tím **sleduje cíl uchovat si věc před vlastníkem** nebo jinou osobou
- Pokud by pachatel pohrůzkou násilí **sledoval záměr přimět poškozeného, aby pachatele nezadržel** a aby ho nechal odejít z místa krádeže, jednalo by se o **vícečinný souběh krádeže a vydírání** (8Tdo 98/2012, č. 60/2012 Sb. rozh. tr.)
- Při trestném činu loupeže (§ 173) pachatel užije násilí nebo pohrůzku bezprostředního násilí **před zmocněním se cizí věci**, ale v úmyslu se věci zmocnit

§ 205 odst. 1 písm. d) (čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě)

- Oblečení, peníze, šperky (na sobě) nebo jiné doplňky, které má někdo v tašce, kabelce, kufru apod. (při sobě)
- Ale i situaci, kdy si věc **odloží ve své bezprostřední blízkosti** (například pověsí kabát na věšák při cestování ve vlaku, odloží zavazadlo). **Nikoli však na věc**, kterou má poškozený **pouze na dohled** (nemá ho pod faktickou kontrolou)
- *Pachatel má věc při sobě, pokud je na dosah jeho ruky (1m a 1,5m od pachatele)*

§ 205 odst. 1 písm. e) (čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob)

- Postihuje jednání v místech s velmi ztíženou ochranou majetku, kdy pachatel využívá této zvláštní situace a projevuje svou zvláštní bezohlednost (válečný stav, povodně...)

ODSTAVEC 2

Objektivní stránka – pachatel si **přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní**, a současně **byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán**

- Může odcizit i věc v hodnotě 1 Kč, tak může být trestán podle § 205 odst. 2 TrZ -> není tam hranice
- **Speciální recidiva.**
- **Za podmínky, že** takový čin se stal, byť jen zčásti v období tří let od předcházejícího odsouzení (od PM odsouzení) - nebo potrestání (od ukončení trestu – výkonu VTOS...) pro shodnou trestnou činnost
 - o To neplatí, jestliže se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen (osvědčeno, vykonán trest obecně prospěšných prací atd.)
 - o Recidivu může zakládat i loupež, pokud se si pachatel přisvojil cizí věc nebo k tomu směřoval, (srov. přiměřeně č. 22/1997)

§ 205 odst. 1, 2 - Krádež – subjektivní stránka – vyžaduje úmyslné zavinění

- Úmysl musí zahrnovat celou objektivní stránku, tedy také přisvojení si věci, což znamená **trvalé vyloučení poškozeného z dispozice s věcí**.
 - o Tím se krádež liší od *furtum usus* podle § 207 (srov. č. 45/1994 Sb. rozh. tr.) – tam je časově vyhraněno omezení práv poškozeného (není to napořád)
- Odcizí-li pachatel peněženku v úmyslu zmocnit se pouze peněz v ní se nacházejících, avšak neví, že v peněžence mohou být i jiné hodnoty a pro ten případ je srozuměn s tím, že majiteli způsobí škodu jejich odcizením, odpovídá i za tuto škodu (č. 8/1986 - II. Sb. rozh. tr.).
 - o Obdobně zloděj počítače odpovídá i za škodu na programovém vybavení (softwaru) počítače (č. 53/2005 Sb. rozh. tr.)
 - o Stravenky, ...

Jestliže si pachatel přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, a učinil tak za splnění některé z okolností uvedených v § 205 odst. 1 písm. a), b), c), d) nebo e) tr. zák., přičemž současně byla naplněna i podmínka zpětnosti podle § 205 odst. 2 tr. zák., je třeba takový čin právně posoudit jako **jeden přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), c), d) nebo e), odst. 2 tr. zák. (8Tdo 18/2011, 15Tdo 706/2011)**

- Při právním posouzení **pokusů krádeže** je nutno vycházet z představy pachatele o předmětu útoku a jeho záměru.
- **Příprava je trestná.**

ZPRONEVĚRA - § 206

Objektem trestného činu je **vlastnictví věci**.

Předmětem útoku je cizí věc, která je pachateli svěřena (cizí věc)

- Vztahuje se i na zvířata a zpracované oddělené části lidského těla
- Peníze v hotovosti nebo cenné papíry v listinné podobě (ne však vklady na účtu -> je to vlastnictví banky)

Z povahy trestného činu plyne, že to je **zpravidla věc individuálně určená**.

- **Věci zastupitelné** mohou být zpronevěřeny, má-li držitel povinnost vrátit tytéž věci, a nejen věci téhož druhu a množství, anebo **zbaví-li se pachatel jejich přisvojením možnosti je vrátit**.
 - o To přichází v úvahu u svěřených peněz, když je pachatel utratí a nemá prostředky, aby mohl svěřenou částku vrátit. Jinak se jedná o tzv. **svémocný úvěr** a ten trestný není (7Tdo 704/2015)

Věc je svěřena, jestliže je odevzdána do výlučné faktické moci (do držení) jiného. Zpravidla je odevzdána za tím účelem, aby s ní pachatel určitým způsobem nakládal (důvod vymezuje osoba, která svěřuje danou věc)

- Svěřitel nemusí být vlastníkem (svěřovat může i nevlastník)
- Svěření věci se v praxi děje zpravidla na základě písemné smlouvy, ale i prostým předáním věci
- Věci svěřené jsou např. **peníze, které má posel doručit** (č. 29/1969 Sb. rozh. tr.), **peníze záloha poskytnutá na základě smlouvy o obstarání věci** (č. 23/2004 Sb. rozh. tr.), **zavazadla v úschovně zavazadel** (č. 9/1986 Sb. rozh. tr.), motorové vozidlo dané do opravy, televizor podle smlouvy o multiservisu (Č. 16/1985 Sb. rozh. tr.)

Pokud statutární orgán obchodní společnosti v rámci jejího podnikání a na podkladě kupní smlouvy přijal na účet obchodní společnosti zálohu na zaplacení kupní ceny zboží, které měla dodat jako prodávající, takto ji zaúčtoval jako příjem a následně použil v rámci podnikání obchodní společnosti, nedopustil trestného činu zpronevěry, přestože zálohu nepoužil na opatření zboží, které měla kupujícímu dodat obchodní společnost, jejímž jménem jednal. **Peníze poskytnuté kupujícím v podobě zálohy na kupní cenu totiž nejsou pro prodávajícího cizí věci, ale stávají se součástí jeho majetku** (7Tdo 928/2002, 5Tdo 216/2003))

Výhrada vlastnictví – finanční obnos, který pachatel převzal není v jeho vlastnictví (jsou stále věci cizí, která byla svěřená) – naplnění skutkové podstaty zpronevěry. (5Tdo 216/2003, 7Tdo 54/2009)

- Dá se tak předejít tomuto riziku; pokud bude v písemné smlouvě (nebo alespoň v době svěření bude známá, pachatel převezme věc s výhradou vlastnictví, tato věc se nestane součástí majetku společnosti a lze se dopustit TČ zpronevěry

Objektivní stránka

Přisvojení si věci.

- V případě zpronevěry **znamená trvalé vyloučení dosavadního vlastníka z dispozice s věcí**, např. prodej, darování, zpracování, spotřebování (obviněný předal do zastavárny věci, které tvořily součást vybavení pokoje, který si od vlastníka pronajal - č. 5/1997 Sb. rozh. tr.)
 - o Nespadá sem dohoda odporující užívání věcí (stíhána podle § 207)
 - o Nestačí pouhé nedodržení lhůty k vrácení věci. Jde však o zpronevěru, odepřeli držitel věci ji vrátit. Zničení svěřené věci je trestné podle § 228

Na rozdíl od krádeže se pachatel **věci nezmocňuje, ale má ji už před přisvojením** ve své moci.

Na rozdíl od podvodu získá pachatel zpronevěry faktickou moc nad věcí bez vyvolání či využití omylu

Porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220) je ke zpronevěře subsidiární.

- Použije se v případech, kdy by nebylo prokázáno obohacení pachatele, ale bylo prokázáno jen způsobení škody (č. 21/2002 Sb. rozh. tr.)

Pachatelem zpronevěry nemůže být každý (nejedná se o obecný subjekt TČ), ale **pouze ten, jemuž byla věc svěřena**

- Jde o trestný čin s omezeným okruhem pachatelů (**speciální subjekt**)
- Jednání jiné osoby je možné podle okolností posoudit jako **účastenství** (srov. č. 24/2004 Sb. rozh. tr.) většinou nikoliv jako spolupachatelství (to by oba pachatelé museli být speciálními subjekty)

Okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je, že **pachatel spáchal zpronevěru jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného (§ 206 odst. 4 písm. b TrZ).**

- Osobou, která má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného, je například **opatrovník nesvéprávné osoby, advokát, pracovník hlídacích služeb**. Je to i ten, u něhož **podle pracovního, funkčního nebo služebního zařazení je jeho hlavním úkolem zabezpečení zájmů poškozeného**

Recidiva zpronevěry zvyšuje trestní sazbu a je znakem kvalifikované skutkové podstaty (§ 206 odst. 2)

Po subjektivní stránce je třeba úmyslu.

- Úmysl si věc přisvojit vznikne zpravidla později, ne hned při svěřením věci.
- Musí být způsobena **alespoň škoda nikoli nepatrná**.
- **Příprava je trestná.**

PODVOD

- **Obecná SP** - § 209 Podvod
- **Speciální SP (kazuistické)** – vycházejí z § 209 ale jsou zaměřeny na určité situace
 - o § 210 Pojistný podvod (z.č. 253/1997 Sb.)
 - o § 211 Úvěrový podvod (z.č. 253/1997 Sb.)
 - o § 212 Dotační podvod (z.č. 40/2009 Sb.)
- Trestný čin podvodu podle § 209 poskytuje **obecnou ochranu** před širokou škálou podvodných jednání.
- Ustanovení o pojistném, úvěrovém a dotačním podvodu chrání společnost před **určitými typy podvodných jednání**.

- Všechna tři ustanovení jsou v zásadě v poměru speciality k trestnému činu podvodu podle § 209.
- Mají také shodnou strukturu.
 - Obsahují dvě základní skutkové podstaty a v závislosti na způsobených následcích další čtyři kvalifikované skutkové podstaty.
- Charakteristickým rysem těchto ustanovení je okolnost, že u některých základních skutkových podstat (§ 210 odst. 1, § 211 odst. 1, § 212 odst. 1) se nevyžaduje, aby pojištěným nebo úvěrovým či dotačním podvodem byla způsobena škoda nikoli nepatrná (jako je tomu u obecné skutkové podstaty podvodu podle § 209 odst. 1)
 - -> není vyžadován vznik škody

§ 209 PODVOD

Objektem trestného činu podvodu (§ 209) je **cizí majetek**.

- Majetkem jsou nejen věci, nýbrž i pohledávky a majetková práva.

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel:

- Uvede někoho v omyl,
- Využije něčího omylu nebo
- Zamlčí podstatné skutečnosti

(Stačí jedno takové jednání, ale můžou se kombinovat)

Podvod je trestným činem, jestliže oklamaná osoba v důsledku svého omylu nebo zamlčení podstatných skutečností **provede majetkovou dispozici**, touto dispozicí vznikne na cizím majetku **škoda nikoli nepatrná** a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí.

Omyl je rozpor mezi představou a skutečností.

- Musí být příčinou majetkové dispozice oklamané osoby a musí být také příčinou vzniklé škody (stejně tak zamlčení podstatných skutečností)

Uvedení v omyl se děje jednáním, kterým pachatel předstírá okolnosti, jež nejsou v souladu se skutečným stavem věci - např. předložení nekrytých šeků k vyplacení v peněžním ústavu s vědomím, že na příslušný účet nebude v brzké době poskytnuto náležité krytí (č. 45/1996 Sb. rozh. tr.)

Při **využití omylu** pachatel sám k vyvolání omylu nepřispěl. Zákon při využití omylu nežadá, aby pachatel jiného v jeho omylu utvrzoval nebo aby ztěžoval odhalení omylu

- *Na bankovní účet přijde finanční částka. Pokud člověk ví, že finanční částka není jeho a ponechá si ji, využije omylu*

Podstatné skutečnosti zamlčí ten pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoli skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní, podstatné pro rozhodnutí poškozeného, popřípadě jiné podváděné osoby

- *Typicky v podnikatelských vztazích; pachatel (podnikatel) ví, že je ve špatné finanční situaci a není schopen platit svým dodavatelům, a přesto uzavře smlouvu o provedení díla s dalším subjektem (zamlčí informace o tom, v jakém stavu se nacházejí jeho finance)*

Škoda na cizím majetku = je nejen zmenšení nýbrž i **ušlý zisk**

Místem činu je jednak místo, kde vznikla škoda, dále místo, kde se pachatel obohatil.

Pachatelem může být kdokoli.

Od podvodu je třeba **odlišovat neschopnost dodržet smluvní závazek**.

- Podle čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.

Subjektivní stránka

Podvodný úmysl tu musí být v době jednání pachatele (věděl, nebo alespoň ke všem okolnostem měl předvídat). Nastanou-li skutečnosti, které někomu brání splnit závazek, dodatečně nebo pachatel později svůj závazek nesplní, nejde ještě o podvod.

- *Jestliže teprve po uzavření smlouvy o půjčce vznikly překážky, které pachateli bránily splnit závazek z půjčky, a které nemohl v době uzavření půjčky ani předvídat, když jinak byl tehdy schopen závazek splnit, nebo jestliže byl sice schopen peníze vrátit ve sjednané lhůtě, ale z různých důvodů vrácení peněz odkládal nebo dodatečně pojal úmysl peníze vůbec nevrátit, pak toto jednání nelze považovat za trestný čin podvodu podle § 209 (č. 54/1967, 15/1969, 57/1978 - III. a č. 56/1994 Sb. rozh. tr.).*

Podvod je trestným činem, jestliže je popsáným jednáním způsobena **alespoň škoda nikoli nepatrná**. Jinak jde o přestupek proti majetku podle § 8 odst. 1 písm. a) z.č. 251/2016

- **Škodou způsobenou uzavřením tzv. leasingové smlouvy**, kdy záměrem pachatele bylo neplnit vůbec podmínky smlouvy, je cena, za kterou se obvykle prodávají věci, jež se staly předmětem podvodného vylákání, nikoli cena, kterou by postupně musel pachatel zaplatit, kdyby dodržel podmínky leasingové smlouvy (č. 27/1996 Sb. rozh. tr.).
 - Pokud podmínkou uzavření takové smlouvy bylo zaplacení určité částky při odebrání věci a pachatel ji zaplatil, je způsobená škoda o tuto částku menší (č. 27/1996 Sb. rozh. tr.)
 - Nelze do výše škody zahrnout poplatky a původně zaplacenou akontaci.
- Jde o **úmyslný TČ a je dokonán** obohacením pachatele nebo jiného.

- Obohacení musí být neoprávněné.
- **Příprava je trestná**

§ 210 - Pojistný podvod – ZSP

- 1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí**
- a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,**
 - b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo**
 - c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.**
- (2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou**

Kvalifikovaná skutková podstata.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.**
- (4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu**
- (5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,**
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,**
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo**
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu**
- (6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,**
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo**
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f)**
- (7) Příprava je trestná**

Objektivní stránka pojistného podvodu (§ 210) záleží v tom, že pachatel:

1. v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy, v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění **uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí (§ 210 odst. 1)**
 - a. *Likvidace* = např. úmyslné spáchání dopravní nehody, abych mohla čerpat z havarijního pojištění
2. v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch **vyvolá nebo předstírá událost**, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí **udržuje**, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (§ 210 odst. 2)

Pachatelem pojistného podvodu může být kterýkoli z účastníků pojistné smlouvy (jednání sub 1), resp. zpravidla pojištěný, pojistník nebo osoba, která úmyslně vyvolá pojistnou událost nebo úmyslně udržuje stav jí vyvolaný, ať již v dohodě s pojištěným, anebo i bez takové dohody (jednání sub 2)

Z hlediska **subjektivní stránky** je **pojistný podvod úmyslným trestným činem**

K trestnosti podle § 210 odst. 1 postačí nepravdivé uvedení (resp. zatažení) relevantních údajů pro pojistnou smlouvu, jde o tzv. **předčasně dokonaný TČ** (podvod) ve stadiu přípravy.
Příprava je trestná.

Pojmy

Pojmy **pojistná smlouva**, **pojistná událost** trestní zákoník nevymezuje, ale jsou definovány v zákoně č. 89/2012 NOZ (§ 2758 a násl.)

- **Pojistná smlouva** = pojistitel se zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné
- **Sjednávání pojistné smlouvy** = postup při uzavírání pojistné smlouvy
- **Uplatnění nároku z pojistné smlouvy** = postup při oznamování pojistné události a nárokování plnění z pojistné smlouvy
- **Pojistná událost** = událost, se kterou ten, kdo se pokládá za oprávněnou osobu, spojuje požadavek na pojistné plnění

Pojištění

Podle právního důvodu vzniku rozlišujeme **dvě základní formy pojištění**:

- **Pojištění smluvní** = vzniká a trvá na základě pojistné smlouvy; povinnost uzavřít pojistnou smlouvu stanoví zvláštní právní předpis (pojištění advokátů, ...). Jde o určitou skupinu osob vykonávající činnost, která může být zdrojem nebezpečí, případně může jít o skupinu osob vlastnící určitý majetek
- **Pojištění zákonné** = vzniká a trvá automaticky na základě skutečnosti stanovené právním předpisem bez projevu vůle jeho účastníků

§ 211 Úvěrový podvod ZSP

- (1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti**

(2) Stejně bude potrestán, kdo **bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel**

Kvalifikovaná skutková podstata.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f)

(7) Příprava je trestná.

Objektivní stránka úvěrového podvodu (§211) spočívá v tom, že

1. pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru **uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí** (§211 odst. 1) nebo
 - a. není nutný vznik škody; pachatel uvede vyšší příjmy, než má (nemusí úvěr reálně získat)
2. pachatel bez souhlasu věřitele, v nikoliv malém rozsahu, **použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel** (§ 211 odst. 2)
 - a. Nikoliv malý rozsah (50 000 Kč)

Jde o tzv. **předčasně dokonaný trestný čin**, který je materiálně přípravou.

Trestný čin úvěrového podvodu je možné spáchat jen v souvislosti s tzv. „**úvěrovou smlouvou**“.

- Trestní zákoník používá termín „**úvěrová smlouva**“, který věcně odpovídá smluvnímu typu „**smlouva o úvěru**“ **obsaženém v § 2395 a násl. NOZ**.
- Podstatou této smlouvy je závazek úvěrujícího poskytnout úvěrovateli na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky a závazek úvěrovatela poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Podle praxe (č. 6/2004 - II. Sb. rozh. tr.) má povahu úvěrové smlouvy podle § 211 odst. 1 také **smlouva o poskytnutí spotřebitelského úvěru**, je-li jejím předmětem poskytnutí finančních prostředků na nákup zboží.

- Peněžní prostředky mohou být poskytnuty **bez účelového určení** nebo **jen na určitý účel**, což musí být ve smlouvě uvedeno. Jestliže byly peněžní prostředky poskytnuty úvěrovateli jen na určitý účel a úvěrovateli je použije na jiný účel, může úvěrující od smlouvy odstoupit a požadovat, aby úvěrovateli bez zbytečného odkladu vrátil, co od něho získal, i s úroky (§ 2400 NOZ)

Sjednání úvěrové smlouvy = postup při jejím uzavírání včetně všech souvisejících jednání, která uzavírání úvěrové smlouvy doprovází

Pachatelem může být kterýkoli z účastníků úvěrové smlouvy.

- Úvěr **bude poskytnut** zpravidla **bankou**, není ovšem vyloučeno, aby úvěrujícím byl i **jiný subjekt poskytující úvěry, například družstevní záložny nebo stavební spořitelny** nebo jiný subjekt poskytující úvěr na základě „úvěrové smlouvy“
- Zda jde o úvěrovou smlouvu ve smyslu § 211 odst. 1 tr. zák., si bude muset orgán činný v trestním řízení vyřešit jako tzv. **předběžnou otázku** podle § 9 odst. 1 tr. řádu
- Podvodná jednání vztahující se k zápůjčce podle § 2390 NOZ nebo výpůjčce (§ 2193) nebo tzv. nepojmenované smlouvě podle § 1746 odst. 2 NOZ se posoudí podle obecné úpravy podvodu podle § 209 tr. Zák
- **Příprava je trestná**

§ 212 Dotační podvod

(1) Kdo **v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti

(2) Stejně bude potrestán, kdo **použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel**

Kvalifikovaná skutková podstata.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu
- (6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f)
- (7) Příprava je trestná

Objektivní stránka dotačního podvodu (§ 212) spočívá v tom, že pachatel

1. v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku **uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí,**
2. **použije,** v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem **na jiný než určený účel**

Dotace, subvence návratná finanční výpomoc či příspěvek můžeme souhrnně označit jako **finanční produkty, které jsou poskytovány z veřejných zdrojů fyzickým nebo právnickým osobám podle příslušných právních předpisů**. Mohou být účelově určené nebo bez účelového určení

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**.

Příprava je trestná.

§ 218 Lichva

- (1) **Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede,** bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
- c) způsobí-li takovým činem jinému stav těžké nouze.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu

Objektem trestného činu lichvy je **majetek a možnost správného rozhodování v majetkových záležitostech** (včetně případu omezení svobody rozhodování)

Objektivní stránka zná dvě formy jednání:

1. Pachatel, zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, **dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru** (§ 218 odst. 1 alinea 1)
2. Pachatel takovou pohledávku **uplatní** nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe **převede** (tzv. **palichva**), § 218 odst. 1 alinea 2

Rozumovou slabostí je tu neschopnost rozpoznat hodnotu vzájemných plnění. Intelektové schopnosti v jiných směrech nehrají roli (např. těžký stav demence Alzheimerova typu, ale například i pokročilý věk 77do 1761/2016)

Za **tíseň** je třeba považovat tíživou situaci poškozeného mimořádně povahy, která je vyvolána naléhavou potřebou, jejíž uspokojení není v momentálních možnostech poškozeného

Nezkušeností se míní nezkušenost při vyřizování majetkových záležitostí (například nedostatečná znalost cen, nákupních možností)

Rozrušením se tu rozumí prudké hnutí mysli, vyvolané takovou bezprostředně předcházející událostí, která zvláště intenzivně zasáhla citovou složku duševního života a dočasně otupila i schopnost logického uvažování v tom smyslu, nakolik hodnota jeho plnění odpovídá hodnotě vzájemného plnění.

Rozhodující je, aby hodnota poskytnutého plnění nebo slibu plnění byla **k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru** (hrubý nepoměr TrŽ nedefinuje, nechává to na úvaze soudu v konkrétní situaci)

- Při posuzování, zda jde v případě sjednané půjčky o příslib plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, **je třeba zvažovat vedle hodnotového poměru vzájemných plnění i dobu, na kterou je půjčka uzavřena.** (č. 5/2001 -II. Sb. rozh. tr.). Poskytnutí půjčky peněz s **úrokem dosahujícím 70 % a více za rok zakládá hrubý nepoměr** (57do 1282/2004, č. 52/2005 Sb. rozh. tr.)
- Slib nebo poskytnutí lichvářského (hrubě nepoměrného) plnění samy o sobě nejsou trestněprávně relevantním jednáním, neboť **k naplnění skutkové podstaty lichvy se vyžaduje, aby pachatel současně zneužil něčí tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo něčího rozrušení** (č. 52/2005 Sb. rozh. tr.)

Rozdíl od podvodu je v tom, že **lichvář neuvádí jiného v omyl**.

- Pokud omylu využívá, je to omyl mající své zvláštní příčiny (srov. rozhodnutí č. 85/1956 Sb. rozh. tr.), které má za to, že představa poškozeného o podstatě jeho jednání při lichvě je správná, ale hodnocení vzájemných plnění je nesprávné.

Uplatněním lichvářské pohledávky (§ 218 odst. 1 alinea 2) se rozumí nejen vymáhání žalobou na plnění, upomínkou, ... ale i přijetí plnění z takové smlouvy.

Převedením pohledávky se rozumí právní jednání, jehož účinky spočívají v tom, že pachatel se stane věřitelem, tedy osobou, která má právo z plnění z převedené pohledávky.

Pachatelem (§ 218 odst. 1 alinea 1) může být kdokoliv podle § 218 odst. 1 alinea 2 – osoba rozdílná od toho, kdo lichvářskou pohledávku sjednal

Subjektivní stránka – úmyslný TČ

§ 219 Zatajení věci

(1) Kdo si přisvojí cizí věc nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu

Objektem trestného činu zatajení věci je **vlastnictví k věci nebo obdobné právo k „jiné majetkové hodnotě“**

Předmětem útoku je cizí věc nebo jiná majetková hodnota nikoliv nepatrné hodnoty, která se dostala do moci pachatele nálezem, omylem nebo jinak bez svolení osoby oprávněné.

- **Nalezená věc** (nebo jiná majetková hodnota) je taková, která je **ztracená či zapomenutá**, tj. **vyšla z moci dosavadního držitele, oprávněná osoba neví, kde ji má hledat**.
- Jestliže oprávněná osoba ví, v jakém okruhu věc (jinou majetkovou hodnotu) hledat, je přisvojení takové věci krádež, nikoliv zatajení věci (č. 31/1987 Sb. rozh. tr.)

Omylem se dostane věc do moci pachatele, když je např. poštou doručena na nesprávnou adresu.

- Předpokládá se tu, že pachatel v době, kdy se věc dostává do jeho moci, o tomto omylu neví a teprve dodatečně si uvědomí, že mu věc nepatří (č. 17/1980 Sb. rozh. tr.).
- **Kdyby si to uvědomil hned po přijetí, šlo by o využití omylu, a tedy o podvod.**
- Věc se může dostat do moci pachatele jeho vlastním omylem (např. při záměně kufru)

Věc se může dostat do moci pachatele také **bez přivolení osoby oprávněné i jinak než nálezem nebo omylem**.

- Jiným způsobem ovšem není míněna krádež, zpronevěra a podvod.
- V úvahu přichází například, že se zvíře zaběhne, že je věc připlavena vodou, že věc přinese dítě (č. 9/1999 Sb.)

Subjektivní stránka – zavinění podle § 219 TrZ je **úmyslné** (musí se vztahovat i ke způsobu, jakým se věc do moci pachatele dostala)

Vztahuje se na **věci nikoli nepatrné hodnoty (nejméně 10 000 Kč)**

§ 213 Provozování nepoctivých her a sázek

(1) Kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu, nebo**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo**
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch**

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu**

Objektem je tu **zájem na poctivém a rovném provozování peněžních nebo jiných podobných her nebo sázek**.

- **Sekundárním objektem je cizí majetek**

Objektivní stránka = **Jednání** záleží v tom, že někdo **provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům**

- Nejčastěji => organizátoři hry mají největší pravděpodobnost organizátoři

Sázka je příslib plnění pod podmínkou, že dojde k určité události nebo že se určité tvrzení ukáže jako pravdivé. **Hra** je druhem sázky: plnění je tu závislé na výsledku hry, jež má svá pravidla (o sázce a hře viz § 2873 a násl NOZ) (skořápky – 11Tdo 48/2007)

Peněžní hrou se tu rozumějí tzv. **řetězové hry (letadlo, pyramidové hry)**), při nichž počet účastníků roste geometrickou řadou a dříve zapojení účastníci mají získat mnohonásobek svého vkladu na úkor později zapojených účastníků.

- O podvod (§ 209) tu zpravidla nejde, protože účastník hry je dost podrobně seznámen s pravidly hry. Neuvědomí si však, že nemá naději na výhru s ohledem na to v jakém části řetězu se nacházejí (8Tdo 1237/2009)

Pod ustanovení § 213 **nespadají hazardní hry**, tj. hry, při nichž výsledek závisí výlučně nebo převážně na náhodě

Recidiva zvyšuje trestní postih (§ 213 odst. 2).

Pachatelem je **jen provozovatel hry**, účastník hry je poškozeným.

Jednání poškozovací

§ 228 Poškození cizí věci (2 ZSP, 2 KSP)

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo **poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na věci svědka, znalce nebo tlumočníka pro výkon jejich povinností,
- b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- c) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, nebo
- d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

Objektem trestného činu podle § 228 je tu **vlastnictví**

- Chráněna je **nejen neporušenost věci, ale i její použitelnost** (=poškození)

Předmětem útoku je cizí věc. Může být i nemovitá.

Objektivní stránka

Ustanovení se skládá ze **dvou základních skutkových podstat** (§ 228 odst. 1, § 228 odst. 2)

- 1) **Zničení a poškození** věci je **porušení hmotné podstaty věci a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou**
- 2) **Zničení je úplné** znehodnocení věci (usmrcení zvířete, spálení stavebního dřeva, zbourání garáže)

Poškození je **částečné** znehodnocení věci (rozbití skla na vozidle)

Naproti lomu **učinění věci neupotřebitelnou není porušením hmotné podstaty věci.**

- Neupotřebitelnost se posuzuje **ve vztahu k účelu, k němuž věc slouží** (stroj je rozebrán, kapalina vylita na zem, různé materiály smíšený šaty potřísněny barvou, semena plevy zaseta na poli, pták vypuštěn z klece)
- Už věc nemůžeme použít k tomu, k čemu normálně slouží; vypuštění není úplné zničení nebo poškození, ale způsobuje to neužitelnost -> lze mluvit o poškození cizí věci.

Hodnota věci samé není rozhodující. O trestný čin jde, je-li způsobena **škoda nikoli nepatrná.**

Zvláštním případem poškozování cizí věci je ustanovení § 228 odst. 2. Jde o zvláštní, speciální případ poškozování cizí věci, který se od trestného činu podle § 228 odst. 1 liší ve dvou směrech:

- K **poškození věci musí dojít specifickým způsobem, a to postříkáním, pomalováním nebo popsáním barvou nebo jinou látkou** (nemusí dojít ke zničení, poškození, ...)
- V základní skutkové podstatě se k trestnosti **nevyžaduje** oproti trestnému činu podle § 228 **způsobení škody**

Porušení povinnosti při správě cizího majetku § 220 + nedbalost § 221

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

(1) Kdo **poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti

(1) Kdo **z hrubé nedbalosti** poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku, **a tím jinému způsobí značnou škodu**, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

Ustanovení § 220 se vztahuje na osoby, jimž bylo svěřeno opatrování nebo správa cizího majetku. Uplatní se tam, **kde se jim nedá prokázat, že by ve své funkci obohatily sebe nebo jiného, a prokáže se jen způsobení škody na opatrovaném nebo spravovaném cizím majetku.**

- V tomto smyslu je ustanovení § 220 **ke zpronevěře podle § 206 subsidiární** (č. 21/2002 Sb. rozh. tr.)

Objektem trestného činu je **cizí majetek**. Chráněn je tu i zvláštní vztah důvěry

Povinnost je uložena:

- **Zákonem** (rodiče vůči svým dětem, pěstoun vůči majetku dětí, jež mu byly svěřeny do pěstounské péče, správce dědictví ustanovený soudem, správce konkursní podstaty ve vztahu k majetku úpadce, člen statutárního orgánu obchodní

společnosti nebo družstva ve vztahu k majetku této společnosti nebo družstva, likvidátor obchodní společnosti nebo družstva ve vztahu k majetku likvidované společnosti nebo družstva aj.),

- o **Zákonem uložená povinnost** je jednak povinnost, která vyplývá přímo ze zákona, ale také jde o povinnost, která byla na základě zákona **vyjádřena zvláštním výrokem státního orgánu** (například ustanovení opatrovníka, správce konkursní podstaty, likvidátora aj.).
- **Smlouvou** [advokát, notář, prokurista nebo zmocněnec na základě plné moci, jestliže se zmocnění vztahuje na správu (opatrování) majetku zmocnitele, nájemce ve vztahu k pronajaté věci, např. ve vztahu k pronajatému dopravnímu prostředku, příslušný zaměstnanec, jemuž vyplývá povinnost spravovat (opatrovat) cizí majetek z pracovní smlouvy nebo z dohody o odpovědnosti aj.].

Nedbalostní alternativa – hrubá nedbalost.

Pachatelem může být jen speciální subjekt, tedy ten, kdo má povinnost spravovat záležitosti jiných osob, pokud má povinnost pečovat o jejich majetek nebo nakládat s ním

Jde o trestný čin **úmyslný**. Úmysl se ovšem musí vztahovat i na porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek

Úpadkové delikty

- § 222 Poškození věřitele
- § 223 Zvýhodňování věřitele
- § 224 Způsobení úpadku

Objektem trestného činu:

- Poškození věřitele (§ 222) je **právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky vůči dlužníkovi**,
- Zvýhodnění věřitele (§ 223) je to **právo věřitele na uspokojení odpovídající zásadám insolvenčního řízení**,
- U způsobení úpadku (§ 224) je to **ochrana věřitele při podnikatelské činnosti před jednáním pachatele, který by vyvoláním úpadku znemožnil uhrazení pohledávek věřitele**

Insolvenčním řízením rozumíme soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení [§ 128 tr. zák., srov. také § 2 písm. a) **zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon**]. Cílem insolvenčního řízení je **rychlé, hospodárné a co nejvyšší uspokojení věřitelů a jejich aktivní účast v insolvenčním řízení**.

§ 222 Poškození věřitele (2 základní skutkové podstaty)

(1) Kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku,**
- b) postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného,**
- c) zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme,**
- d) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,**
- e) předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti,**
- f) předstírá splnění závazku, nebo**
- g) předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik,**

a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní, byť i jen část majetku dlužníka, nebo**
- b) k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku nebo existující právo nebo pohledávku ve vyšší hodnotě či lepším pořadí, než jaké má,**

a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou

Kvalifikovaná skutková podstata.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo**
- c) způsobí-li takovým činem jinému úpadek.**

Objektivní stránka trestného činu **poškození věřitele § 222** zahrnuje dvě formy jednání:

- Poškození **vlastního věřitele** (odst. 1), - věřitel, ke kterému má pachatel dluh
- Poškození **cizího věřitele** (odst. 2) – dluh nemá pachatel ale jiná osoba

Věřitelem je osoba, která má vůči jiné osobě právo na plnění na základě existujícího závazkového právního vztahu. Věřitelem může být osoba fyzická i právnická. Zákonným znakem není mnohost věřitelů – ta je podstatná pro způsob řešení v rámci insolvenčního řízení

Pachatelem v prvním případě může být **jen dlužník**, v druhém **kdokoli jiný než dlužník**

Jde o trestný čin **úmyslný**.

§ 223 Zvýhodňování věřitele

(1) Kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (ZSP)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu. (KSP)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (KSP)

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) způsobí-li takovým činem jinému úpadek.

Úpadek definuje v § 3 insolvenčního zákona, podle nějž je dlužník v úpadku, jestliže má

- Více věřitelů a
- Peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a
- Tyto závazky není schopen plnit (platební neschopnost)

= nachází se v platební neschopnosti.

Dlužník v úpadku je povinen **plnit své závazky poměrně** (protože je nemůže uspokojit zcela). Všem věřitelům, kteří mají splatné pohledávky.

- Pokud pachatel zvýhodnil za tohoto stavu (v úpadku) jednoho věřitele na úkor věřitele jiného, dopouští se **zvýhodňování věřitele**. Zvýhodněný věřitel dostává jen to, co mu jinak po právu patří. Protože však dlužník není schopen plnit své závazky, plným **uspokojením jednoho věřitele zkracuje ostatní věřitele**
- Pokud dlužník **uspokojí pohledávky jednoho z více věřitelů s odůvodněným předpokladem získání dalších prostředků na uspokojení dalších věřitelů**, nejde o trestný čin, protože schází úmysl zmařit tímto způsobem možnost uspokojení pohledávky ostatních věřitelů. (Například dlužník uhradí dodávky elektrické energie, aby udržel v provozu výrobu, z jejíhož prodeje očekává zisk k uspokojení ostatních věřitelů -> uspokojení jednoho věřitele, aby mohl uspokojit ostatní)

Pachatelem je jen **dlužník, který je v úpadku, tedy není schopen plnit své splatné závazky**, tedy osoba, která má vlastnosti zvláštního subjektu (**speciální subjekt**).

§ 224 Způsobení úpadku (2 ZSP, 2KSP)

(1) Kdo, byť i z **hrubé nedbalosti**, si přivodí úpadek tím, že

a) činí vydání **hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům**, (utrácí víc, než si může dovolit)

b) spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v **hrubém nepoměru**, (nedostatečně odborně či kvalifikovaně)

c) užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo **hrubém nepoměru s jeho účelem**,

d) poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v **hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům**, nebo

e) učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která **nenáleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti** nebo je v **hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům**, (převyšuje běžné podnikatelské riziko)

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z **hrubé nedbalosti**, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu, ač ví, že je v úpadku, a tím zhorší **postavení dosavadních věřitelů**.

Nevylučuje to podvod

(3) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 **značnou škodu**.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 **škodu velkého rozsahu**.

K trestní odpovědnosti **nestačí, že je dlužník v úpadku**. K trestní odpovědnosti **musí přistoupit jednání dlužníka popsané v ustanovení § 224 odst. 1 a § 224 odst. 2**. Jinak by se mohl trestní postih dostat do **rozporu se zásadou, podle které nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku** (srov. čl. 8 odst. 2 věta druhá Listiny základních práv a svobod).

K trestnosti podle § 224 odst. 1 ani podle § 224 odst. 2 **se nevyžaduje, aby došlo ke zkrácení věřitelů ani k jiným formám způsobení škody na cizím majetku**.

Pachatelem předlužení podle § 224 odst. 1 i § 224 odst. 2 může být jen **osoba, která je v úpadku**.

§ 225 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

„Kdo v insolvenčním řízení maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohrozí účel insolvenčního řízení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.“

Objektem je zájem na řádném průběhu insolvenčního řízení, jehož cílem je rychlé, hospodárné a co nejvyšší uspokojení věřitelů a jejich aktivní účast v insolvenčním řízení

- **Ochrana výkonu funkce insolvenčního správce**

Maření výkonu = usilování o znemožnění výkonu jeho funkce v době, kdy má být tato funkce vykonávána

Ztěžování = insolvenční správce bude v důsledku jednání pachatele nucen vynaložit více sil, prostředků, úsilí, času a energie k tomu, aby úkoly vyplývající pro něho v insolvenčním řízení splnil
Ohrožovací TČ

Pachatelem může být kdokoli, kdo maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce
Úmyslný TČ

§ 226 Pletichy v insolvenčním řízení

(1) Kdo jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení poskytne, nabídne nebo slíbí v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch.

(3) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude potrestán, kdo jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 značnou škodu,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

c) spáchá-li takový čin jako úřední osoba.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 škodu velkého rozsahu, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektivní stránka trestného činu **pletichy v insolvenčním řízení podle § 226** záleží v **pasivním** (odst. 1) nebo **aktivním** (odst. 2) **úplatkářství** v souvislosti s hlasováním podle insolvenčního zákona.

Podstatou jednání podle odst. 3 je **pasivní úplatkářství ke škodě věřitelů** ze strany osob, které se účastní insolvenčního řízení v určitém autoritativním postavení (objektivní stránka trestného činu podle § 226 odst. 3 záleží v tom, že pachatel jako **insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů** v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo pro jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší)

Protože věřitel tu vykonává své právo, nedopadá na takové úplatkářství ustanovení § 331 až § 333 (věci, které se týkají oprávněného nároku věřitele, nejedná se o obecný zájem)

Pachatelem je v případech

- 1) Podle § 226 odst. 1 **věřitel, který v insolvenčním řízení uplatňuje nároky**; je-li věřitelem právnická osoba, bude trestně odpovědný, kdo jedná jejím jménem (srov. § 114 odst. 2);
- 2) Podle § 226 odst. 2 **kdokoli mimo věřitele**, jemuž byl úplatek poskytnut, nabídnut nebo slíben;
- 3) podle § 226 odst. 3 jen **insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení**.

Po **subjektivní stránce** jde o trestný čin **úmyslný**.

§ 227 Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

Kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Objekt – Ustanovení chrání **zákonný zájem na dodržování povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku**

Skutková podstata odkazuje na zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku, což stanoví i řada mimotrestních předpisů (OZ, OSŘ, ...)

Pachatelem je ten, koho stíhá zákonná povinnost učinit pravdivé prohlášení o majetku.

Úmyslný TČ.

§ 229 Zneužívání vlastnictví

Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí vlastní věc větší hodnoty, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Objekt důležitý zájem na ochraně kulturních a vědeckých hodnot, jakož i na ochraně přírody, krajiny a životního prostředí.

- Tento zájem je přitom spojen s **ochranou konkrétní věci (předmětu útoku)** ve vlastnictví pachatele nebo věci, s níž je pachatel oprávněn jednat jako s vlastní, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu.
- Takovou věc může být například kulturní památka, popřípadě národní kulturní památka, jiný předmět kulturní povahy, muzejní sbírka, chráněná část přírody (NS 8 Tdo 503/2005, T 814) nebo součásti životního prostředí, nejsou-li tyto chráněny některým z § 293 až 295, či § 298 až 301.

Předmětem je věc vlastní.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v poškozovacím jednání pachatele vůči vlastní věci větší hodnoty, jež požívá ochrany podle jiného právního předpisu. Poškozovací jednání může mít podobu konání (například zbourání nebo zničení kulturní památky) i opomenutí zvláštní povinnosti konat ve smyslu § 112

Podle čl. 11 odst. 3 Listiny vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých osob nebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem

Věc, která požívá ochrany podle nějakého právního předpisu (srov. zák. ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, zák. ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny)

Pachatelem je tu jen vlastník věci.

Po **subjektivní stránce** je tu formou zavinění **úmysl**.

- Úmysl pachatele musí zahrnovat nejen poškození, ale i tu skutečnost, že jde o věc chráněnou zvláštními předpisy. Nesprávný výklad takového předpisu by se posuzoval podle zásad o skutkovém omylu.

§ 230–23

- Úzce souvisí s tzv. počítačovou kriminalitou
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

Úmluvy o počítačové kriminalitě, uzavřené v Budapešti 23. listopadu 2001

Objektem všech tří trestných činů je zájem na ochraně dat uložených na nosiči informací proti jejich neoprávněnému použití, neoprávněným změnám, poškození, zničení, učinění neupotřebitelnými a ochrana počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení nebo jiného nosiče informací před neoprávněnými zásahy.

§ 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (jen ZSP)

(1) Kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Překonání = prolomení hesla, jiných zařízení chránících informační systém před pachatelem

(2) Kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací a

a) neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací,

b) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací neoprávněně **vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými,**

Obdoba poškození cizí věci.

c) padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací **tak, aby byla považována za pravá** nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo

d) neoprávněně vloží data do počítačového systému nebo na nosič informací **nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat,** bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

§ 231–232

§ 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat

(1) Kdo v úmyslu spáchat trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b), c) nebo trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, 2 vyrobí, uvede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává

a) zařízení nebo jeho součást, postup, nástroj nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části, nebo

b) počítačové heslo, přístupový kód, data, postup nebo jakýkoli jiný podobný prostředek, pomocí něhož lze získat přístup k počítačovému systému nebo jeho části,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, propadnutím věci nebo zákazem činnosti.

§ 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti porušením povinnosti vyplývajících ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené podle zákona nebo smluvně převzaté

a) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací **zničí, poškodí, pozmění nebo učiní neupotřebitelnými, nebo**

b) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat,
a tím způsobí na cizím majetku značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Furtum usus (krádež užitku)

- § 207 odst. 1 alinea 1 neoprávněné užívání cizí věci
- § 208 Neoprávněný zásah do práv k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

Neoprávněné užívání cizí věci záleží v **dočasném užívání cizí věci**, kdežto obohacovací jednání (krádež a další) směřují k trvalému přisvojení si cizí věci. Nejčastějším případem *furtum usus* („krádež užitku“) je patrně zmocnění se cizího motorového vozidla.

§ 207 odst. 1 alinea 1 Neoprávněné užívání cizí věci

(1) Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu je přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takové věci, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(poškozovací jednání) – to už má charakter poškozovací

Zmocnění se cizí věci - Forma neoprávněného užívání cizí věci zakotvená v § 207 odst. 1 alinea první upravuje přechodné užívání cizí věci, již se pachatel zmocnil. Zmocnění se cizí věci spočívá ve vytvoření si možnosti volně s věcí nakládat s vyloučením faktické moci osoby, která nad ní má moc a které se odnímá (vlastníku, oprávněnému nebo faktickému držiteli).

Objektem trestného činu je **výkon některých oprávnění vlastníka** (*ius utendi, ius possidendi*)

Předmětem útoku je cizí věc nikoli malé hodnoty, tj. hodnoty nejméně 50 000 Kč (§ 138 odst. 1), nebo **motorové vozidlo** bez tohoto cenového omezení.

Motorové vozidlo je nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus. Je to i samojízdný zemědělský a lesnický traktor, pojízdny pracovní stroj (č. 42/1979, 22/1983 Sb. rozh. tr.), multikára aj.

Z hlediska **objektivní stránky** může mít jednání pachatele dvě alternativy:

- Pachatel se věci **zmocní** (v úmyslu ji přechodně užívat),
- Pachatel neoprávněně **přechodně užívá** věci svěřené

Pro posouzení, zda jde o **přechodné užívání** (u první formy k tomu směřuje úmysl, u druhé je to znak objektivní stránky), je významná **nejen doba užívání, ale i způsob, jak pachatel věc vrátí** (např. zanechá-li věc na takovém místě a za takových okolností, zeji oprávněná osoba může snadno dostat zpět do své dispozice, anebo naopak). Srov. č. 45/1994 Sb. rozh. tr.

- Pokud by to nebylo na přechodnou dobu -> krádež
- Pokud věc ukrýje tak, že ji poškozený nebude moci najít -> krádež

§ 208 Neoprávněný zásah do práv k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

(1) Kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. (ZSP)

(2) Stejně bude potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání. (ZSP)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo**
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.**

Objektem

- Vlastnictví domu, bytu, nebytového prostoru (§ 208 odst. 1),
- Oprávnění dům, byt nebo nebytový prostor užívat a disponovat s nimi (*ius utendi, popř. utendi et fruendi a ius disponendi*) (§ 208 odst. 2)

Předmětem útoku je tu jen dům, byt nebo nebytový prostor – nikoli tedy všechny nemovitosti Ustanovení tedy nechrání například pozemek, byt ohrazený

Objektivní stránka

Protiprávní obsazení je jakékoli vniknutí a setrvání v domě, bytě nebo v nebytovém prostoru jiného bez právního důvodu – ať již násilím, lstí, na základě padělaných dokumentů apod.

- Konkrétním projevem může být například nastěhování nábytku do domu nebo bytu jiného, zaparkování auta v garáži, dovezení materiálu nebo zásob zboží do skladu.

Protiprávní užívání. Protiprávním užíváním domu, bytu nebo nebytového prostoru je setrvání v domě, bytě nebo nebytovém prostoru jiného bez právního důvodu.

- Protiprávní užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru počíná běžet zásadně okamžikem odpadnutí právního důvodu k jejich užívání.

Neoprávněné bránění oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru.

- Půjde o jakékoli neoprávněné, podstatné porušení výkonu užívacího práva oprávněné osoby.
- Znaky tohoto trestného činu může naplnit například jednání pachatele – majitele domu, který odebere nájemníkům plynoměry a znemožní jim topení a vaření, přeruší přívod elektřiny nebo vody, odstraní z bytů okna nebo dveře

Může to ovšem být i případ, kdy se dosavadní nájemce domu či bytu po skončení nájmu **odmítne vystěhovat a dům nebo byt vyklidit a vyklizený ho předat vlastníkovi** (č. 17/2000 Sb. rozh. tr.)

Kořistnické trestné činy

Kořistnické jednání = získávání prospěchu z trestného činu jiné osoby.

- § 216 Legalizace výnosu z trestné činnosti
- § 217 Legalizace výnosu z trestné činnosti z nedbalosti
- * Trestný čin podílnictví podle § 214 a podílnictví z nedbalosti podle § 215 zanikl ke dni 1.2.2019 – z části byly transformovány do § 216 a § 217

§ 216 Legalizace výnosu z trestné činnosti ZSP

§ 216 (1) Kdo **ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti** spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo

kdo takovou věc **přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření** nebo jejich výkonu, nebo (alinea 2)

kdo se ke spáchání takového trestného činu **spolčí**, (alinea 3)

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

§ 216 (2) Kdo **zastírá původ věci, která je výnosem z trestné činnosti** spáchané na území České republiky nebo v cizině, zejména tím, že zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní, nebo kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu, nebo

kdo se ke spáchání takového trestného činu **spolčí**,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosu ze zločinu (vyhláška 33/1997)

- **Praní špinavých peněz** ohrožuje řádné fungování tržního hospodářství, narušuje konkurenční prostředí, destabilizuje obecně uznávaná pravidla řádného obchodování
- Je nežádoucí, nutno eliminovat

Objekt: cizí majetek = vlastnické či jiné majetkové právo k věci, která je výnosem z trestné činnosti.

Předmět útoku: věc, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou

- Nedotýká se přestupků

Formy jednání:

Ukrytí – odstraní z dosahu možného odhalení nebo zjištění u pachatele, spolupachatele, účastníka či jinde. Získává tím nad věcí nebo jinou majetkovou hodnotou *dispoziční moc*. Nejedná však v úmyslu, aby pomohl pachateli uniknout trestnímu stíhání nebo trestu

Na sebe nebo jiného převede – získává *dispoziční moc nad věcí*, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, a směřuje k realizaci užitku z ní ať už pro sebe, nebo pro jiného. Věc nebo jiná majetková hodnota může být převedena např. darem, koupí, směnou, popř. postoupením. Převedení se může stát jak bezplatně, tak i za úplatu. Převedením je i další převod, tj. od překupníka na dalšího překupníka. Je nerozhodné, z jakého důvodu pachatel převedl na sebe takovou věc nebo jinou majetkovou hodnotu, např. přijal ji na úhradu své pohledávky, kterou měl vůči pachateli původního trestného činu (srov. R 42/1971)

Přechovává – jde o faktické přechovávání věci u osoby, která ví, že jde o výnos z trestné činnosti, přičemž nemusí takovou věc ukrývat ani užívat, ale pouze nad ní má *dispoziční moc*. V tomto případě lze postihnout jen osobu odlišnou od pachatele predikativního trestného činu, neboť u pachatele predikativního trestného činu je takové jednání logickým důsledkem spáchání predikativního trestného činu a v zásadě by byl postihován dvakrát za totéž

Užívá – *disponování s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou za účelem využití její užitné hodnoty*. Užíváním je i *spotřeba* věci nebo jiné majetkové hodnoty

Přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání – v souladu s požadavky mezinárodních úmluv zařazen typ jednání, který je v současné době postihován jako trestný čin nadřezování (§ 366 TrZ). Výslovně je uváděna pouze pomoc spočívající v přeměně věci, neboť převedení věci, která je výnosem z trestné činnosti, na sebe nebo na jiného je postihováno jako takové již podle alinety první bez ohledu na sledovaný cíl takového převodu. Ve vztahu k trestnému činu nadřezování je dán vztah speciality a jednočinný souběh je vyloučen

Spolčení.

Zastírání původu věci se především rozumí tzv. „praní špinavých peněz“, ale je zároveň širší, neboť se netýká jen peněz, ale i dalších věcí a jiných majetkových hodnot. *Zastíření* znamená, že informace o původu věci nebo jiné majetkové hodnoty je utajována nebo zkreslována. Zákonná úprava demonstrativně vyjmenovává způsoby zastírání původu věci – že zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní, nebo kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu

§ 216a Legalizace výnosu z trestné činnosti – zvláštní způsob trestání:

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 a 2 soud přihlídně také k **výši trestní sazby stanovené na trestný čin, ze kterého pochází výnos z trestné činnosti**, pokud trestní zákon na tento trestný čin **stanoví trest mírnější**.

Již zde není stanovená povinnost ukládat trest v sazbě nižší, ale jen možnost, aby soud k této nižší sazbě přihlédl. V praxi však převládá názor, že nadále je na místě ukládat trest v sazbě nižší

§ 217 Legalizace výnosu z trestné činnosti **z nedbalosti** ZSP

*(1) Kdo jinému **z nedbalosti** umožní zastřít původ nebo zjištění původu (§ 216 odst. 2) **věci větší hodnoty**, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*

*(2) Stejně bude potrestán, kdo **z nedbalosti** ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá (§ 216 odst. 1) **věc větší hodnoty** (nad 100 000 Kč), která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou.*

TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ

Úvod - obecně

TČH jsou významné pokud jde o ekonomiku a tržní hospodářství – je třeba zajistit trestněprávní ochranu ekonomiky před trestnou činností a také ochranu hospodářského mechanismu a systému ekonomických vztahů.

- Takové trestné činy mohou ohrozit fungování společnosti a její stabilitu
- Významná je v tomto směru **globalizace a internacionalizace ekonomiky** -> vyžaduje to spojení sil proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.
- Škoda způsobená touto trestnou činností bývá zpravidla podstatně vyšší = mimořádná závažnost těchto tč.

Hospodářská kriminalita = trestná činnost, která je motivována dosažením vyšších neoprávněných či přímo protizákonných zisků a jež útočí nejen vůči ekonomickým zájmům individuálním či kolektivním, ale často napadá přímo tržní hospodářský systém v jeho základech.

V souvislosti s hospodářskou kriminalitou se poukazuje na **vysokou míru latence, sofistikovanost a obtížnou prokazatelnost** (dáno specifikem pachatelů v této oblasti – inteligence a významné postavení ve společnosti)

TČH = skupina TČ, jejímž objektem jsou různé vztahy a zájmy související s hospodářskou činností subjektů působících v tržní ekonomice / kriminalita bílých límečků.

Rozsah trestního postihu a hospodářských TČ je zásadně omezen **zásadou subsidiarity trestní represe - § 12 odst. 2 a z ní vyplývajícím principem ultima ratio.**

- Jinak by byla narušovaná zdravá hospodářská soutěž a ochota podstupovat i s tím související obvyklé hospodářské riziko, což jsou nezbytné atributy poctivého podnikání.
- Přednostně správní postihy či řešení v rámci občanského práva.
- Tím se dostává k tomu, že jde zde značná propojenost s jinými právními odvětvími – občanské, obchodní, finanční právo – kde nalezneme právě ekonomickou regulaci a které vymezují zákonné podmínky podnikání a hospodářské soutěže.

Druhový objekt = zájem na dodržování závazných pravidel stanovených pro hospodářskou činnost.

Členění hlavy VI. na čtyři díly:

1. TČ proti měně a platebním prostředkům
2. TČ daňové, poplatkové a devizové
3. TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou
4. TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

/hospodářské zájmy jsou pak chráněny i v jiných hlavách/

Zvláštnosti objektivní stránky

- Charakteristickým rysem je poměrně velký počet TČ, které mají **blanketové nebo odkazovací dispozice** anebo obsahují **normativní znaky**.
- Velmi často SP vyžadují, aby pachatel jednal neoprávněně nebo při porušení zákonů či právních předpisů.
- **Objektivní stránka** různé formy protiprávního jednání proti chráněným zájmům, jako např. neoprávněné poskytování služeb ve větším rozsahu, padělání, ...
- Pro závažnost jednotlivých TČ má význam **rozsah a forma jednání a rovněž rozsah a charakter následků**
 - o **Následek** je zpravidla charakterizován prospěchem a vyjádřen intenzitou (značný prospěch, prospěch velkého rozsahu)
 - Dalším následkem je škoda – rozumí se tím škoda skutečná, tak i ušlý zisk

Subjektivní stránka

= u všech se vyžaduje úmyslné zavinění

- Některé SP vyžadují ještě **tzv. druhý úmysl**:
 - o Udat peníze nebo použít platební prostředek jako pravý nebo platný
 - o Opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch
 - o Způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému (neoprávněnému) prospěch
 - o Ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů
 - o Aby nové dílo bylo požadováno za původní dílo jiného autora

Pachatelem (subjektem) může být zpravidla kdokoli, **s výjimkou § 248 odst. 2 TrZ** (porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže), kde je trestní odpovědnost PO vyloučena.

- U některých SP se vyžaduje speciální nebo konkrétní subjekt

Při vzniku trestní odpovědnosti se více než jinde projevuje institut **jednání za jiného** (§ 114 odst. 2)

- Pokud pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, ... jsou dány u PO, jejímž jménem pachatel jedná

Pokus je trestný u všech úmyslných trestných činů hospodářských.

Příprava jen:

- § 233 odst. 3, 4 (padělání a pozměnění peněz)
- § 234 odst. 4, 5 (neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku)
- § 237 odst. 3 (neoprávněná výroba peněz)
- § 240 odst. 4 (krácení daně, poplatku a podobné povinné platby)

Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

Padělání a pozměnění peněz (§ 233)

- (1) Kdo sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
- (2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udát je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.
- (3) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo
 - b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
 - b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.
- (5) Příprava je trestná.

Objektem TČ je zájem na ochraně měny proti padělání a pozměnění (+ zájem na ochraně funkčnosti platebního styku – v širším smyslu) – ochrana je poskytována jak tuzemským penězům, tak zahraničním (§ 238)

Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí – stanoví, že každý může odmítnout přijetí bankovek nebo mincí, u kterých existuje důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné

Tři samostatné skutkové podstaty

Objektivní stránka:

- Odst. 1 – opatření nebo přechovávání padělaných nebo pozměněných peněz nebo prvků peněz sloužící k ochraně jejich padělání
- Odst. 2 alinea 1 – padělání nebo pozměnění peněz **v úmyslu udát** je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty
 - Postačí, když pachatel vyrobí napodobeniny peněz s úmyslem udát je jako pravé
- Odst. 2 alinea 2 – udání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých anebo jako peníze vyšší hodnoty
 - Uvedení do oběhu – „udá jako pravé“

Padělání peněz. Paděláním peněz se rozumí proces, jímž pachatel neoprávněně zhotovuje napodobeniny bankovek nebo mincí, a to za účelem, aby byly pokládány za pravé a platné, přičemž není rozhodné, jakým způsobem byly tyto padělky zhotoveny (vyjma jednání uvedeného v § 237, tj. použití zařízení nebo materiálů držených v souladu se zákonem, které jsou určeny k výrobě peněz nebo prvků sloužících k ochraně peněz).

Pozměnění peněz. Pozměněním je rozuměn proces, kdy pachatel provede vnější úpravu neplatného platidla, například bankovky stažené z oběhu, a to tak, aby takto upravené peníze budily dojem platných platidel. Rovněž se může jednat o proces úpravy platidel, jímž pachatel z peněz nižší hodnoty vytváří peníze hodnoty vyšší.

Opatření padělaných nebo pozměněných peněz, respektive prvků sloužících k jejich ochraně, spočívá v jejich nabytí, nehledě na způsob, přičemž je vyžadována aktivní činnost pachatele. Pachatel může tyto peníze nebo ochranné prvky nabyt způsobem právem aprobovaným, tj. koupí, směnou, darem apod., nebo způsobem právem reprobovaným, tj. krádeží, podvodem, zpronevěrou apod.

V případě **přechovávání** pachatel vykonává jakoukoli formu držby a nakládání s padělanými nebo pozměněnými penězi nebo prvky sloužící k jejich ochraně. Přechovávání je přitom třeba **odlišovat od opatření a udání**. Pro přechovávání je nepodstatné, zda má výrobky pachatel u sebe či nikoli, podstatná je jeho moc nad těmito výrobky, **tj. že může s nimi fakticky disponovat**. Není rozhodné, zda je pachatel vlastníkem věcí, či jen jejich držitelem nebo uschovatelem, tj. zda je přechovává pro třetí osobu.

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**

- Úmysl podle § 233 odst. 1 – i na skutečnost, že jde o padělané peníze, avšak nejedná v úmyslu je udát jako pravé – pokud tam byl takový úmysl -> § 233 odst. 2 alinea 2

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)

- (1) Kdo sobě nebo jinému bez souhlasu oprávněného držitele opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává platební prostředek jiného, zejména neprenosnou platební kartu identifikovatelnou podle jména nebo čísla, elektronické peníze, příkaz k zúčtování, cestovní šek nebo záruční šekovou kartu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věcí.
- (2) Kdo sobě nebo jinému opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává padělaný nebo pozměněný platební prostředek, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

- (3) Kdo padělá nebo pozmění platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, nebo kdo padělaný nebo pozměněný platební prostředek použije jako pravý nebo platný, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.
- (4) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny, nebo
 - b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.
- (5) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.
- (6) Příprava je trestná.

Objektem je zájem na ochraně **platebních prostředků zajišťující bezhotovostní platební styk**

- Tuzemské i zahraniční (§ 238)
- § 2 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku

Skutková podstata obsahuje **pouze demonstrativní výčet platebních prostředků** – neprenosná platební karta identifikovatelná podle jména nebo čísla, elektronické peníze, příkaz k zúčtování, cestovní šek nebo záruční šeková karta

Objektivní stránka - Tři samostatné skutkové podstaty

Odst. 1 – opatření, zpřístupnění, přijetí nebo přechovávání platebního prostředku jiného sobě nebo jinému **bez souhlasu oprávněného držitele**

- „opatření“ – spíše k hmotným předmětům, „zpřístupnění“ – stav, kdy se určité osobě poskytují především informace

Odst. 2 – opatření, přijetí nebo přechovávání padělaného nebo pozměněného platebního prostředku

Odst. 3

- alinea 1 – padělání nebo pozměnění platebního prostředku v úmyslu použít jej jako pravý
 - I vyplnění nebo vyhotovení platebního prostředku bez oprávnění
- alinea 2 – použití platného nebo padělaného nebo pozměněného platebního prostředku podle § 234 odst. 3 alinea 1 jako pravého nebo platného

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

- Odst. 2 – i vědomost pachatele o tom, že se jedná o padělaný či pozměněný platební prostředek – padělání či pozměnění se dopouští osoba rozdílná od pachatele tohoto TČ.

Jednočinný souběh s podvodem, zpronevěrou, krádeží, loupeží je možný.

Udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235)

Kdo padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Objektem je **zájem na ochraně peněz**, především na řádném fungování jejich oběhu, kterým je jedním ze základních kamenů fungujícího tržního hospodářství

- Též chrání zahraniční peníze i cenné papíry

Objektivní stránka pachatel udá jako pravé padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno.

Privilegovaná skutková podstata vzhledem k § 233.

Pachatel může být kdokoli. Jde o osobu odlišnou od té, která padělala nebo pozměnila peníze

Subjektivní stránka: úmyslný TČ

- Podstatná je zde také skutečnost, že pachatel musí být alespoň srozuměn s tím, že peníze, které udává, jsou padělané nebo pozměněné, přičemž o této skutečnosti v době, kdy mu jimi bylo placeno, nevěděl, tj. ke zjištění, že se jedná o padělané nebo pozměněné peníze, došel až poté, co mu jimi bylo zapláceno, tedy až po jejich přijetí

Pokud se padělané nebo pozměněné peníze dostanou do moci pachatele jiným způsobem než jako protihodnota za jím poskytnuté zboží nebo služby, tj. darem, půjčkou, nálezem, krádeží apod., nejedná se o naplnění znaku „jimiž mu bylo placeno jako pravými“, proto není možné skutek kvalifikovat podle § 235, avšak je třeba zvážit případnou kvalifikaci podle § 233 odst. 2 alinea druhá.

Výroba a držení padělaného náčiní (§ 236)

(1) Kdo vyrobí, nabízí, prodá, zprostředkuje nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj, zařízení nebo jeho součást, postup, pomůcku nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění peněz nebo prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání anebo vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění platebních prostředků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu svého povolání.

Objektem je ochrana měny, a především výroby a prostředků sloužících k výrobě peněz

- Postihuje i přípravné jednání (předčasně dokonáný trestný čin)
- Ochrana je poskytována jak tuzemským, tak zahraničním penězům a cenným papírům (§ 238)

Padělatelské náčiní – široce demonstrativně vymezeno.

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

- musí zahrnovat i okolnost, že se jedná o nástroj vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměňování peněz, prvků sloužících k ochraně peněz nebo platebních prostředků před pozměněním nebo paděláním.

Neoprávněná výroba peněz (§ 237)

(1) Kdo neoprávněně, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držených v souladu se zákonem, vyrobí peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání, nebo kdo neoprávněně vyrobené peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání sobě nebo jinému opatří, uvede do oběhu nebo přechovává, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně měnové stability

= Je postihováno jednání neoprávněné výroby peněz subjektem, který je k vydávání peněz jinak oprávněn.

Obsahuje **dvě samostatné skutkové podstaty**

- Odst. 1 alinea 1 – pachatel neoprávněně, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držených v souladu se zákonem, vyrobí peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání
- Odst. 1 alinea 2 - neoprávněně vyrobené peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání sobě nebo jinému opatří, uvede do oběhu nebo přechovává

Technicky se jedná o „pravé peníze“ (rozdíl od § 233)

Pachatelem

- Odst. 1 alinea 1 – osoba, která má v oprávněné držbě zařízení nebo materiály určené k výrobě peněz
- Odst. 1 alinea 2 – kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl – musí zahrnovat i znak neoprávněnosti, pachatel si musí být vědom skutečnosti, že se jedná o peníze vyrobené neoprávněně

Příprava je trestná.

Společné ustanovení (§ 238)

Ochrana podle § 233 až 237 se poskytuje též penězům a platebním prostředkům jiným než tuzemským a tuzemským a zahraničním cenným papírům.

Cenný papír – listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je pro vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.

Ohrožování oběhu tuzemských peněz (§ 239)

(1) Kdo neoprávněně vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz, nebo
a) kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu,
b) bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo
a) bez zákonného důvodu odmítá tuzemské peníze, nebo
b) poškozuje tuzemské peníze.

Objektem je zájem na ochraně funkčního oběhu tuzemských peněz, který je nezbytný pro fungování finanční soustavy
Ohrožovací trestný čin.

Objektivní stránka

Dvě **samostatné skutkové podstaty**

- Odst. 1 - vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz nebo kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu
 - *Náhražka tuzemských peněz = takové platební prostředky, které trvale nebo dočasně plní funkci peněz, tedy zejména být oběživem jako zúčtovací jednotky a uchovatele hodnoty*
- Odst. 2 - bez zákonného důvodu odmítá tuzemské peníze nebo poškozuje tuzemské peníze
 - Zákonné důvody -> **zákon o ČNB**

Poškozením se rozumí jakýkoli zásah do hmotného substrátu peněz, zpravidla úmyslné znečištění, trhání, stříhání či jakékoli jiné ničení bankovek nebo mincí.

- Pod pojem poškození je třeba podřadit i úplnou destrukci bankovky nebo mince, například spálení, roztavení apod. Nominální hodnota, množství, rozsah, případně způsob poškození mincí a bankovek obecně nemá na trestní odpovědnost vliv, tuto skutečnost je však možné promítnout při úvahách o subsidiaritě trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 nebo při ukládání trestu

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka - úmyslný trestný čin.

Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240)

(1) Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami,
- b) poruší-li k usnadnění takového činu úřední uzávěru, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve velkém rozsahu, nebo
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 písm.
- c) ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(4) Příprava je trestná.

Objektem je zájem státu na ochraně správného odvedení daně, poplatku a podobné povinné platby

- => zvláštní případ podvodu ve vztahu ke každému individuálně určenému objektu, anebo ve vztahu k více z nich

Objektivní stránka => pachatel **ve větším rozsahu** zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, ...

Zkrácení = pachatel úmyslně jedná tak, že příslušný státní orgán vyměří povinnou platbu nižší, než je zákonem určená výše, anebo ji nevyměří vůbec

- Konání i opomenutí (např. nepodání přiznání k dani)
- Může k němu dojít jen do doby, než byla daň, ... poplatníkem zaplacená

Pachatelem může být kdokoli (nejen subjekt daně)

Subjektivní stránka: Úmyslný trestný čin

Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)

(1) Kdo ve větším rozsahu nesplní jako zaměstnavatel nebo plátce svoji zákonnou povinnost odvést za zaměstnance nebo jinou osobu daň, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Skutková podstata trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby poskytuje ochranu veřejným rozpočtům před situací, kdy sice pachatel v pozici zaměstnavatele přizná daňovou povinnost (či jinou platební povinnost) za svého zaměstnance, ale tuto platební povinnost nesplní.

Objektem je zájem státu na ochraně řádného odvedení zaměstnavatelem (plátcem) daně, pojistného na sociální zabezpečení či zdravotní pojištění, příspěvku na státní politiku v zaměstnanosti za poplatníka, zaměstnance nebo jinou osobu

Pokud zaměstnavatel jako dlužník neodvede tyto platby v části, kterou je povinen odvádět sám za sebe -> není trestně odpovědný.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v nesplnění zákonné povinnosti odvést za poplatníka daň, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a na zdravotní pojištění. Jde o neodvedení toho, co zaměstnavatel či jiný plátce strhne zaměstnanci jako poplatníkovi z jeho hrubé mzdy či platu a je povinen to jako plátce odvést podle příslušných předpisů, přičemž tuto povinnost nesplní.

- **Následek** tohoto jednání je nesplnění této povinnosti **ve větším rozsahu**.

Pachatelem může být zaměstnavatel nebo plátce (speciální subjekt)

Subjektivní stránka: úmyslný trestný čin

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 242)

Trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlášovat rozsudek.

Může také zařídít, aby za něho byly uhrazeny jinou osobou.

Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243)

(1) Kdo nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu.

Objektem tohoto ohrožovacího trestného činu je zájem státu na ochraně řádného fungování fiskálního systému především na časném a řádném stanovení daní

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že pachatel nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného.

- Zákonná oznamovací povinnost musí být stanovena zákonem
- **Ohrožovací delikt.**

Nesplnění zákonné oznamovací povinnosti:

Zákonná oznamovací povinnost vůči správci daně musí být stanovena zákonem, kterým je právě **DŘ**, kde je v § 57 až 59 upraveno poskytování informací správci daně, jež zavazuje orgány veřejné moci, ale i právnické a fyzické osoby.

Nesplnění zákonné oznamovací povinnosti tedy spočívá v opomenutí (§ 112) povinného subjektu, který nejedná v souladu s **§ 57 až 59 DŘ** a svou povinnost vyplývající z těchto ustanovení buď nesplní vůbec, nebo ji nesplní řádně a včas.

Výše uvedená oznamovací povinnost je zpravidla vázána na výzvu správce daně (**§ 57 DŘ**). Proto spáchání tohoto trestného činu bude závislé na tom, o jakou zákonnou oznamovací povinnost jde a zda je její plnění podmíněno výzvou správce daně.

Pachatelem může být pouze osoba, která má zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně

Subjektivní stránka: úmyslný TČ

Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží (§ 244)

(1) Kdo s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo

Kdo v rozporu s jiným právním předpisem dováží, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů k jeho označení pro daňové účely, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem je zájem na ochraně předpisů upravujících označení zboží, na kontrole pohybu tohoto zboží a na příjmů daní z něj

Objektivní stránka

Má dvě samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1 alinea 1 – s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely **nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch**
- Odst. 1 alinea 2 – v rozporu s jiným právním předpisem **dováží, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů k jeho označení pro daňové účely**

Nálepky k označení zboží pro daňové účely. Povahu nálepek k označení zboží pro daňové účely mají v současné době jen tabákové nálepky používané podle **DSpotř** pro označení tabákových výrobků, kterými se rozumí cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření.

Kontrolní pásy k označení zboží pro daňové účely jsou v současné době používány pouze u lihu ve spotřebitelském balení.

Jiným předmětem k označení zboží pro daňové účely může být i jakýkoli jiný předmět sloužící k danému účelu a ke kontrole zboží, z něhož se platí daň. V praxi se však v současné době můžeme setkat jen se značkovací látkou využívanou při výrobě některých minerálních olejů a při nakládání s nimi.

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka - úmyslný trestný čin

- + alinea 1 -> úmysl musí směřovat k tomu, aby pachatel způsobil jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

Padělání a pozměňování předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti (§ 245)

(1) Kdo padělá nebo pozmění nálepky, kontrolní pásy nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely anebo předměty vydávané orgánem veřejné moci nebo jím zmocněnou právnickou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo

kdo takové nálepky, pásy nebo předměty uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem tohoto TČ je zájem na ochraně trhu, zdraví spotřebitelů, nezávadném zboží a také na kontrole pohybu zboží podléhající spotřební dani a zájem na řádném příjmu z této daně.

- Těto dani podléhají určité výrobky, které jsou pro tento účel označovány nálepkami

Objektivní stránka

2 samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1 alinea 1 – padělá nebo pozmění nálepky, kontrolní pásky nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely anebo předměty vydávané orgánem veřejné moci nebo jím zmocněnou právnickou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch
- Odst. 1 alinea 2 – kdo takové nálepky, pásky nebo předměty uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých

Padělání = vyhotovení falsifikátu bez oprávnění s cílem, aby takový předmět budil zdání, že je pravý a platný

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka: úmyslný trestný čin

Padělání a pozměnění známek (§ 246)

(1) Kdo padělá nebo pozmění poštovní nebo kolkové známky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo

kdo takové známky úmyslně uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věcí.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem je zájem na ochraně pravosti a funkčnosti poštovních a kolkových známek před jejich paděláním nebo pozměňováním

Objektivní stránka

- Dvě samostatné skutkové podstaty (odst. 1 alinea 1 a odst. 1 alinea 2)

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka - úmyslný trestný čin

- podle odst. 1 alinea 1 musí úmysl směřovat i k tomu, aby způsobil jinému škodu nebo opatřil sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

Ohrožení devizového hospodářství (§ 247)

Kdo poruší v době nouzového stavu zákaz uložený opatřením vydaným na základě krizového zákona ve vztahu k devizovému hospodářství a způsobí tím vážné ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy České republiky, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Skutková podstata trestného činu ohrožení devizového hospodářství poskytuje ochranu v krizové situaci – nouzovém stavu souvisejícím s devizovým hospodářstvím státu – především v oblasti vývoje platební bilance, kdy může dojít k ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy České republiky. Ze své podstaty se jedná o jediný trestný čin v rámci TrZ, který je určen k ochraně devizového hospodářství.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v porušení zákazu uloženého opatřením vydaným na základě krizového zákona ve vztahu k devizovému hospodářství, ke kterému dojde v době nouzového stavu a které způsobí následek v podobě vážného ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy České republiky.

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka - úmyslný TČ

Platební bilance.

Platební bilance, přesněji platební bilance zahraničního obchodu, je peněžní vyjádření ekonomických transakcí mezi Českou republikou a jejími zahraničními partnery za určité období (běžně za účetní rok).

- Platební bilance zahrnuje export a import služeb a zboží, příchodí i odchodí zahraniční investice, dary a přesuny finančních prostředků.
- Přestože ekonomika České republiky je ve své podstatě liberalizována, vyžaduje devizové hospodářství určitou regulaci, neboť poruchy v něm mohou za určitých okolností vést k narušení vnitřní měnové rovnováhy státu a k ohrožení nebo ztrátě platební schopnosti vůči zahraničí.

- Česká republika do určité míry reguluje platební styk s cizinou, a to v zájmu ochrany celkové platební bilance státu.
- Vertikální struktura platební bilance se člení na položky kreditní a debetní. Kreditní položky představují příliv peněz (případně jiných ocenitelných statků) do ekonomiky, tzn. zvýšení nabídky deviz. Naopak debetní položky představují odliv peněz, a tedy zvýšení poptávky po devizách.
- Platební bilance státu je sledována Českou národní bankou, smyslem tohoto sledování a ingerencí do něj je pozitivní ovlivňování platební bilance státu a zajištění její rovnováhy.

Vláda je oprávněna v době nouzového stavu nařídit zákaz:

- nabývání peněžních prostředků v cizí měně, cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky, jakož i penězi ocenitelných práv a závazků od nich odvozených, za českou měnu,
- provádění veškerých plateb z České republiky do zahraničí, včetně plateb mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami,
- ukládání peněžních prostředků na účty v zahraničí,
- prodej cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem v České republice, osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,
- přijímání úvěrů od osob s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,
- zřizování účtů v České republice osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky a ukládání peněžních prostředků na jejich účty,
- provádění veškerých plateb ze zahraničí do České republiky mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami.

Následek trestného činu ohrožení devizového hospodářství spočívá ve způsobení vážného ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy České republiky.

- Posouzení tohoto následku se bude odvíjet nejen od výše samotné částky, s níž je ilegálně disponováno, ale též od intenzity či závažnosti nouzového stavu samotného.
- Výše uvedené ohrožení lze též podpůrně dovozovat například z výše způsobené škody, bude-li možné ji vyčíslit, anebo z významu negativního příkladu, půjde-li o transakci požívající veřejné publicity.

Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)

(1) Kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí

- a) klamavé reklamy,
- b) klamavého označování zboží a služeb,
- c) vyvolávání nebezpečí záměny,
- d) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- e) podplácení,
- f) zlehčování,
- g) srovnávací reklamy,
- h) porušování obchodního tajemství, nebo
- i) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán,

kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž,¹

kdo v rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení², nebo

kdo v rozporu s jiným právním předpisem upravujícím činnost osob oprávněných k podnikání na finančním trhu, činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, penzijního připojištění a pojišťovnictví, obhospodařování a administraci investičních fondů nebo zahraničních investičních fondů, poruší závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti,³

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin opětovně,
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) způsobí-li takovým činem jinému úpadek.

Objektem trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže je jednak zachování existence a základních funkcí hospodářské soutěže a jednak zájem na zachování poctivosti hospodářské soutěže (srov. § 2 odst. 1 OHS) a její rozvoj.

Objektivní stránka

Má 4 základní skutkové podstaty

- Odst. 1 – jiným právním předpisem např. OZ
 - Soutěžitel = ten, kdo se účastní hospodářské soutěže (§ 2972 OZ)
 - Spotřebitel = § 419 OZ
- Odst. 2 alinea 1 – újma musí být ve větším rozsahu
- Odst. 2 alinea 2 – újma musí být ve větším rozsahu
- Odst. 2 alinea 3 – újma musí být ve větším rozsahu

Neoprávněné výhody = jak majetkový, tak nemajetkový charakter.

Hospodářská soutěž je fiktivní prostor, v němž dochází zejména ke střetu nabídky a poptávky, vytváří tak předpoklad pro rozvoj hospodářství a volného trhu. Podstatou je vlastní soutěž mezi jednotlivými subjekty o hospodářský prospěch, který může spočívat například ve zvýšení vlastního vlivu na relevantním trhu, respektive snahy o jeho ovládnutí, zvýšení vlastního hospodářského prospěchu nebo zvýšení konkurenceschopnosti.

¹ Alinea 1

² Alinea 2

³ Alinea 3

Soutěžitelem je fyzická nebo právnická osoba, která se účastní soutěže nebo je schopna svou činností soutěž ovlivňovat, neohledně na to, zda je či není podnikatelem. Soutěžitelem jsou též sdružení fyzických nebo právnických osob, a to i taková, která nemají vlastní právní subjektivitu. Za soutěžitele v tomto smyslu je třeba pokládat například i profesní komory.

Předpis o nekalé soutěži – ObčZ/ObchZ

- **Generální klauzule nekalé soutěže** - K tomu, aby určité jednání mohlo být označeno za nekalosoutěžní, musí kumulativně naplnit podmínky generální klauzule uvedené v § 2976 odst. 1 ObčZ.

Pachatelem může být kdokoli (nejen soutěžitel); § 248 odst. 2 nemůže spáchat PO

Subjektivní stránka: Úmyslný trestný čin

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 248a)

Trestní odpovědnost za trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea první zaniká, jestliže pachatel splní podmínky podle jiného právního předpisu na ochranu hospodářské soutěže pro upuštění od uložení pokuty nebo pro snížení pokuty za účast na dohodě o určení ceny, dohodě o rozdělení trhu nebo jiné dohodě narušující hospodářskou soutěž se svým konkurentem.

Neoprávněné vydání cenného papíru (§ 249)

(1) Kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo získat pro sebe nebo pro jiného neoprávněnou výhodu nebo prospěch uvede do oběhu jako cenný papír listinu, aniž jsou splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho vydání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu uvedeném v odstavci 1 nechá provést zápis o vydání zaknihovaného cenného papíru do zákonem stanovené evidence cenných papírů, aniž jsou splněny podmínky stanovené zákonem pro takový zápis.

- **Objektem** je zájem na ochraně kapitálového trhu před neoprávněným vydáváním cenných papírů
- **2 základní skutkové podstaty** (odst. 1 a odst. 2)
- **Pachatelem** může být kdokoli
- **Subjektivní stránka** vyžaduje úmysl, ten musí směřovat ke způsobení škody jinému nebo záměru opatřit sobě nebo jinému neoprávněnou výhodu nebo prospěch

Manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)

(1) Kdo v úmyslu ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování v obchodním systému nebo o jejichž přijetí k obchodování v obchodním systému bylo požádáno,

- rozšíří nebo jinému poskytne nepravdivou nebo hrubě zkreslenou informaci významně ovlivňující cenu nebo kurz takových investičních nástrojů nebo s nimi souvisejících komodit obchodovaných na organizovaném trhu se zbožím anebo výpočet sazeb, indexů nebo kvantitativně vyjádřených ukazatelů určujících pro cenu nebo kurz takových investičních nástrojů, nebo
- uskuteční obchod, zadá pokyn nebo se dopustí jiného jednání, které je způsobilé vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kurzu takového investičního nástroje nebo s ním souvisejících komodit obchodovaných na organizovaném trhu se zbožím anebo o hodnotě sazby, indexu nebo kvantitativně vyjádřeného ukazatele určujícího pro cenu nebo kurz takových investičních nástrojů,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 prospěch velkého rozsahu.

- **Objektem** je zájem na ochraně řádného fungování kapitálového trhu
- **Dvě skutkové podstaty** (odst. 1 písm. a) + odst. 1 písm. b))
- **Pachatelem** může být kdokoli
- **Subjektivní stránka** vyžaduje úmysl, který musí směřovat i k ovlivnění ceny nebo kurzu investičních nástrojů

Investiční nástroje = investiční cenné papíry, cenné papíry kolektivního investování, nástroje peněžního trhu, ...

Neoprávněné podnikání (§ 251)

(1) Kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo
- získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem jsou společenské vztahy vznikající v oblasti podnikání v tržní ekonomice; účelem je zajistit rovnost účastníků hospodářské soutěže

Podnikání = samostatně vykonávaná na vlastní účet a odpovědnost výdělečná činnost živnostenským nebo obdobným způsobem, a to se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku

Neoprávněnost = pachatel k takové činnosti nemá oprávnění

- Podmínkou trestní odpovědnosti je podnikání ve větším rozsahu (nejméně 6 měsíců)
- K dokonání trestného činu se nepožaduje způsobení škody ani získání prospěchu v určité výši => „ve větším rozsahu“, tedy znamená že pachatel podniká po delší dobu a jeho cílem je získat trvalejší zdroj finančních prostředků

Pachatelem může být kdokoli, nejen osoba provozující podnikatelskou činnost

Subjektivní stránka: Je vyžadován úmysl, který zahrnuje i neoprávněnost

Vyloučen je jednočinný souběh s § 240 (nelze žádat, aby daňovým přiznáním přiznal, že neoprávněně podniká) a § 252 (zvláštní případ neoprávněného podnikání)

Neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252)

(1) Kdo neoprávněně provozuje, organizuje, propaguje nebo zprostředkovává hazardní hru, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem je zájem na ochraně společenských vztahů vznikajících při podnikání v souvislosti s provozováním hazardních her

Zvláštní případ neoprávněného podnikání (avšak není požadován větší rozsah)

Blanketní skutková podstata = zákon o hazardních hrách

Pokud pachatel provozuje hru na hracím přístroji, u něhož učiní zásah do technického zařízení, a hru provozuje bez vsazení potřebné částky => § 209

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka - úmyslný trestný čin (i na „neoprávněně“)

Poškození spotřebitele (§ 253)

(1) Kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli nepatrnou tím, že poškozuje spotřebitele zejména tím, že je šidí na jakosti, množství nebo hmotnosti zboží, nebo

kdo uvede ve větším rozsahu na trh výrobky, práce nebo služby a zatají přitom jejich podstatné vady, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) byl-li pro takový čin v posledních pěti letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Objektem je zájem na zajištění poctivosti podnikání při prodeji zboží a služeb, poctivost reklamy a ochrana majetku spotřebitele

Objektivní stránka

2 základní skutkové podstaty (odst. 1 alinea 1 + odst. 1 alinea 2)

Alinea 1

- **Spotřebitel** = každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná
- Pokud pachatel spotřebiteli fakturuje zboží, které nebylo dodáno => § 209

Pachatelem může být **pouze prodávající**.

Úmyslné zavinění.

Alinea 2

- Ohrožovací trestný čin, jehož podstata spočívá v přípravném jednání
- **Uvedení na trh** = uskutečnění nabídky výrobků, prací nebo služeb individuálně neurčenému okruhu zájemců
- **Podstatné vady** = vady, které výrazně ztěžují řádné použití výrobku, prací nebo služeb k obvyklému účelu
- **Větší rozsah** = finanční vyjádření hodnoty objemu výrobku s podstatnými vadami nejméně 100 000 Kč

Pachatelem může být **ten, kdo rozhoduje o uvedení** výrobku, prací nebo služeb na trh nebo **ten, kdo takový výrobek uvádí** (ne ten kdo je bezprostředně prodává)
Úmysl.

Jednočinný souběh s § 251 jde

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)

(1) *Kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen,*

- *kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo*
- *kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají,*

a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) *Stejně bude potrestán,*

- *kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek anebo v takových podkladech zamlčí podstatné skutečnosti,*
- *kdo v podkladech sloužících pro vypracování znaleckého posudku, který se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo v takových podkladech zamlčí podstatné údaje, nebo*
- *kdo jiného ohrozí nebo omezí na právech tím, že bez zbytečného odkladu nepodá návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek nebo neuloží listinu do sbírky listin, ač je k tomu podle zákona nebo smlouvy povinen.*

Objektem je zájem na řádném vedení a uchovávání účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole a na pravdivosti zápisů ve veřejných rejstřících

Objektivní stránka

Ve svých prvních 2 odstavcích => základní skutkové podstaty a každý odstavec obsahuje 3 varianty jednání obsažené v jednotlivých alineách.

- Odst. 1 – k naplnění skutkové podstaty **postačí ohrožení majetkových práv jiného**
- Odst. 2 – obchodní rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností, rejstřík vlastníků jednotek jsou tzv. **veřejné rejstříky právnických a fyzických osob** (podle zákona o veřejných rejstřících)

Pachatelem může být kdokoli, ale zpravidla to bude ten, kdo fakticky účetnictví vede (účetní, ekonom, ...), resp. kdo má právo podepisovat návrh do obchodního rejstříku

Subjektivní stránka - je vyžadován úmysl

Je vyloučen jednočinný souběh s § 240, § 254 odst. 1

Zneužití informace v obchodním styku (§ 255)

(1) *Kdo neoprávněně zveřejní, zpřístupní nebo sdělí třetí osobě informaci dosud nikoli veřejně přístupnou, jejíž zveřejnění je způsobilé podstatně ovlivnit rozhodování v obchodním styku, a způsobí tím větší škodu nebo jiný závažný následek nebo tím opatří sobě nebo jinému větší prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.*

(2) *Kdo neoprávněně užije informaci dosud nikoli veřejně přístupnou, kterou získal při výkonu svého zaměstnání, povolání, postavení, funkce nebo jinak a jejíž zveřejnění je způsobilé podstatně ovlivnit rozhodování v obchodním styku, tím, že uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace v obchodním systému nebo na organizovaném trhu se zbožím, a způsobí tím větší škodu nebo jiný závažný následek nebo tím opatří sobě nebo jinému větší prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.*

Objektem je ochrana rovných podmínek hospodářské soutěže (u obou ZSP)

2 základní skutkové podstaty:

- Odst. 1
 - **Informace** = jde o informaci dosud nikoli veřejně přístupnou a současně musí jít o informaci, jejíž zveřejnění může podstatně ovlivnit rozhodování v obchodním styku
- Odst. 2
 - Postihuje tzv. **insider trading případy** – zneužití vnitřních informací tzv. zaskvěcenými osobami v rámci obchodování s investičními nástroji na veřejných trzích členských států EU (např. statutární orgány emitenta)
 - Je dokonán v okamžiku, kdy pachatel uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění transakce
 - **Uskutečnění smlouvy nebo operace** = uzavření jakékoli smlouvy nebo obchodu, dání podnětu k uskutečnění smlouvy je např. podání návrhu smlouvy

Pachatelem může být kdokoli

- Je požadováno způsobení větší škody nebo jiného závažného následku, případně opatření většího prospěchu sobě nebo jinému

Subjektivní stránka vyžaduje úmyslné jednání.

Zneužití postavení v obchodním styku (§ 255a)

(1) Kdo jako podnikatel, společník, člen orgánu, zaměstnanec nebo účastník na podnikání dvou nebo více podnikatelů se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor jednoho nebo více podnikatelů nebo jejich podniků, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.

Objektem je ochrana hospodářské soutěže před uzavíráním nevhodných kontraktů mezi společnostmi, na jejichž podnikání se pachatel účastní (**selftrading**)

- Podmínka vystupující jako podnikatel, ... nevyžaduje, aby měl ve všech subjektech stejné postavení
- **Zaměstnanec** = FO, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu
- **Orgán, jehož členem je pachatel** = statutární orgán, valná hromada, ...
- **Účastník podnikání** = každá osoba, která se v jakékoli funkci nebo jakýmkoli způsobem podílí na podnikání určitého podnikatelského subjektu
- **Stejný nebo podobný předmět činnosti** = každý předmět činnosti, v němž jsou tyto subjekty oprávněny podnikat
- „na úkor“ = může být naplněno i v podobě ušlého zisku, který může mít formu výhodnějšího nájemného, ...
- Výhoda i prospěch mohou mít **materiální i nemateriální** povahu a mohou mít jakoukoli podobu

Pachatelem § 255 odst. 1 může být pouze **speciální subjekt**, nositel zvláštního práva (i PO může být pachatelem)

Subjektivní stránka - úmysl, který musí zahrnovat i snahu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch

Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256)

(1) Kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží nebo veřejnou dražbou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch zjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, jestliže

- a) spáchá čin uvedený v odstavci 1 jako člen hodnotící komise, vyhlášovatel nebo pořadatel veřejné soutěže nebo veřejné dražby, licitátor nebo jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí takovým činem značnou škodu, nebo
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo za okolností uvedených v odstavci 1 žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch.

(4) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch a spáchá takový čin jako úřední osoba, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

Objekt je zájem na ochraně řádného zadávacího řízení při zadávání veřejné zakázky, řádného průběhu veřejné soutěže a řádného průběhu veřejné dražby

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl, včetně úmyslu přesahujícího objektivní stránku trestného činu, spočívající v tom, že pachatel jedná s úmyslem způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch (nemusí vzniknout škoda, stačí, když je pachatel s možností vzniku škody srozuměn -> **postačí nepřímý úmysl**)

Pletichy při zadávání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257)

(1) Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že

- a) lstí nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, nebo
- d) na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo b) jako úřední osoba.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

Objektem je zájem na řádném provedení zadávacího řízení a řádném průběhu rozhodování ohledně veřejné zakázky, stejně jako průběhu a rozhodování ve veřejné soutěži

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

Pletichy při veřejné dražbě (§ 258)

(1) Kdo se dopustí pletich při veřejné dražbě věci tím, že

- a) lstí nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti na podávání návrhů při dražbě,
- b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží podávání návrhů při dražbě, nebo
- c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží podávání návrhů při dražbě,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
- b) jako úřední osoba.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

Objektem je zájem na ochraně řádného průběhu veřejné dražby

Provádění veřejných dražeb upravuje **zákon o veřejných dražbách**.

Veřejná dražba = jednání, jehož účelem je přechod vlastnického práva nebo jiného práva k předmětu dražby, konané na základě návrhu navrhovatele, při němž se licitátor obrací na předem neurčený okruh přítomných na předem určeném místě nebo v prostředí veřejné datové sítě na určené adrese s výzvou k podání nabídek, a při němž na osobu, která za stanovených podmínek učiní nejvyšší nabídku, přejde příklepem licitátora vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby (nebo bylo ukončeno, že nebylo podáno ani nejnižší podání)

- Nabídnutí finanční částky účastníkovi dražby za to, aby z veřejné dražby odstoupil -> § 258

Pachatelem může být kdokoli (odst. 3 písm. b) jen úřední osoba)

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl (odst. 2 písm. a) + odst. 3 písm. a) úmysl směřuje k opatření značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu sobě nebo jinému)

Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy (§ 259)

Kdo jménem banky nebo jiného podnikatele oprávněného k provozování finanční činnosti podle jiného právního předpisu vystaví jinému nepravdivé potvrzení o jeho finanční situaci nebo jeho majetkových poměrech,

nebo kdo jako auditor vystaví jinému nepravdivou zprávu auditora nebo nepravdivé potvrzení o finanční situaci nebo majetkových poměrech, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Objektem je zájem na ochraně pravdivosti potvrzení o finanční situaci nebo majetkových poměrech, které v některých situacích vydávají banky nebo jiné instituce

2 samostatné skutkové podstaty

- **Alinea 1**
- Alinea 2 – trestný čin je dokonán již vstavením nepravdivého potvrzení (pokud by pachatel věděl, že potvrzení, které vystavuje, bude použito k podvodnému jednání -> spolupachatelství podvodu)

Nepravdivé potvrzení = takové potvrzení, které obsahuje nepravdivé údaje

Auditor = **zákon o auditorech**

Pachatelem může být pouze speciální subjekt (banky nebo jiný podnikatel, který je oprávněn k provozování finanční činnosti, anebo auditor)

Subjektivní stránka - úmysl

Poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)

(1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady nebo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje anebo zatají doklady nebo podstatné údaje, a tím umožní neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků pocházejících z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu nebo umožní neoprávněné použití nebo zadržování majetku pořízeného z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně použije finanční prostředky pocházející z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, majetek pořízený z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenší zdroje některého takového rozpočtu.

Objektem je zájem na ochraně finančních zájmů EU

Objektivní stránka – dvě samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1
- Odst. 2

Pachatelem může být kdokoli (odst. 4 písm. b) jen osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy EU)

Subjektivní stránka - úmysl

Porušení předpisů oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261)

(1) Kdo podstatně ohrozí obecný zájem tím, že poruší zákaz, omezení nebo jinou důležitou povinnost stanovenou pro dovoz, vývoz nebo průvoz zboží, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Objektem je zájem na řádném dodržování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (zájem hospodářský, zdravotnický i kulturní – aby nebyla vyvážena umělecká díla)

- **Ohrožovací TC**

Dovoz = režim, při kterém dovozce dopravuje zboží pocházející z cizího státu na území ČR (teď spíš dovoz do EU)

Vývoz = režim, při kterém české zboží opouští ČR (po vstupu do EU -> propuštění zboží do režimu)

Průvoz (tranzit) = režim, kterému podléhá zboží dopravované pod celním dohledem přes území ČR

Zboží = veškeré hmotné věci movité a elektrická energie (české peníze nejsou zbožím)

Podstatné ohrožení = cena zboží překračuje 80 000 Kč, popř. jsou dány jiné okolnosti, které by znamenaly podstatný zásah do ochrany obecného zájmu i při nižší ceně zboží

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262)

Kdo bez platného povolení vyveze zboží nebo technologie dvojího užití, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let, peněžitým trestem nebo propadnutím majetku.

Objektem je zájem na řádném dodržování předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití

Zboží dvojího užití = zboží včetně softwaru a technologií, které lze využít pro civilní, tak vojenské účely a které zahrnuje veškeré zboží, které může být použito pro nevybušné účely, tak i pro jakoukoli podporu výroby jaderných zbraní nebo jiných jaderných výbušných zařízení

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka = úmysl

Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263)

(1) Kdo poruší nebo nesplní důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, a způsobí tím, že je neoprávněně vydáno povolení k vývozu zboží nebo technologií dvojího užití anebo že takové zboží unikne z evidence, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Objektem je zájem na ochraně dodržování důležitých povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka => úmysl (odst. 2 písm. b) a odst. 3 písm. b) -> úmysl musí směřovat k opatření značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu sobě nebo jinému)

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 264)

(1) Kdo dosáhne na základě nepravdivého nebo neúplného údaje vydání povolení k vývozu zboží nebo technologií dvojího užití, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo podklady potřebné pro evidenci vývozu zboží a technologií dvojího užití zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými, zatají nebo evidenci nevede anebo kdo učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače, v němž se vede evidence tohoto zboží a technologií.

Objektem je zájem na ochraně řádného, úplného a pravdivého vedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití

Objektivní stránka - dvě samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1
- Odst. 2

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265)

(1) Kdo bez povolení nebo licence provede zahraniční obchod s vojenským materiálem, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

- (2) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou,
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu,
 - c) spáchá-li takový čin opětovně,
 - d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
 - e) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu,
 - f) spáchá-li takový čin ve vztahu k významnému vojenskému materiálu, nebo
 - g) způsobí-li takovým činem, že se vojenský materiál dostane do oblasti válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu nebo do státu, kde je zvýšené nebezpečí válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu.

Objektem je zájem na ochraně řádného provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem

- Povolení vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu a také vydává licence

Pachatelem může být kdokoli.

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

Porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266)

(1) Kdo poruší nebo nesplní důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, a způsobí tím, že je neoprávněně vydáno povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem nebo licence pro určitý obchod s vojenským materiálem, nebo vydá nepravdivý nebo neúplný doklad, na jehož základě je takové povolení nebo licence neoprávněně vydána, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

...

Objektem je zájem státu na kontrole zahraničního obchodu s vojenským materiálem a na dodržování podmínek provádění takového obchodu

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 267)

(1) Kdo žádost o povolení nebo o licenci k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem doloží nepravdivým nebo neúplným dokladem nebo zatají skutečnosti důležité pro vydání povolení nebo licence, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán,

- *kdo podklady potřebné pro evidenci zahraničního obchodu s vojenským materiálem zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými, zatají nebo evidenci nevede, nebo*
- *kdo učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače, v němž se vede evidence zahraničního obchodu s vojenským materiálem.*

Objektem je zájem na ochraně správnosti údajů a řádného vedení podkladů týkajících se zahraničního obchodu s vojenským materiálem

Objektivní stránka - **tři** samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1
- Odst. 2 alinea 1
- Odst. 2 alinea 2

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

Tyto trestné činy jsou upraveny ve **čtvrtém dílu (Díl čtvrtý) Hlavy VI (Kapitola 6)** zvláštní části trestního zákoníku, která se zabývá **hospodářskými trestnými činy**.

Hlavní zájmy (objekty), které jsou touto skupinou trestných činů chráněny, jsou:

- Ochrana tzv. **práv k nehmotným statkům**.
- Ochrana tzv. „**práv na označení**“.
- Ochrana **průmyslových práv**.
- Ochrana **autorského práva** a **práv souvisejících s právem autorským**.
- Ochrana **práv k databázi**.
- Zájem na ochraně **čistoty a řádného průběhu hospodářské soutěže**, zejména ochrana **ochranné známky, obchodní firmy a označení původu výrobků**.

Česká republika se k ochraně těchto zájmů zavázala mnoha **mezinárodními smlouvami**.

§ 268 Porušení práv k ochranné známce a obchodní firmě:

(1) Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává.

Obchodní firma = jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku

Označení původu = název oblasti, určitého místa nebo země používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá na vymezeném území

- Např. český granát

Zeměpisné označení = název území používaný k označení výrobku pocházejícího z tohoto území, jestliže má zboží určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracovávání anebo příprava takového zboží probíhá na vymezeném území

- Např. pardubický perník

Objekt: Chráněn je zájem na ochraně **ochranné známky, obchodní firmy a označení původu výrobků**, a tím i zájem na ochraně **čistoty a řádného průběhu hospodářské soutěže**.

Objektivní stránka: Spočívá v jednání pachatele, který **uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby** neoprávněně označené **ochrannou známkou**, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní **zaměnitelnou**, anebo pro tento účel sobě nebo jinému takovou známkou **opatří**. Dále postihuje neoprávněné užití **obchodní firmy** nebo označení s ní **zaměnitelným**. Neoprávněné užití označení původu výrobků nebo zeměpisného označení. Zdroj rozlišuje mezi označením původu (vyžaduje zápis do rejstříku) a pouhým údajem o místě výroby (chráněno předpisy o nekalé soutěži).

Subjekt: **Kdokoli** (fyzická i právnická osoba). Nemusí se jednat o podnikatele.

Subjektivní stránka: Vyžaduje **úmysl**. Úmysl musí zahrnovat i **zásah do průmyslového práva**, k němuž se vyžaduje prokázání alespoň **eventuálního (nepřímého) úmyslu** [§ 15 odst. 1 písm. b), odst. 2]. Dále se vyžaduje tzv. **druhý úmysl způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch**.

Souběh

- Možný **jednočinný souběh** s neoprávněným podnikáním (§ 251) a porušením předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261).
- Vyloučen je jednočinný souběh s porušením předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248), protože § 268 je k němu **speciální**.

Přestupky: Existují **korespondující přestupky** na úseku porušování práv k obchodní firmě a neoprávněného užívání ochranné známky.

§ 269 Porušení chráněných průmyslových práv:

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitnému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

- Průmyslová práva jsou chráněna zákonem o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, Pařížskou úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví, ...

Objekt: Ochrana dalších **průmyslových práv**, která nejsou specifikována v citovaných zdrojích, ale jsou odlišná od těch v § 268.

Objektivní stránka: Detailně není popsána, ale předpokládá se **zásah do chráněného průmyslového práva**.

Subjekt: **Kdokoli** (fyzická i právnická osoba). Nemusí se jednat o podnikatele.

Subjektivní stránka: Vyžaduje **úmysl**, který musí zahrnovat i znak neoprávněnosti, pachatel si této skutečnosti musí být vědom a který musí zahrnovat i zásah do průmyslového práva, tj. alespoň **eventuální úmysl**.

- u hospodářských trestných činů se často vyžaduje "druhý úmysl" (opatřit si prospěch nebo způsobit škodu), ačkoli u § 269 to není přímo v uvedených pasážích specifikováno tak explicitně jako u § 268 nebo § 271.

Souběh: Možný **jednočinný souběh** s neoprávněným podnikáním (§ 251) a porušením předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261).

§ 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi:

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Objekt: Ochrana **autorského práva, práv souvisejících s právem autorským** (např. právo výrobce zvukového záznamu, vysílatele) a **práv k databázi**.

- Autorská práva jsou chráněna např. Bernskou úmluvou o ochraně literárních děl, Všeobecnou úmluvou o autorských právech, autorským zákonem, ...
- **Předmětem autorského práva** je literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vytvářeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně (bez ohledu na rozsah, účel nebo význam)
 - Zejména dílo slovesné vyjádření řeči nebo písmem, dílo hudební, dramatické, fotografické, grafické, sochařské, ...

Objektivní stránka: Spočívá v **neoprávněném zásahu** do těchto práv. Jednání může zahrnovat neoprávněné **zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny** díla, uměleckého výkonu, záznamu, vysílání nebo databáze, nebo jejich neoprávněné užití (např. k veřejné produkci, rozšiřování). Tento zásah musí být **vyšší než nepatrný**.

Subjekt: **Kdokoli** (fyzická i právnická osoba), jedná se o **obecný subjekt**.

Subjektivní stránka: Vyžaduje **úmysl**, který musí zahrnovat i znak neoprávněnosti

Souběh: Přichází v úvahu **jednočinný souběh** s porušením předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248), neoprávněným podnikáním (§ 251) a porušením předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261). Pokud pachatel navíc jedná **podvodně** vůči uživateli (např. vyláká autorskou odměnu), je možný souběh s trestným činem podvodu (§ 209).

§ 271 Padělání a napodobení výtvarného díla:

(1) Kdo padělá výtvarné autorské dílo nebo napodobí výtvarný projev jiného autora v úmyslu, aby nové dílo bylo považováno za původní dílo takového autora, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

- **Ve vztahu speciality k § 270.**

Objekt: povahy činu vyplývá ochrana originality a autorství výtvarných děl.

Objektivní stránka: Spočívá v **padělání nebo napodobení výtvarného díla jiného autora**. Cílem je vytvořit **iluzi**, že se jedná o **dosud neznámé či málo známé původní dílo** napodobovaného autora, často včetně použití jeho **podpisu nebo jiného označení**.

Subjekt: **Kdokoli** (fyzická i právnická osoba).

Subjektivní stránka: Vyžaduje **úmysl**. Navíc se vyžaduje specifický „**padělatelský úmysl**“, aby nové dílo bylo považováno za původní dílo jiného autora.

Obecně pro hospodářské trestné činy, kam tyto delikty spadají, platí **zásada subsidiarity trestní represe a princip ultima ratio**. To znamená, že trestní postih by měl být uplatňován jen v **nejzávažnějších případech**, kde nestačí řešení v rámci **správního nebo občanského práva**.

Přestože se nejedná přímo o ochranu úředních osob, tyto trestné činy se nacházejí ve stejné "speciální části" trestního zákoníku a podobně jako některé jiné delikty v Hlavě VI (např. úplatkářství související s podnikáním, neoprávněné zaměstnávání cizinců), mohou mít souvislost s činnostmi orgánů veřejné moci, byť se primárně nejedná o útok proti nim.

TRESTNÉ ČINY OBECNĚ NEBEZPEČNÉ

- **VII. Hlava** zvláštní části TrZ
 - 2 díly:
 - **TČ obecně ohrožující** (17 skutkové podstaty + 1 společné ustanovení)
 - **TČ ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo, pevnou plošinu** (3 TČ)
- Bývá s nimi spojené nebezpečí, které ohrožuje zdraví více lidí nebo cizí majetek ve velkém rozsahu

Co jsou to obecně nebezpečné trestné činy?

- Jsou to jednání, která typicky **ohrožují život nebo zdraví většího počtu lidí** nebo **způsobují nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku**.

Společným objektem je **bezpečnost života a zdraví lidí a bezpečnost majetku**, pokud nenáleží samotnému pachateli

- Úzce souvisí s tzv. poruchovými trestnými činy (proti životu/zdraví a proti majetku).
- **Typické příklady:** nebezpečí z požáru, povodně, výbuchu, dopravní nehody (železnice, hromadná doprava, riskantní jízda autem), důlní katastrofa, šíření epidemie. Pokud k poruše dojde, následky jsou často desítky obětí a miliónové škody.

Jsou to "ohrožovací" trestné činy!

- To je jejich **hlavní charakteristika**. K jejich dokonání **stačí pouhé vyvolání nebezpečí**.
- **Nebezpečí je možnost (pravděpodobnost) vzniku poruchy**. Je to reálný stav, kdy kauzální řetěz jevů dospěl blízko k poruše, i když ta nemusí nutně nastat.
- Proč postihovat už ohrožení?
 - Ohrožují **široký okruh zájmů** (mnoho lidí, rozsáhlý majetek), což by nebylo dostatečně postiženo jen "běžnými" trestnými činy proti životu, zdraví nebo majetku (včetně přípravy/pokusu).
 - **Úmysl pachatele často nezahrnuje vznik poruchy**, ale jen to ohrožení. Bez postihu ohrožení by úmyslné jednání vedoucí jen k ohrožení nebylo postiženo, a nedbalostní zavinění by bylo beztrestné.

Typy nebezpečí (dle teorie a praxe)

- **Konkrétní nebezpečí:**
 - Jde o **reálné ohrožení konkrétního, existujícího objektu útoku** (lidí, majetku).
 - Je třeba, aby k ohrožení konkrétních hodnot **již došlo**.
 - **Příklad:** Ohrožení lidí nebo majetku u **obecného ohrožení (§ 272, § 273)**, např. požárem jsou ohroženi konkrétní lidé v konkrétní budově.
- **Abstraktní nebezpečí:**
 - Situace, kde **konkrétní nebezpečí zpravidla vzniká, ale nemuselo už skutečně vzniknout**.
 - Stačí, že nastala **situace popsaná v zákoně**, i když konkrétní nebezpečí nehrozí.
 - **Příklad:** Ohrožení života a zdraví z **nedovoleného ozbrojování (§ 279)**. Nelegální držení zbraně samo o sobě ještě nebezpečí nevyvolává, ale často dochází k úrazům nezodpovědnou manipulací. Praxe uznává abstraktní nebezpečí i u **ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)**.
- **Bezprostřední nebezpečí:**
 - Situace se **sama působením sil rychle vyvíjí k poruše**, nebo porucha může nastat s **vysoce pravděpodobnou další okolností**. Jde o to, jak blízko je k možné poruše.
 - Vyžaduje se nejen u **obecného ohrožení (§ 272, § 273)** [8, 12c], ale i u **poškození/ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276, § 277)**.
 - **Příklad:** Strojvedoucí vjede na obsazenou kolej a přiblíží se k soupravě [23b]. Riskantní jízda podnapilého řidiče autobusu, kdy došlo k bezprostřednímu nebezpečí nehody [23c]. (Nestačí jen přejetí návěstidla o pár metrů [23b], ani jízda podnapilého řidiče osobáku, pokud nenastala kritická situace [23c]).
- **Vzdálené nebezpečí:**
 - Je dál od možné poruchy.
 - Postačí např. u **ohrožování zdraví závadnými potravinami (§ 156, § 157)**.
 - **Příklad:** Výrobce vyrobil závadné konzervy a má je ve skladu, ale ještě je nerozvezl.

Obecné nebezpečí - klíčový pojem

= Spočívá v **ohrožení více osob** nebo **cizího majetku**.

= Často je zde **individuální neurčitost** předmětu útoku, ale není to nutný znak.

Kvantitativní rozsah:

- **Lidé:** Ohroženo **nejméně 7 lidí**.
 - Hrozí jim **smrt nebo těžká újma na zdraví** (nestačí pouhé ublížení na zdraví).
 - Ohrožené osoby nemusí být individuálně určeny.
- **Majetek:** Hrozí **škoda velkého rozsahu**.
 - To je **nejméně 10 milionů korun** (§ 138 odst. 1).
- Ohrožení vlastního majetku nezakládá obecné nebezpečí, pokud není zároveň ohrožen cizí majetek nebo život/zdraví lidí.
- Ohrožení lidí a majetku je **alternativní** – stačí ohrozit jen majetek ve velkém rozsahu.

Kvalitativní charakteristika:

- Je vyvoláno:
 - **rozpoutáním živlů** (požár, povodeň),
 - **uvolněním nebezpečných sil** (elektřina, výbušniny, plyn, jaderné/radioaktivní látky, žiraviny) nebo

- o **jiným podobným nebezpečným jednáním** (panika na stadionu/v kině, vytvoření podmínek pro srážku vlaků/potopení lodi/havárii letadla).

= Typická je **živelnost a neovladatelnost průběhu událostí**, kdy vznik poruchy závisí na náhodných okolnostech vymykajících se vůli pachatele. Musí jít o jednání, ze kterého tyto následky **typicky** vznikají.

Prostorové rozložení: Větší prostorové rozložení škody/ohrožení, obtížnost/nemožnost čelit ohrožení, často nemožnost přesně ohraničit rozsah ohrožení. Nehodnotí se jen podle ceny ohroženého majetku.

Bezprostřednost: Nebezpečí musí hrozit **bezprostředně** [12c].

- Doba/místo jednání pachatele nemusí být stejné jako doba/místo vzniku obecně nebezpečného následku.

Vztah ohrožení a poruchy:

K dokonání těchto trestných činů stačí ohrožení.

Pokud však dojde i k **poruše** (např. zranění, škoda), projeví se to v právním posouzení 3 způsoby:

1. **Vyšší trestní sazba:**
 - o Zákon pamatuje na závažné poruchové následky jako na okolnosti podmiňující použití vyšší sazby [15a].
 - o Příklad: úmyslné usmrcení při obecném ohrožení (§ 272 odst. 3 písm. a)) [15a].
2. **Jednočinný souběh:**
 - o Jen pokud je **rozsah ohrožení širší než vzniklá porucha** [15b]. Pokud je rozsah stejný, ustanovení o ohrožení je subsidiární [15b].
 - o Příklad: úmyslné těžké ublížení na zdraví jedné osobě při obecném ohrožení – souběh § 272 odst. 1 a § 145 odst. 1 [15b].
3. **Konzumace:**
 - o Méně závažné poruchy, které provázejí závažné ohrožovací činy, jsou **konzumovány** ustanovením o ohrožení, i když nejsou výslovně v jeho znacích [16a, 16b].
 - o Příklad: úmyslné ublížení na zdraví (§ 146 odst. 1) při obecném ohrožení (§ 272 odst. 1) se posoudí jen podle § 272 odst. 1 [16c].

Subjektivní stránka

- U úmyslných činů je to tzv. **ohrožovací úmysl** [17b].
- Úmysl se vztahuje **jen na možnost poruchy, ne na poruchu samotnou** [17b].
- **Příklad:** Pachatel chce ohněm ohrozit cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu, ale nechce ho nutně zničit [17c].
- Většina těchto činů je **úmyslná** [18a].
- **Nedbalost** je trestná u § 273 (obecné ohrožení z nedbalosti) [18a].
- **Hrubá nedbalost** je trestná u § 277 (poškození/ohrožení zařízení z nedbalosti), § 281, § 282 [18b].

Pachatel

- Může jím být **fyzická i právnická osoba** [17a, 48a, 50c, 58c, 62a, 65d, 67b, 76b, 90c, 93a, 96d, 105c].

Blanketní dispozice

- Tyto trestné činy často odkazují na **mimotrestní právní úpravu** (např. předpisy o zbraních, jaderné energii, návykových látkách) [18c, 19a].
- **Zavinění pachatele se musí vztahovat i na tyto mimotrestní normy** [19b]. Ignorance mimotrestních norem zpravidla neomlouvá [76e].

Účinná lítost

- U mnoha činů v této kapitole je **přípustná** (§ 33) [19c].

Přehled hlavních trestných činů obecně nebezpečných

Obecné ohrožení (§ 272) / z nedbalosti (§ 273)

= **Způsobení, zvýšení, ztížení odvrácení/zmírnění obecného nebezpečí.**

- Jednání (např. špatně postavená návěst) nebo opominutí (nezahodí výhybku).

***Příklad 15:** Zapálení plevele -> nekontrolovatelné šíření ohně ve velkém rozsahu -> ohrožení sousedovy vily (> 10 mil Kč) [1, 28d]. Obviněný nechtěl vilu poškodit, ale věděl/mohl vědět, že se oheň může šířit (nedbalost) [28d]. Posouzeno jako § 273 odst. 1 (obecné ohrožení z nedbalosti - způsobení nebezpečí škody velkého rozsahu) [29a].*

- Vyloučen souběh s vraždou, prostým ublížením na zdraví (konzumováno).
- Možný souběh s úmyslnou těžkou újmou jedné osoby.

§ 272 -> **obecné ustanovení** (ostatní TČ v VII. hlavě -> ve speciálních situacích)

Objektem je zájem společnosti na ochraně života nebo zdraví lidí nebo zájem na ochraně cizího majetku

- Postačí, pokud je ohrožený jeden zájem

Objektivní stránka: pachatel osobě způsobí obecné nebezpečí (§ 272 odst. 1 alinea 1), zvýší obecné nebezpečí způsobené třetí osobou nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění (§ 272 odst. 1 alinea 2)

- Rozsah ohrožení je určen kvantitativně (počtem lidí, škodou, jež hrozí lidem nebo majetku)

Obecné nebezpečí = situace, kdy v důsledku obecně nebezpečného jednání pachatele nastane **nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví více osob** nebo **nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku**

- Postačí pravděpodobnost jeho vzniku (alespoň 7 lidem)
- Živelnost a neovladatelnost situace (vznik poruchy je na náhodě)
- Typicky je potřeba přiblížení se k poruše
- § 272 odst. 1 -> demonstrativní výčet obecně nebezpečného chování
- Např. opilý řidič řídil po pozemní komunikaci s těžkým vozidlem (musí tam být prvek živelnosti a neovladatelnosti – jel v protisměru, jezdil z pruhu do pruhu, ...)
- Je vyvoláno rozpoutáním živelů, uvolněním nebezpečných sil nebo jiným podobným nebezpečným jednáním

Požár = nekontrolovatelný oheň, při kterém dochází ke zranění osob, zvířat, škodám na majetku (nebo jejich ohrožení)

- Pouhé založení ohně, který se nemůže dál šířit a ohrozit chráněné zájmy => není to vyvolání obecného ohrožení
- Vyznačuje se živelností a neovladatelností jeho průběhu

Jiné nebezpečné jednání = jednání, které svou povahou a intenzitou vytvářejí bezprostřední hrozbu obdobných škodlivých následků, jež nastávají při založení požáru nebo povodně, výbušnin, plynu, ...

- Např. vyvolání paniky na koncertě nebo stadionu při utkání
- Často souvisí s řízením motorového vozidla – nutno posuzovat způsob jízdy, rychlost, délku a dobu trvání, hmotnost vozidla, provoz při jízdě, ... (např. jízda v protisměru – samo o sobě obecným ohrožením není)
 - Za nějakých okolností i „vybrždování“

Není rozhodující, že se výsledný větší počet osob do stavu obecného nebezpečí dostával jednáním pachatele v krátkém časovém intervalu postupně (ne ve stejném okamžiku).

Např. u střelby -> není rozhodující, že by čistě teoreticky střelec mohl zasáhnout všechny lidi v místnosti, důležité je to, kolik má nábojů (pokud jich má méně než 7 -> není to § 272)

Zvýšení obecného nebezpečí = zvýší již existující obecné nebezpečí; např. pachatel přidá hořlavinu do požáru

Ztížení odvrácení nebo snížení obecného nebezpečí = maření nebo bránění opatření, která jsou potřebná a nutná k odstranění hrozícího nebezpečí (např. pachatel při požáru brání jeho hašení)

Ztížení zmírnění = maří nebo brání provedení opatření, která se snaží zmírnit následky obecného nebezpečí (např. maří záchranné práce při povodních)

Kvalifikovaná skutková podstata:

- § 272 odst. 2 písm. b) -> **spáchá trestný čin opětovně v krátké době**
 - Opětovně = souběh i když pachatel byl za § 272 odsouzen (postačí i rozhodnutí nepravomocné) – není dáno, pokud jde o pokračující trestný čin
 - Krátká doba = přihlédne se k okolnostem případu; posoudí si to soud sám (judikatura vyloučila čas delší jak tři roky – mezi spácháním trestných činů)
- § 272 odst. 2 písm. d) -> **způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti více než 2 osobám**
 - Smrt musí být z nedbalosti (pokud by to bylo úmyslné -> zvlášť přitěžující okolnost)
 - Musí existovat příčinná souvislost
 - Obecné ohrožení x vražda -> jednočinný souběh je vyloučen pro § 140 odst. 3

Pokus je v podstatě vyloučený – je dokonán samotným ohrožením (jen v případě, pokud by k ohrožení nedošlo – např. použití nezpůsobilých prostředků a pokud se pokus vztahuje k těžším následkům a obecné ohrožení vzniklo)

Jednočinné souběhy jsou vyloučeny -> teroristický útok; poškození věci; ohrožení pod vlivem návykové látky; § 210 odst. 2 (pojistný podvod)

- § 272 odst. 1, odst. 3 písm. a) nemůže být ve jednočinném souběhu s vraždou
- § 273 souběh je vyloučen k § 147 a § 148

Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)

Má blízko k obecnému ohrožení (pachatel se dopouští jednání obecně nebezpečného) – specifíkem je skutečnost, že pachatel je pod vlivem návykových látek + při spáchání nemusí dojít k bezprostřednímu ohrožení zdraví člověka či majetku (postačí nebezpečí abstraktní)

Objekt: život, zdraví, majetek [29b] proti jednání pod vlivem návykové látky

Nebezpečí je **abstraktní**, nemusí být bezprostřední [29c], stačí už od počátku činnosti

Přivodí si stav vylučující způsobilost vlivem návykové látky a v tomto stavu vykonává zaměstnání/činnost, při níž by mohl ohrozit život/zdraví nebo způsobit značnou škodu [29d, 30a].

Objektivní stránka je naplněna při současném splnění několika podmínek:

- Pachatel si vlivem návykové látky přivodil stav vylučující způsobilost
- Pachatel ve vztahu vylučujícím způsobilost vykonává zaměstnání nebo jinou činnost
- Při této činnosti či zaměstnání může ohrozit život nebo zdraví lidí / může způsobit značnou škodu na majetku

Subjektivní stránka: úmysl na jednání a uvedení se do stavu vylučující způsobilost [36a].

- Těžší následky mohou být z nedbalosti [36b].

Pachatelem může být kdokoli. Pomocník může být např. ten, kdo podává řidiči alkoholický nápoj, ačkoli ví, že ten bude řídit motorové vozidlo (nebo předá řízení motorového vozidla nebo utvrzuje řidiče)

Jednočinný souběh vyloučen -> maření úředního rozhodnutí a vykázání; neoprávněné užívání cizí věci, usmrcení z nedbalosti, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti; ublížení na zdraví z nedbalosti; obecné ohrožení; obecné ohrožení z nedbalosti

Návyková látka (§ 130): alkohol, OPL, psychotropní látky a další látky nepříznivě ovlivňující psychiku/schopnosti nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

- Stav vylučující způsobilost: u řidiče typicky od 1 promile (absolutní), někdy i níže (relativní), nutno prokázat snížení schopnosti.
- U jiných látek se srovnává se stupněm ovlivnění dle praxe/stanovisek NS.

Stav vylučujícím způsobilost k určité činnosti = jde o stav vyznačujícím se tím, že pachatel ztratí způsobilost bezpečně danou činnost vykonávat, a to v důsledku požití návykové látky
Nutno zhodnotit v konkrétním případě; lze rozlišit 3 situace:

- **Stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla v důsledku požití alkoholu:**
 - Jízda na jízdním kole není § 274; ale uplatní se na vlak, povoz, ... (v důsledku své váhy by mohlo dojít k zákonem předpokládaných následků)
 - **Nejméně 1 promile** -> ani nejlepší řidič není schopen v naprostém pořádku řídit = **absolutní hranice**
 - O § 274 se může jednat i **když alkohol v krvi řidiče je pod 1 promile** (hodnotí se způsob jízdy -> jakou měrou ohrožoval účastníky provozu)
 - **Dechovou a krevní zkouškou** (krevní zkouška je přesnější) – krevní zkouška není nezbytná (jako důkaz stačí i dechová zkouška)
 - Od hodnot naměřených dechovou zkouškou se nic neodečítá
 - Pokud nemáme dechovou a krevní zkoušku -> posuzuje se podle jiných okolností (chování řidiče před nehodou, typy alkoholových nápojů, které pachatel požil, ...)
 - Další důkazy: účtenka z hospody, svědecké výpovědi, ...
- **Stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla v důsledku vlivu ostatních návykových látek:**
 - Jiné jak alkohol; není stanoveno hraniční množství (hodnotí se v konkrétní situaci – potřeba znalce z oboru psychiatrie / toxikologie)
 - Jen to, že byl člověk byl pod vlivem návykových látek neznámá § 274 – nutno zkoumat do jaké míry byl pachatel ovlivněn
 - DrugWipe 5+ - používá Policie ČR (určuje jen orientačně obsah látky) -> znalecký posudek z oboru toxikologie
 - Na základě znaleckého posudku toxikologa by mohl vypracovat znalecký posudek psychiatr (míra závislosti pachatele, ...)
- **Stav vylučující způsobilost k výkonu dalších činností:**
 - „jiné činnosti jak řízení motorového vozidla“
 - Nelze převzít závěry od řízení motorového vozidla (ani hranice), především se hodnotí charakter činnosti, její možná nebezpečnost, nároky na pozornost
 - *Např. u průvodčího nestačilo zjištění, že během služby měl v krvi jedno promile alkoholu*
 - *U chirurga by bylo ovlivňující i menší množství jak jedno promile*

Výkon zaměstnání nebo jiné činnosti = výkon takového zaměstnání nebo činnosti, jejíž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost vnímat a pohotově reagovat na vznikající situace.

-Pokud dojde k oslabení této soustředěné pozornosti pod vlivem návykové látky a dochází pak k ohrožení života či zdraví více osob nebo k možnosti značné škody na majetku (**postačí ohrožení abstraktní**)

Vyšší sazba: způsobení nehody/ublížení/škody, čin při zvlášť nebezpečné činnosti (řidič hromadné dopravy), recidiva.

- Vyloučen souběh s nedbalostním ublížením na zdraví.
- Možný souběh s nedbalostní těžkou újmou/usmrcením, což postihuje i ohrožení dalších účastníků provozu.
- Vyloučen souběh s § 272, § 273.

§ 274 odst. 2 a), b), c) -> **kvalifikované skutkové podstaty**

A) způsobení havárie, dopravní nehodu, jinému ublížení na zdraví či škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek

- **Havárie** = pachatelem zapříčiněná mimořádná událost, která vede ke zničení nebo poškození většího technologického celku (muniční sklad, přehrada, ...); jeho zprovoznění pak vyžaduje opravu velké části technologického celku nebo jeho generální opravu (např. oprava reaktoru)

- **Dopravní nehoda** = událost v provozu na pozemních komunikacích (havárie nebo srážka), která se stala nebo započala na pozemní komunikaci a při níž došlo ke smrti nebo zranění osoby či škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla pohyb
 - Obdobně na železnici, plavebním provozu, ...
- **Jiná nehoda** = obdobná událost s obdobnými účinky v rámci provozu jiného zařízení jak dopravního prostředku nebo v rámci nakládání s určitým materiálem
- **Jiný závažný následek** – takový následek, který nemá charakter jednoho z výše popsaných následků, ovšem do závažnosti je srovnatelný nebo závažnější
 - Např. závažné narušení provozu nějakého podniku

C) recidiva - pachatel byl za takový TČ v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody za takový čin propuštěn

- Speciální recidiva pachatele
- Postačí pravomocné odsouzení (nemusí za to sedět)
- § 274, § 360 (opilství), jiný TČ (obecné ohrožení, obecné ohrožení z nedbalosti)
- Důležitý je okamžik právní moci předchozího rozsudku / příkazu nebo okamžik vykonání trestu odnětí svobody (nebo propuštění na základě amnestie)
 - § 88 -> kdy došlo k podmíněnému propuštění

Porušení povinnosti při hroživé tísni (§ 275)

Objekt: život, zdraví, majetek.

Objektivní stránka: Zmaří nebo ztíží odvrácení/zmírnění hroživé tísne postihující větší skupinu odepřením zákonné/smluvní pomoci nebo zmařením pomoci jiným. Musí být bez závažného důvodu.

- a) Odepře pomoc, která je mu podle zákona uložena nebo níž se zavázal, nebo
- b) Zmaří poskytnutí takové pomoci jinou osobou

Hroživá tíseň = stav, kdy je více lidí současně vydáno citelným útrapám, např. hladu, žízní, nebezpečné radiaci nebo nebezpečí přímo hrozící újmy na zdraví, epidemie, povodeň atd.

- Může být vyvolán i přírodní silou (povodní, požárem, ...)
- Nemusí být vyvolána obecným nebezpečím ani mít povahu obecného nebezpečí (pokud ano, bude se jednat o zpřísnění § 272 odst. 1 alinea druhá)
- Musí existovat nebo bezprostředně hrozit

Závažný důvod = např. nemoc nebo momentální indispozice, ...

Pachatel:

- § 275 písm. b) -> odepření = kdokoli;
- § 275 písm. a) -> zmaření = ten, který má povinnost pomoc poskytnout (speciální subjekt – hasič, záchranář, ...)

Subjektivní stránka: Je potřeba úmysl

§ 150 a § 151 v poměru subsidiarity (neposkytnutí pomoci, neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku)

Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276) / z nedbalosti (§ 277)

Objekt: zájem na ochraně obecně prospěšného zařízení, jeho provozu a využívání

Předmět: obecně prospěšná zařízení (§ 132 – taxativní vymezení) – ochranná (požár, povodeň, útoky, znečištění), energetická, vodárenská, kabelová/potrubi, komunikace, poštovní, veřejná doprava (dráha, vozidla, značky).

- Obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům.
- Ochranné zařízení proti úniku nebezpečných látek
- I vojenská.
- Musí mít veřejnou povahu.

Objektivní stránka: Poškození, zničení, odstranění, zneupotřebnění NEBO stačí ohrožení provozu/využívání.

- Ohrožení provozu nemusí znamenat fyzické poškození (např. zanedbání údržby).
- Porucha provozu = nefunkčnost zařízení.

Příklady: poškození veřejné telefonní stanice/schránky, poškození železničních závor. Vyřazení návěstidla z provozu je § 276 i bez poruchy provozu vlaků. Poškození veřejného osvětlení jen pokud vyřazena část, ne jedno světlo.

Subjektivní stránka:

- § 276 úmyslný,
- § 277 hrubá nedbalost.

Subsidiární k § 272, § 273 (obecné ohrožení má přednost).

Dvě základní skutkové podstaty (§ 276) a **jedna skutková podstata** (§ 277 – hrubá nedbalost)

§ 277 – pachatel **z hrubé nedbalosti** zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení anebo ohrozí jeho provoz

§ 276 – úmyslně

- Poškodí obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí jeho provoz nebo užívání (§ 276 odst. 1)
- Zničí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení (§ 276 odst. 2 písm. a))
- Způsobí činem v odst. 1 poruchu provozu obecně prospěšného zařízení
- Způsobí takovým činem značnou škodu

§ 276 odst. 1 – postačí pouhé využívání nebo ohrožení jejího provozu

Poškození geodetického bodu (§ 278)

Objekt: zájem na ochraně značek nejdůležitějších geodetických bodů a zařízení permanentních stanic pro příjem signálů globálních navigačních systému České sítě permanentních stanic pro určování polohy

Předmět: geodetický bod, zařízení GNSS stanic.

Objektivní stránka: Zničení, poškození nebo zneupotřebnění.

- Geodetické body (trvale stabilizované/signalizované body s určenými hodnotami).
- GNSS stanice (přijem družicových signálů).

Dvě samostatné skutkové podstaty (každá má jiná předmět útoku)

- Odst. 1 – chrání před zničením, poškozením a uvedením do stavu neupotřebitelnosti (značku určitých geodetických bodů)
- Odst. 2 – chrání proti poškození, zničení a uvedením do stavu neupotřebitelnosti (permanentní stanice pro příjem signálů globálních navigačních systémů České sítě permanentních stanic pro určování polohy)

Pachatelem může být jakákoli FO a PO

Subjektivní stránka: úmyslný TČ

- Jednočinný souběh je vyloučen s § 276

Nedovolené ozbrojování (§ 279)

Objektem je zájem na tom, aby nebyly nekontrolovatelně vyráběny, drženy a nošeny předměty (střelné zbraně, střelivo a výbušniny), které mají nebezpečnou povahu (může z toho vzejít nebezpečí pro život, zdraví či majetek jiného)

Blanketní skutková podstata – zákon o střelných zbraních a střelivu, ...

= Nakládání v rozporu s těmito předpisy je neoprávněný

Čtyři základní skutkové podstaty

Odst. 1

- bez povolení vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává střelnou zbraň nebo její hlavní části nebo díly, střelivo ve větším množství nebo zakázaný doplněk zbraně
- postačí vyrobení, opatření, ... **i jediné střelné zbraně**

Odst. 2 – pachatel

- Uvede do střelbyschopného stavu znehodnocenou zbraň nebo na ní provede konstrukční změny směřující k uvedení do střelbyschopného stavu nebo na zbrani provede konstrukční změny směřující k její účinnosti, nebo
- Podělá, pozmění, zahazuje nebo odstraňuje jedinečné označení střelné zbraně, které umožňuje její identifikaci

Odst. 3 písm. a)

- Bez povolení vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává výbušninu v množství větším než malém, zbraň hromadně účinnou nebo součástky
- **Zbraň hromadně účinná** = granát, samopal, kulomet, ... taková zbraň, která je při obvyklém užití schopna současně usmrtit více osob anebo jim způsobit těžkou újmu na zdraví

Odst. 3 písm. b)

- Bez dovolení hromadí, vyrábí nebo sobě nebo jinému opatřuje zbraně nebo ve značném množství střelivo
- **Hromadění** = postupné opatřování střelných zbraní a střeliva spolu s jejich dalším přechováváním (stačí uchování i dvou poloautomatických střelných zbraní a příslušného množství střeliva)
- TČ hromadný

Kvalifikovaná: Přísněji bude trestný pachatel -> člen organizované skupiny nebo spáchá-li čin ve větším rozsahu nebo za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu

Střelné zbraně a střeliva:

- Střelnou zbraň je zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost
- Střelivem se rozumí souhrnné označení nábojů, nábojek a střel do střelných zbraní
- Jiné kategorie střelných zbraní a střeliva, nabývání vlastnictví, ... -> zákon o zbraních
- 4 kategorie střelných zbraní
 - Zbraně zakázané
 - Zbraně podléhající povolení
 - Zbraně podléhající ohlášení
 - Ostatní zbraně
- FO může nabývat vlastnictví a držet zbraň nebo střelivo v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny zbraní a jednotlivé účely na základě zbrojního průkazu, vydávaného příslušným útvarem policie

Doplňky zbraní = tlumiče hluku výstřelu, zaměřovače zbraní, ...

Výroba střelné zbraně = jakékoli vyhotovení anebo úprava jiné zbraně do podoby střelné zbraně

Opatření střelné zbraně = jakýkoli způsob jejího získání pro sebe nebo jiného (darem, krádeží, ...)

Znak přechovávání je naplněn, jestliže pachatel má střelnou zbraň (střelivo) ve své faktické moci, nemusí jí mít přímo u sebe

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

- Motiv může být různorodý – záliba ve zbraních, sběratelství, ...

Pokud je zde teroristický úmysl -> § 311 (souběh vyloučen) obdobně u zvlášť závažných TČ, které pachatel připravoval tím, že opatroval, ... např. k TČ velezrady, rozvrácení republiky, teroru, obecného ohrožení, ...

Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280)

Vztahuje se na zbraně, bojové prostředky, výbušniny **všeobecně zakázané zákonem/mezinárodní smlouvou** (např. jaderné, bakteriologické, chemické zbraně, nášlapné miny). Úmyslné jednání (vývoj, výroba, držení, přechovávání, hromadění, užívání) zakázáno bez výjimky.

- Nevztahuje se na zbraně, které zákon č. 119/2002 Sb. sice nazývá "zakázané" (vojenské, tlumiče, samočinné), ale zároveň za přísných podmínek povoluje.

Zakázané zbraně nebo bojové prostředky = např. jaderné zbraně, chemické zbraně, bakteriologické zbraně, nášlapné miny

Objektem je zájem na ochraně života a zdraví lidí; současně chrání společnost před ohrožením plynoucím ze zneužití zakázaných zbraní, bojových prostředků a výbušnin

Objektivní stránka: vývoj, výroba, dovoz, vývoz, přechovávání, hromadění, jiné nakládání NEBO projektování, stavění, užívání provozů pro tyto účely. Přechovávání je trvalý čin.

Dvě samostatné základní skutkové podstaty

- Odst. 1 – vyvíjí, vyrobí, doveze, vyveze, přechovává nebo hromadí zbraně, bojové prostředky nebo výbušniny zakázané zákonem anebo s nimi jinak nakládá
- Odst. 2 – provozu určené k vývoji, výrobě nebo skladování zakázaných zbraní nebo bojových prostředků projektuje, staví nebo užívá

Subjektivní stránka: úmysl

Subjekt: kdokoli

- Speciální k § 279 (bez souběhu).
- Jednočinný souběh je vyloučen s nedovoleným ozbrojováním.

Nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281) / jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282)

Objekt: zájem na ochraně života a zdraví lidí a bezpečnost společnosti před negativními účinky radioaktivních látek a dalších vysoce nebezpečných látek před jejich zneužitím a nekontrolovatelným nakládáním s nimi

Objektivní stránka:

§ 281 odst. 1 - pachatel bez povolení vyrobí, doveze, proveze, vyveze, přechovává anebo jinému obstará radioaktivní látku nebo vysoce nebezpečnou látku nebo předměty určené k jeho výrobě

- Např. suroviny, laboratorní zařízení, ...

§ 282 - Dvě samostatné skutkové podstaty

- Odst. 1 – pachatel bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, proveze, přechovává anebo jinému obstará výchozí jaderný materiál nebo předměty určené k jeho výrobě
- Odst. 2 – pachatel bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, proveze, přechovává anebo jinému obstará zvláštní štěpný materiál nebo předměty určené k jeho výrobě

Pachatel může být kterákoli trestně odpovědná FO a PO.

Subjektivní stránka: úmysl, postačí i hrubá nedbalost (§ 281 i § 282)

- Radioaktivní látky, jaderný/štěpný materiál definovány Atomovým zákonem.
- Vysoce nebezpečné látky definovány § 281a a seznamem v Úmluvě o chemických zbraních. Předměty k výrobě: suroviny, zařízení.
- Přechovávání je trvalý čin.

Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem (§ 288)

Objektem je zájem na to, aby nedocházelo k neoprávněné výrobě nebo jinému nakládání s látkami s hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo použití metod s dopingovým účinkem, neboť zneužití těchto látek a metod představuje potencionální nebezpečí zejm. pro život a zdraví lidí.

Objektivní stránka:

Nedovolené nakládání (výroba, přechovávání, dovoz, vývoz, nabídka, prodej, poskytnutí) s látkami s anabolickým/jiným hormonálním účinkem **ve větším množství**. NEBO **použití metody zvyšující přísun kyslíku nebo jiné dopingové metody vůči jinému**.

Základní skutková podstata (§ 288 odst. 1), pachatel neoprávněně

- Ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabízí, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo
- Vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem

Pachatel: Není ten, kdo látku užije/metodu použije sám na sobě. Může být fyzická i právnická osoba.

Subjektivní stránka: úmysl

Hormonální látky: podporují růst (testosteron), ovlivňují metabolismus (kortikosteroidy), sexuální reprodukci. Krevní doping: zvýšení červených krvinek (erythropoetin, vlastní krev).

- Anabolika jsou steroidy odvozené z mužského pohlavního hormonu testosteron
 - Netýká se jen anabolik (tento TČ)
- Látkami ve smyslu § 288 jsou
 - Anabolické látky
 - Některé hormony a příbuzné látky
 - Látky s antiestrogenní aktivitou
- Co se rozumí větším množstvím, ... -> nařízení vlády

Tzv. Drogové trestné činy (§ 283-287)

- Nejsou v zákoně samostatně, ale řeší se odděleně.
- Celosvětový problém. Shoda na trestání výroby/distribuce (kromě vědy/medicíny). Rozdíly v názorech na trestání držení pro vlastní potřebu a konzumace (represivní vs. terapeutická). Náš zákoník kombinuje – od roku 1998 trestá i přechovávání pro vlastní potřebu v množství > malém.
- Vázáno mezinárodními úmluvami.
- Vnitrostátní úprava v **zák. č. 167/1998 Sb. a nař. vl.**

Drogové trestné činy

- Drogy – jejich prodej, ... je **jedním z globálních problémů lidstva**
- Je s nimi spojeno velké spektrum trestné činnosti – i pod vlivem (nejen opatřování, ...)
- **Ústřední otázkou protidrogové politiky je volba základní koncepce**
 - Represivní přístup = cílem je osvobození společnosti od drog
 - Terapeutický přístup = cílem je omezování škodlivých důsledků zneužívání drog
 - Za optimální koncepci lze považovat strategii o dvou stranách: co nejpřísněji trestat obchodníky s drogami a zajišťovat léčení a reintegraci do společnosti u narkomanů (proti těm, kteří to chtějí zkusit -> preventivní opatření)
- Legislativní řešení drogového problému je také ovlivněno **závazky plynoucími z uzavřených mezinárodních smluv**

Objekt: ochrana společnosti a jednotlivců před nelegálním/nekontrolovaným nakládáním s OPL, přípravky, jedy, prekursory.

- zájem na ochraně společnosti a lidí před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovaného nakládání s omamnými a psychotropními látkami pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek a jedy, nebo vyplývajícím z jejich zneužití

Zákoník nepoužívá pojem "droga". Rozsah látek se liší dle paragrafu.

- Vždy OPL.
- § 284 navíc jedy.

- § 283, 286 navíc jedy, přípravky, prekursory.
- § 287 navíc i jiné "návykové látky" (§ 130, kromě alkoholu).

Definice OPL (riziko návyku/psychických změn, seznamy).

- Jedy (vysoce toxické, seznamy).
- Přípravky (roztok/směs s OPL).
- Prekursor (pro výrobu drogy, seznamy).
- Návyková látka (§ 130): širší než zák. č. 167/1998 Sb., zahrnuje i látky jako ředidla, pokud nepříznivě ovlivňují psychiku/schopnosti/sociální chování; ne tabák, káva, čokoláda.

Subjektivní stránka: Všechny tyto činy jsou **úmyslné**.

- Trestné jsou **jen nedovolená** jednání.
- Nakládání dle předpisů (léky, návykové látky, vědecké/lékařské účely) není nedovolené.
- Neznalost mimotrestních norem neomlouvá.

Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy (§ 283)

= **Výroba, dovoz, vývoz, průvoz** (pro sebe/jiného).

= **Nabídnutí, zprostředkování, prodej, jiné opatření, přechovávání** (pro jiného).

Výroba = jakýkoliv proces, čištění, přeměna, zvýšení účinnosti, i jedné dávky. Pěstování rostlin pro výrobu není výroba, ale opatření předmětu (§ 286).

Příklad 16: Obviněný podloudně dovezl cigarety s marihuanou -> neoprávněný dovoz psychotropní látky -> § 283 odst. 1.

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku (popř. přípravek je obsahující), prekursor nebo jed

- **Omamné a psychotropní látky** – v seznamu návykových látek (nařízení vlády)
- **Přípravek obsahující omamnou a psychotropní látku** je roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu, ve kterém je taková látka obsažena
- **Prekursor** = právní předpisy EU; určitá látka určená k výrobě drogy
- **Jed** = chemická látka uvedená v příloze k vládnímu nařízení, nejde-li o léčiva a chemické přípravky, které obsahují nejméně 7 % takové látky

Výroba = jakékoli zhotovení nebo vytvoření omamné látky nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu neoprávněným subjektem

- K trestnosti postačí, pokud drogu vyrobí

Dovoz = přesun z jiného území jiného státu na území ČR,

Vývozem je fyzické přemístění z území ČR na území jiného státu a

Převozem se rozumí přeprava z území jednoho státu přes celní území ČR na území třetího státu

Nabídnutím se rozumí jednání záležející v ochotě pachatele poskytnout omamnou nebo psychotropní látku ... jinému

- Postačí, že je nabídnuto jednou – nezáleží na tom, jestli druhý nabídku přijal (nezáleží na množství)

Zprostředkování = činnost, jejíž podstatou je zajištění kontaktu mezi jednotlivými osobami zabývající se nakládáním s drogou, např. zajištění kontaktu mezi výrobcem a kupujícím

Prodání = prodávající odevzdal drogu kupujícímu, přičemž se nemusí jednat o konečný prodej (i prodej distributorovi)

- **Musí to směřovat vůči jiné osobě** (odlišné od pachatele)

„jinak jinému opatří“ = neoprávněné obstarání drogy, jedu nebo prekursoru jinému jiným způsobem, než je výstavně v § 283 odst. 1 uvedeno (např. darováním, výměnou, ...)

Přechovávání = jakýkoli způsob držby (nemusí jí mít přímo u sebe) i pro jiného.

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**

- **Příprava je u § 283 odst. 2, 3 a 4 trestná**
- Vyloučen souběh s nedbalostním ublížením na zdraví.

Přechovávání OPL a jedu (§ 284)

= **Přechovávání** (v množství větším než malém) **pro sebe**.

- Není trestné přechovávání pro sebe v množství < malém.

Objektivní stránka: Pachatel neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantou (THC) (§ 284 odst. 1), nebo jinou omamnou nebo psychotropní látku nebo jed (§ 284 odst. 2)

Přechovávání pro vlastní potřebu **trestné jen, pokud množství > malé** a znamená **zvýšené nebezpečí pro zdraví/život**.

- Musí převyšovat dávku potřebnou pro držitele (dle závislosti).
- Držení jen jedné dávky před použitím není přechovávání, ale spotřební držba.

Množství "větší než malé": vícenásobně převyšuje běžnou dávku, způsobilé ohrozit zdraví/život.

- Zohledňuje se prvokonzument vs. pokročilý uživatel.
- Nutný znalec (psychiatrie) pro posouzení závislosti/tolerance.
- Dříve definováno nař. vl., ale část zrušena Ústavním soudem (nedostatek kritérií, mělo by být v zákoně).
- Praxe se řídí sjednocujícím stanoviskem NS ČR (orientační hodnoty, vždy zhodnotit schopnost ohrozit život/zdraví konkrétního konzumenta).

Nižší sazba pro **konopné látky** oproti jiným (měkké vs. tvrdé drogy).

Příklad 16: Obviněný uschoval cigarety v bytě (pro sebe) -> přechovávání psychotropní látky > malé množství -> § 284 odst. 1.

- Použije se subsidiárně k § 283 (dovoz), souběh vyloučen.
- Subsidiárně k § 283 (bez souběhu).
- „**větší jak malé**“ = více jak jedna dávka pro jednoho člověka
- § 284 – pro vlastní potřebu (je vyloučen jednočinný souběh s § 283)

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL (§ 285)

= **Pěstování rostlin a hub** obsahujících "drogu" (v množství větším než malém) **pro vlastní potřebu**.

Objektivní stránka: pachatel neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí (§ 285 odst. 1), nebo houbu či jinou rostlinu obsahující omamnou nebo psychotropní látku

- Odlišuje se postih „samozásobitelství“ a komerční pěstování (§ 283)
- Není trestné, pokud < malé množství.
- Nižší sazba pro **konopí** oproti jiným rostlinám/houbám (měkké vs. tvrdé drogy).
- Které rostliny/houby = dle nař. vl. - část o množství zrušena Ústavním soudem.

Příklady: kokainovník, některé kaktusy.

Houby: lysohlávka.

- Nepostihuje rostliny, které nepodléhají zákonnému omezení (puškvorec, muškátový oříšek, ...)
- „větší jak malé“ – jako u § 284

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka: úmyslný TČ

Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu (§ 286)

= **Výroba, opatření, přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě** "drogy" (pro sebe/jiného).

Objektivní stránka: pachatel vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekurzor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu

Prekurzor = látka k výrobě drogy.

Jiný předmět = přístroje, zařízení, suroviny, pomocné látky určené k výrobě drogy.

- Nestačí technická způsobilost, musí být **určen** k výrobě.

Opatření = darování, směna, krádež.

Přechovávání = trvajících delikt.

Předmět určený k nedovolené výrobě = v zásadě cokoli, co lze použít k výrobě drogy

Nestačí vyrobit, opatřit nebo přechovávat daný předmět způsobilý k výrobě drogy nebo jedu, ale musí jít o **předmět určený** k nedovolené výrobě drogy nebo jedu (musí tam směřovat i úmysl pachatele).

- Postihuje přípravu k § 283.
- Nemusí být předmět skutečně použit.
- Uplatní se subsidiárně, pokud nelze posoudit jako přípravu k § 283.
- Jde o přípravné jednání, které je povýšeno na dokonání TČ

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka: zavinění je úmyslné

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby -> „ve větším rozsahu“; „ve větším rozsahu“ vůči dítěti; nebo že získal pro sebe nebo jiného značný prospěch

Šíření toxikomanie (§ 287)

= Svádění a podporování jiného ke zneužívání "drogy". NEBO podněcování a šíření zneužívání "drogy". Netýká se alkoholu.

- Úmysl získat/podpořit jiné osoby ke zneužívání nebo vytvořit příznivé prostředí/nálady.
Protože užívání drog samo o sobě není trestné, svádění/podpora není účastenství (návod/pomoc), proto jsou konstruovány jako pachatelství. **Samotné používání návykových látek je beztrestné, není možné stíhat ani účastenství na něm podle § 24 -> vyřešeno § 287**

Objektivní stránka – pachatel svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří

Objektem je zájem na ochraně společnosti před možným ohrožením, které vyplývá ze zneužívání návykových látek jiných než alkoholu.

Svádění = forma návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) (nabízení, přemlouvání, předvádění - vzbudit rozhodnutí užít).

Podpora = forma pomoci (poskytnutí drogy/prostředků/rady k aplikaci). Lze podporovat začátečníka i pokročilého. Musí jít o **konkrétní osobu**.

Podněcování = podobné formy jako svádění, ale **nesměřuje ke konkrétní osobě** (chválení účinků).

Šíření = ostatní formy, které u neurčitého okruhu osob vyvolávají příznivé rozhodnutí/nálady (propagace drogové kultury).

Návykové látky = alkohol, omamné látky, ... a ostatní látky způsobí nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování

- Možný souběh s ohrožováním výchovy dítěte (§ 201).

Pachatelem může být kdokoli

Subjektivní stránka: úmyslné zavinění (úmysl pachatele musí směřovat k tomu, že svým jednáním propaguje určité návykové látky)

Příklad 16: Předváděl techniku kouření a chválil pocity před kolegy (včetně 17letého učně) -> svádění jiného ke zneužívání návykové látky, vůči osobě < 18 let -> § 287 odst. 1, 2 písm. b). Svádění směřuje k individuálně určitým osobám.

Příklad 16 celkově: Dva samostatné skutky v souběhu vícečinném – dovoz/přechovávání (§ 283) a šíření toxikomanie (§ 287).

Trestné činy ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu (§ 290, § 291, § 292)

- Historicky novější, reakce na mezinárodní úmluvy.
- Objekt: **bezpečnost nebo provoz**.
-

§ 290 (Získání kontroly): Na palubě užije proti jinému **násilí/pohrůžky bezprostředního násilí**, vyhrožuje usmrcením/ublížením/škodou, zneužije bezbrannosti. Úmysl získat/vykonávat kontrolu. Dokonáno užitím násilí, nemusí kontrolu získat. Není časově omezeno na let/plavbu.

§ 291 (Ohrožení bezpečnosti): Sdělí **nepravdivou informaci, která MŮŽE ohrozit bezpečnost/provoz** prostředku **za letu nebo za plavby**. Úmysl. Dokonáno sdělením info, nemusí dojít k ohrožení. Pachatel nemusí být na palubě.

§ 292 (Zavlečení): Zmocní se **vzdušného dopravního prostředku** nebo ho neoprávněně užije (svěřený). Úmysl zavléct do ciziny. Dokonáno zmocněním, nemusí dojít k zavlečení.

- § 292 je subsidiární k § 290 (použije se jen, když nenastaly okolnosti § 290).

Tři trestné činy

- Získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290)
- Ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla (§ 291)
- Zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292)

Objektem je bezpečnost nebo provoz vzdušného dopravního prostředku, civilního plavidla a pevné plošiny na pevninské mělčině. Předmětem ochrany je také život a zdraví lidí a cizí majetek

Objektivní stránka

- Pachatel užije proti jinému násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, vyhrožuje jinému usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, nebo zneužije bezbrannosti jiného na palubě vzdušného dopravního prostředku, ... (§ 290)
- Sdělí nepravdivou informaci, která může ohrozit bezpečnost nebo provoz vzdušného dopravního prostředku za letu nebo civilního plavidla za plavby (§ 291)
- Zmocní se vzdušného dopravního prostředku nebo neoprávněně užije takového dopravního prostředku, který mu byl svěřen (§ 292)

Pevná plošina = umělý ostrov, zařízení nebo stavba trvale upevněná k mořskému dnu za účelem průzkumu nebo těžby zdrojů nebo jiným hospodářským účelům proti bezpečnosti pevných plošin umístěných na pevninské mělčině

Subjektivní stránka – úmysl

- § 290 – čin je dokonán v okamžiku použití násilí nebo pohrůžky, ...
 - § 291 – stačí, když pachatel ví, že informace je nepravdivá a zároveň způsobí vyvolat jeden z uvedených následků
 - § 292 – „za účelem“ zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny
-
- V základních skutkových podstatách **zvlášť závažné zločiny**, u kvalifikovaných skutkových podstat je možné udělení i výjimečného trestu
 - Ke všem (§ 290-§292) je vyloučen jednočinný souběh s teroristickým útokem

TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

VIII. Hlava TrZ (§ 293 – § 308) – poprvé samostatná hlava TČ proti životnímu prostředí (před novým TrZ nebyla)
Souvisí s ústavněprávním základem ochrany životního prostředí (čl. 7 Ústavy); čl. 35 LPS **právo každého jednotlivce na příznivé životní prostředí** (na jeho příznivý stav).

Objekt = zájem společnosti na ochraně životního prostředí a jeho složek (resp. zájem na zachování ekologické rovnováhy v přírodě; ochrana zvířat před týráním; ochrana jednotlivých chráněných území; ochrana člověka před nepříznivými vlivy léčiv; zájem na dodržování odpadového hospodářství)

Pachatelem mohou být jak PO, tak FO (někdy **speciální subjekt** – např. zanedbání péče o zvíře – pachatelem je ten, který zvíře vlastní nebo ten, který je povinen se o zvíře starat)

Objektivní stránka (mohou být stanoveny alternativně – porucha / ohrožení)

- Poruchové TČ
- Ohrožovací TČ

Subjektivní stránka - Zpravidla se **vyžaduje úmysl** (najdeme i TČ, kde postačí nedbalost – např. § 295, § 297, § 298)

- § 294a + § 301 – byť i z hrubé nedbalosti
- Hrubá nedbalost - § 294, § 300

Typické je, že se jedná o **blanketní skutkové podstaty**

- Odkazuje jak na české právo, tak na přímo účinné unijní právo, které upravuje otázku životního prostředí

Životní prostředí = § 2 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

= Vše, co vytváří přírozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje

- Jeho složkami jsou zejm. ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy, energie
- § 8 odst. 2 (o životním prostředí) – **poškození životního prostředí** je zhoršování jeho stavu znečištěním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy
- § 8 odst. 1 – **znečištění životního prostředí** je vnášení takových fyzikálních, chemických nebo biologických činitelů do životního prostředí v důsledku lidské činnosti, které jsou svou podstatou nebo množstvím cizorodé pro dané prostředí

Poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293) + z nedbalosti (§ 294)

= **Obecná skutková podstata ochrany životního prostředí.**

Blanketní charakter => zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, lesní a vodní zákon

Objektivní stránka

1 základní skutková podstata – 2 aliny

- Jednání pachatele je dáno alternativně – k trestnosti postačí, že pachatel naplní jednu alternativu (např. poškodí půdu ve větším rozsahu) – ale zároveň může naplnit více

Odst. 1 al. první – úmyslné protiprávní jednání poškozující nebo ohrožující složku životního prostředí (půda, voda, vzduch) ve větším rozsahu nebo na větším území nebo je takové ohrožení či poškození způsobilé vyvolat těžkou újmu na zdraví nebo smrt, popř. pro odstranění takového poškození je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu

Odst. 1 al. druhá – pachatel úmyslně poškození nebo ohrožení složky životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odstranění anebo zmírnění

Konání i opomenutí

- V případě opomenutí musí mít pachatel zvláštní povinnost konat - § 112 TrZ (např. § 17 odst. 1 písm. h) zákon o ochraně ovzduší)

Došlo k ohrožení nebo poškození životního prostředí?

- Určují speciální právní předpisy (z. o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů)

Objektem je zájem na ochraně životního prostředí (jako celku i jeho dílčích složek – včetně organismů a ekosystémů), resp. zájem na zachování ekologické rovnováhy v přírodě a zajištění práva na příznivé životní prostředí.

Předmětem útoku jsou dílčí složky životního prostředí (může být dotčena jedna nebo více zároveň)

Pachatelem může být jakákoli PO i FO

Subjektivní stránka – § 293 úmysl; § 294 hrubá nedbalost

Podmínky pro vznik trestní odpovědnosti

Alinea první

- Následek je stanoven alternativně (ohrožení / porušení) – ohrožení musí být bezprostřední povahy.
- Jednání musí být provedeno ve větším rozsahu nebo s větší škodlivostí (větší rozsah, větší rozsah nebo takovým způsobem, že může přivodit těžkou újmu na zdraví či smrt anebo pokud je k odstranění potřeba nákladů značného rozsahu)

- **Poškození** = zhoršování jeho stavu znečištěváním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy
- **Znečišťování** = vnášení takových fyzikálních, chemických nebo biologických činitelů do životního prostředí v důsledků lidské činnosti, které jsou svou podstatou nebo množstvím cizorodé pro dané prostředí
 - o Např. pachatel nesprávným izolováním skládky louhuje nebezpečné látky
- **Ohrožení** = k trestnosti stačí, že vznikne možnost vzniku poruchy (tj. poškození); musí se jednat o takové jednání, které má pro vznik poruchy bezprostřední charakter
- **Složky životního prostředí** = vede se diskuse, jestli tam patří i to, co vytvořil člověk; zejm. ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy, energie
- **Větší rozsah** = **nelze použít § 138 odst. 1**; usuzuje se podle množství látky, nebezpečnost látky, úbytek živočichů nebo rostlin (druh), doba nutné regenerace složky; význam a stupeň ochrany lokality; počet zasažených složek, ...
- **Větší území** = nejméně 3 ha (či nejméně 1 ha vodní plochy a 2 km délky vodního toku)
- **Těžká újma na zdraví** = § 122 odst. 2 TrZ; nemusí k tomu dojít, stačí možnost vzniku (i ve vztahu k 1 osobě); úmyslná těžká újma (souběh s § 145)
- **Smrt** = zase stačí pouze možnost; pokud by došlo k úmyslnému usmrcení -> z důvodu konzumpce to bude jen § 140
- **Náklady značného rozsahu** = nejméně 1 000 000 Kč
- **Ekologická újma** – nepříznivá změnitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo
 - o Např. změna na vodách, která má nepříznivý vliv na stav vody

Alinea druhá

- Alternativně – stačí když zvýší anebo pokud ztíží jeho odvrácení či zmírnění
- Pachatel to sám nezpůsobil, ale zvýšil již existující poškození nebo ohrožení
 - o Např. nezaložil černou skládku, avšak tam dováží další odpad
- Pachatelovo jednání musí být v příčinné souvislosti se zvýšením/... a s následkem byl min. srozuměn
- **Zřízení odvrácení či zmírnění** = pachatel zabraňuje nebo maří opatření, která jsou potřebná a způsobilá k odvrácení nebo zmírnění ohrožení nebo poškození složky životního prostředí
 - o Např. pachatel neumožní průjezd hasičských aut
 - o Pokud tohle dělá, ale ohrožení či poškození způsobil sám, bude odpovídat pouze za alineu první
- **V rozporu s jiným právním předpisem** = moc právních předpisů (zákon o životním prostředí, lesní zákon, vodní zákon, horní zákon, ...)
 - o V odsuzujícím rozsudku musí být uvedeno ustanovení, které pachatel porušil

Vyloučení **jednočinného souběhu**: neoprávněné vypuštění znečišťujících látek; neoprávněné nakládání s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (**vztah speciality**)

- Poškození vodního zdroje; poškození lesa; neoprávněné nakládání s odpady; neoprávněné nakládání s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti (**subsidiarita**)

Poškození vodního zdroje (§ 294a)

Privilegovaná skutková podstata k § 293 a § 294

Objektem je **zájem společnosti na zvláštní ochraně vodního zdroje** jakožto specifické součásti jedné ze základních složek životního prostředí, tedy vody

Objektivní stránka: jednání pachatele, které způsobí poškození vodního zdroje, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, tak, že tím zanikne nebo alternativně je značně oslaben důvod pro zvláštní ochranu vodního zdroje

Předmětem útoku je vodní zdroj, u něhož je stanoveno ochranné pásmo

- **Vodní zdroj** = povrchové nebo podzemní vody, které jsou využívány nebo které mohou být využívány pro uspokojení potřeb člověka, zejm. pro pitné účely (zákon o vodách)

Pachatelem může být jak FO, tak PO

Subjektivní stránka – úmyslné zavinění, hrubá nedbalost

Poškození lesa (§ 295)

Objektem je **zájem na ochraně lesa jako jedné ze složek životního prostředí před specifickou činností prováděnou v rozporu s platnou právní úpravou** (zejm. těžbou)

Objektivní stránka – jednání pachatele, který

- Těžbou lesních porostů nebo jinou činností provedenou v rozporu s jiným právním předpisem způsobí, byť i připojením k již existující holině, vznik holé seče
- Způsobí závažné poškození lesa na celkové větší ploše nebo
- Provede lesní porost pod hranici zakmenění stanovené jiným právním předpisem na celkové větší ploše lesa

Větší plocha lesa = 1,5 ha; **značná plocha lesa** = 3 ha

Jiná činnost = např. naříznutí stromů a jejich ponechání na místě nebo vypalování lesních porostů

Pachatel: FO i PO

Subjektivní stránka – postačí nedbalost

Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (§ 297)

Objektem je zájem na ochraně zachování mořských ekosystému a biologické rozmanitosti zde žijících živočišných a rostlinných druhů

Objektivní stránka – pachatel v rozporu s mezinárodní smlouvou, byť z nedbalosti, vypustí něco, ač je k tomu povinen, nezabrání vypuštěné ropné, jedovaté kapalné nebo jiné obdobné znečišťující látky z lodí nebo jiného námořního plavidla

Pachatelem může být kdokoli (1 alternativa),

- v případě druhé alternativy byl pachatel **nositel povinnosti** zabránit takové situaci (i PO)

Postačí nedbalost

Neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)

Blanketní skutkové podstaty (Zákon o odpadech, z. o nakládání s těžebním odpadem)

Objektivní stránka

§ 298 odst. 1 – přepravení odpadu přes hranice státu bez oznámení či souhlasu příslušného orgánu veřejné moci NEBO uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů či zamlčení podstatných údajů v oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech v přeshraniční přepravou odpadu

- **Odpad** = § 3 odst. 1 zákona o odpadech; každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl či povinnost se jí zbavit; pro trestní odpovědnost je jedno o jaký druh odpadu se jedná (průmyslový, zemědělský, komunální) – výjimka § 298 odst. 4 písm. b) – ta se týká jen nebezpečného odpadu

Odst. 2 – neoprávněné ukládá, odkládá, přepravuje nebo jinak nakládá a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí jehož odstranění je nutno vynaložit náklady ve značném rozsahu

- **Ukládání** = odpady je možno ukládat pouze na skládky, které svým technickým provedením odpovídají ukládání těchto odpadů
 - Odpady, které lze ukládat na skládky (nebo které lze jen určitých podmínek) -> vyhláška Ministerstva životního prostředí
 - Rozhodujícím kritériem je jich složení, mísitelnost, nebezpečné vlastnosti a obsah škodlivých látek
- **Odkládání** = činnost, při které je odpad uložen mimo místa k tomu vyhrazena (např. sběrný dvůr, kontejner na tříděný odpad)
- **Přeprava** = činnost, při které je odpad přemístěn z jednoho místa na druhé (pokud přes hranice bez povolení -> odst. 1)
- **Jiné nakládání** = jakákoli jiná činnost – např. neoprávněná likvidace odpadů spalováním
- Samotné neoprávněné nakládání neznamena trestní odpovědnost -> + vynaložení nákladů značného rozsahu

(U obou skutkových podstat **postačí nedbalost**)

Objektem je ochrana společnost před neoprávněnou zahraniční přepravou odpadu a ochrana životního prostředí před nakládáním s odpady, které by zapříčinilo jeho ohrožení nebo poškození

Subjektivní stránka => jak úmysl, tak nedbalost (v rozsudku musí být)

Pachatelem -> FO i PO

Kvalifikované skutkové podstaty (odst. 3 a odst. 4)

- Člen organizované skupiny
- Získání prospěchu velkého rozsahu
- Opakované spáchání TČ
- Čin se týká **nebezpečného odpadu** (odst. 4)
 - Odpad, který vykazuje jednu nebo více nebezpečných vlastností (v příloze přímé účinné legislativy EU – seznam (nařízení Komise č. 1357/2014 ze dne 18. 12. 2014))
 - Původce a osoba oprávněna jsou povinni pro účely nakládání s odpadem zařadit odpad do kategorie „nebezpečný“ pokud:
 - Vykazuje alespoň jednu z nebezpečných vlastností ze seznamu přílohy nařízení Komise
 - Je uveden v katalogu jako nebezpečný odpad (vyhláška Ministerstva životního prostředí)
 - Je smíšen nebo znečištěn jedním z odpadů uvedených v katalogu

Jednočinný souběh vyloučen: poškození a ohrožení životního prostředí (pokud § 298 odst. 4 a nedošlo k naplnění kvalifikované skutkové podstaty poškození a ohrožení životního prostředí -> § 298 odst. 4)

Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu (§ 298a)

Objektivní stránka – jednání pachatele, který je v rozporu s jiným právním předpisem v nikoli malém rozsahu vyrobí, doveze, vyveze, uvede na trh látku poškozující ozonovou vrstvu nebo s ní jinak nakládá

Pachatelem PO i FO

Subjektivní stránka – úmysl

Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299, 300)

Objektem je zájem na ochraně biologické rozmanitosti živočišných druhů, zejména těch, které jsou podle přírodovědeckých kritérií na pokraji vyhynutí či vyhynutí, nebo které jsou ve volné přírodě vzácné, ohrožené poptávkou ze strany obchodníků, sběratelů, chovatelů, pěstitelů, nebo které jsou ohrožené v areálu svého rozšíření

Objektivní stránka

- první základní skutkové podstaty úmyslného TČ – pachatel v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu a spáchá takový čin na více než dvaceti pěti kusech živočichů, rostlin nebo exemplářů
- Druhá základní skutková podstata úmyslného TČ – pachatel v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince silně nebo kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhynutím nebo vyhynutím

Objektivní stránka nedbalostního TČ – pachatel z hrubé nedbalosti poruší jiný právní předpis tím, že usmrtí, zničí, poškodí, odejme z přírody, zpracovává, opakovaně doveze, vyveze nebo proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje nebo sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu ve větším rozsahu než dvaceti pěti kusů nebo jedince kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhynutím nebo vyhynutím

Pachatelem FO i PO

Subjektivní stránka - § 299 úmysl; § 300 hrubá nedbalost

- Trestnost zaniká účinnou lítostí podle § 33 TrZ

Poškození chráněných částí přírody (§ 301)

Objektem je zájem společnosti na speciální zvýšené ochraně vybraných částí přírody a krajiny z hlediska ochrany biologické rozmanitosti – privilegovaná skutková podstata (§ 293 a § 294)

Objektivní stránka pachatel poruší jiný právní předpis tím, že poškodí nebo zničí památný strom, významný krajinný prvek, jeskyni, zvláště chráněné území, evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast tak, že tím zanikne nebo je značně oslaben důvod pro ochranu takové části přírody

- **Jiný právní předpis:** z. o ochraně přírody a krajiny

Poškození objektů

- Obecné územní ochrany přírody a krajiny dle vnitrostátního práva
- Zvláštní územní ochrana přírody a krajiny dle vnitrostátního práva
- Zvláštní územní ochrana přírody a krajiny dle unijního práva

Pachatelem = PO i FO

Subjektivní stránka = úmysl, popř. hrubá nedbalost

Týrání zvířat (§ 302)

- S novelou = TČ chovu zvířat v nevhodných podmínkách (s tím přišel nový trest)
- Právní úprava je založena na tom, že zvířata jsou, stejně jako člověk, živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, proto si zasluhují pozornost, péči a ochranu ze strany člověka
- Vznik trestní odpovědnosti je vázán na **takové jednání, které je charakterizováno jako** surový či trýznivý způsob týrání zvířete

Objektem je zájem chránit zvířata, která jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení před týráním, poškozováním jejich zdravím a jejich bezdůvodným usmrcením

- **Předmětem útoku** je živé zvíře
- Ke vzniku trestní odpovědnosti stačí, když se tak pachatel chová k **jednomu zvířeti**
 - o Pokud by takto týral 7+ zvířat -> znak okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 302 odst. 3 TrZ)

Objektivní stránka: pachatel týrá zvíře zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem nebo

Zvíře = každý živý obratlovec (kromě člověka), nikoli však plod nebo embryo; => je jedno, jestli je ohrožené, domácí, ...

Týrání = TrZ nevymezuje; lze vycházet z forem týrání (§ 4 odst. 1 zákona na ochranu zvířat)

- = určitý způsob zlého nakládání se zvířetem, kterému působí nějaké útrapy nebo příkoří (judikatura)
- = **Lidská činnost, při které je ubližováno zvířeti, je poškozováno jeho zdraví, jsou zhoršovány životní podmínky, fyziologické strádání či nemožnost žít plnohodnotný život**
- I jednorázové => důležitá je intenzita (není potřeba, aby to byl trvalý stav)
- **Konání i opomenutí**
 - o Opomenutí = je třeba, aby měl zvláštní povinnost konat (§ 112)
- I nepečování o hospodářská zvířata tak, jak vyžadují jejich fyzické potřeby (pokud jim tak působí útrapy)
- Také nucení zvířete k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým možnostem a prokazatelně překračuje jeho síly; omezování výživy zvířete, ...

- § 302 odst. 1 – postačí „**pouze prosté týrání zvíře**“

Zvlášť surové či trýznivé => okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 302 odst. 3 písm. c))

- **Surové / trýznivé** = vyšší stupeň brutality a bezcitnosti, resp. způsobení vyššího stupně bolesti, útrap zvířete, ale nedosahuje to na zvlášť surové či trýznivé

Trýznivé = omezování výživy a napájení zvířete, z čehož je zvíře vyhublé a zesláblé (přesto je pachatel nutí k nemalým fyzickým výkonům); svázání zvířete drátem, omotaný kolem krku, ...

Pachatelem = FO i PO (každá) – nezáleží na tom, jestli je to vlastník zvířete

Kvalifikované skutkové podstaty (odst. 2 – odst. 3)

- **Veřejně nebo na místě veřejně přístupném** = § 117; judikatura ve vztahu k TČ výtržnictví
 - I soukromý pozemek, který lze z místa veřejného vidět
 - Každé místo, kam má přístup širší okruh osob individuálně neurčených a kde se také více osob zpravidla zdržuje
- **Člen organizované skupiny, pokračování po delší dobu.**
- **Spáchání TČ na více zvířatech** = TrZ nepodává výklad; nejméně 7 zvířat
- **Trvalé následky na zdraví zvířete nebo smrt zvířete.**
 - Nevratné následky na zdraví zvířete v důsledku týrání, **kteřé není možno vyléčit nebo zhojit** (je jedno, jestli jde o smysly, pohybový aparát, ...)
 - Smrt = ukončení života v důsledku týrání; i utýrání zvířete (v důsledku bolestivého nebo trýznivého počínání se zvířetem, které zvíře přežije, ale pak je nutné jej utratit)
 - **Utýrání** je každé usmrcení způsobem, které působí nepřiměřenou bolest (nebo vystavení bolestem nebo šokujícím prožitkům) – může být i po kratší dobu, pokud je dostatečně intenzivní

Zvlášť surový či trýznivý způsob týrání = takové týrání, které se vymyká běžným případům a je spojeno s výjimečnou mírou brutality a bezcitností anebo způsobování intenzivní či déle trvající bolesti či utrpením týraného zvířete (vysoká intenzita, opakovanost, využití více způsobů týrání, ...)

- Sam o sobě zakládá trestní odpovědnost – nemusí být ani způsobeny trvalé následky, ...

Jednočinný souběh je vyloučen: zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, chov zvířat v nevhodných podmínkách (subsidiarita)

- *Pokud by pachatel choval v nevhodných podmínkách více zvířat, ale týral jen dvě => jednočinný souběh týrání zvířat + chov zvířat v nevhodných podmínkách*

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 303)

Trestněprávní ochrana zvířat proti zlému zacházení je prostřednictvím trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti rozšířena i na případy, kdy pachatel svou hrubou nedbalostí a zanedbáním potřebné péče o zvíře způsobí trvalé následky na zdraví zvířete nebo jeho smrt. Trestní odpovědnost je však omezena jen na případy, kdy pachatel takto zanedbá potřebnou péči o zvíře, které je v jeho vlastnictví nebo o které je povinen se z jiného důvodu starat.

Objektem je zájem na ochraně zdraví a života zvířat jakožto jedinců a zájem na zajištění odpovídající péče o ně

Objektivní stránka – spočívá v zanedbání potřebné péče o zvíře, které má za následek trvalý následek na zdraví či smrt zvířete.

Potřebnou péči je pak třeba rozumět péči takového rozsahu a kvality, která zaručuje podmínky k životu a která je nezbytná k předcházení způsobení újmy zvířeti. Při posuzování nároků na potřebnou péči je třeba zohlednit individuální potřeby každého zvířete, a to v závislosti na jeho druhu, zdravotním stavu, prostředí, v němž je chováno apod. Nejčastěji se bude jednat o případy nezajištění dostatečného napájení a krmení, držení zvířete v nevyhovujících podmínkách (například nezajištění ochrany před mrazem), nezajištění veterinární péče apod.

Subjektivní stránka - lze spáchat výhradně nedbalostně. Zákon navíc požaduje, aby tato nedbalost byla naplněna ve vyšší intenzitě, tj. takové, aby ji bylo možné označit za hrubou nedbalost.

Pachatelem může být jen vlastník zvířete nebo nositel povinnosti o zvíře pečovat (**speciální subjekt**) – např. pracovní zoologické zahrady.

Chov zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a)

Reakce na množírny. (novela 2020) - Dlužno však podotknout, že svými důsledky dopadá i na „běžný“ chov zvířat, typicky pro hospodářské účely.

Objektem je zájem na ochraně zdraví zvířat ohrožených v důsledku jejich chovu v nevhodných podmínkách

- **Předmětem útoku** je živé zvíře

Objektivní stránka

Dvě základní skutkové podstaty

Odst. 1 – chov většího počtu zvířat v nevhodných podmínkách (takový chov ohrožuje jejich život nebo jim způsobuje značné útrapy)

- Nejčastěji se jedná o psy a kočky (ale ochraňuje všechna zvířata)

- „větší počet zvířat“ – nejméně 7 zvířat
- **Nevhodné podmínky** = TrZ neurčuje; takové podmínky, které negativně ovlivňují fyzickou podstatu zvířete a jeho psychickou povahu (určuje se individuálně)
- **Značné útrapy** = fyzické či psychické strasti, které jsou způsobeny nevhodným chovem
 - *Zvíře trpí infekcemi očí, trpí vývojovými vadami, ...*
- Trestní odpovědnost není vázána na úmysl pachatele získat z takového chovu zisk či jiný prospěch; nemusí dojít ke smrti zvířete (stačí, že jsou dané podmínky, které mohou vést ke značným útrapám)
 - *Pokud dojde k trvalým následkům či smrti zvířete -> kvalifikovaná skutková podstata § 302a (např. § 302a odst. 4 písm. b))*
- **Pokud lze chov považovat za týrání -> § 302** (nebo souběh)

Odst. 2 – chov zvířat v nevhodných podmínkách **za účelem obchodu nebo v kořistění z takového jednání** (v závislosti na takovém jednání je ohrožen život zvířat nebo jsou jim způsobovány značné útrapy)

- **Obchod** = lidská činnost, spočívající ve výměně zboží či služeb za peníze (popř. za jiné zboží a služby)
- **Kořistění** = jakákoli výdělečná činnost nebo aktivita směřující k dosažení zisku, ze kterého plyne pachateli majetkový prospěch z jednání jiné osoby
 - Vylučuje možnost považovat jednání pachatele jako účastenství (účastníkem může být jen ten, kdo není pachatelem nebo spolupachatelem)
- Vázán na podmínku, že pachatel chová zvířata za účelem obchodu nebo ze svého jednání kořistí
- Trestnost není vázaná na chov většího počtu zvířat (**ale musí mít min. 2**)

Subjektivní stránka: Úmyslné TČ

Pachatelem může být jakákoli trestně odpovědná fyzická osoba (není vyloučeno, že TČ spáchá PO)

- Bez ohledu na skutečnost, že je vlastníkem zvířete či nikoli
- Pachatelem je i osoba, která zvířata nechová, ale pouze profituje z takového jednání (např. zprostředkovatel obchodu se zvířaty)

Kvalifikované skutkové podstaty:

Odst. 3

- Pachatel se dopustí TČ v úmyslu získat pro sebe nebo jiného značný prospěch (nejméně 1 000 000 Kč) – jen k odst. 2
- Způsobí trvalé následky na zdraví zvířete nebo mu způsobí smrt (stačí u jednoho zvířete, pokud by jich bylo víc -> odst. 4 písm. b)) – postačí i nevědomá nedbalost
- Člen organizované skupiny

Odst. 4

- Prospěch velkého rozsahu (100 000 000 Kč)
- Způsobení trvalých následků nebo smrti většímu počtu zvířat
- Organizovaná skupina, která působí ve více státech

Jednočinný souběh je vyloučen: týrání zvířat (§ 302a odst. 1 – subsidiární) – pokud by se týrání dopustil na jednom zvířeti, souběh vyloučený nebude

Pytláctví (§ 304)

Zvířata a ryby představují složku živé přírody, kterou je třeba chránit i před neoprávněným lovem. Vznik trestní odpovědnosti za pytláctví je podmíněn neoprávněným jednáním pachatele, které spočívá v lovu zvěře nebo ryb v hodnotě nikoli nepatrné nebo v ukrytí, převedení na sebe nebo jiného nebo přechovávání neoprávněně ulovené zvěře nebo ryb v hodnotě nikoli nepatrné.

Objektivní stránka

- **Pachatel neoprávněně** loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné
 - Postačí naplnění jedné alternativy jednání

Ukrytí = pachatel zvěř nebo ryby odstraní z dosahu možného odhalení

Přechovávání = jakýkoli způsob držení ulovené zvěře nebo ryb – nemusí mít přímo u sebe

Převedení = jakýkoli převod – prodej, darování, výměna, důvod pro převedení není podstatný

Objektem je ochrana přírody (volně žijící zvěři a rybám), ochrana myslivosti a výkonu rybářského práva

- **Hmotným předmětem útoku** je zvěř nebo ryby

Zvěř = obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi volně žijících živočichů (druhy zvěře, které nelze lovit dle mezinárodních smluv, druhy zvěře, které jsou chráněny dle zvláštních právních předpisů (a nebyla-li udělena výjimka, např. tetřev hlušec), druhy zvěře, které lze obhospodařovat lovem (daněk skvrnitý, prase divoké)

Ryby = všechny druhy ryb

Neoprávněný lov

- **Lov** = činnost, směřující k ulovení zvěře nebo ryb; není nutně spojen s usmrcením – např. odchyt
- Neoprávněně loví osoba, která není povolána k lovu, popř. nemá zvláštní povolení nebo loví nad rámec oprávnění

Skutková podstata je naplněna samotným lovením – není nutné, aby došlo k ulovení

- Je jedno, jestli měl úmysl si je ponechat nebo je vypustit, ...

Ukrytí, převedení na sebe, ... - **osoba odlišná od pachatele, spolupachatele nebo účastníka pytláctví.**

Nikoliv nepatrná - 10 000 Kč (§ 138 odst. 2)

- **Hodnota zvěře** -> vychází se ze sazebníků (podle druhu, pohlaví a věku) – kolik bude stát nahradit „ztraceného“ jedince
- Podobně je i sazebník pro ryby odchycené při neoprávněném lovu v rybářských revírech a rybníkářství
 - Souhrn nákladů vysazení stejných ryb

Subjektivní stránka – výhradně úmyslně – musí se vztahovat i na hodnotu zvěře. (postačí, že pachatel je s takovou okolností srozuměn)

Pachatelem může být jakákoli FO, vyloučena není odpovědnost PO

Kvalifikované skutkové podstaty:

- Pachatel spáchá čin jako člen organizované skupiny
- Získání většího prospěchu pro sebe či jiného
- Má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí
- Spáchání zavrženíhodným způsobem, hromadným způsobem nebo v době hájení
 - **Zvlášť zavrženíhodný způsob lovu** = při kterém je zvěř nebo ryba vystavena nadměrnému utrpení a bolesti (např. za pomoci jedu)
 - **Hromadně účinný** = např. pomocí sítí (ryby), lov do stálého lovištního zařízení
 - **Doba hájení** = období roku kdy je zakázáno lovit a přivlastňovat si ryby nebo zvěř, a to za účelem ochrany jejich rozmnožování
 - U ryb - § 13 vyhlášky Ministerstva zemědělství (č. 197/2004 Sb.)
 - Zvěř – vyhláška Ministerstva zemědělství (č. 245/2002 Sb.)
- Pachatel byl v posledních 3 letech odsouzen nebo potrestán za pytláctví

Jednočinný souběh je vyloučen: legalizace výnosů z trestné činnosti (specialita)

Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňující užitkovost hospodářských zvířat (§ 305)

Trestný čin neoprávněné výroby, držení a jiného nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitkovost hospodářských zvířat podle § 305 je skutkovou podstatou **blanketního charakteru, která odkazuje na předpisy stejného druhu** (například [VetZ](#) či [LéčivZ](#)). Pachatelovo jednání může mít několik forem.

Podle § 305 odst. 1 je trestné takové jednání, kterým pachatel neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo přechovává látku s hormonálními účinky či látku určenou ke stimulaci užitkovosti hospodářských zvířat nebo přípravek takovou látku obsahující. Jednání podle § 305 odst. 2 spočívá v neoprávněném používání léčiv za účelem zvýšení užitkovosti hospodářských zvířat nebo v neoprávněné výrobě, dovozu, vývozu, průvozu, nabízení, zprostředkování, prodeji či jiném opatření nebo přechovávání léčiv za účelem zvýšení užitkovosti hospodářských zvířat.

Objektem je ochrana zdraví zvířat, ochrana životního prostředí a zejména ochrana člověka (spotřebitele) před nepříznivými vlivy léčiv a v případě veterinárního zákona před nepříznivými vlivy pocházejícími od zvířat nebo potravin živočišného původu

Objektivní stránka - Dvě základní skutkové podstaty

- **Odst. 1** – neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo přechovává látku s thyreostatickými, gestagenními, androgenními, estrogenními nebo jinými hormonálními účinky, beta-agonisty nebo jinou látku určenou ke stimulaci užitkovosti hospodářských zvířat nebo přípravek obsahující takovou látku
- **Odst. 2** – v rozporu s jiným právním předpisem používá léčiva za účelem zvýšení užitkovosti hospodářských zvířat nebo je za tím účelem vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo přechovává

Pachatelem základní skutkové podstaty – jakákoli FO i PO

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306); šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

Šíření nakažlivé nemoci zvířat je ohrožovací trestný čin a spočívá v takovém jednání, kterým pachatel způsobí nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci zvířat v zájmových chovech, hospodářských zvířat nebo volně žijících zvířat nebo zvýší nebezpečí tohoto zavlečení nebo rozšíření. Důvodem trestněprávní ochrany je mimo jiné i skutečnost, že dané jednání může mít negativní vliv i na zdraví a život lidí z důvodu užívání potravinářských produktů.

Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin je ohrožovacím deliktem a spočívá v takovém jednání, jímž pachatel způsobí nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci nebo škůdce užitkových rostlin nebo takové nebezpečí zvýší. Důvodem trestněprávní ochrany je mimo jiné i skutečnost, že takové jednání může mít negativní vliv na lidský život a zdraví.

Objektem je zájem na ochraně života a zdraví lidí před rizikem hrozícím z šíření nakažlivých nemocí u zvířat v zájmových chovech, hospodářských zvířat nebo volně žijících zvířat, resp. nakažlivých nemocí a škůdců užitkových rostlin

Objektivní stránka

- **§ 306 odst. 1** – způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci zvířat v zájmových chovech, hospodářských zvířat nebo volně žijících zvířat

- Přísněji bude potrestán pachatel, který tímto činem způsobí rozšíření takové nemoci
- § 307 odst. 1 – způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci nebo škůdce užitkových rostlin
 - Přísněji bude potrestán pachatel, který způsobí tímto činem rozšíření nemoci nebo takového škůdce

Zavlečení = vyvolání nebezpečí vzniku hromadné infekce či masivního napadení škůdcem na místě, kde se dosud nevyskytoval

X rozšíření = vznik nakažlivé nemoci (nebo škůdce) tam, kde se nemoc či škůdce již vyskytoval, ale ne v měřítku epidemie

Ohrožovací trestné činy – k zavlečení nebo rozšíření nemoci či škůdce nemusí dojít (stačí hrozící nebezpečí – bezprostřední)

Pachatelem může být jakákoli FO i PO

Subjektivní stránka – obě formy zavinění (může být spácháno „byť z nedbalosti“)

§ 308 - Společné ustanovení

Vláda nařízením stanoví, které nemoci zvířat a rostlin se považují za nakažlivé ve smyslu § 306 a 307 a na které škůdce se vztahuje ustanovení § 307.

Ustanovení § 308 zmocňuje vládu, aby nařízením vymezila, co se považuje za nakažlivé nemoci zvířat a rostlin a na které škůdce se může vztahovat odpovědnost za trestný čin šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin podle § 307. Toto vymezení je významné pro posouzení trestní odpovědnosti za trestné činy šíření nakažlivé nemoci zvířat podle § 306 a šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin podle § 307.

TRESTNÉ ČINY PROTI POŘÁDKU VE VĚCÍCH VEŘEJNÝCH

Desátá hlava zvláštní části TZ

Obsahuje velké množství skutkových podstat, přičemž tyto skutkové podstaty chrání různorodé právní statky.

- Z toho důvodu se ještě více člení – a to do **8 dílů** (podle zájmu, který je skutkovou podstatou chráněný = objektů) – velmi pestrá paleta jednotlivých TČ (zneužití pravomoci přední osoby, korupční delikty, rasově motivové „*hate crimes*“, výtržnictví apod.)
- „Popelnice TZ“

1. díl – skutkové podstaty, které směřují k ochraně **výkonu pravomoci veřejné moci a úřední osoby**
2. díl – trestné činy **úředních osob** – chrání společnost a jednotlivce před porušováním povinností úředními osobami dva
3. díl – **korupční delikty**; chrání obstarávání věcí obecného zájmu před negativními vlivy úplatkářství = úplatkářství
4. díl – jiná **rušení činnosti orgánů veřejné moci**; ochrana před širokým spektrem chování, jež v sobě zahrnují zásahy do činnosti orgánů veřejné moci, ztěžování výkonu správy státu, ...
5. díl – trestné činy **narušující běžné soužití lidí**; chrání veřejný pořádek proti jednáním, která hrubě narušuje soužití lidí rasový podtext – rasově motivované trestné činy
6. díl – **rušení veřejného pořádku**; chrání veřejný pořádek proti jednání poplašné zprávy, výtržnictví, ...
7. díl – **organizovaná zločinecká skupina**; chrání společnost před organizovanou zločineckou skupinou, jakožto jednu z nejzávažnějších forem trestné činnosti
Jen jedna skutková podstata – účast na organizované zločinecké skupině
8. díl – **některé další formy trestné součinnosti**; chrání společnost před některými druhy trestné součinnosti

Pachatelem může být obvykle **kdokoli** (tzv. obecné trestné činy) – u některých TČ **speciální subjekt** (úřední osoba, svědek a znalec, ...)

Úřední osoba = § 127 TrZ – osoby vypočtené v daném ustanovení, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používají při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů

- Trestný čin musí být spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.
- Soudci, státní zástupci, prezident ČR, poslanci a senátoři Parlamentu ČR, členové vlády ČR a jiné osoby zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, členové zastupitelstva nebo odpovědný úředník samosprávy, strážník obecní policie, ...
- Zákon rozšiřuje dosah ustanovení dílu prvního desáté hlavy zvláštní části TrZ na osoby, které nejsou úředními osobami - § 327 – ochrana se poskytuje i osobě, **kteřá vystoupila na podporu nebo ochranu** orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci nebo úřední osoby + je poskytnuta ochrana také **mezinárodně chráněné osobě**
- Ve **třetím dílu** je také pojem z § 127 rozšířen – **podle § 334 odst. 2 se úřední osobou ve smyslu § 331 až § 333 rozumí vedle osoby podle § 127 také osoba:**
 - Zastávající funkci v **zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu**
 - Zastávající funkci nebo **zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu**
 - Zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v **mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy** nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, ...
 - Zastávající funkci v podnikající PO, v níž má **rozhodující vliv ČR nebo cizí stát**
 - *V tomto ohledu můžeme mluvit o tzv. zahraničních úředních osobách*
- **Pravomoc** = projevuje se v právu autoritativně rozhodovat o právech a právech chráněných zájmech a povinnostech dalších subjektů
- Pojem úřední osoba je v trestním právu spojen s výkonem určité činnosti, ne s konkrétní osobou / skupinou osob

U TČ proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby musí být útok proveden **v souvislosti s výkonem pravomoci tohoto orgánu či osoby**; 2 varianty:

- **Útok je směřován na výkon pravomoci** = úmysl pachatele ovlivnit činnost orgánu veřejné moci nebo úřední osoby před vlastním výkonem pravomoci nebo při výkonu pravomoci
- **Útok je konán pro výkon pravomoci** = pachatel jedná v pohnutce postihnout takový orgán nebo osobu proto, že svoji pravomoc již vykonával

Orgán veřejné moci = orgán autoritativně rozhodujících o právech a povinnostech subjektů, ať přímo, nebo zprostředkovaně, přičemž veřejnou moc vykonává stát především prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní, a za určitých podmínek ji může vykonávat i prostřednictvím dalších subjektů

Subjektivní stránka převážně spočívá v úmyslu.

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných - obecně

Úvod a Objekt ochrany

Demokratický právní stát předpokládá nerušenou a organizovanou činnost orgánů veřejné moci v rámci zákona a bez nežádoucích vlivů a neoprávněných zásahů. Předpokládá také důsledné uplatňování zákonnosti, potlačování negativních jevů ve společenských vztazích a respektování a ochranu obecných zájmů i práv a svobod jednotlivých občanů.

Druhovým objektem, kterému poskytuje ochranu X. hlava, je právním řádem upravená činnost orgánů veřejné moci a úředních osob, kterou se zabezpečují úkoly vyplývající z jejich funkcí. Dále chrání důležité principy soužití lidí ve společnosti, některé další zájmy spjaté s veřejnou správou a rovněž některá práva a svobody občanů.

Struktura hlavy X

= Jednotlivé skutkové podstaty trestných činů v této hlavě jsou rozděleny podle druhového objektu trestného činu do osmi dílů.

Příklady dílů:

- **První díl (§ 323-328) – TČ proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby.**
 - chrání řádnou činnost státních orgánů, orgánů územní samosprávy a úředních osob před násilím a vyhrožováním.
- **Druhý díl (§ 329-330) – TČ úředních osob.**
 - chrání společnost i jednotlivce před porušováním povinností ze strany úředních osob.
- **Třetí díl (§ 331-334) – Úplatkářství (korupční TČ)**
 - chrání nestranné a objektivní obstarávání věcí obecného zájmu před úplatkářstvím.
- **Čtvrtý díl (§ 335-351) – Jiná rušení činnosti orgánu VM.**
 - poskytuje ochranu dalším důležitým zájmům spjatým s činností státu a jeho orgánů před jednáními narušujícími činnost státních orgánů, ztěžujícími výkon správy státu nebo realizaci některých práv občanů.
- **Pátý díl (§ 352-356) – TČ narušující soužití lidí.**
 - chrání důležité zájmy spojené se soužitím lidí ve společnosti proti útokům naměřeným především proti skupinám osob, ale i proti jednotlivcům, charakteristickým projevům nesnášenlivosti (národnostní, rasové, etnické, náboženské aj.).
- **Šestý díl (pod názvem Jiná rušení veřejného pořádku)** ponechal zákonodárce zbytkové ty trestné činy, které nebylo možné snadno zařadit do jiného dílu této hlavy. Jejich druhovým objektem je tak veřejný pořádek, i když u některých lze o tom mít pochybnosti (např. § 360 opilství).
- **Sedmý díl (§ 361 - § 363) – Organizovaná zločinecká skupina.**
- **Osmý díl (§ 364 - § 368) – Některé další formy trestné součinnosti.**

Pachatel (Subjekt)

= Pachatelem trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných může být zásadně **obecný subjekt**, tj. každá fyzická i právnická osoba.

- Možnost trestní odpovědnosti **právnické osoby** je výslovně zmíněna u mnoha konkrétních trestných činů v této hlavě.
- U některých trestných činů je okruh pachatelů omezen na osobu se zvláštní vlastností, postavením nebo způsobilostí – tzv. **konkrétní nebo speciální subjekt**. Příklady jsou:
 - **Právě zvláštní delikty**: základní skutkovou podstatu může naplnit pouze speciální subjekt, např. úřední osoba (§ 329, § 330), svědek a znalec (§ 346), tlumočník (§ 347), lékař nebo jiná způsobilá zdravotnická osoba (§ 350 odst. 2 alinea první).
 - **Nepřímé zvláštní delikty**: zvláštní vlastnost subjektu podmiňuje pouze použití vyšší trestní sazby, např. úřední osoba u některých forem úplatkářství (§ 331 odst. 3 písm. b) nebo odst. 4 písm. b)).
- Právnická osoba **není odpovědná** za některé trestné činy uvedené v hlavě X
 - osvobození vězně (§ 338), násilné překročení státní hranice (§ 339), vzpoura vězňů (§ 344), nebezpečné pronásledování (§ 354) a opilství (§ 360).

Subjektivní stránka (Zavinění)

Z hlediska subjektivní stránky jde většinou o trestné činy spáchané **úmyslně**.

- Úmysl může být přímý nebo eventuální, závisí na formulaci konkrétní skutkové podstaty. U některých činů (např. násilí/vyhrožování proti orgánu/úřední osobě) je vyžadována pohnutka (působit na výkon pravomoci, pro výkon jeho pravomoci), což implikuje přímý úmysl.

Výjimkou jsou trestné činy:

- Porušení povinnosti při správě cizího majetku úřední osobou podle § 330, kde postačuje i **nedbalostní** zavinění (vědomá či nevědomá).
- Opilství (§ 360), který lze spáchat i z **nedbalosti**, přičemž zavinění se vztahuje pouze na uvedení se do stavu nepřičetnosti, nikoli na tzv. kvazidelikt spáchaný v tomto stavu.

Klíčové pojmy

Úřední osoba: Důležitý pojem, vymezený obecně v § 127 trestního zákoníku. Definice zdánlivě uvádí uzavřený výčet subjektů, avšak s ohledem na formulace se nejedná o výčet taxativní. Není rozhodující, zda jde o funkcionáře nebo úředníka voleného, jmenovaného, ustanoveného nebo pověřeného; zda je jeho pracovní poměr trvalý nebo dočasný; nebo zda jde jen o ojedinělý úkol.

- Znak pojmu "úřední osoba" vycházející z definice jsou: **plnění úkolů státu nebo společnosti a používání pravomoci, která byla svěřena v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů**. Pojmovým znakem je též **odpovědnost, kterou úřední osoba nese za splnění úkolů**.
- Pojem "plnění úkolů státu nebo společnosti" je užší než "obstarávání věcí obecného zájmu". Například technické, administrativní a manuální práce (zřízení, vrátní, písáčky) nejsou plněním úkolů státu nebo společnosti. Status úřední osoby nelze přiznat například učitelům a vychovatelům, ani lékařům při léčebných úkonech (v kontextu odpovědnosti podle § 329/330).
- V některých případech jsou chráněny i osoby, které nemusí splňovat pojmové znaky úřední osoby podle § 127 (např. § 334 odst. 2).

Obstarávání věcí obecného zájmu:

- Pojem vyskytující se zejména v souvislosti s úplatkářstvím (§ 331-334).

Je to činnost, která souvisí s plněním úkolů týkajících se věcí obecného zájmu. Zahrnuje nejen rozhodování orgánů veřejné moci, ale i jinou činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb. Nespadá sem činnost občanů, jež je výlučně projevem jejich osobních práv. Může se jednat i o rozhodování o úkonech lékařské péče. Pojem byl rozšířen i do soukromé sféry, kde se považuje za obstarávání věcí obecného zájmu též zachovávání povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté k zajištění, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování.

Mezi úplatkem a obstaráváním věcí obecného zájmu se vyžaduje **souvislost**.

Vztah k přestupkům

- Některé méně závažné formy jednání, které by jinak spadaly do této hlavy trestního zákoníku, jsou řešeny jako **přestupky** podle zákona o některých přestupcích (např. neuposlechnutí výzvy úřední osoby k zachování veřejného pořádku, neoprávněné vystupování jako úřední osoba, úmyslné nepravdivé obvinění jiného z přestupku, některé přestupky proti občanskému soužití, některé přestupky proti veřejnému pořádku).

Vztah k jiným trestným činům a institutům

- Jsou možné **jednočinné souběhy** trestných činů z této hlavy s jinými trestnými činy, a to jak v rámci hlavy X, tak s trestnými činy z jiných hlav (např. s trestnými činy proti životu a zdraví, proti majetku).
- Ustanovení o trestných činech v hlavě X mohou být ve vztahu **speciálnosti** nebo **subsidiarity** k jiným ustanovením.
- **Účastenství** (např. návod) je k některým trestným činům možné, ale u některých zvláštních deliktů (speciální subjekt) může mít specifika. Obecná ustanovení o obecných formách trestné součinnosti (§ 20, § 23, § 24) doplňují trestné činy součinnosti s trestnou činností uvedené v hlavě X (§ 364-368).
- Trestné činy **nadržování (§ 366), nepřekažení (§ 367) a neoznámení (§ 368)** tvoří samostatnou skupinu činů součinnosti s trestnou činností. Trestnost pachatele těchto činů nezávisí na trestnosti pachatele základního trestného činu. Mezi těmito třemi trestnými činy je vyloučen souběh. Je stanovena zvláštní beztrestnost, pokud nadržování spáchala osoba ve prospěch osoby blízké. Nepřekažení a neoznámení některých trestných činů z hlavy X **není** trestné (např. činy z dílů 4 a 6)
- **Actio libera in causa** je institut relevantní u trestného činu opilství (§ 360), kde se pachatel uvede do stavu nepřičetnosti úmyslně nebo z nedbalosti, ačkoli měl možnost rozpoznat nebo si uvědomit, že se ve stavu nepřičetnosti může dopustit jednání naplňujícího znaky trestného činu (tzv. kvazideliktu). Kvazideliktem může být zásadně jakýkoli trestný čin.

TRESTNÍ ODPOVĚDNOST A OCHRANA ÚŘEDNÍCH OSOB V TRESTNÍM ZÁKONÍKU

Úřední osoba = § 127 TrZ – osoby vypočtené v daném ustanovení, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používají při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

Úřední osobou je

- soudce,
- státní zástupce,
- prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,
- příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
- soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,
- notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
- finanční arbitř a jeho zástupce,
- fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, **aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.**

Úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace se za podmínek uvedených v odstavcích 1 a 2 považuje za úřední osobu podle trestního zákona, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva nebo pokud se souhlasem orgánů České republiky působí na jejím území; tento souhlas se nevyžaduje, jde-li o úřední osobu mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Pro naplnění pojmu „úřední osoba“ § 127 vyžaduje, aby u této osoby byly **dány kumulativně tyto tři znaky:**

- musí jít o některou fyzickou osobu vyjmenovanou v § 127 odst. 1, nebo o úřední osobu cizího státu podle § 127 odst. 3, anebo pro účely trestných činů úplatkářství o osobu uvedenou v § 334 odst. 2,
- tato osoba plní úkoly státu a společnosti a
- používá přitom pravomoci, která jí byla svěřena v rámci plnění těchto úkolů.

Jak trestněprávní odpovědnost, tak trestněprávní ochranu úředních osob přitom zužuje § 127 odst. 2, podle něhož se k této odpovědnosti, respektive ochraně, vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s pravomocí a odpovědností úřední osoby.

Trestný čin musí být spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností

Zákon **rozšiřuje** dosah ustanovení dílu prvního desáté hlavy zvláštní části TrZ na osoby, které nejsou úředními osobami - § 327 – ochrana se poskytuje i osobě, **kteřá vystoupila na podporu nebo ochranu** orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci nebo úřední osoby + je poskytnuta ochrana také **mezinárodně chráněné osobě**.

Ve třetím dílu je také pojem z § 127 rozšířen – podle § 334 odst. 2 se úřední osobou ve smyslu § 331 až § 333 rozumí vedle osoby podle § 127 také osoba

- Zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu
- Zastávající funkci nebo **zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu**
- Zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v **mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy** nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, ...
- Zastávající funkci v podnikající PO, v níž má **rozhodující vliv ČR nebo cizí stát**
- *V tomto ohledu můžeme mluvit o tzv. zahraničních úředních osobách*

Pravomoc = projevuje se v právu autoritativně rozhodovat o právech a právech chráněných zájmech a povinnostech dalších subjektů
Pojem úřední osoba je v trestním právu spojen s výkonem určité činnosti, ne s konkrétní osobou / skupinou osob.

U TČ proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby musí být útok proveden **v souvislosti s výkonem pravomoci tohoto orgánu či osoby**; 2 varianty:

- **Útok je směřován na výkon pravomoci** = úmysl pachatele ovlivnit činnost orgánu veřejné moci nebo úřední osoby před vlastním výkonem pravomoci nebo při výkonu pravomoci
- **Útok je konán pro výkon pravomoci** = pachatel jedná v pohnutce postihnout takový orgán nebo osobu proto, že svoji pravomoc již vykonával

Orgán veřejné moci = orgán autoritativně rozhodujících o právech a povinnostech subjektů, ať přímo, nebo zprostředkovaně, přičemž veřejnou moc vykonává stát především prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní, a za určitých podmínek ji může vykonávat i prostřednictvím dalších subjektů

Trestní odpovědnost úředních osob

Trestní odpovědnost úředních osob je upravena především v **Hlavě X trestního zákoníku, konkrétně v jejím druhém dílu, který se nazývá "Trestné činy úředních osob"**.

Tyto trestné činy jsou charakterizovány tím, že představují útok na řádný výkon pravomoci úřední osoby, páchaný "zevnitř", tedy **zásadně pouze samotnými úředními osobami**. Protože trestní odpovědnost je individuální, za porušení povinnosti kolektivního orgánu odpovídají ti jeho jednotliví členové (zaměstnanci), kteří se svým zaviněným jednáním dopustili porušení, pokud splňují pojmové znaky úřední osoby.

Trestné činy úředních osob

- Nyní se nebudeme o ochraně úředních osob, ale o **jejich trestní odpovědnosti**
- 2 skutkové podstaty – jedna **úmyslná**, jedna **nedbalostní**
- Zákon, SP, vyžaduje **speciální subjekt – úřední osoba**
 - o Neúřední osoby mohou být maximálně účastníky na těchto trestných činech

Obecné pravidlo: v takovém případě tento speciální subjekt může být pachatelem či spolupachatelem, resp. **pachatel či spolupachatelem může být výhradně úřední osoba, ale účastníkem na TČ už může být kdokoli.**

- Např. se dopustím přestupku, policistka by mě chtěla pokutovat a nasadím šarm a ukecám ji => ona odpovědná za zneužití pravomoci úřední osoby jako pachatel a já odpovědná za návod
- Korupce nejčastěji – ona přijímání úplatku a zneužití úřední pravomoci a já podplácení a návod ke zneužití pravomoci ÚO

Zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329)

Objektem je zájem na řádném výkonu pravomocí úřední osoby, který je v souladu s právním řádem, a zájem na ochraně práv FO a PO

ZSP – 2 části:

- 1. část obecné podmínky, které musí být splněny vždy
- 2. část jednotlivé formy zneužití pravomoci

1. část

Subjektivní stránka

- Aby šlo o zneužití úřední pravomoci ÚO, je nezbytné, aby ta ÚO formou některou viz dále zneužila úřední pravomoc ve **SPECIFICKÉM ÚMYSLU (úmysl škodící nebo úmysl prospěchářský)**
 - A) úmysl způsobit škodu jiné osobě nebo jinou závažnou újmu** (= nemajetková, ale musí být závažná) – viz vydírání, poškození cizích práv (jiná těžká újma, vážná újma na právech)
 - Např. pracovní, rodinné záležitosti, pověst, dobré jméno
 - B) nebo úmysl opatřit sobě nebo nějaké třetí osobě neoprávněný prospěch**
 - Nespadá sem jen majetkové obohacení.
 - Zlepšení našeho jména, získání informace, využití situace v podnikání, osobních vztazích...
- **V obou případech to má široký dopad a nemá se tím na mysli pouze škoda nebo prospěch v majetkové podobě**
 - **Případy, kdy úřední osoba bude zneužívat pravomoc, a nebude tam mít některý z těchto specifických úmyslů, budou řídké – protože mají ten široký dosah**
 - Např. ÚO, policista, se seznámí s informací, o které nemůže mluvit (utajovaná – kdo a proč je stíhán) a vyžvaní to doma manželce, je přesvědčen, že ta to nebude dál troubit – těžko říct, že by někomu přivodil prospěch, nikomu nezpůsobil újmu, pokud to neroztroubí – takže jako zneužívá úřední pravomoc, ale nepáchá TČ tento

2. část – zneužití pravomoci a formy zneužití pravomoci

- **Pravomoc** v kontextu § 329 = soubor konkrétních mocenských oprávnění, jejichž výkon je té konkrétní úřední osobě svěřen v mezích objektivních pravomocí orgánu VM, u něhož konkrétní úřední osoba působí
 - Nejen činnosti související přímo s vlastním rozhodováním, ale i činnosti s tím související – např. příprava rozhodnutí, jeho výkon, protokolace
- Nezáleží, zda v důsledku zneužití nastává nevratná změna nebo zda špatný výkon pravomoci v důsledku zneužití je možné napravit, vadný stav napravit
- 3 alternativy

3 alternativně stanovené způsoby jednání odst. 1 (jedná se o zneužití svěřené pravomoci)

Písm. a) vykonává svoji **pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu.**

- Činnost ÚO upravena zvláštními předpisy, především správního práva a pachatel vykonává pravomoc v rozporu s jednotlivými ustanoveními těchto právních předpisů.
- Tzn., že **úmyslně obchází** nebo **porušuje zákon** či nějakou podzákonnou normu, jedná úmyslně a aktivně v rozporu s právním předpisem
 - Např. policista využije donucující prostředek v rozporu s pravidly stanovenými právním předpisem
 - Např. úředník na stavebním úřadě vydá stavební povolení, protože za to přijal úplatek
 - Bezodůvodné zadržení policistou za účelem podání vysvětlení, ačkoliv objektivně/zjevně osoba nemohla k objasnění věci přispět
 - Neoprávněné „soukromé“ poskytování pravomoci policisty privátnímu subjektu za odměnu
 - Neoprávněné lustrace ÚO v neveřejných databázích s úmyslem získat prospěch....
 - Postoupení přestupku (za účelem vyhnout se správní sankci), nucení osoby, proti které se vede TŘ k sebeobvinění (např. lži spočívající v předstírání neexistujících skutečností)
 - Záměrné používání donucovacích prostředků, použití bez toho, aniž by byly splněny podmínky

Písm. b) pachatel překročí svoji pravomoc

- **Vykonává pravomoc, která náleží jinému orgánu** nebo **vykonává pravomoc, a nemá k tomu zmocnění**
- **Nebo vykonává rozhodnutí (úkony), které vůbec nespádají do jeho pravomoci**
 - Např. starosta rozhodne o prodeji pozemku, o kterém může rozhodnout pouze zastupitelstvo obce
 - Např. velitel městských strážníků byl odsouzen za to, že zametal pod koberec dopravní přestupky svých známých
 - Rozhodne o záležitostech, o které může rozhodnout pouze jiný org.

Písm. c) pachatel nesplní svoji povinnost vyplývající z jeho pravomoci

- Omisivní jednání – pachatel něco nevykoná, přestože je povinen to vykonat
- Forma opomenutí
- Např. pachatel nezadrží pachatele trestného činu nebo nepostihne osobu za přestupek, neuložení pokuty, nevyvození jiných sankčních důsledků
 - **Nesplní svoji povinnost vyplývající z pravomoci**
- **Jednotlivé způsoby se nevylučují** – pachatel může naplnit **několik z těch alternativně stanovených způsobů jednání**
- Ale zase to neznamená, že pouze naplněním těchto znaků už je naplněna celá skutková podstata

Subjektivní stránka: Úmysl musí být ke způsobení škodu jinému nebo jinou závažnou újmu anebo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému neoprávněný majetkový prospěch

- Musí zde být prokázán zistný úmysl
- Nejenom majetkový prospěch – např. prospěch vyplývající z nestíhání osoby

K dokonání trestného činu tedy není třeba způsobení škody nebo získání majetkového prospěchu

- **Stačí specifický úmysl k tomu směřující.**
- Úmysl způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330)

Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti doplňuje ochranu poskytovanou trestným činem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 nerušenému výkonu veřejné moci před útoky „zevnitř“ i proti těm nejzávažnějším případům nedbalostních činů, které měly citelné dopady na plnění úkolů daného orgánu veřejné moci. Trestnost je přitom omezena pouze na případy, kdy nedbalostní jednání pachatele-úřední osoby podstatně ztíží, anebo přímo zmaří splnění některého důležitého úkolu.

Objektem je zájem na řádném výkonu pravomocí úřední osoby, která je v souladu s právním řádem, a zájem na ochraně práv FO a PO

Objektivní stránka - spočívá v tom, že **úřední osoba při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu**

- Nevztahuje se na to každý úkol, ale pouze na **důležitý úkol**
- Záleží na interpretaci, ale definice je velice **široká** (i standardní úkoly jsou považovány za důležité)
- Z judikatury: důležitým úkolem je např. rozhodovací činnost stavebnímu úřadu při stavebním povolování.
 - Např. zadržení určité osoby policistou
- Ale statisticky odsouzených je odsouzeno málo osob za tento trestný čin, nestíhá se to
- Jednání může mít i formu opomenutí.

„důležitý úkol“ v praxi vykládán tento pojem široce

- Nejsou to úkoly mimořádně vysoké důležitosti
- Nejsou marginální, podružné, podpůrné
- Např. projednání správního deliktu a rozhodnutí o něm v zákonné lhůtě, provedení jednotlivého úkonu v rámci TR, pokud byl dostatečně významný z hlediska účelu TČ (včasné a řádné ohledání), kontrola finančních operací strážníků, vydávání zbrojních průkazů, stavebního oprávnění, povolení vkladu do KN atd.
 - => kategorie velmi široká, i činnost běžná pro úředníka, ale klíčová

Za úkol je tedy možné pro účely skutkové podstaty uvedené v § 330 odst. 1 považovat každý dílčí cíl, který vede k realizaci účelu, pro nějž byla konkrétnímu orgánu veřejné moci svěřena určitá pravomoc. Přívlastek „důležitý“ odráží legislativní rovinu zásady subsidiarity trestní represe, tedy slouží jako korektiv přílišné přísnosti uplatňování trestní odpovědnosti úředních osob za nedbalostní činy.

Primárně bude důležitý úkol spojen s rozhodovací činností orgánu veřejné moci, nicméně může se jednat i o jiné formy realizace veřejné moci (bezprostřední zásahy, vydávání právních předpisů atd.).

Zmařením se míní znemožnění úspěšného splnění důležitého úkolu. Možnost, že by daný důležitý úkol orgánu veřejné moci byl úspěšně splněn, je tak v této variantě objektivní stránky zcela vyloučena. Může se jednat i o situaci, v níž úřední osoba rozhodne a proti jejímu rozhodnutí již není přípustný žádný opravný prostředek, respektive nelze je již žádným způsobem zvrátit.

- Zmařen bude rovněž úkol, který nelze splnit ve stanoveném čase.

Podstatné ztížení. Je-li splnění důležitého úkolu úřední osoby podstatně ztíženo, pak sice úspěšné splnění není vyloučeno, ale je možné jej dosáhnout pouze s dodatečným úsilím, a to nikoli zanedbatelným. Úspěšné splnění si tak bude vyžadovat vynaložení dalších finančních prostředků, zapojení více osob, potřebu věnovat splnění úkolu více času, nasadit více techniky, omezit plnění jiných úkolů atd.

Ochrana úředních osob v trestním zákoníku

Zatímco Hlava X, díl 2 trestního zákoníku se nazývá "Trestné činy úředních osob" a primárně upravuje trestné činy páchané úředními osobami "zevnitř", obsahuje zároveň i ustanovení, která úřední osoby naopak chrání před útoky "zvenčí"

Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby

- Tato skupina trestných činů chrání zejména **nerušený a řádný výkon pravomoci orgánu veřejné moci a úředních osob**
- Je zde obsaženo celkem **5 trestných činů + 1 společné ustanovení**
- **4 velmi podobné TČ § 323 - § 326**
 - **2 dvojice TČ**
 - Násilí proti orgánu veřejné moci
 - Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci
 - Násilí proti úřední osobě
 - Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu
- **Proti orgánu veřejné moci => proti určité instituci působí**
- **Proti úřední osobě => vůči konkrétní osobě, zpravidla FO**
- 2 předpokládají násilí
- 2 vyhrožování s cílem působit na...

Násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323)

Objekt = zájem na nerušeném výkonu pravomoci orgánu veřejné moci

Objektivní stránka - Jednání pachatele, který užívá **násilí v úmyslu ovlivnit (působit na) výkon pravomoci orgánu veřejné moci** (orgán státní správy, samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci)

Subjekt – obecný – kdokoli

Subjektivní stránka = úmysl (úmysl přímý – působit na orgán veřejné moci tak, aby svou pravomoc nevykonával nebo ji vykonával jinak, než původně zamýšlel)

- Není vyloučeno užití **§ 119** – rozšiřuje pojem násilí (stav bezbrannosti za použití...lsti apod.)
- **Jednání pachatele spočívá v použití násilí – použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu.**
- Toto násilí nemusí směřovat jen vůči konkrétní osobě, ale i vůči věci, i proti zvířeti.
- Trestnost podmíněna tím, že pachatel užívá násilí v úmyslu působit výkon pravomoci orgánu veřejné moci x ale to neznamená, že násilí musí směřovat proti tomu orgánu – i vůči jiné osobě s tím, že toto násilí má za cíl ovlivnit výkon pravomoci orgánu veřejné moci
 - o Násilí vůči manželce vedoucího instituce a snaží se ovlivnit výkon pravomoci této instituce
 - o Násilí vůči osobám v čekárně úřadu s cílem ovlivnit výkon pravomoci úřadu

Od jiných násilných trestných činů (např. vydírání) se tento trestný čin liší v tom směru, že zde **to násilí pachatel používá v úmyslu působit na činnost orgánu státní správy, orgánu územní samosprávy, org. soudu nebo jiného orgánu veřejné moci** (souhrnný pojem org. VM dále)

- **= specifický úmysl**
- Úmysl přímý – pachatel musí chtít
- **Orgán státní správy, územní samosprávy, soud nebo jiný orgán veřejné moci** – viz výklad ve správním právu
 - Org st s – orgán, který vykonává veřejnou správu, jež je realizována státem (přímý vykonavatel = správní úřady jako organizační složky státu, i ta část VS, kterou vykonává přímo stát prostřednictvím org, které pro výkon správy zřídil = ústřední org st s, min, místní org st správy)
 - Org ú s – výhradně územní samospráva (ne zájmová, profesní) => orgány obcí a krajů
 - Soud
 - „jiný orgán VM“ – zbytková kategorie, nejširší
 - Státní zastupitelství, bezpečnost sbory, ozbrojené síly, zahraniční zastupitelské úřady, NKÚ, ČNB, i orgány moci zákonodárce (PČR)
 - I zájmové, profesní samosprávy
 - X nepatří tam orgány akademické samosprávy

Orgán veřejné moci:

- Subjekt, který rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob, s tím, že tato rozhodnutí jsou st mocí vynutitelná (přímo, zprostředkovaně)
- „jiných osob“ = nejsou v rovnoprávném postavení s touto institucí
- Obsah rozhodnutí nezávisí od jejich vůle (resp. záviset nemusí)
 - o X žádost o stavební povolení – spoluurčuje obsah, ale orgán veřejné moci se může odchýlit

Pro **dokonání tohoto trestného činu stačí, že pachatel užívá násilí v úmyslu působit na výkon** – ve skutečnosti nemusí dojít k ovlivnění činnosti orgánu

- Je to tedy podobná konstrukce, jaká je třeba u loupeže

Násilí v úmyslu „působit na výkon pravomoci orgánu veřejné moci“

- Pachatel se snaží ovlivnit to, jakým způsobem bude pravomoc daného orgánu vykonávána = **prospektivní působení**, úmysl – ovlivnit výkon pravomoci v budoucnu
 - Je irrelevantní, jakou fází výkonu pravomoci chce ovlivnit (i už jen přípravná fáze, výkon již přijatého, pravomocného a vykonatelného rozhodnutí)
 - Vždy do budoucna
- Pachatel má v úmyslu donutit orgán veřejné moci, aby buďto nekonal, nebo konal jiným způsobem, než má= vykonat nebo nevykonat.
- Pachatel se snaží ovlivnit výkon pravomoci.
 - Nemusí mít konkrétní cíl (x např. žaloba v jeho prospěch) – např. obecný cíl – je nespokojen s Parlamentem a chce obměnit osoby za použití násilí, změnit činnost zákonodárců
 - = záměr ryze obecný, nejen vydání konkrétního rozhodnutí

Pozn: liší se od trojice dalších

- U těchto TČ se postihuje se i jednání, kdy čin pachatele je veden NIKOLI ÚMYSLEM PŮSOBIT na daný orgán/osobu, ale kdy je čin uskutečňován PRO VÝKON PRAVOMOCI (= **odvetné jednání**)
- Tato odvetná možnost v § 323 není předpokládána – nedokonalost? Zvláštnost? Proč to tam není nevíme, když se postihuje i odvetné vyhrožování
- Zde je pouze ten prospektivní úmysl = úmysl působit na výkon pravomoci orgánu veřejné moci v budoucnu

Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci (§ 324)

Objekt = zájem na nerušeném, řádném a zákonném výkonu pravomoci orgánu veřejné moci

- § 324 odst. 1 – specifikuje (taxativně), o jaké vyhrožování se musí jednat, resp. o vyhrožování čím (**viz níže 1, 2, 3**)
- Způsob **jednání pachatele** – pachatelem může být kdokoli

Objektivní stránka – pachatel jinému **vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné škody**

Pachatel využívá pohrůžky:

- **1. usmrcení** – zbavení života
- **2. ublížení na zdraví** – musí to být ublížení na zdraví takové intenzity, jaké předpokládá § 122 odst. 1
- **3. způsobení značné škody** – dle § 138 ve výši nejméně 1.000.000, - Kč
- Nemusí směřovat vůči org VM, ale i 3. osobě, pokud ta 3. osoba má být využita jako nástroj k dosažení cíle pachatele (viz výše u násilí – můžeme vyhrožovat lidem v čekárně)
- „úmysl košatější“ =>
- To vyhrožování musí mít nějaký **cíl** (2 alternativy)
 - 1. **v úmyslu působit na výkon pravomoci org veřejné moci**
 - 2. nebo **pro výkon pravomoci takového orgánu**
 - Je jedno, jestli to **vyhrožování** má být uskutečněno **ihned**, nebo zda k tomu má dojít až v **budoucnu** (např. kdy je vyhrožováno smrtí po telefonu nebo dopisem)
 - **Je také jedno, jestli měl pachatel v plánu výhružku realizovat či nikoliv**
 - **Pouze ta výhružka postačí**, pokud vyvolá u orgánu veřejné moci důvodnou obavu, že pachatel splní své výhružky
 - **Odvetné jednání, působení** – orgán vykonal pravomoc a pachatel se mstí– určitá forma odvety (orgán mu nevydal povolení a v mailu uvede, ať si dávají pozor, jinak jim zlomí hnáty, počkám si na vše příbuzné)

Rozdíl s předchozí skutkovou podstatou

- Ve způsobu jednání – v rámci § 323 používá **násilí**, v rámci § 324 **vyhrožuje**
- Další způsob je v tom, že ustanovení § 323 má za cíl pouze **ovlivnit jednání orgánu veřejné moci** – používá násilí v **úmyslu působit na výkon** (aby ovlivnil činnost orgánu veřejné moci)
 - **Ale u toho vyhrožování** – zde to směřuje nejen na výkon veřejné moci, ale i v úmyslu působit pro výkon (tedy nějaká odvetná akce – něco, co následuje poté, co už orgán veřejné moci něco vykonal)
 - Je celkem nelogické, proč konstrukce § 323 toto neobsahuje totéž.

Vyhrožování – celkem problematické, musí zde být kvalifikované újmy

- Nevyžaduje se, aby hrozil něčím, co hodlá on sám provést – např. čin 3 osoby: přijde Pepa a celé vám to tu rozmlátí (značná škoda)
- I neurčitá „tady se bude věšet“, ALE
- Výhružka nesmí být tak nekonkrétní, že by se z to nedal identifikovat hrozba některou z těch újem předpokládaných
 - NS neshledal jako výroky dostatečně konkrétní, aby spolehlivě mohly být považovány za naplnění SP:
 - „...a já vám doporučuji nezačínat se mnou válku, nebo ten zasnanej Olomouc i s váma, smetu před celým světem do sraček, kam patříte...neprovokujte, protože pokud se vám podaří přesměrovat mou pozornost od osoby XY, tak jediné, že zaměříte mou pozornost jen na vás a tu Olomouc...za to jsem měl tu zkurvenou Olomouc srovnat se zemí, mám vás přijít proplesknout, abyste si uvědomila, co děláte?“
 - Tyto maily zaslal pracovníci OSPODu

Subjektivní stránka spočívá v **úmyslném zavinění**

- Pachatel musí jednat v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu veřejné moci nebo pro výkon pravomoci orgánu veřejné moci

Subjektem může být kdokoli
§ 323, 324 = proti instituci

Trestné činy násilí proti úřední osobě; vyhrožování s cílem působit na úřední osobu

Objektem je zájem na nerušeném výkonu povinností a pravomocí úřední osoby

§ 325 a 326 -> Směřují vůči konkrétní osobě, zpravidla FO, které zákon přiznává status tzv. ÚO

- Konstrukce těchto dvou trestných činů je **velmi podobná**
- Snaha ovlivnit výkon, pro výkon veřejné moci (odvetné jednání)
- Odlišnost spočívá v předmětu útoku – ochrana je **zaměřena na osobu, která má statut (postavení) úřední osoby**
 - Nikoliv **instituce**, ale **konkrétní fyzická osoba v postavení úřední osoby**
- Způsoby jednání jsou totožné
 - Pachatel chce vždy **působit buď na výkon, nebo pro výkon pravomocí úřední osoby**
 - V prvním případě užívá **násilí**, v druhém případě **vyhrožuje** usmrcením, ublížením na zdraví, způsobením **značné škody**

Ústředním pojmem těchto dvou podstat je tedy **úřední osoba**

Tento pojem vymezuje výkladové ustanovení § 127

Odst. 1 – vyjmenovává typy osob, resp. jednotlivá povolání, fce, jejichž zastávání je možné považovat za výkon ÚO
Podává výčet osob, které mohou za splnění dalších podmínek mít postavení úřední osoby.

Taxativní výčet x kategorie poměrně široká - písm. d) **odpovědný úředník...nebo jiného org VM**

Důležitá další část definice ÚO – **ne každý subjekt, který zastává některé z těch postavení vyjmenovaných v § 127/1 má automaticky postavení ÚO**, nesmíme přehlížet závěrečnou část za písm. i) – **podmínka 2** pro přiznání statusu ÚO: **daný subjekt plní úkony státu nebo společnosti a používá přitom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkonů**

- Člověk má nějakou pravomoc pro plnění úkolů
- Otázka, zda je osobě svěřena pravomoc, je rozlišující kritérium toho, kterého třeba konkrétního úředníka ze st správy/samo můžeme zařadit do té kategorie ÚS
- Stavební úřad – hlavní část úředníků rozhoduje o žádostech, provádí kontroly, zabezpečují realizaci rozhodnutí – jejím svěřena pravomoc X osoby na podatelnu, které by mohly mít postavení úředníka, přijímat písemnosti, vypravují je ven = nemají pravomoc => nejsou to ÚO ve smyslu TrZ

Písm. e) – Ad. **bezpečnostní sbor** – Policie ČR, bezpečnostní informační služba, hasičský sbor

Je pro ně společné **veřejné úkoly a používají přitom svěřené pravomoci**, aby **mohly tyto úkony plnit**.

- Atributem je **pravomoc**, která je člověku svěřena k plnění úkolů společnosti nebo státu (rozhodování o právech a povinnostech, je jedno, v jaké fázi rozhodování)
- Zapisovatelka u soudu teda nebude úřední osobou – nevykonává žádnou pravomoc, nerozhoduje autoritativně o právech a povinnostech jiných subjektů

Odst. 2 – spáchán v přímé souvislosti (podmínka 3)

- **FO nemá postavení ÚO ve všech situacích**
- **Nezáleží primárně na čase, ale ne KONTEXTU, SOUVISLOSTECH**
 - o Konkrétní polda mě pokutuje, já jdu k němu domů, kde je u telky a zmlátím ho – sedí v tepláčkách, není ve službě, ale já útočím na ÚO, protože na něj útočím v přímé souvislosti
 - o X zahlodnu poldu ve službě a dám mu pár facek ne proto, že je polda, ale proto, že mě urazil, spal mi se ženou => neútočím na úřední osobu => není to násilí proti úřední osobě (je to spíše shoda okolností)
- Aby osoba byla trestně odpovědná za určitý trestný čin nebo aby se na ni vztahovala ochrana poskytovaná úřední osobě, je podstatné, že tato úřední osoba musí spáchat trestný čin v **souvislosti se svojí pravomocí a odpovědností** nebo **čin je proti ní spáchán v souvislosti se svojí pravomocí a odpovědností**
 - o Pokud napadnu soudce, protože mě podle mě neoprávněně odsoudil, je to tento trestný čin, protože to bylo **z důvodu výkonu jeho pravomoci**
 - Může to být násilí proti úřední osobě
 - o Pokud ho napadnu z důvodu, že je to můj soused a pořádá pozdě v noci mejdany – **nenapadám ho z důvodu, že je soudce**
 - Soudce v této situaci vystupuje jako fyzická soukromá osoba
 - o Zmlátím soudce, když už je doma, skončila mu pracovní doba a já ho zmlátím kvůli tomu, že špatně rozhodl – je to už v **souvislosti s výkonem jeho pravomoci**

Za úřední osobu se považuje i **cizí osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace**, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva.

Násilí proti úřední osobě - § 325

Objektem je zájem na nerušeném výkonu povinností a pravomocí úřední osoby; předmětem útoku je úřední osoba (může být však mířen na někoho jiného)

Objektivní stránka

2 alternativy - Pachatel užívá násilí

- **V úmyslu působit na výkon pravomoci ÚO (prospektivní působení), nebo**
- **Pro výkon pravomoci ÚO (odveta)**

Za **násilí** je potřeba považovat fyzickou sílu nějaké relativně malé intenzity (nevyžaduje se síla způsobitá ublížit na zdraví)

- Pohlavek, facka, kopanec = násilí
- X chycení poldy za límec uniformy a necloumám s ním, nic
- Viz učebnice **příklad**
 - o Zadržovaná obviněná udeřila poldu kabelkou do obličeje (neměla v ní dlažební kostku 😊)
 - Kabelka s klasickým obsahem a rozpřáhla se a pořádně ho šlehla = násilí
 - X laškovně ho štouchla do obličeje

Způsobení smrti (K odstavci 4)

Posuzování činu podle § 325 odst. 4 přichází v úvahu výhradně v případech, kdy je spácháním trestného činu násilí proti úřední osobě smrt určité osoby způsobena nedbalostně [srov. § 17 písm. a)].

Jestliže pachatel tímto činem jinou osobu (srov. však níže m. č. 30, šlo-li by o dotyčnou úřední osobu) usmrtí úmyslně, bude jeho jednání posuzováno jako souběh násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 (popřípadě i podle odstavce 2 či 3) s trestným činem vraždy podle § 140 (srov. výklad k § 140 82). I zde platí, že usmrcenou osobou nemusí být přímo napadená úřední osoba.

Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu (§ 326)

- **Objektem** je nerušený výkon pravomoci úřední osoby (jako jednotlivce)
- Vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví, způsobení značné škody
- 2 úmysl – působit na výkon, nebo vyhrožování pro výkon pravomoci
- V podstatě stejné jako § 324 – odlišnost jen v objektu

Společné ustanovení (§ 327)

Odst. 1 rozšiřuje ochranu, která je poskytována úředním osobám i na některé JINÉ OSOBY

- **Ochrana**, která se poskytuje orgánu veřejné moci je **poskytována i tomu, kdo vystoupí na podporu nebo na ochranu orgánu veřejné moci nebo úřední osoby**
 - Tzn., že ustanovení o trestných činech proti orgánu veřejné moci a úřední osoby, se může použít i na **osoby, které samy nemají postavení úřední osoby nebo orgánu veřejné moci**
 - Policisty zraněn a já budu chránit policistu a pokud člověk vůči mně užije sílu => TČ násilí proti ÚO
 - Pachatel hrubě urazil policistu, já budu říkat, co mu nadává = podpora a udeřím mě => násilí proti ÚO
 - Např. pravidelně se zúčastňuji jednání zastupitelstva – a jeden z občanů tam slovně napadne starostu (nenaplnuje to ale znaky vyhrožování)
 - Já vystoupím na **podporu tohoto starosty** a ten občan mě fyzicky napadne a ublíží mi na zdraví
 - Byť tato **osoba nenapadla úřední osobu, tak bude odpovědná za trestný čin proti úřední osobě**
 - Př. někdo hrubě urazí policistu a okřiknu občana, občan se vrhne na mě, v tu chvíli je ochrana rozšířena i na mě – občan se dopustil násilí proti úřední osobě, i když já nejsem úřední osoba

Přisvojení pravomoci úřadu (§ 328)

Objektem je zájem společnosti na řádném výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a ochrana společnosti před osobami neoprávněně se vydávajícími za orgán veřejné moci

- Pochybná existence v TrZ
- Legitimita sporná

Tato skutková podstata obsahuje **dva možné způsoby jednání = 2 varianty:**

- Budto **pachatel neoprávněně vykonává úkony, které jsou vyhrazeny orgánu veřejné moci**
 - Musí zde být **hromadnost, opakované vykonávání, trvajících**
 - Nestačí tedy vykonání pouze jednoho úkonu
 - Např. situace, kdy by bylo vydáváno stavební povolení, ačkoliv by daný subjekt k tomu neměl oprávnění
 - Např. členové bezpečnostních služeb – chovají se jako policisté – pokud soustavně provádí úkony, které jsou svěřeny policistům
 - Čtvrtníček, Potměšil – hráli se na policisty
- Anebo **vykoná úkon, který může být vykonán jen z moci úřední**
 - Zde už se hromadnost nevyžaduje, i 1
 - Může vykonat jen z moci úřední org VM?
 - Např. situace, kdy pachatel neoprávněně vykoná domovní prohlídku
 - § 328 alinea druhá

Úkon = jakákoli forma realizace VM

- Faktické zákroky (řízení dopravy), rozhodnutí vydá

Úkon jen z moci úřední

- Takový úkon, který má být ze strany org VM učiněn nezávisle na dispozitivních úkonech účastníků
- Úkon, u kterého existuje možnost, a zpravidla i pov provést ho z úřední povinnosti
- Nevylučuje to to, že dá člověk podnět
 - o Zadržet osobu může policejní org z úřední pov, skutečnost, že já policistovi řeknu, ať se tam podívá a zadrží ho a ten poslechně, nic nemění
- Typicky drtivá většina faktických zákroků – donucovací prostředky, použití botiček
- X nespádají tam ty úkony, jejichž provedení je ovládané zásadou dispozitivní – povolení, osvědčení vydávání, zapisování PO do VR, ...

Je jedno, jak kvalitně vykonává, má to vliv na posouzení závažnosti, popř. škodlivosti (subsidiarita TR je zde namístě)

- Je jedno, zda bude vykonávat lépe
- Např. občan půjde pomoci policistovi a začnu dopravu sám řídit = neoprávněně vykonává úkon vyhrazený org VM

Součástí SP není způsobení škody, získání prospěchu

Objekt: výhradní, exkluzivní možnost orgánu VM vykonávat svou pravomoc, která nesmí být rušena nepovolanými osobami

Subjektivní stránka: Úmysl; pachatel může být kdokoliv (výkladem lze dovodit, že jím nemůže být ten, kdo je reprezentantem vyjmenovaného orgánu veřejné moci)

Rozdíly mezi TČ podle § 323 až 326

Trestný čin podle		§ 323	§ 324	§ 325	§ 326
Objekt	Nerušený výkon pravomoci orgánu veřejné moci	X	X		
	Nerušený výkon pravomoci úřední osoby			X	X
Jednání	Užití násilí	X		X	
	Vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobení značné škody		X		X
Subjektivní znak	V úmyslu působit na výkon pravomoci	X	X	X	X
	Pro výkon pravomoci		X	X	X

KORUPČNÍ TRESTNÉ ČINY = ÚPLATKÁŘSTVÍ

- Obsahuje v sobě **korupční delikty** – trestné činy postihující korupční jednání
- Jsou zde **3 trestné činy + 1 společné ustanovení**

§ 331, 332 – komplementárně spolu souvisí

- **K úplatkářství musí docházet v určité zákonem předvídané souvislosti** – dvojí druhu
 - o **1. dochází k němu v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu.**
 - o **2. s podnikáním pachatele nebo jiné osoby**
- Korupce se **nemusí týkat jen VP záležitostí, postih zasahuje i do roviny čistě soukromoprávní**, pokud to souvisí s podnikáním.

Ad. 1:

- Pojem široký, neurčitost
- Má na nich zájem celá společnost nebo větší okruh lidí
- Pod to obstarávání bezpochyby patří **výkon VM** (činnost org VM, jednotlivých osob) – plnění úkolů bezpochyby spadá
- Nejenom výkon VM – ten pojem je širší
- I oblasti, které jsou primárně, výlučně regulovány SP předpisy
 - o Přidržení se 2. souvislosti s podnikáním – do toho obstarávání patří i SP záležitosti, které jsou z hlediska své obecnosti (možné okruhu subjektů, kterých se týkají), nějak srovnatelné s podnikáním – a contrario tam nepatří občanskoprávní vztahy mezi nepodnikatelskými subjekty, rodinné právní věci, výchova dětí, vztahy mezi přáteli
 - Činnost majetkových komisí coby poradních orgánů obcí, výkon zdravotnictví (včetně SP charakteru, záchranná služba řádně fungování, rozhodování o tom, kdo bude vykonávat operaci), nestrannost rozhodčích při fotbale a jiných sportech, dalo by se za to požadovat „pralesní lidi“? ale zápasy ve vyšší lize určitě, činnost insolvenční správce, čistota vod, objektivní a nestranné zpracovávání znaleckých posudků, svobodná a rovná soutěž pol. stran, ovlivňování veřejného mínění, fungování VP medií apod; i výkon poslaneckého a senátorského mandátu (x za názory, obsah zákonu neodpovědní), tak pokud poslanecký mandát vykonávají, tak vykonávají věc obecného zájmu
 - X nepatří tam svědecká výpověď sama o sobě

Ad. 2

- Třeba zvažovat celé souvislosti, náhodu dané jednání v rámci podnikání není přípustné? Tolerovatelné? Headhunting – vyhledávání talentů pro podnikání a snaží se je přetáhnout přelacením (vlastně se dopouští podplácení), nebo např. podnikatel pošle vánoční přání, propisky osobě v rámci VP instituce, s kterou dlouhodobě spolupracuje
- „přístupovat rozumných způsobem“
- Bylo by podplácení/přijímání úplatků
 - o Pachatel se snaží podplatit záměrně konkurenční firmy, aby firmu poškodil – např. její provoz
- Úplatek musí být poskytnut/přijat V SOUVISLOSTI s...1/2
 - o Korupce – pachatel se snaží tím, že dává úplatek, ovlivnit rozhodování o věcech obecného zájmu = klasika, ALE
 - Souvislosti daná i tehdy, pokud byl úplatek poskytnut až poté, co věc byla obstarána
 - Naprosto řádný a zákonným způsobem proběhla veřejná zakázka jaké stavební firmě bude přidělena oprava silnice a až po ukončení VZ ten ředitel firmy, která vyhrála, příslušnému úředníkovi pošle krabici s několika lahvemi kvalitního vína => je tam souvislost s obstaráváním věcí veřejného zájmu naprosto nepochybná, a i těch několik lahví vína může představovat úplatek => takové jednání by bylo trestné; a pokud úředník by si láhve nechal = dopouští se TČ přijetí úplatku
 - => i **pozornosti z vděčnosti pořád mohou naplňovat znaky korupčních deliktů**
- Z hlediska TO ta korupční delikty nehraje vůbec roli, zda (ne)došlo k nějakému negativnímu ovlivnění chodu věcí obecného zájmu
- TO vznikne i tehdy, když pachatel, který dává úplatek dává za to, aby úředník dobře konal práci (když vím, že mám nárok na vydání povolení a pro jistotu to radě „promažu“ finančním obnosem a radši úředníkovi šoupnu obálku s penězi). TO vznikne i u osoby, která přijala úplatek.
- Úmysl
 - o **Osoba přijme úplatek, nechá si ho slíbit, žádá ho, ale ve skutečnosti NEMÁ ÚMYSL OVLIVNIT CHOD VĚCÍ OBECNÉHO ZÁJMU, ale předstírá to**
 - „jestli chcete něco získat, dejte i prachy“, ale budu přesvědčený, že pro toho člověka nic neudělám
 - => majitel firmy bude odpovědný za podplácení – on ho dává v souvislosti s obstaráváním...
 - Ale já TO ZA PŘIJETÍ ÚPLATKU nebudu, jelikož neúčtuji na ten objekt, na obstarávání věcí obecného zájmu – nijak ho neohrožuje, nicméně **BUDU TO ZA PODVOD** – uvedl jsem majitele firmy v omyl, byť o nelegální záležitosti

Díl 3. hlavy X. zvláštní části [TrZ](#) upravuje trestné činy úplatkářské. V tomto dílu je mimo jiné zpracována řada povinností, které pro Českou republiku vyplývají z jejich mezinárodních závazků a z jejího členství v Evropské unii.

Skupinovým objektem všech tří trestných činů tohoto dílu je zájem na ochraně věcí obecného zájmu před rizikem ovlivnění osob, které je obstarávají, neoprávněnými výhodami. Do jisté míry tak tento díl doplňuje ochranu dílu 1. hlavy X. zvláštní části [TrZ](#), který chrání řádný výkon veřejné moci před ovlivněním negativní motivací tím, že jej chrání i před pozitivní motivací nositelů veřejné moci k neřádnému výkonu. Dosah dílu 3. hlavy X. zvláštní části [TrZ](#) je však mnohem širší. Ochrana se zde totiž neposkytuje pouze výkonu veřejné moci, ale obstarávání věcí obecného zájmu, což je pojem nadřazený, a taktéž podnikání.

Přijetí úplatku (§ 331)

Objektem je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu (al. 1) a zájem na řádném výkonu podnikatelské činnosti (al. 2)

- Postihuje **pasivní korupci**, úplatkářství

Objektivní stránka

Tento trestný čin obsahuje dvě základní skutkové podstaty (§ 331 odst. 1 a odst. 2), přičemž druhá z nich (§ 331 odst. 2) je speciální vůči první z nich. Obě tyto základní skutkové podstaty se liší pouze ve způsobu přijetí úplatku, když v § 331 odst. 1 jsou předpokládány dvě varianty jednání pachatele (přijetí úplatku a přijetí slibu jiné osoby úplatek poskytnout) a v § 331 odst. 2 jediná forma jednání spočívající v žádání o úplatek.

- **Příčinná souvislost** je zde dána jen mezi formou a způsobem úplatku na jedné straně a chráněnou oblastí na straně druhé.
- **Následkem** je samotné porušení nepřipustnosti úplatky v souvislosti s chráněnými oblastmi přijímat.

Fakticky tak jde o **trestný čin předčasně dokonaný**, neboť se nevyžaduje, aby se přijetí úplatku jakkoli poruchově projevilo v chráněné sféře. O dokonaný trestný čin půjde již tehdy, přijme-li pachatel slib uplácet úplatek poskytnout (v případě trestného činu podle § 331 odst. 1), respektive požádá-li pachatel o úplatek (v případě trestného činu podle § 331 odst. 2), přičemž z tohoto hlediska již nezáleží na tom, zda druhá osoba úplatek nakonec skutečně poskytla, nebo jej třeba jen slíbila.

- **Obstarávání věcí obecného zájmu** = činnost, při které jsou plněny úkoly, na kterých má zájem zásadně celá společnost nebo alespoň větší skupina občanů
 - Též zachovávání povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté; dodržování pravidel hospodářské soutěže
- **Přijetí úplatku** = pachateli přímo nebo prostřednictvím jiného dostane úplatek do dispozice
- **Slib úplatku** = vyjádření závazku poskytnout úplatek v budoucnosti (x nabídka – slib je méně konkrétní) – forma přípravy je povýšena na dokonaný trestný čin
- **Žádání úplatku** = pachatel zřetelně, výslovně, písemně či jinak projeví svoji vůli získat pro sebe nebo jiného úplatek

Úplatek = § 334 odst. 1; neoprávněná výhoda (prospěch) spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě a na kterou není nárok

- Musí souviset s konkrétním rozhodnutím

Formy přijetí úplatku: vlastnoruční a zprostředkované.

- Tyto formy se týkají jak samotné akceptace přijetí úplatku, tak i jeho faktického adresování.

Pachatelem může být pouze osoba, která se účastní na obstarávání věcí obecného zájmu či na jednání v souvislosti s podnikáním (**speciální subjekt**) – ten, kdo zprostředkovává – účastník, § 331 odst. 3 písm. b) – jen **úřední osoba**

Subjektivní stránka - Úmyslný trestný čin

Podplacení (§ 332)

Objektem je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu (al. 1) + zájem na řádném výkonu podnikatelské činnosti (al. 2)

- **Aktivní forma korupce.**

Pachatel **poskytne, nabídne nebo slíbí** úplatek

- **Poskytnutí úplatku** = přímé předání a nepřímé poskytnutí výhody nebo protislužby (podplácená osoba musí o úplatku vědět)
- **Nabídnutí úplatku** = jednání, při kterém pachatel projeví ochotu poskytnout úplatek konkludentním jednáním (např. ponechání obálky na stole)

Subjektem může být kdokoliv

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**

Základní pojmy:

Úplatek - Vymezuje **§ 334 odst. 1**

- Nemusí mít nutně materiální podobu
- Rozumí se jím **nějaká neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo v jiném zvýhodnění, na které není nárok**
 - o Úplatkem nemusí být majetková hodnota, je možno poskytnout úplatek i v jiné formě (povýšení, příslib pohlavního styku)
 - o Protislužba - např. poskytnutí sexuální služby, předání informace, zastavení TR vůči určité osobě
- Může mít tedy podobu nejen peněžního obnosu, ale může to být např. příslib povýšení, nebo že jí naopak nějaké zaměstnání bude nabídnuto atd.
- Například nabízí bezúročnou půjčku, když pro něj budou hlasovat – je to neoprávněná výhoda – jedná se o úplatek
- Trafiky, za to, že vzdají poslaneckého mandátu – neoprávněná výhoda, jedná se o úplatek

Formy:

- Jsou to široce koncipované TČ
- TO za dokonání TČ vzniká nezávisle na to, zda druhá strana iniciativu akceptovala
- **TČ přijetí úplatku**
 - o **Přijme nebo si ho nechá slíbit** = akceptuje nabídku (§ 331 odst. 1)
 - o **Odst. 2 ZSP – přímo žádá** = ten, kdo je iniciativní – pachatel je TO za dokonání přijetí úplatku i tehdy, když žádá, ale nedostane (odmítne a nahlásí TČ)
- **TČ podplácení**
 - o Přímo poskytne nebo slíbí úplatek, když byl požádán, nebo nabídne
 - Nabídne – nezávisí na akceptaci
- K jedné může přistoupit pachatel sám nebo **PROSTŘEDNÍM JINÉ OSOBY**
- Za přijetí úplatku bude odpovědný i úředník, který pošle svého kámoše, aby jednal s tím podnikatelem
- Nezáleží na tom, komu má být úplatek poskytnut
 - o Většinou osobě, která má obstarat záležitost
 - o Ale i situace, kdy např. zažádám o financování studií pro mou dceru, manželce koupíte auto
- Přijetí úplatku – představíme si ÚO, ale není to nezbytné => dopad korupčních deliktů širší než VM
 - o **PACHATEL PŘIJETÍ ÚPLATKU NEMUSÍ BÝT ÚO, MŮŽE TO BÝT KDOKOLI**
 - o Pokud ale PÁCHÁ PŘIJETÍ ÚPLATKU ÚO, JE to znakem podmiňující pro užití vyšší TS = **znak KSP § 331 odst. 3 písm. b), resp. odst. 4/b**
 - o **Analogicky TČ podplácení – podplácím ÚO**
 - o **X § 333**

Obstarávání věcí obecného zájmu:

- Rozumí se tím obstarávání takových věcí, na **kterých má zájem buď celá společnost, nebo alespoň větší skupina lidí**
 - Jedná se tedy nejen o činnost na úseku **státní správy** či **samosprávy**, ale i činnost v rámci uspokojování **sociálních, kulturních či zdravotních potřeb**
 - Otázka, zda nabízení úplatku či **přijetí úplatku prvoligovým rozhodčím** ve fotbale je či není korupčním deliktem
 - Je to obstarávání věcí obecného zájmu?
 - Byť někteří z nás mohou říct, že co je nám do fotbalu – není to zájem celé společnosti, ale je zde zájem širší skupiny osob (sázkové kanceláře, kluby, fanoušci)
 - Podle judikatury soudů je to **obstarávání věcí obecného zájmu**
 - Nejenom rozhodování, ale i shromažďování podkladů pro rozhodování
 - Při vymezení tohoto pojmu nám dává určité vodítko také ustanovení **§ 334 odst. 3**: „*Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávaní povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškození nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.*“
 - Rozšíření i na obchodní vztahy i na podnikatelský sektor
 - Zdá se to být v současné době poněkud zbytečné, protože korupční delikty postihují korupční jednání i v rámci podnikání
 - A pokud ta skutková podstata už sama na toto myslí, pak je tato legální definice poněkud nadbytečná
 - Např. činnost **rozhodce** v rozhodčím řízení – vykonává činnost obecného zájmu, jednání **insolvenčního správce** (pohledávka musí souviset s obchodními vztahy, soukromoprávní vztah - §226 – pletichy)
- Aby se jednalo o korupci v rámci **podnikatelské činnosti**, musí dojít k **bezdůvodnému zvýhodňování nebo poškození subjektů podnikatelských vztahů**
 - Pokud bychom byli formální – mohl by být trestně odpovědný i podnikatel, který podnikateli pošle Vánoční dárek za prodloužení obchodní smlouvy
 - V rámci formálních znaků – ano, dává úplatek v souvislosti s podnikáním
 - Ale je na místě takové jednání trestněprávně postihovat?
 - Přichází v úvahu **subsidiarita trestní represe** – protože to není natolik společensky škodlivé, aby to bylo postihnutele trestním zákoníkem
- Za korupční jednání **nelze považovat** takové jednání, které se **odehrává v soukromé sféře fyzických nebo právnických osob**
 - Např. mám zájem na koupi auta a zájemců je hodně – poskytnu mu něco, aby si vybral mě.
 - Není to obstarávání věcí obecného zájmu.

Nepřímé úplatkářství (§ 333)

Objekt je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu

2 ZSP

- **Pasivní ú. – přijímá/dá slíbit/žádá**
- **Aktivní ú. – poskytne/slíbí/nabídne**

Nepřímé → někdo, u koho je **předpokládá/příslib, že ten někdo ovlivní výkon ÚO**

- ÚO jako někdo, kdo má být ovlivněn – může v tom být nevinně
- Uplácena je ta osoba, která svým vlivem nebo ještě prostřednictvím další osoby bude ovlivňovat výkon pravomoci ÚO

- **Př.**
 - 2 dámy v kadeřnictví
 - Dáma č. 1 byla v uplynulých dnech pokutována policistou, bylo proti ní zahájeno řízení, a to vede manžel 2. ženy v kadeřnictví – „nemůžeš s tím něco udělat? Když to uděláš, rok budu zadara stříhat vašeho psa“ 😊 => paní č. 1 nabídla úplatek v podobě stříhání psa a nabídla ho zato, že ta 2 ovlivní svého manžela, tedy výkon pravomoci ÚO
 - Č. 1 = **nepřímé ú. podle odst. 2**
 - Pokud 2 přijme/nechá si slíbit = nepřímé ú. podle odst. 1
- Nezávisí na tom, zda ovlivnění ÚO bude provedeno, ovlivněno – půjde o něj i tehdy, když to manželka zkoušela a on si stál za svým; i kdyby se nechal ovlivnit a pak si to rozmyslel
- X **pokud manželka přijme a od začátku nemá v plánu někoho ovlivňovat a úplatek si vezme => nejde o korupce, ale o PODVOD**
- Spočívá v tom, že **bude sám nebo za jiného působit na výkon úřední osoby nebo že už tak učinil**
- Úřední osoba není pachatelem, ale cílem pachatele, který bude na úřední osobu za úplatek působit
- Pachatelem tedy není úřední osoba, ale **kterákoliv osoba, která slibuje, že bude působit na úřední osobu**
 - Např. manželka policisty slibuje, že manžela nějak zpracuje, aby provedl nějaký úkon vůči té osobě, která jí ten úplatek poskytuje

Pachatelem může být kdokoli, kdo svým vlivem působí na výkon pravomoci úřední osoby, aniž je sám účasten na rozhodování nebo jeho výkonu (většinou rodinní příslušníci úředních osob)

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Když se podíváme na konstrukce korupčních deliktů, mohlo by se zdát, že se jich **dopouští úřední osoby, tak pachatelem není úřední osoba.**

- Úplatek nemusí přijímat úřední osoba, to je znakem až **kvalifikovaných** skutkových podstat
- **Ani v jednom případě není skutková podstata omezena speciálním subjektem**

Pachatelem může být kdokoli

- **Úřední osoba** je jen **kvalifikovaná skutková osoba** ve třetím odstavci
- **U podplacení** – figuruje tam také, ale v tom smyslu, že je to podplacení způsobeno vůči úřední osobě
- **Nepřímé úplatkářství** – tam už je úřední osoba uvedena přímo ve skutkové podstatě
- Korupční delikty tedy **nejsou spjaty pouze s úředními osobami, může se to týkat kohokoliv!**

Předchozí právní úprava obsahovala v případě podplacení nebo nepřímého úplatkářství **zvláštní účinnou lítost**

- Docházelo k zániku trestnosti, pokud pachatel např. poskytl ten úplatek, ale byl o to požádán a následně bezodkladně oznámil.
 - Bylo to pouze za situace, kdy byl o úplatek požádán, ne v případě, že sám o své vůli úplatek poskytl
- V odborné literatuře – často kritika nového trestního zákoníku, že takové ustanovení nepřevzal

Společné ustanovení (§ 334)

Definice pojmu úplatek (odst. 1);

Odst. 2 – rozšiřuje nad rámec § 127 i na **osoby v postavení zahraničních úředních osob**

„**Úřední osobou** podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též **jakákoliv osoba**

- zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,*
- zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,*
- zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo*
- zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát,*

pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.“

- Je zde opět **rozšiřující výčet úředních osob**
 - Tak jak známe v § 127
 - Trestní osobu se vztahuje i na zahraniční úřední osobu

Odst. 3

„*Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávaní povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají“*

FORMY TRESTNÉ SOUČINNOSTI VE ZVLÁŠTNÍ ČÁSTI TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

§ 364 – Podněcování k TČ
§ 365 – Schvalování TČ
§ 366 – Nadržování
§ 367 – Nepřekážení TČ
§ 368 – Neoznámení TČ

Díl 8. hlavy X. zvláštní části TrZ upravuje některé zvláštní formy trestné součinnosti, tedy takové formy trestné součinnosti, jejichž postih podle obecných ustanovení o trestné součinnosti (§ 23 a 24) by nebyl možný, neboť by k tomu scházel některý ze zákonných pojmových znaků obecných forem trestné součinnosti.

Přesto však fakticky o trestnou součinnost jde, a proto je zákonodárce kriminalizoval **prostřednictvím samostatných trestných činů**.

Ačkoli se tak svou povahou blíží účastenství (popřípadě spolupachatelství), jejich právní kvalifikace se nebude odvíjet od trestného činu, k němuž se vztahují (ten ostatně ani nemusí být v daném případě pro trestní odpovědnost pachatele některé z těchto forem součinnosti individualizován – to platí například právě u trestného činu podněcování k trestnému činu podle § 364), ale bude samostatná.

Zásada akcesority účastenství tak zde nemá svého místa. Většina těchto trestných činů je však **subsekventních, tedy vyžaduje tzv. predikativní trestný čin**.

V případě trestných činů obsažených v dílu 8. hlavy X. zvláštní části TrZ nemůže docházet k jednočinnému souběhu s obecnými formami trestné součinnosti, neboť v takových případech se uplatní toliko obecné formy trestné součinnosti.

Formy trestné součinnosti totiž představují určitou hierarchii, v níž po sobě (od nejzávažnější) následují spolupachatelství, účastenství ve formě organizátorství, účastenství ve formě návodu, účastenství ve formě pomoci jako obecné formy trestné součinnosti, a teprve po nich následují jednotlivé zvláštní formy trestné součinnosti uvedené v díle 8. hlavy X. zvláštní části TrZ.

V rámci těchto jednotlivých zvláštních forem nejvýše stojí nadržování podle § 366, za ním následuje nepřekážení trestného činu podle § 367 a poté neoznámení trestného činu podle § 368, přičemž tato hierarchie má za praktický důsledek vyloučení souběžné právní kvalifikace činu pachatele všemi v úvahu připadajícími formami (ať obecnými mezi sebou, nebo obecnými a zvláštními, anebo zvláštními mezi sebou) trestné součinnosti z důvodu subsidiarity. Pachatel tak bude potrestán vždy jen tou v hierarchii nejvýše stojící formou trestné součinnosti.

Podněcování k TČ

„Kdo veřejně podněcuje k trestnému činu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

Podstata trestného činu podněcování k trestnému činu spočívá v zákazu veřejně navádět jiné osoby k páčání trestné činnosti, i kdyby se tak dělo nekonkrétním či neadresným způsobem.

Z povahy věci má tento trestný čin nejbližší k návodu podle § 24 odst. 1 písm. b), ačkoli může v konkrétním případě připomínat i organizátorství či pomoc.

Objektem je zájem na ochraně společnosti před veřejnou propagací trestné činnosti, tedy zájem na celospolečenském odsudku trestné činnosti a zabránění tomu, aby ve společnosti vznikaly nálady příznivé pro páčání trestné činnosti.

- **není sekundárním objektem** podněcování k trestnému činu objekt, k němuž pachatel podněcuje, neboť podněcování může směřovat i k individuálně určenému trestnému činu.

Objektivní stránka tohoto trestného činu má pak **tři konstitutivní znaky**:

- podněcování jako konání či opomenutí pachatele,
 - provedení tohoto podněcování veřejně
 - trestný čin třetí osoby jakožto cíl takového podněcování.
- ➔ Ohrožovací trestný čin
➔ Trvající trestný čin
➔ Je dokonán okamžikem, kdy pachatel ukončí jednání

Podněcování = činnost směřující k vyvození přesvědčení spáchat trestný čin u jiné osoby.

- Rozdíl spočívá v tom, že podněcování nemusí směřovat k individuálně určenému trestnému činu ani vůči konkrétní osobě či konkrétním osobám (na rozdíl od návodu, podněcování je tedy širším pojmem)
- pachatel působí na konkrétní adresáty ve vztahu ke spáchání blíže skutkově neurčeného trestného činu
- působí-li neadresně ve vztahu ke skutkově zcela konkrétnímu trestnému činu
- podněcování může mít i nepřímou povahu, o tom není v domácí teorii ani rozhodovací praxi sporu.
- může být i všeobecné, nepřímé a směřovat k individuálně určeným trestným činům
 - ➔ snaží se působit na cit adresátů svého komunikačního aktu tak, aby v nich vzbudil rozhodnutí spáchat trestný čin

Podněcování může být provedeno v podstatě jakoukoli formou komunikace – například výzva k ublížení na zdraví neoblíbenému sousedovi může mít podobu ústní (proslov vůči sročení na náměstí), písemnou (štvavý leták přilepený na autobusové zastávce), zvukovou (vysílání v obecním rozhlasu), obrazovou (štvavý leták v komiksové formě beze slov), nonverbální (gesto, posunek, grimasa, pantomima atd., například jimiž pachatel reaguje na proslov tohoto neoblíbeného souseda v úmyslu vyprovokovat útok proti němu, či teatrální symbolické nabídnutí zbraně shromážděnému davu).

- Může mít formu konání i opomenutí

Nerozhodný je způsob -> Může jít o morální apel, citové vydírání, burcování, vyčítání či naléhání stejně jako o zdánlivě (či i skutečně) racionální logickou argumentaci, kritiku, motivaci, chválu následku podněcovaného trestného činu, zlehčování hrozících trestních sankcí, zpochybňování legitimacy kriminalizace daného činu atd.

V judikatuře NS se lze setkat i s názorem, že i otevřená a jednoznačná výzva k páčání byt i násilných trestných činů proti životu nutně nemusí zakládat znak podněcování, pokud je z kontextu zřejmé, že pachatel jednal v nadsázce, pod tlakem z oprávněného morálního rozhořčení a nemyslel svůj projev vážně.

Ostatní znaky:

- Spáchání veřejně – viz. § 117
- Směřování k trestnému činu (Naopak podněcování k přestupku, soukromoprávnímu deliktu, disciplinárnímu deliktu atd. trestné není.)

Podněcování může, ale nemusí směřovat ke konkrétnímu budoucímu skutkovému ději. Podněcování tedy není na překážku, pokud je formulováno neurčitě, jestliže jeho obsah přeci směřuje k trestnému činu a z kontextu je to dostatečně zřejmé.

Podněcování z povahy věci nemůže směřovat jen k přípravě či pokusu.

Subjektivní stránka

- je úmyslným trestným činem.
- Úmysl přímý bude patrně typičtější (pachatel chce přímo v adresátech svého komunikačního aktu podnítit přesvědčení spáchat trestný čin), nicméně ke spáchání tohoto trestného činu postačuje i úmysl nepřímý

Pachatel – kdokoliv (i PO)

Schvalování TČ

(1) *Kdo veřejně schvaluje spáchaný zločin nebo kdo veřejně vychvaluje pro zločin jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*

(2) *Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu projevit souhlas s trestným činem*

- pachatele nebo osobu jemu blízkou odmění nebo odškodní za trest, nebo*
- na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku.*

V nejobecnější rovině kriminalizuje vyjadřování pozitivního hodnocení v minulosti spáchaného trestného činu.

Obsahuje **dvě základní skutkové podstaty**, z nichž

- první (§ 365 odst. 1) kriminalizuje veřejné kladné hodnocení spáchaného zločinu napřímo či prostřednictvím jeho pachatele právě proto, že se jej dopustil,
- druhá (§ 365 odst. 2) zapovídá pachatele materiálně zvýhodňovat za spáchání jakéhokoli trestného činu, tedy nikoli jen zločinu.

Legislativní rovina zásady subsidiarity trestní represe je zde vyjádřena v první základní skutkové podstatě požadavky na kladné hodnocení toliko zločinu či jeho pachatele a **současně jen takové hodnocení, které je provedeno veřejně**. U druhé základní skutkové podstaty jde pak o požadavek na specifický úmysl projevit souhlas s trestným činem.

Objekt schvalování trestného činu je obdobný objektu podněcování k trestnému činu (viz výklad k § 364 1), je však užší, neboť je jím zájem na celospolečenském odsudku již spáchaného trestného činu a demotivace k jeho opakování.

- Oproti objektu podněcování k trestnému činu je zde tak úzká návaznost na trestný čin již v minulosti spáchaný, tedy trestný čin predikativní.
- To se projevuje i v tom, že objekt predikativního trestného činu zde vystupuje jako **sekundární objekt**.

Objektivní stránka první základní skutkové podstaty (§ 365 odst. 1) je obecnější, druhá (§ 365 odst. 2) je tak proto vůči ní speciální.

Za schvalování lze považovat jakýkoli způsob vyjádření souhlasu se spáchaným zločinem, tedy se musí jednat o jeho jednoznačně kladné hodnocení.

Vychvalováním pachatele je každé pozitivní hodnocení jeho osoby.

- Pouhé vyjádření soucitu s pachatelem či pochopení pro něj nebo hledání omluv pro jeho čin ještě vychvalováním není.
- Vychvalování vždy musí mít přímou souvislost se spáchaným zločinem. Právě skutečnost spáchání zločinu tak musí být příčinou chvály.
- Čin je spáchán veřejně.

Nadržování

(1) Kdo pachateli trestného činu pomáhá v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta; pomáhá-li však takto pachateli trestného činu, na který trestní zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1 ve prospěch osoby sobě blízké, není trestný, ledaže by tak učinil v úmyslu

a) pomoci osobě, která spáchala (vyjmenované TČ), nebo

b) opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch.

➔ podstatou je zákaz pomáhat pachatelům trestné činnosti uniknout spravedlnosti.

X Účastenství ve formě pomoci

- Od ní se odlišuje tím, že podpora je poskytována bez předchozí dohody s hlavním pachatelem až poté, co tento svůj trestný čin dokonal. Kromě toho je vyžadován i specifický úmysl umožnit pachateli uniknout trestnímu stíhání, trestu, ochrannému opatření či jejich výkonu.

Objekt – opět nelze odvozovat od TČ predikativního (ten zde vystupuje jako sekundární objekt)

Primárním objektem je tak zájem na neposkytování pomoci pachatelům trestné činnosti k tomu, aby za ni nebyli vystaveni odpovídající trestněprávní reakci v souladu s právním řádem, a současně

- zájem na tom, aby každý trestný čin byl odhalen, vyšetřen a popřípadě potrestán (respektive aby za něj následovala příslušná trestněprávní reakce) a
- aby výkon pravomoci orgánů činných v trestním řízení nebyl ztěžován vytvářením umělých překážek v důsledku pomoci pachatelům trestné činnosti ze strany třetích osob.

Objektivní stránka - pachatel pomáhá pachateli (jiného, predikativního) trestného činu.

Nadržování je tzv. **subsekventním trestným činem**, tedy podmínkou nutnou k jeho trestnosti je předchozí spáchaný trestný čin, tedy tzv. trestný čin predikativní.

- Pomoc může být poskytována přímo i zprostředkovaně (tudíž se nevyžaduje kontakt těchto dvou osob)
- Nadržování je vlastně zvláštním případem pomoci. Znak „pomáhá“ je tak prakticky tím samým, co „pomoc“ ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) (ale s omezením na fakt, že pomoc je poskytována až PO spáchání TČ – takže utvrzování nepřichází v úvahu)
- Pomoc může být také fyzická i psychická
- Je zde i možnost pokusu o nadržování
- Trestní odpovědnosti nebrání to, že pachatel nabízenou pomoc využije jinak, nebo vůbec, podmínkou trestní odpovědnosti za nadržování však ani není, aby pachatel predikativního trestného činu věděl o tom, že mu pachatel nadržování nějakou pomoc poskytl, ani aby s tím souhlasil či jakkoli s pachatelem nadržování spolupracoval

Lze spáchat i opomenutím, je-li povinnost pachatele založena jedním ze způsobů uvedených v § 114

- například pachatel jako policista nechá uniknout pachatele predikativního trestného činu, po němž je vyhlášeno pátrání a který právě probíhá kolem něj, svědek vyzvaný k vydání věci, která je nosičem důkazu podle § 78 odst. 1 TrŘ, odmítá bez právního důvodu věc vydat i označit, kde se věc nachází, aby tak zabránil orgánům činným v trestním řízení v získání klíčového usvědčujícího důkazu, příslušník hasičského záchranného sboru neuhásí požár, v jehož důsledku shoří podstatná část důkazního materiálu proti pachateli predikativního trestného činu.

Subjektivní stránka – výhradně musí páchat úmyslně + musí jednat ve specifickém úmyslu (aby mu pomohl uniknout...)

Specifický úmysl:

- Postačí tak, že pachatel nadržování si je vědom toho, že to, co činí, je způsobilé umožnit či usnadnit pachateli predikativního trestného činu jeden z uvedených cílů, a je s tímto taktéž srozuměn.
- Aby trestní odpovědnost za nadržování vznikla, musí jeho pachatel vědět o skutečnostech, z nichž může nabýt reálné a konkrétní podezření, že osoba, již pomáhá, skutečně předtím spáchala trestný čin.

Uniknutí:

Pachatel tak může usilovat nejen o to, aby pachatel predikativního trestného činu vůbec nebyl trestně stíhán či aby trestní stíhání skončilo neprokázáním jeho viny, ale i o to, aby byl pachatel jen potrestán mírněji, než jak by správně potrestán být měl, a to ať již dosažením odsouzení za mírněji trestný skutek, než jaký pachatel predikativního trestného činu reálně spáchal, dosažením mírnější právní kvalifikace správně zjištěného skutku, či dosažením uložení mírnějšího trestu či méně omezujícího ochranného opatření, než jaký by odpovídal danému případu

- Úmysl pachatele nadržování pak musí směřovat k tomu, aby pachatel predikativního trestného činu unikl alespoň jedné ze tří alternativ – trestnímu stíhání, trestu či ochrannému opatření či výkonu trestu nebo ochranného opatření. Tyto alternativy se samozřejmě mohou prolínat

a) Uniknutí trestnímu stíhání. Uniknout trestnímu stíhání je možné tím, že predikativní trestný čin zůstane zcela neodhalen, že sice bude odhalen, ale trestní stíhání vůbec nebude zahájeno (například dojde v důsledku činnosti pachatele nadržování k jeho odložení či projednání jako přestupku), že sice bude trestní stíhání zahájeno, ale proti jiné osobě, že sice trestní stíhání bude zahájeno proti pachateli predikativního trestného činu, ale ten bude pro orgány činné v trestním řízení trvale nedosažitelný, že sice bude pachatel predikativního trestného činu po zahájení trestního stíhání pro orgány činné v trestním řízení dosažitelný, ale trestní stíhání bude následně zastaveno, či že pachatel predikativního trestného činu bude zproštěn v hlavním líčení nebo že bude sice v hlavním líčení odsouzen, ale zproštěn bude až v odvolacím řízení.

b) Uniknutí trestu nebo ochrannému opatření. Sem spadají situace, v nichž pachatel usiluje pouze o to, aby pachateli predikativního, orgány činnými v trestním řízení správně kvalifikovaného, trestného činu byl uložen jen mírnější trest či ochranné opatření, než jaké by mu správně měly být uloženy, případně aby mu byly uloženy jen některé tresty či ochranná opatření.

c) Uniknutí výkonu trestu nebo ochranného opatření. Poslední okruh úmyslu umožnit uniknutí směřuje k výkonu již uloženého trestu nebo ochranného opatření. Pachatel nadřozování v této variantě již nijak neovlivňuje vlastní výsledek trestního řízení, které skončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, ale usiluje o to, aby pachatel predikativního trestného činu nemusel uložený trest či ochranné opatření začít vykonávat.

Za nadřozování nelze považovat jednání směřující k tomu, aby pachatel nemusel vykonat zbytek trestu, s jehož výkonem již bylo započato, pokud spočívá v některém z jednání pokrytým skutkovými podstatami trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337. Tak tomu bude zpravidla u jednání, k nimž dochází až po započetí výkonu trestu.

Subjekt – zásadně kdokoli (ale pamatovat na výjimky uvedené v § - zejm. osoby blízké apod.)

Nepřekážení TČ

1) *Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin ... a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.*

2) *Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li trestný čin přerušit bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. Uvedení osoby blízké v nebezpečí trestního stíhání však nezbavuje pachatele trestní odpovědnosti, týká-li se nepřekážení trestného činu ...*

3) *Přerušit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.*

- Fakticky se velmi blíží účastenství ve formě pomoci
 - ➔ Ačkoli k účastenství obecně lze přistoupit i v průběhu páchání činu, nelze nepřekážení trestného činu postihnout podle § 24. Důvodem je skutečnost, že mezi jeho pachatelem a pachatelem nepřekáženého trestného činu neexistuje žádná předchozí dohoda a pachatel nepřekážení trestného činu nemá žádnou zvláštní povinnost konat, kterou by zakládal některý z právních důvodů uvedených v § 112. Pokud by některá z těchto podmínek byla dána, už by o účastenství šlo.
- na rozdíl od nadřozování podle § 366 k němu dochází současně s tím, jak je nepřekážený trestný čin páchán.

Nepřekážení trestného činu podle § 367 je trestné pouze ve vztahu k trestným činům taxativně vyjmenovaným v § 367 odst. 1.

Ustanovení § 367 odst. 2 pak zakotvuje některé výjimky z trestnosti za nepřekážení trestného činu, které se odvíjejí od toho, že by překážení trestného činu bylo spojeno se značnými nesnázemi nebo s určitým kvalifikovaným rizikem pro osobu, která by za jiných okolností byla povinna čin přerušit, popřípadě pro její osobu blízkou.

Objekt: zájem společnosti na netolerování lhostejnosti k některým právě páchaným trestným činům a na aktivizaci osob, které mohou těmto trestným činům zabránit, mohou-li tak učinit bez větších potíží.

- Platí i výše zmíněné o sekundárním objektu.

Objektivní stránka: pachatel nepřekazí spáchání nebo dokončení některého z taxativně vyjmenovaných (predikativních) trestných činů, přestože se hodnověrným způsobem dozvěděl o tom, že jiná osoba takový čin připravuje nebo jej již páchá.

- ➔ Právý omisivní TČ

Hodnověrný způsob dozvědění se o TČ jiného:

= dozvěděl-li se o něm bezpečně

- Hodnověrný způsob je obecně takový, při němž pachatel nemůže mít důvodné pochybnosti o tom, že se konkrétní predikativní trestný čin připravuje či je páchán.
- Bude zejména záviset na těchto kritériích:
 - ➔ Přesnosti informačního kanálu
 - ➔ Spolehlivost zdroje informací
 - ➔ Počtu na sobě nezávislých informačních kanálů
 - ➔ Komplexnosti a detailnosti informace
 - ➔ Předchozích znalostech pachatele nepřekážení
 - ➔ Přesvědčivosti informace

Časová dimenze nepřekážení TČ: povinnost přerušit trestný čin, který jiný připravuje či páchá, a to tak, že je naplněna tehdy, je-li přerušeno spáchání nebo dokončení tohoto trestného činu.

Subjektivní stránka: výhradně úmysl (ale nemusí však znát přesnou právní kvalifikaci toho TČ v taxativním výčtu)

Subjekt: jakákoli FO/PO

Značné nesnáz:

- Musí být kauzálně propojeny s vlastním přerušováním TČ (nesmí vzniknout až v jeho důsledku)

- Mohou být nejrůznějšího druhu
- Obecně lze konstatovat, že značné jsou takové obtíže, u nichž pravděpodobnost jejich překonání průměrným člověkem (průměrně disponovaným v relevantním ohledu či ohledech – například fyzická kondice, znalosti určitého oboru, technické schopnosti atd.) v obdobné situaci by byla zhruba stejná jako pravděpodobnost jejich nepřekonání či jen o málo vyšší. Vyhnout se nelze ani obligátnímu konstatování, že závažnost určité obtíže je třeba vždy posuzovat podle konkrétních okolností každého jednotlivého případu.

Nebezpečí pro sebe nebo osobu blízkou:

- smrt, ublížení na zdraví, jiná závažná újma a trestní stíhání

Neoznámení TČ

(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin ... a takový trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu nebo místo toho, jde-li o vojáka, nadřízenému, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání.

(3) Oznamovací povinnost podle odstavce 1 nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe. Oznamovací povinnost nemá také duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Oznamovací povinnost trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 a zbavení osobní svobody (§ 170) nemá též osoba poskytující pomoc obětem trestných činů.

X nepřekezení TČ

- odlišuje to, že nepřekezení trestný čin je možné toliko do okamžiku jeho dokonání, eventuálně dokončení, neoznámít až po takovém okamžiku, popřípadě jde-li o přípravu či pokus, po jejich ukončení, po němž dále kauzální vývoj již nepokračoval k dokonání.
- Je vázána pouze na taxativní výčet TČ.
- Výjimky odvozené od:
 - o Rizika vzniku kvalifikovaného nebezpečí spojeného s oznámením
 - o Povinnosti mlčenlivosti advokáta a duchovních v souvislosti se zpovědním tajemstvím

Objekt - zájem na zjištění všech případů spáchání vybraných velmi závažných trestných činů příslušnými orgány veřejné moci a nerezignování na to, aby všechny takové trestné činy byly odhaleny, prošetřeny a jejich pachatelé potrestáni.

- Objekt predikativního trestného činu zde vystupuje jen jako sekundární objekt.

Objektivní stránka - pachatel bez odkladu policejnímu orgánu, státnímu zástupci nebo (jde-li o vojáka) nadřízenému neoznámí některý z taxativně vyjmenovaných (predikativních) trestných činů, přestože se hodnověrným způsobem dozvěděl o tom, že jiná osoba takový čin spáchala.

➔ Právý omisivní delikt.

Hodnověrný způsob dozvědění se o TČ jiného. – viz. výše

Obecně k oznámení:

- jakýkoli způsob, jakým se dostane informace o tom, že byl spáchán predikativní trestný čin uvedený v taxativním výčtu, některému z orgánů uvedených v § 368 odst. 1 *in fine*, tj. státnímu zástupci, policejnímu orgánu, anebo nadřízenému, přičemž poslední uvedená možnost se týká jen vojáků.
- Neoznámení musí spočívat v naprosté pasivitě. Uvedení jen nedostatečných informací neoznámením není, má-li příslušný orgán možnost si zbytek informací od oznamovatele zjistit.
- Jen tak obecně či špatně formulované oznámení, z něž by vůbec příslušný orgán nemohl rozpoznat jakoukoli indicii naznačující, že snad mohl být spáchán predikativní trestný čin a že je namístě si od oznamovatele opatřit další informace, by mohlo zakládat trestní odpovědnost za neoznámení, jestliže by nadále pachatel zůstal nečinný. I tak by však trestní odpovědnost byla vyloučena, byl-li pachatel v omylu, že takové informace jsou dostatečné.

Oznamovací povinnost vs. TČ neoznámení TČ

- Neoznámení je jediným právním předpisem, který nesplnění této povinnosti sankcionuje jako TČ
- Povinnost oznámit TČ může vyplývat i z jiného právního předpisu
 - o Typickým příkladem je všeobecná oznamovací povinnost státních orgánů podle § 8 odst. 1 věty druhé TrŘ. Porušení této povinnosti podle jiného právního předpisu však samo o sobě bude jen přestupkem, disciplinárním deliktem či pořádkovým (procesním) deliktem, nebude-li současně naplňovat i všechny znaky trestného činu podle § 368.

Oznámení bez odkladu = ihned při nejbližší možnosti, která musí být i reálná

Subjektivní stránka – výhradně úmysl (postačuje úmysl nepřímý)

Subjekt – kdokoli (ale výjimky)

TRESTNÝ ČIN OPILSTVÍ

Šestý díl (pod názvem **Jiná rušení veřejného pořádku**) ponechal zákonodárce zbytkově ty trestné činy, které nebylo možné snadno zařadit do jiného dílu této hlavy. Jejich druhovým objektem je tak veřejný pořádek, i když u některých lze o tom mít pochybnosti.

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.

***vytisknutý komentář - § 360**

TRESTNÉ ČINY RASOVĚ MOTIVOVANÉ

Trestné činy motivované rasou nebo jinou podobnou nesnášenlivostí nacházejí především v pátém dílu desáté hlavy zvláštní části trestního zákoníku (§ 352-356), která chrání důležité zájmy spojené se soužitím lidí ve společnosti. Tyto trestné činy jsou namířeny především proti skupinám osob, ale i proti jednotlivcům.

V hlavě XIII (Trestné činy proti lidskosti, proti míru) se objevuje **trestný čin nuceného těhotenství**, jímž se rozumí nezákonné zbavení osobní svobody ženy, která byla bez svého souhlasu oplodněna s cílem ovlivnit národnostní, etnické, rasové, náboženské a třídní složení obyvatelstva.

Ve stejné hlavě, v rámci **trestných činů proti lidskosti, je definováno "hnutí"** ve smyslu § 403 odst. 1 jako alespoň částečně organizovaná skupina směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.

Okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby může být aktivní účast pachatele na činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Pachatelem trestných činů podle § 352 a § 353 (nebezpečné vyhrožování) může být kdokoli (fyzická i právnická osoba). Stejně tak pachatelem trestných činů podle § 355 (podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod) a § 356 (projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka) může být kdokoli (fyzická i právnická osoba).

Většina těchto trestných činů je úmyslných.

Jednočinný souběh trestného činu násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci podle § 352 nebo nebezpečného vyhrožování podle § 353 s trestným činem § 355 odst. 1 písm. b) není vyloučen.

Celkově lze říci, že jde o trestné činy, kde rasová motivace nebo šíření rasové (či podobné) nenávisti hraje klíčovou roli, a to buď jako přímo vyžadovaný znak skutkové podstaty (§ 352 odst. 2), nebo jako cíl jednání (§ 61, § 62), nebo jako okolnost zpřísňující postih (§ 36).

Tyto trestné činy jsou systematicky zařazeny do hlavy X, dílu pátého, zabývajících se trestnými činy proti pořádku ve věcech veřejných

Trestné činy narušující běžné soužití lidí

Díl 5. hlavy X. zvláštní části TrZ obsahuje pětici trestných činů, jejichž společným (druhovým) objektem je zájem na vyloučení násilí jakožto přípustného prostředku komunikace mezi lidmi. Některé z nich (hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 a násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 a 3) patří do skupiny tzv. trestných činů z nenávisti (*hate crimes*), respektive trestných činů páchaných z tzv. předsudečné nenávisti (*bias crimes*), které jsou charakteristické nenávistnou diskriminační pohnutkou pachatele.

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352)

Provedení závazku z mezinárodní smlouvy – Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace

Sestává ze tří základních a jedné kvalifikované skutkové podstaty.

- První základní skutková podstata (§ 352 odst. 1) kriminalizuje pouhé vyhrožování jednou z kvalifikovaných újem skupině obyvatelů. Nevyžaduje tak žádnou diskriminační ani nenávistnou pohnutku, jakož ani realizaci takové výhrůžky (užití násilí proti skupině obyvatelů).
- Druhá (§ 352 odst. 2) a třetí [§ 352 odst. 3 písm. a)] základní skutková podstata již operují s nenávistnou diskriminační pohnutkou, přičemž kriminalizují alternativně vyhrožování kvalifikovanou újmou či užití násilí z této pohnutky ať již vůči skupině obyvatelů, nebo vůči jednotlivci.
 - o Třetí základní skutková podstata rozšiřuje ochranu druhé základní skutkové podstaty o kriminalizaci i některých teprve přípravných jednání.

Objektem je zájem na klidném občanském soužití lidí, nenarušovaném nebezpečnými výhrůžkami a násilnými útoky

Objektivní stránka

- **Vyhrožování** skupině obyvatel usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobení škody velkého rozsahu
- **Užití násilí** nebo **vyhrožování** způsobením újmy uvedené pod bodem a) ve vztahu ke skupině obyvatel nebo jednotlivci, a to pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečné nebo domněle bez vyznání
- **Společení** nebo **srocení** ke spáchání TČ dle § 352 odst. 2

Předmětem útoku je jednotlivec nebo skupina obyvatel (skupina = nejméně 3 lidé)

Výhrůžka dle § 352 odst. 1 a 2 = kvalifikovaná - orientována na usmrcení, ublížení na zdraví nebo způsobení škody velkého rozsahu poškozenému (může směřovat i do budoucna)

- Pokud je výhrůžka splněna = TČ poruchový (např. vražda, ublížení na zdraví)

Násilí = fyzický útok, použití fyzické síly proti osobě, které však nemusí mít za následek ublížení na zdraví

Skupina obyvatel = jacikoli tři lidé sdílející společný rozlišující znak.

- Nesmí se však jednat o rozlišující znak obsažený ve druhé základní skutkové podstatě podle § 352 odst. 2, která by se v takovém případě uplatnila přednostně.
- Naopak kvůli své prakticky neomezené šíři se uplatní první základní skutková podstata i při vyhrožování těm skupinám, které nespojuje diskriminační znak předepsaný § 352 odst. 2
- Máme za to, že prakticky jediné omezení je, že skupinou obyvatelů nelze rozumět obyvatele planety Země, tedy všechny lidi na světě.

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl;

- § 352 odst. 2 = také **pohnutka** (nenávisť nebo zášť vůči takové skupině osob či jednotlivci)

Pachatelem může být kdokoliv

§352 odst. 2 – pachatel použije násilí nebo jím vyhrožuje, součástí je rasově motivovaná pohnutka, pachatel tak činí pro skutečnou či domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině atd.

- Postihováno samo o sobě násilí nebo výhrůžky, aniž by musel být způsobem následek na zdraví.

Nebezpečné vyhrožování (§ 353)

Objektem je zájem na klidném občanském soužití lidí.

Objektivní stránka

Pachatel **jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou**

- To samo o sobě ještě nepostačí k naplnění znaků skutkové podstaty
- Současně musí u poškozeného **vzbudit důvodnou obavu**, že pachatel své **výhrůžky uskuteční**

X vydírání – pachatel činí, aby jiného donutil konat, zdržet se, strpět, zde chybí tento cíl – jde o to, nahnat někomu strach

Př. někdo začal v bance nadávat úřednicím, poté jim, řekl, že by bylo nejlepší, kdyby je všechny vystřelil, pak ukázal zbraň

Výhrůžka = orientovaná na usmrcení, těžkou újmu na zdraví nebo jiná těžká újma (musí být povahou a závažností srovnatelná s usmrcením, ...)

- Musí být způsobilá vyvolat důvodnou obavu z jejího uskutečnění

Předmětem útoku je jednotlivec

Subjektivní stránka si žádá **úmysl**, který musí zahrnovat vůli vzbudit důvodnou obavu

Nebezpečné pronásledování (§ 354)

Ochrana před **stalkingem** = stopování, lovení či pronásledování

- Obvykle zlovolné, úmyslné, opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby, která toto pociťuje jako příkoří a snižuje jí to vzhledem k intenzitě obtěžování, četnosti

Objektem je zájem na klidném občanském soužití lidí, nenarušovaném nebezpečnými výhrůžkami, pronásledováním a omezováním v obvyklém způsobu života

Objektivní stránka – dlouhodobé pronásledování jiného taxativně vypočtenými formami jednání, které musí být způsobilé vzbudit v jiném důvodnou obavu o život nebo zdraví vlastní či osob blízkých

- Vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou těžkou újmou poškozenému nebo jeho blízkým osobám
- Vyhledávání osobní blízkosti poškozeného nebo jeho sledování
- Vytrvalé kontaktování poškozeného prostřednictvím prostředku elektronických komunikací, písemně nebo jinak,
- Omezování poškozeného v jeho obvyklém způsobu života
- Zneužívání osobních údajů poškozeného za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu

Předmětem útoku je jednotlivec

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl, který musí zahrnout i vůli vzbudit důvodnou obavu

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355)

Trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob patří mezi verbální delikty. Kriminalizuje veřejné projevy nesnášenlivosti vůči vymezeným skupinám lidí, čím se podobá trestnému činu podle § 356. Rozdíl mezi nimi spočívá v první řadě v šíři ochrany, neboť § 355 chrání pouze vymezené skupiny, sdílející znak národnosti, rasy, etnicity, politického přesvědčení či vyznání nebo jeho absence, zatímco § 356 chrání i veškeré další skupiny osob, tedy i spojené sdílením jiných znaků svými členy. Ve druhé řadě pak § 355 postihuje toliko hanobení jakožto mírnější formu projevu, jež s sebou nenese explicitní či implicitní výzvu k opovržení skupinou, na níž útočí, na rozdíl od podněcování nenávisť v § 356 odst. 1.

Kriminalizace tzv. *hate speech* představuje v současnosti jeden z nejdiskutovanějších problémů zvláštní části trestního práva.

K trestným činům podle § 355 a 356, které v **TrZ** představují „pravé“ verbální delikty z diskriminační nenávisť, je tak třeba přistupovat citlivě a vyváženě z různých střetávajících se úhlů pohledu.

Verbální trestné činy z nenávisti spadají do širší kategorie trestných činů z nenávisti, již si můžeme pro zjednodušení vymezit jako kategorií všech trestných činů, jejichž znakem je diskriminační nenávistná pohnutka (srov. výklad k § 352 **58–64**), tedy i trestných činů násilných [například vražda podle § 140 odst. 3 písm. g)], proti svobodě [například zavlčení podle § 172 odst. 2 písm. b)], majetkových [například poškození cizí věci podle § 228 odst. 3 písm. b)] atd.

Jako „pravé“ verbální trestné činy z nenávisti se označují ty, u nichž po odpreparování nenávistné diskriminační pohnutky nezbude jiný, jen mírnější trestný čin (v **TrZ** jde o § 355 a 356), tedy takové, které nepředstavují pouze přísnější variantu či kvalifikovanou skutkovou podstatu jiných trestných činů. Jejich kriminalizace je odůvodněna tím, že jsou jimi podporovány nebezpečné stereotypy proti zranitelným skupinám.

***hate speech** v mezinárodním hledisku, diskutována velmi i v judikatuře ESLP

Aby domácí praxe minimalizovala riziko, že ESLP konstatuje v konkrétním případě porušení, je možné doporučit jí přihlídnutí k následujícím zobecňujícím poznatkům. Ochrana svobody projevu je tím menší, čím:

- intenzivnější je prvek inherentního násilí či jeho podněcování,
- více směřuje projev proti nezměnitelným znakům, jako je rasa, etnikum, pohlaví atd.,
- zranitelnější je skupina, proti níž projev směřoval,
- větší je spojitost podtextu projevu s nacistickou ideologií.

Dále lze doplnit, že čím političtější a aktuálnější otázka v daném konkrétním kontextu je, tím větší je ochrana svobody projevu.

Objektem je zájem na ochraně klidného občanského soužití proti veřejnému hanobení směřujícímu proti jednomu ze základních lidských práv, a to ústavněprávnímu principu rovnosti lidí bez rozdílu národnosti, jazyka, rasy, politického přesvědčení a náboženství

Objektivní stránka = Hanobení skupiny osob, národa pro jejich příslušnost k určité skupině .

Hanobení – urážka, zesměšňování

= hrubě urážlivý projev směřující k hrubému znevažování, přičemž má jít o každé úmyslné snižování vážnosti

- Forma – ústní, písemná, vyobrazení, ...
- Hanobení musí být prováděno **veřejně** - **§ 117**
 - Před více než dvěma osobami současně přítomnými
 - Hanobení musí být prováděno skrz média (tiskem, rozhlasem, internetem atd.)

Národ = historicky vzniklé společenství osob, které se vyznačuje společnými dějinami, ekonomickým životem, specifickou kulturou a psychickými rysy a vědomím vlastní existence jako národa

Rasa = skupina osob, která se odlišuje od jiné skupiny různými typickými, zejm. tělesnými znaky (např. barva pleti, ...)

Etnická skupina = historicky vzniklá skupina lidí, kterou spojuje společný původ, zvláštní kulturní znaky, mentalita, tradice, případně zvláštní způsob života; mají vlastní název nebo jméno

Pachatelem může být kdokoli (takže i člen hanobené skupiny)

Subjektivní stránka = úmysl;

- § 355 odst. 1 písm. b) – **pohnutka** (zášť proti určité rase, etnické skupině, ...)

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356)

Trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod doplňuje ochranu poskytovanou § 355 a § 352 odst. 2. Jde o „pravý“ verbální trestný čin z diskriminační nenávisti (k tomu srov. výklad k § 355 57–61). Jeho podstatou je tedy postih projevů, které jsou způsobilé vyvolávat krajně negativní nálady vůči určitým skupinám osob jen na základě společného znaku, který je sám o sobě neutrální.

Objekt = zájem na ochraně mezilidského soužití před diskriminačními (v negativním zabarvení) projevy cílícími na vzbuzení, udržení či prohloubení nenávisti k těmto skupinám.

- **Chrání rovnost lidí** bez rozdílu národnosti, rasy, náboženství, ...
- Provedení závazku z mezinárodní smlouvy - Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace

Objektivní stránka, pachatel

- Veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků nebo
- Se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu
- Musí být prováděno **veřejně** (§ 117)
- **Dokonáno** již projevem, jehož obsahem je podněcování.

Podněcování = projev podobný hanobení, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob nenávist k některému národu, ... anebo podnítit jednání dalších osob, které povede k omezování práv a svobod jejich příslušníků

Pachatelem může být kdokoli,

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl

Nenávist = Nenávist se v obecném jazyce míní zvláště silně negativní emoce, která je dlouhodobá - Velmi silný negativní emocionální vztah k některému národu, ...

TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKOSTI

Tyto trestné činy jsou upraveny v Hlavě XIII trestního zákoníku. Spadají do širší kategorie trestných činů proti lidskosti, proti míru a válečných trestných činů.

Charakteristika:

Objektem trestných činů proti lidskosti je **právo lidí na existenci a lidský život bez vyvražďování, cíleného násilí a zbavení svobod.**

- Konkrétně u genocidia je primárním individuálním objektem právo lidí na existenci.
- Útok proti lidskosti chrání právo obyvatelstva jako celku i skupin obyvatel na existenci a život bez výše uvedených zásahů.
- Chrání se také zájem obyvatelstva na mírovém soužití.

Tyto trestné činy jsou **bytovně spjaté se základními lidskými právy a svobodami**. Mezi nejpřirozenější patří uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv lidí. Důležitá je také ochrana proti jakékoli diskriminaci a každému podněcování k takové diskriminaci.

Z hlediska **subjektivní stránky** se k naplnění skutkové podstaty jakéhokoliv trestného činu proti lidskosti **vyžaduje úmysl**, který musí směřovat ke všem znakům daného trestného činu. U trestných činů proti míru a válečných trestných činů je také zpravidla vyžadován úmysl, s výjimkou odpovědnosti nadřízeného podle § 418, kde postačí i nedbalost.

Pachatelem jakéhokoliv trestného činu proti lidskosti může být jak fyzická, tak právnická osoba.

Specifickým znakem trestného činu útoku proti lidskosti je opakované páchání uvedeného jednání proti civilnímu obyvatelstvu v souladu s politickou linií státu nebo organizace směřující k provedení takového útoku nebo s úmyslem napomáhat uplatňování takové politické linie. Právě tento znak odlišuje útok proti lidskosti od jiných trestných činů

Genocidium (§ 400)

Klíčovým znakem trestného činu genocidia je cíl zničit chráněnou skupinu lidí nebo její část. Chráněná skupina lidí je v TrZ definována širším způsobem než na úrovni mezinárodní, zahrnuje rovněž skupinu třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí.

Objektem je právo národů, národností, všech ras a etnik lidského rodu a náboženských skupin na existenci

- Zároveň právo na život a svobodný rozvoj osobnosti

Předmětem útoku je vždy **národní, etnická, rasová nebo náboženská skupina jako celek**

- Byť konkrétní útok bezprostředně směřuje proti jednotlivci, tento je napadán nikoli pro své individuální vlastnosti, ale pro příslušnost k širšímu celku – dochází k depersonalizaci obětí. Skupina musí být vymezena pozitivně, nestačí pouhé negativní pojetí

Objektivní stránka – pachatel:

Trestný čin genocidia obsahuje dvě základní skutkové podstaty (§ 400 odst. 1 a 2).

- **V úmyslu zničit úplně nebo částečně** některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí
 - Uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení.
 - Proveďte opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí
 - Násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé
 - Způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt
- Stejně bude potrestán, kdo k činu veřejně podněcuje

Národnost = příslušnost jednotlivce k určitému existujícímu národu jako historicky vzniklému společenstvu lidí, které se vyznačuje zejména společným dějinným vývojem, specifickou kulturou, tradicemi, zvyky, ...

- Při posuzování charakteru určité skupiny lidí mezinárodní praxe zohledňuje vedle kritérií objektivních (například fyzické znaky, společný jazyk) rovněž prvek subjektivní (tj. vnímání skupiny jako svébytné ze strany pachatele a rovněž ze strany samotných jejích příslušníků).

Uvedení příslušníků chráněné skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení. První forma jednání směřuje ke způsobení tzv. pomalé smrti, bezprostřední účinky nejsou vyžadovány. Uvedená forma jednání je naplněna například odpíráním stravy a adekvátní lékařské péče, vystavením značné fyzické námaze a nadměrné práci, vyhošťováním z domovů apod.

Provedení opatření směřujících k bránění rození dětí. Opatření směřující k bránění rození dětí jsou souhrnně označována jako biologická genocida. Opatření mohou spočívat v nucené sterilizaci, poškození pohlavních orgánů, separaci mužů a žen, nucené kontrole porodnosti, zákazu manželství. Opatření nemusí mít nutně fyzickou podobu, může se jednat rovněž o vytváření překážek psychických – například znásilnění ženy s cílem vytvořit u oběti zábrany k další reprodukci.

Násilné převádění dětí z jedné chráněné skupiny do druhé. Historickým příkladem násilného převádění z jedné skupiny do druhé může být odnětí lidických dětí jejich matkám a jejich převezení na neznámá místa k „převýchově“

- Násilným převáděním se rozumí převádění, které zahrnuje uplatnění fyzické síly, pohrůžku užití fyzické síly nebo jiné formy donucení (například zneužití tísně, strachu z násilí či zneužití přítomnosti všeobecně konfliktního prostředí).

Pachatelem může být kdokoliv

- Pachatel se nezbaví trestní odpovědnosti tvrzením, že jednal v souladu s vnitrostátním právem, pokud je toto právo v rozporu s uznávaným mezinárodním právem a s právem naším.

Subjektivní stránka - úmyslný trestný čin – pachatel se tohoto činu musí dopustit v úmyslu zcela nebo částečně vyhladit konkrétní rasovou, ... skupinu

Příprava je trestná.

Je možný jednočinný souběh trestného činu genocidia mimo jiné s trestným činem:

- útoku proti lidskosti podle § 401,
- použití zakázaného bojového prostředku a nedovolené vedení boje podle § 411.

Zásadně vyloučen je jednočinný souběh trestného činu genocidia s trestným činem: (vztah speciality)

- vraždy podle § 140,
- těžkého ublížení na zdraví podle § 145,
- mučení a jiného nelidského a krutého zacházení podle § 149,
- znásilnění podle § 185.

Útok proti lidskosti (§ 401)

Základním kvalifikačním znakem útoku proti lidskosti je kontextuální prvek, tj. naplnění objektivní stránky trestného činu v rámci **rozsáhlého nebo systematického útoku** zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu, jenž trestný čin útoku proti lidskosti odlišuje od běžné trestné činnosti.

Objekt = ochrana civilního obyvatelstva jako celku (nikoli jen určité jeho skupiny, jako je tomu u trestného činu genocidia), jakož i právo na život, svobodu, lidskou důstojnost a respektování osobnosti příslušníků těchto skupin.

Zločin proti lidskosti = je ho možné spáchat i v míru a obětí je jakékoliv civilní obyvatelstvo

- Musí jít o součást rozsáhlého a systematického útoku zaměřeného na civilní obyvatelstvo

Objektivní stránka, pachatel se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí

- Vyhlašování lidí
- Zotročování
- Deportace nebo násilného přesunu skupiny obyvatelstva
- Znásilnění, sexuálního otroctví, vynucené prostituce, vynucené těhotenství, vynucené sterilizace nebo jiné obdobné formy sexuálního násilí
- Perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu
- Apartheidu nebo jiné podobné segregace nebo diskriminace
- Zbavení osobní svobody, zavlčení na neznámé místo nebo jakéhokoli jiného omezení osobní svobody s následným nedobrovolným zmizením osob
- Mučení
- Vraždy, nebo
- Jiného nelidského činu obdobné povahy

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**

- **Příprava je trestná**

Apartheid a diskriminace skupiny lidí (§ 402)

Postih za trestný čin apartheidu a diskriminace skupiny lidí zajišťuje ochranu ústavněprávnímu principu rovnosti (**čl. 1 LPS**), respektive mezinárodním závazkům souvisejícím se zákazem apartheidu a rasové diskriminace. Trestní odpovědnost zde vzniká především v návaznosti na institucionalizovaný a systematický útlak určité skupiny lidí na základě jejich příslušnosti k určité rase, etniku, národnosti či jiné chráněné skupině.

Objektem je život, zdraví, důstojnost a rovnoprávnost obyvatel, právo obyvatelstva na pobyt na vlastním území

Objektivní stránka -> pachatel uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí

Apartheid = Apartheidem se rozumí jednání páchané v rámci institucionalizovaného režimu systematického útlu a nadvlády jedné rasové skupiny nad jinou rasovou skupinou nebo skupinami a páchané s cílem zachovat tento režim. Způsoby spáchání zločinu apartheidu jsou vymezeny v čl. 2 Mezinárodní úmluvy o potlačení a trestání zločinu apartheidu (srov. vyhlášku č. 116/1976 Sb.). Za apartheid lze tedy považovat:

- zbavení příslušníka nebo příslušníků rasové skupiny nebo skupin práva na život a svobodu osobnosti, a to buď zavražděním příslušníků rasové skupiny nebo skupin, způsobením vážné tělesné nebo duševní újmy příslušníkům rasové skupiny nebo skupin, omezením jejich svobody nebo důstojnosti nebo jejich mučením či krutým, nelidským nebo

ponižujícím zacházením či tresty, anebo svévolným uvězněním a nezákonným žalářováním příslušníků rasové skupiny nebo skupin;

- úmyslné vytváření životních podmínek rasové skupině nebo skupinám zaměřených k dosažení její nebo jejich částečné nebo úplné fyzické likvidace;
- jakákoli legislativní a jiná opatření, jejichž smyslem je zabránit rasové skupině nebo skupinám v účasti na politickém, sociálním, ekonomickém a kulturním životě země a záměrné vytváření podmínek, které znemožňují plný rozvoj takové skupiny nebo skupin zejména tím, že příslušníci rasové skupiny nebo skupin jsou zbaveni základních lidských práv a svobod včetně práva na práci, práva založit povolené odborové organizace, práva na vzdělání, práva výjezdu a návratu do své země, práva na státní příslušnost, práva na svobodu pohybu a volbu místa usídlení, práva na svobodu myšlení a projevu a práva na svobodu pokojného shromažďování a sdružování;
- jakákoli opatření včetně legislativních, jejichž smyslem je rozdělovat obyvatelstvo podle rasy zřizováním oddělených rezervací a ghett pro příslušníky určité rasové skupiny nebo skupin, zákazem uzavírat smíšená manželství mezi příslušníky různých rasových skupin, vyvlastňováním půdy, kterou vlastní rasová skupina nebo skupiny či jejich příslušníci;
- vykořisťování práce příslušníků rasové skupiny nebo skupin, zejména jejich nasazením na nucené práce;
- pronásledování organizací a osob za jejich odpor proti apartheidu odnětím jejich základních práv a svobod.

Segregací či podobnou diskriminací se v kontextu § 402 rozumí rozlišování, vylučování, omezování nebo zvýhodňování založené na příslušnosti jednotlivce k určité rase, etnické, národnostní, náboženské, třídní nebo jiné podobné skupině lidí, vymezené například příslušností k politické straně, pohlavím či sexuální orientací, jehož cílem nebo následkem je znemožnění nebo omezení uznání, užívání nebo uskutečňování lidských práv a základních svobod.

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka: Úmyslný TČ

- **Příprava je trestná**
- *Kdyby ke spáchání došlo „v rámci rozsáhlého a systematického útoku zaměřeného na civilní obyvatelstvo“ -> § 401*

Je možný jednočinný souběh trestného činu apartheidu a diskriminace skupiny lidí mimo jiné s trestným činem:

- vraždy podle § 140,
- těžkého ublížení na zdraví podle § 145,
- zbavení osobní svobody podle § 170.

Zásadně vyloučen je jednočinný souběh trestného činu apartheidu a diskriminace skupiny lidí mimo jiné s trestným činem útoku proti lidskosti podle § 401 odst. 1 písm. f) a trestným činem perzekuce obyvatelstva podle § 413, které jsou vůči trestnému činu podle § 402 ve vztahu speciality.

Z důvodu faktické konzumpce je vyloučen jednočinný souběh s trestným činem ublížení na zdraví podle § 146 a trestným činem omezování osobní svobody podle § 171.

Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403).

Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404)

Společným objektem jsou základní lidská a občanská práva a svobody, rovnost všech lidí bez rozdílu rasy, národnosti, náboženské příslušnosti, sociální příslušnosti nebo původu

Objektivní stránka, pachatel:

- **Založí, podporuje nebo propaguje** hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob
- **Veřejně projevuje sympatie** k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1

Hnutí = organizovaná skupina osob, která má alespoň zřetelné kontury, společné postoje a orientaci zaměřenou na dosažení některého z cílů v § 403 odst. 1 (nemusí být registrováno jako hnutí)

- Za hnutí ve smyslu § 403 odst. 1 se považuje skupina osob alespoň částečně organizovaná, byť formálně neregistrovaná, směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť proti skupině osob

Podpora = jednání, které má takové hnutí posílit, získat mu příznivce, rozšířit jeho vliv (může být materiální i morální)

Propagace = veřejné šíření idejí takového hnutí, vedené záměrem získat pro toto hnutí stoupence (může být otevřenou nebo skrytou formou)

- I veřejné vystavování, prodej či výměna militarií (vyznamenání, odznaků, ...) zločinecké organizace SS či Hitlerjugend

Veřejné projevování sympatií = jednání, kterým pachatel výslovně nebo konkludentně vyjadřuje svůj pozitivní názor a vztah k danému hnutí

Pachatelem může být kdokoliv

Subjektivní stránka vyžaduje úmysl, který musí zahrnovat i fakt, že tímto jednáním podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k cílům vyjádřeným ve skutkové podstatě

- **Příprava § 403 je trestná**

Šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403a)

Trestný čin šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka byl do [TrZ](#) zakotven novelou č. [220/2021 Sb.](#) s účinností od 1. 1. 2022.

- Zákodárce tak zřejmě reagoval na případy, které se vyskytly v praxi a spočívaly v komerčně zaměřené distribuci předmětů s nacistickou tematikou (například hrníčků či triček s portrétem Adolfa Hitlera, kalendáře s portréty představitelů tzv. Třetí říše apod.).
- Právě komerční zaměření takového jednání a s tím spojená obtížná identifikace úmyslu podporovat či propagovat hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka znemožňuje posuzovat taková jednání jako trestný čin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403.
- Trestný čin šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka tak vlastně doplňuje ochranu před jednáním, které ve svém důsledku může vést k podpoře šíření nebezpečných ideologií, byť takový důsledek neměl pachatel v úmyslu.
- Již na tomto místě je však třeba zdůraznit, že trestnost nakládání s uvedenými díly je **vytlačena v případech vymezených v § 403b**, tedy tehdy, když je dané jednání činěno za účelem vzdělávání, výzkumu, umění, podávání zpráv o aktuálních nebo historických událostech nebo k obdobným účelům.

Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405)

Trestný čin popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia dopadá na široký okruh historických i aktuálních událostí spjatých s pácháním zločinů podle mezinárodního práva, u nichž se zákonodárce rozhodl regulovat veřejnou debatu prostředky trestního práva a omezit svobodu projevu garantovanou [čl. 17 LPS](#), respektive [čl. 10 EÚLP](#). Trestáno je popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování zločinů podle mezinárodního práva, ovšem jen v případě, že pachatel takové jednání uskutečňuje veřejně.

Objekt: ochrana společnosti před popíráním, zpochybňováním, schvalováním a ospravedlňováním zločinů podle mezinárodního práva, se zvláštním důrazem na zločiny podle mezinárodního práva spáchané v éře nacismu a komunismu

Objektivní stránka, pachatel - veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru

- Veřejné popírání = ke zločinům uvedených v § 405 vůbec nedošlo,
- veřejné zpochybňování = relativizace těchto zločinů;
- schvalování = vyjadřování souhlasu s těmito zločiny;
- ospravedlňování = veřejné zlehčování zločinů uvedených v § 405

Pachatelem může být každá trestně odpovědná osoba

Subjektivní stránka vyžaduje **úmysl**